

UNIVERSAL
LIBRARY

OU_200874

UNIVERSAL
LIBRARY

ಮುಂದೋಹರ ಗ್ರಂಥಪ್ರಕಾಶನ, ಮೈಸೂರು ಕುಮಾರ

ಬಹುಮಾನ ಪಡೆದ ಬರಹಗಳು

(ಸಂಪಾದಕರ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಪ್ರಕಟವಾದ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು)

ಪ್ರಕಟಿಸಿದೆ

ಸಂಪಾದಕ

ಜಿ. ಬಿ. ಜೋಶಿ

ಎ.ಪ್ರ.ಆರ್.

೧೯೪೯

ಮುಂದೋಹರ ಗ್ರಂಥಪ್ರಕಾಶನ ಸಮಿತಿ

ಧಾರವಾಡ

ಸಾಹಿತ್ಯವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸಲಹೆಗಾರರು :

ಶ್ರೀ. ಡ. ರಾ. ಜೇಂದ್ರೆ, ಎಂ. ಎ.

ಶ್ರೀ. ಎ. ಕೃ. ಗೋಕಾಕ, ಬಿ. ಎ. (ಆಕ್ಸ್‌ಫರ್ಡ್)

ಶ್ರೀ. ರಂ. ಶ್ರೀ. ಮುಗಲಿ, ಎಂ. ಎ., ಬಿ. ಟಿ.

ಬೆಲೆ

೧—೧೨—೦

ಪ್ರಕಾಶಕರು :

ಜಿ. ಬಿ. ಬೋಶಿ

ಮನೋಹರ ಗ್ರಂಥಮಾಲಾ

ಧಾರವಾಡ

ಮುದ್ರಕರು :

ಎಮ್. ಎಸ್. ಕುಲಕರ್ಣಿ

ಗೌರೀಶ ಮುದ್ರಣಾಲಯ

ಧಾರವಾಡ

ನಮ್ಮ ಮಾತು

ಮನೋಹರ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆಯಿಂದ ಏರ್ಪಡಿಸಿದ 'ಶತಗ್ರಂಥೋತ್ಸವ ಸ್ಪರ್ಧೆ'ಯಲ್ಲಿ ಒಹುಮಾನ ಪಡೆದ ಕೆಲ ಬರಹಗಳ ಸಂಕಲನ ಇದು. ಇದರಲ್ಲಿ ಎರಡು ಏಕಾಂಕ, ಎರಡು ಸಣ್ಣಕತೆ, ಒಂದು ವ್ಯಕ್ತಿಚಿತ್ರ ಇಷ್ಟಿವೆ. ಒಹುಮಾನ ಪಡೆದ ಕಾದಂಬರಿಯನ್ನೂ (ಮುನಿಯನ ಮಾದರಿ) ಗ್ರಂಥಮಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಮುಂದಿನ ಕುಸುಮವಾಗಿ ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತೇವೆ.

ಈ ಸ್ಪರ್ಧೆಯಲ್ಲಿ ಒಹುಮಾನ ಪಡೆದ ಶ್ರೀಯುತರಾದ ಕೆ. ಎ. ಎನ್. ರಾವ, ಎಚ್. ಆರ್. ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯಂ, ಕೆ. ಬಿ. ಪಾಟೀಲ, ಇವರಿಗೆ ನಮ್ಮ ಹಾರ್ದಿಕ ಅಭಿನಂದನೆಗಳು, ಅಭಿನಂದನೆಗಳು.

ತಮ್ಮ ಬರಹಗಳನ್ನು ಗ್ರಂಥಮಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಲು ಅವರು ಅನುಮತಿಯಿತ್ತು ದಕ್ಕಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ನಮ್ಮ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು.

ಕಾದಂಬರಿ, ನಾಟಕ, ಸಣ್ಣಕತೆ, ಏಕಾಂಕ, ವ್ಯಕ್ತಿಚಿತ್ರ, ಕಾವ್ಯ, ಪ್ರಬಂಧ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಈ ಸಪ್ತಮುಖದಲ್ಲಿ ಸ್ಪರ್ಧೆಯನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಮೈಸೂರು ಕಡೆಯಿಂದ ೩೫, ಮಂಗಳೂರು ಕಡೆಯಿಂದ ೧೨, ಕಾರವಾರ ಕಡೆಯಿಂದ ೧, ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಕಡೆಯಿಂದ ೧೬, ಬಳ್ಳಾರಿಯಿಂದ ೧, ಪರಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳಲ್ಲಿದ್ದ ಕನ್ನಡಿಗರಿಂದ ೭, ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲ ಭಾಗಗಳಿಂದಲೂ ಒಟ್ಟು ಎಪ್ಪತ್ತೆರಡು ಬರಹಗಾರರು ಈ ಸ್ಪರ್ಧೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದರು. ಕಾದಂಬರಿಗಳು ೧೮, ನಾಟಕಗಳು ೧೫, ಸಣ್ಣಕತೆಗಳು ೪೫, ಏಕಾಂಕಗಳು ೨೦, ಕಾವ್ಯ, ೬, ವ್ಯಕ್ತಿಚಿತ್ರಗಳು ೧೭, ಪ್ರಬಂಧಗಳು ೨ ಹೀಗೆ ಈ ಸ್ಪರ್ಧೆಗೆ ಬಂದಿದ್ದ ಒಟ್ಟು ಬರಹಗಳು ಇವು. ಕಾವ್ಯಶಾಸ್ತ್ರವಿನ್ಯೋದಕ್ಕಾಗಿ ಏರ್ಪಡಿಸಿದ ಈ ಸ್ಪರ್ಧೆಯಲ್ಲಿ ವಿನ್ಯೋದಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಭಾಗವಹಿಸಿ ಇದಕ್ಕೆ ಕಳೆತಂದು ಕೊಟ್ಟ ಈ ಬರಹಗಾರರಿಗೆಲ್ಲ ನಾವು ತುಂಬ ಉಪಕೃತರಾಗಿದ್ದೇವೆ.

— ಸಂಸಾದಕ

ಪರಿವಿಡಿ

೫

ಹ್ಯಾಗ (ವಿಕಾಂಕ) ಶ್ರೀ. ಎಚ್. ಆರ್. ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯಂ	೧
ಹಂಚಿಕೆ (ವಿಕಾಂಕ) ಶ್ರೀ. ಕೆ. ಎ. ಎನ್. ರಾವ್	೨೦
ಭಕ್ತನ ಕನಸು (ಸಣ್ಣ ಕತೆ) ಶ್ರೀ. ಕೆ. ಎ. ಎನ್. ರಾವ್	೨೫
ದಾದಿ (ಸಣ್ಣ ಕತೆ) ಶ್ರೀ. ಕೃಷ್ಣ ಪಾಟೀಲ	೩೨
ಮಾಸ್ತಿಯವರು (ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ) ಶ್ರೀ. ಕೆ. ಎ. ಎನ್. ರಾವ್	೧೫೫

ತೃಗ

(ಏಕಾಂಕ)

ಬರಹವರು .

ಎಚ್ . ಆರ್ . ಸ.ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ ಅಯ್ಯರ್

ಪಾತ್ರಗಳು .

ರಾಮರಾಯ	ಒಬ್ಬ ಧನವಂತ
ಕುಪ್ಪು	ರಾಮರಾಯನ ಮಗ
ಅಚ್ಚಿ	ರಾಮರಾಯನ ಹೆಂಡತಿ
ಸೋಮು
ಚಂದ್ರಿ
ಅದಿ	ಕುಪ್ಪುನ ಸ್ನೇಹ, ಸ್ನೇಹಿಯರು
ಪದ್ಮಾ
ನರಸಿಂಹಯ್ಯ	ರಿಟೈಡ್ ಜೆಪ್ಪೆ, ಓ ಕವಿ, ಪದವಿ
ಕನ್ನೆ	ನರಸಿಂಹಯ್ಯನ ಮಗಳು

ಕುರುಷ, ಪುರೋಹಿತ, ಸುಬ್ಬ, ನೆಂಕಿ, ಬಾಳಿ, ಇತರ ಪಾತ್ರಗಳು.

ಸ್ಥಳ : ಬೆಂಗಳೂರು.

[ರಾಮರಾಯನ ಮನೆಯ ಹಜಾರ. ಕುಪ್ಪವನು ಹಿಡಿದ ಅಚ್ಚಿ. ಅತ್ತ ಸುಬ್ಬಿ.
ಇತ್ತ ವೆಂಕೂಬಾಯಿ.]

ಕುಪ್ಪು:— [ತಾಯಿ ಹಿಡಿಯಿಂದ ಕಿತ್ತಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಾ] ಉಹು
ಉಹು. ಈ ಹಾಳು ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಭ್ರಮೆ ಇನ್ನು ಅಸಹ್ಯ ನನಗೆ. ಒಂದು
ಆತ್ಮವನೆ ಪಂಜರದಲಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ನಾವೂ ಅದಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿಬಿದ್ದು
ಕೊಂಡು ಒದೆದಾಡುವದು ! ಈ ದೇವರ ಹಾಗಿರುವ ಜಲ್ಮ ಆ ರೊಚ್ಚೆ
ಗೇಡಿನ ಹುಳುಹಳ್ಳದಲ್ಲಿ ಮಿಲಿಮಿಲಿ ಒದೆದಾಡುತ್ತಿರುವುದೆ, ಬೇಕುಬೇಕೆಂದು
ಮಾಡಿಕೊಂಡು ? [ನಿಷ್ಕ್ರಮಣ.]

ಅಚ್ಚಿ:— ಏನು ಹುಡುಗ ಅಸ್ತ ಇವನು !

ಸುಬ್ಬಿ:— ವೆಂಕೂಬಾಯಮ್ಮನವರು ಹೇಳಿದ ಹಾಗೆ ಮಾಡದೆ ಇರಿ.
ಅವನು ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕರೆ ನೋಡಿ.

ವೆಂಕಿ:— ನನ್ನ ಮಗ ಆಗಬೇಕಾಗಿತ್ತು.

(ರಾಮರಾಯನ ಪ್ರವೇಶ.)

ರಾಮ:— ಏನೆ ? ಮರುಹಚ್ಚಿಬಿಟ್ಟೆಯೋ ನಿನ್ನ ಪಾರ್ಲಿಮೆಂಟಿಗೆ ?

(ಸುಬ್ಬಿ ವೆಂಕೂಬಾಯಿ ನುಸುಳಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಾರೆ.)

ರಾಮ:— (ತಲೆಯ ಚಿಚ್ಚಿಕೊಂಡು) ಗ್ರಹಚಾರ ! ಎದುರುಮನೆಯ
ರುಕ್ಕುವನು ನೋಡು ; ಗಂಡ ಆಚೆ ಹೋದ ಎಂದರೆ ಯಾವಾಗ ಬರು
ತಾನೋ ಅಂತ ಅವನು ಹೋದ ದಾರಿಯನೆ ಕಾಯುತ್ತಿರುತಾಳೆ. ಅವನು
ಬಂದ ಎಂದರೆ ಕೈಕಾಲು ತೊಳೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ನಿರೋ, ನಿಡಿಯೋ,
ಆ ಉಪಚಾರವೋ, ಆ ಮೃಷ್ಟಾನ್ನವೋ, ನೀನೆಲ್ಲಿ ಬಂದೆಯೆ ! ಶಿಂಗಲೀಕ ?
ಮೂರು ಹೊತ್ತೂ ಬಾಳುಗೆಟ್ಟವರನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು - ನಿನ್ನ ಎಣ್ಣೆ
ನೋರೆಯೋ, ನಿನ್ನಬರಲು ತಲೆಯೋ ? [ಹಜಾರದ ಬಲಗಡಗಿರುವ ಕೋಶ
ಸಿಯ ಕಡೆಗೆ ನೆಪ್ಪೆಬಿಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಾ.] ರಾಮಾ ! ರಾಮ ! ನಾನು
ಇಷ್ಟು ರೋಮ್ಯಾಂಟಿಕ್ ಆಗಿರುವುದಕ್ಕೂ, ನೀನು ಟಿಬೆಟ್‌ಲಾಮಾ ಹೆಂಡ
ತಿಯ ಗುಲಾಮಗಿತ್ತಿ ಆಗಿರುವುದಕ್ಕೂ !

ಅಚ್ಚಿ:— [ಸಡಕಿಕೊಂಡು] ನೀವು ನನ್ನ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವುದೋ ?

ವಿದುರಮನೆಯ ಪುಟ್ಟ, ಅವನು ಗಂಡ ಅಂದರೆ ಗಂಡನೆ ! ಆ ಒಡವೆ ! ಆ ವಸ್ತ್ರ ! ಇಲ್ಲಿ ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಕೂಳಿಲ್ಲ. ಒಡಲಿಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಬಟ್ಟೆ ಇಲ್ಲ. ಮಾತಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಲಕ್ಷ್ಯಾರ್ಹರನ ಹೆಂಡತಿ.

(ಸಿಕ್ಕಮಗ.)

ರಾಮ:— (ಒಳಗಡೆಯಿಂದಲೇ ಚಂದಿಸಿ.) ಕೆಟ್ಟ ಮೋರೆ.

(ಬಾಗಿಲು ಪ್ರವೇಶ)

ಬಾಗಿ:— (ಬಾಗಿಲ ಆಚೆ ನಿಂತು.) ಅಚ್ಚಮ್ಮನವರೆ.

ರಾಮ:— (ಒಳಗಡೆಯಿಂದಲೇ.) ಬೇಗಾಯಿತಪ್ಪ, ನಿರುದ್ಯೋಗಿಗಳ ಸಂಘಕ್ಕೆ.

ಬಾಗಿ:— (ಗೋಣಗುಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಸಿಕ್ಕಮನುಷ್ಯನಿಗೆ.)

ಅಚ್ಚಿ:— (ಹೊರಗಡೆ ಬಂದು) ನೀವೇಕೆ ಇಂದು ಹೀಗೆ ?

ರಾಮ:— ನೋಡು. ನನ್ನ ರೇಗಿಸಬೇಡ. ಇನ್ನುಮೇಲೆ ಸರ್ಕಾರದ ಸರಿಗೆ ತಿಳಿಸಬೇಕು. ಅವರಿಗೆ ಗೊತ್ತಿರುವುದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ, ' ಅನಂಪ್ಲಯ್ ಮೆಂಟ್ ಪ್ರಾಬ್ಲಮ್ ' ಅಂತ.

ಅಚ್ಚಿ:— ಏನಂತ ಅಡುತೀರೋ ?

(ಸಿಕ್ಕಮಗ.)

(ರಾಮಕಾಯನು ಮರುಗುಟ್ಟಿಕೊಂಡು ನೋಡುತ್ತಾನೆ.)

(ಆದಿಯ ಪ್ರವೇಶ)

ಆದಿ:— ರಾಯರೆ ರಾಯರೆ. ಕುಪ್ಪು ನೋಡಿ. ಯಾವನೋ ಒಬ್ಬ ತಿರುಕ ಕೇಳಿಕೊಂಡರೆ ತಾನು ಉಟ್ಟ ಬಟ್ಟೆಯನೆಲ್ಲಾ ಕೊಟ್ಟುಬಿಟ್ಟು, ಒಬ್ಬ ಅವಧೂತ ವೇಷದ ದಾರಿಹೋಕನ ಹಿಂದೆ ಹೋಗುತ್ತಿರುವುದು.

ರಾಮ:— ನಿನ್ನ ತಾನೆ ಹೊಲಿಸಿದ ಹೊಸ ಷರಟು. ಹೊಸ ಪೈಜಾಮೆ ?

(ದೀದಿಯ ಕಡೆಗೆ ಓಡಿಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಒಳಗಡೆಯಿಂದ ಅಚ್ಚಿ ಸಡಕೂತಿ ಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಾಳೆ.)

ರಾಮ:— (ಮತ್ತೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ.) ಷರಟು ಎಂಟು ರೂಪಾಯಿ; ಪೈಜಾಮೆ ಹನ್ನೆರಡು ರೂಪಾಯಿ;

ಅಚ್ಚಿ:—ಹೊಟ್ಟೆ ಕಿವುಚಿಕೊಂಡರು, ಮಗು ಎಲ್ಲಿ ಹೋಯಿತೋ ಅಂತ ಇಲ್ಲ. (ಅಣಕಿಸುತ್ತಾ) ಕೌಪೀನ ಎರಡಾಣೆ. ಇಷ್ಟತ್ತು ರೂಪಾಯಿ ಎರಡಾಣೆ—ಅಂತ ಅಳಿ.

ರಾಮ:— ನನ್ನನು ರೇಗಿಸಬೇಡ ನೋಡು. ಕಾಸು ನಿಮ್ಮಪ್ಪ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ. ಮೂರು ಕಾಸೂ....

ಅಚ್ಚಿ:— ನೀವು ಹೆತ್ತು.....

(ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಯಾವೊಬ್ಬನೋ ಸುಳಿದು ಹೋದಂತಾಗಿ 'ಅಚ್ಚಿ, ಕಪ್ಪು, ಕುಪ್ಪು' ಎಂದು ಕೂಗಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಾಳೆ.)

ರಾಮ:— ಹೋಗು. ನಿನಗೂ ಹುಚ್ಚು ಒಡಿದು ಹೋಗಲಿ. ಹಾಗೆಯೇ ಆ ಇಷ್ಟತ್ತು ರೂಪಾಯಾದರೂ ಮಿಗಲಿ.

(ಆದಿ ವಿಸ್ಮಿತನಾಗುತ್ತಾನೆ.)

ಆದಿ:— (ಸ್ವಗತ) ಅಬ್ಬ ! ಹಣವೆ ಇವನಿಗೆ ಪ್ರಾಣ !

ಅಚ್ಚಿ:— (ಹುಚ್ಚಿಯಂತಾಗಿ ಬಂದು.) ನಮ್ಮ ಕುಪ್ಪುವಿಗೆ ಏನಾದರೂ ಮಾಡಿ ಒಂದು ಒಳ್ಳೆಯ ಹುಡುಗಿಯನು ತಂದು ಗಂಟು ಹಾಕಿಬಿಡಿ ಹಾಕಿ ಬಿಡಿ ಅಂತ ಎಷ್ಟು ಹೊಡೆದುಕೊಂಡರೂ ಹಣ-ಮಡ್ಡು-ಕಾಸು-ಅಂತ ನಚ್ಚುನಚ್ಚಾಗಿ ಹಲ್ಲು ಕಿರಿದಿರಿ. ಇನ್ನು ಸುಖವಾಗಿ ಕಬ್ಬಿಣದ ಪೆಟ್ಟಿಗೆ ದೊಡ್ಡದು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಿ. ಬೆಂಕಿಶಾಸ್ತ್ರ ಬಲ್ಲವಳು ಅಂತ ಎಷ್ಟು ಹೇಳಿದರೂ ನಿಮಗೆ ತಾತ್ಪರ. ಅವನು ರಾತ್ರಿಯೆಲ್ಲ ನಿಂದೆಯೇ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ನಿಂದೆ ಬಂದಾಗ ಕೂಡಾ-ಕನವರಿಸಿಕೊಂಡು 'ಶಾರದಾ! ಶಾರದಾ!' ಎಂದು ಹಂಬಲಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ನನಗೆ ಅಷ್ಟು ಸೂಕ್ಷ್ಮ ತಿಳಿಯದೆ? ಇನ್ನು ಆಯಿತು. ತಣ್ಣಗಿರಿ. ಕಬ್ಬಿಣದ ಪೆಟ್ಟಿಗೆ ಕಾದುಕೊಂಡು. ನಾನೂ ಕೆರೆಯೋ, ಕೊಳವೋ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. (ಉದ್ಗಾರದಿಂದ.)

ಅಪ್ಪ ಜೀನಿಗ, ಮಗ ಸನ್ಯಾಸಿ,

(ನಿಷ್ಕ್ರಮಣ)

ರಾಮ :— ಅಚ್ಚಿ! ಅಚ್ಚಿ !

(ನಿಷ್ಕ್ರಮಣ)

ಆದಿ:— ಏನು ಜನಗಳಪ್ಪ !

[ಮುಂದೆ ಒಂದು ಬೆಳ್ಳಿಯ ಲೋಟವನು ಕಂಡು ಅದರ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ, ಅದ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಅಂಗಿಯ ಒಳಗಡೆ ಮರೆಸಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ.]

ರಾಮ:-(ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಬಂದು.) ಆದಿ, ಸ್ವಲ್ಪ ಬಾಗಿಲ ಹತ್ತಿರವೇ ನೋಡಿ ಕೊಂಡಿರಪ್ಪಾ. ನೀನು ರಾಜಾ ಹುಡುಗ. ಆದಕ್ಕೇ.... (ನಿಷ್ಕ್ರಮಣ.)

[ಒಳಬರಿಯನು ಚೆದ್ದಿ ಧರಿಸಿದ ಕುಪ್ಪು ಪ್ರವೇಶ. ಅವನು ಧೃಢಾಂಗ. ಸುರೂಪಿ. ಅವನೊಡನೆ ಸೋಮು ಚಂದ್ರಿ ಪ್ರವೇಶ.]

ಕುಪ್ಪು:- [ಮಂದಹಾಸ ಬೀರಿ.] ನೀವು ಮೃಗವನು ಹಿಡಿದು ತರುವಂತೆ ತಂದೆವೆಂದು ಗರ್ವಿಸಿದಿರೋ. ನಿಮ್ಮ ಮೂಳೆಗಳಲೊಂದೂ ಉಳಿಯುವದಿಲ್ಲ. ಅಪ್ಪಾ, ಬಡವರು ಅಂತ ಕೆಂಜಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರೋ ನೀವೂ ಪಾಪ ಬಡವರು. ಅಪ್ಪನ ಹತ್ತಿರವೂ ಹಣ ಮಸ್ತಾಗಿ ಕೂಡಿದೆ. ಹೆಮ್ಮೆ ಹೇಳಿಕೊಂಡು ಒಂದೆರಡು ಕಾಸು ಕಿತ್ತಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತೇವೆ ಮಾತ್ರವಪ್ಪಾ ಎಂದು ಮಂಗಮುಷುಡಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಕೆಂಜಿಕೊಂಡಿರೋ. ನಾನೂ ನಿಮಗೆ ಸಾಕ್ಷಿ. (ಅದಿಯನು ನೋಡಿ.) ಆದಿ ಏನೋ ಅದು ನಿನ್ನ ಪರಟಿನಲ್ಲಿ ?

(ಅದಿ ಭಯಗೊಂಡು ಬೆಳ್ಳಿಯ ಬಟ್ಟಲ ಕಡವಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ.)

[ಸೋಮು ಚಂದ್ರಿ ನಗುತ್ತಾರೆ.]

ತೋಗೋ. ನೀನೂ ಬಡವ. ಆದರೆ ಆದಿ, ಇನ್ನುಮೇಲೆ ಮಾತ್ರ ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿ ಕದಿದು ಗುಣ ಕೆಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಡ. ದೇವರು ನಗುತ್ತಾನೆ. ನೋಡು. ನಮಗೇನು ಹೇಳು. ಅಂತಹ ಬೆಳ್ಳಿಯ ಬಟ್ಟಲಗಳು ಬೇಕಾದಷ್ಟಿವೆ. ಕೇಳಿಕೊಂಡರೆ ಕೊಡಲಾರನೆ ?

ಅದಿ:- [ದೃಢತೆ ಅದಿರುತಾ.] ಕುಪ್ಪು. ಕುಪ್ಪಣ್ಣಾ. ಕ್ಷಮಿಸೋ.

[ಕುಪ್ಪು ಬೆಳ್ಳಿಯ ಬಟ್ಟಲನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಅದಿಗೆ ಕೊಡಹೋಗುತ್ತಾನೆ.]

ಕುಪ್ಪು:- [ಅದಿಯ ಮುಖವ ನೋಡಿ ಮನ ಮರುಗಿ, ಅವನ ಗಲ್ಲವ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು.] ಆದಿ, ತೋಗೋ. ಕೋಪವೇ ಅವಮಾನ ಮಾಡಿದೆ ಅಂತ. ಈ ಪ್ರಸಂಚದ ಮೇಲೆ ಯಾವುದು ಯಾರದು ಆದಿ ? ಆದರೆ ಮಾತ್ರ ನಮ್ಮ ಅಂತರಾತ್ಮ ಒಪ್ಪದುದು ಮಾಡಿ ಗುಣ ಕೆಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಾರದು. ಅಷ್ಟೆ. (ಬಟ್ಟಲನು ಕೊಡಹೋಗಿ.) ತೋಗೋ. ನಮ್ಮ ಮನೆಯಲಿ ಯಾರಾದರೂ ಕೇಳಿದರೆ ನಾನು ಕೊಟ್ಟಿ ಅಂತ ಹೇಳು. (ಅದಿಯು ಸೋಮು ಚಂದ್ರಿಗಳ ಮುಖಗಳ ನೋಡುತ್ತಾ ಸೋಲು ಮುಖಹಾಕಿಕೊಂಡು ನಿಲ್ಲುತ್ತಾನೆ.) ಅವರು ನನ್ನನ್ನೇ ಹಿತರು. ನನಗೆ ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲದೆ ಇರುವದನು ಅವರು ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ.

(ಆದಿ ಬಲ್ಲದೆ ಹಲ್ಲಿರಿದುಕೊಂಡು ಸಿಲ್ಲುತ್ತಾನೆ.)

ಕುಪ್ಪು:— (ಕೋಪಗೊಂಡು) ಆದಿ, ನೀನು ಹೀಗೆಯೇ ಹಲ್ಲಿರಿಯು ತಿರು. ನಮ್ಮ ತಂದೆಯವರ ಕೈಯಲಿ ನಿನಗೆ ಬಲಿ ಹಾಕಿಸುತ್ತೇನೆ.

(ಆದಿಯು ಬೆಳ್ಳಿಯ ಬಟ್ಟಲ ಕೆಡವಿಕೊಂಡು ಕೆಟ್ಟಿನೋ ಬದುಕಿದನೋ ಎಂದು ಕೊಂಡು ಓಡಿಹೋಗುತ್ತಾನೆ.)

(ಬಟ್ಟಲನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು—ಕುಪ್ಪುವು ' ಆದಿ ' ಎಂದು ಕೂಗಿಕೊಂಡು ಅವನ ಹಿಂದೆ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ; ಮತ್ತೆ ಒಬ್ಬ ಕುರುಡನ ಹಿಂದೆಯೇ ಅನುಸರಿಸಿ ಬರುತ್ತಾನೆ: ಕಣ್ಣಳಲಿ ನೀರು ತುಂಬಿದೆ.)

ಕುರುಡ:— ಅಯ್ಯೋ! ಎರಡೂ ಕಣ್ಣೂ ಇಲ್ಲವಪ್ಪಾ ತಂದೇ! (ಕಣ್ಣುಗಳ ಕೈಗಳಲಿ ಬಿಡಿಸಿ ತೋರಿಸುತ್ತಾ) ಭಂಡಗೆಟ್ಟು ಈ ಹಾಳು ಹೊಟ್ಟೆ ಹೊರೆಯುವದಪ್ಪಾ. ನೀವೇ ಎಲ್ಲಾ ನನ್ನ ತಂದೆ. ಪರಮಾತ್ಮಾ. (ಕೈಗಳ ಯಾಚಿಸುವಂತೆ ನೀಡಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಾನೆ. ಕುಪ್ಪು ಮರುಕಕ್ಕೆ ಅತಿ ನಮ್ಮನಾಗಿ ಕೈಯಲಿದ್ದ ಬೆಳ್ಳಿಯ ಬಟ್ಟಲ ಕೊಡುತ್ತಾನೆ.)

ಕುಪ್ಪು:— ಇದು ಬೆಳ್ಳಿಯ ಬಟ್ಟಲು ಕಾಣಪ್ಪಾ—ತೋಗೋ.

[ಕುರುಡನು ಹಿಗ್ಗಿ ಆ ಬಟ್ಟಲ ಕೊಂಡು ಅದನು ತಡವಿ ನೋಡುತ್ತಾ—ಕಣ್ಣುಗಳ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ತಂದುಕೊಂಡು ಕಣ್ಣು ಮುಂದಾಡಿಸಿಕೊಂಡು ಹರ್ಷಕ್ಕೆ ಕುಣಿದಾಡುತ್ತಾನೆ.]

ಕುರುಡ:— ಶಿವಾ ಶಿವಾ ಮಹದೇವ ಶಿವಾ. ಕಣ್ಣೆಲ್ಲವರಿಗೆ ನೀನೆ ಶಿವಾ! ಕಾಲಿಲ್ಲವರಿಗೆ ನೀನೇ ಶಿವಾ. ನಮ್ಮಪ್ಪನ ಪೊರೆ ಸದಾಶಿವ! ತಂದೇ. ತಂದೇ. (ಕೈ ಮುಗಿದುಕೊಂಡು) ತಣ್ಣಗೆ ಬದುಕಪ್ಪಾ ಶಿವಾ. ನಿನ್ನ ಮಕ್ಕಳು ಮರಿ ಉದ್ಧಾರವಾಗಲಪ್ಪಾ. (ನಿಷ್ಕ್ರಮಣ.)

ಕುಪ್ಪು:— ಪಾಪ !

ಚಂದ್ರ:— ಕುಪ್ಪು! ಕುಪ್ಪು! ಕೋಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಡ ನೋಡು. ಓಗೆಗೆ ತಂದೆ ಸಂವಾದಿಸಿದುದನು ಮಗ ಹಾಳು ಮಾಡುತ್ತ ಬಂದರೆ ಯಾವ ಮೊಡ್ಡ ಸ್ತಿಕ ಹೇಳು ?

ಕುಪ್ಪು:— ತಂದೆ ಸಂವಾದಿಸುವುದೇಕೆ ಚಂದ್ರ ?

(ಪದ್ಮಪ್ರವೇಶ)

ಪದ್ಮ:— ಕುಪ್ಪು ಏನು ಹೀಗೆ ?

కుప్ప:— పద్మా హిగిచ్చరే నినగే విలక్షణవాగి కాణుతేనేయ?

పద్మ:— ఇల్ల. ఇల్ల. హేళదే అష్టే.

[కుప్ప క్షోతడిగి హోగి శోగసిన టుడుపుగళ ధరిసి బందు, బింకవాగి నింతు.]

కుప్ప:— పద్మా, ఈగ ? హిగిచ్చు బందు వేళే నిన్నను అల వ్మేవాగి కండేన్ను. ఆగ ?

పద్మా:— ఆగ కూడా నిన్న సమాన ప్రపంచదల్లీ ఒబ్బరిల్ల అంత హేళుతిద్దే కుప్ప.

కుప్ప:— సరి. ఆగ నీను ఒరి సుళ్ళు హేళుతిద్దే.

పద్మా:— ఇల్ల ఇల్ల. యారన్ను బేకాదరూ కేళికొ.

[శోము చంద్రి ముఖగళ ముచ్చి క్షోండు నగుత్తారే.]

పద్మా:— (అదనవగాహిసి జలతగోండు) బరుత్తేనే, బరుత్తేనే. నమస్కార, నమస్కార.

(హోరడలుచ్చు క్షాగుత్తారే.)

కుప్ప:— (శోము చంద్రిగళన్న దురుగుట్ట నోడి. అవరు గంభీరవాగలు) పద్మా, పద్మా, ఏనిదు నిన్న హుచ్చు ? బందుదేను, కారణ హేళదే హోగువుదేను ?

పద్మా:— (హింతిరుగి పననో జ్ఞాపిసికొండంతే అభినయిసి) ఏనూ ఇల్ల.

కుప్ప:— యావుదాదరూ పుష్టుకక్కాగి బందిద్దేయో? అథవా ఇన్ను యావుదాదరొందు సందేహనివృత్తిగాగి బందిద్దేయో ?

పద్మా:— (జ్ఞాపిసికొండు) చిత్రనాటక ఇన్నొందు సల ఓద బేకేనేసితు.

కుప్ప:— ఓ, ఏతక్కాగి అల్లిన మరళు మరీచికే పద్మా? అథవా హాగి అదనే నీను ఆస మాడిదేయన్ను. నోడు, అదేల్లా నన్న బాయల్లీ ఇదే. నిన్నేదురిగే బందు బేకాదరే నాటక ఆడి బిడుత్తేనే.

ಪದ್ಮಾ:— (ತಲೆಯನಾಡಿಸಿ) ಉಂ.

ಕುಪ್ಪು:— ರಾತ್ರಿ ಹತ್ತು ಘಂಟೆಗೆ.

ಪದ್ಮಾ:— ಉಂ.

ಕುಪ್ಪು:— ಇದೇನು, ಏನು ಹೇಳಿದರೂ 'ಉಂ' ಯಾರಾದರೂ ಇನ್ನೇನಾದರೂ ತಿಳಿದುಕೊಂಡರೆ ನಿನ್ನ ಗತಿ ?

ಪದ್ಮಾ:—ಕುಪ್ಪು, ಕುಪ್ಪು. ನಾಯಿಗಳು ಬಗುಳಿದರೆ ದೇವಲೋಕ ಹಾಳೆ ?

ಪದ್ಮಾ:—ಉಂ, ಸರಿ. ದೇವಲೋಕದ ಹಾಗೆಯೇ ಇರಲಿ ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸು.

ಕುಪ್ಪು:— (ಕೈ ಕೈ ಮುಗಿದು) ನಮಸ್ಕಾರ, ನಮಸ್ಕಾರ.

(ನಿಷ್ಕ್ರಮಣ.)

ಕುಪ್ಪು:— (ಅವಳು ಹೋದ ದಾರಿಯನೇ ಎವೆಯಿಕ್ಕದೆ ನೋಡುತ್ತಾನೆ. ಮತ್ತೆ ಚಂದ್ರಿಯ ಭುಜದ ಮೇಲೆ ಕೈಹಾಕಿಕೊಂಡು) ಚಂದ್ರಿ, ಏನು ಹೇಳುತ್ತೀ? ನನಗೆ ಮದುವೆಯ ಆಸೆ ಇದ್ದಿದ್ದರೆ ಇವಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲೇ ಇನ್ನು ಯಾರನ್ನೂ ಆಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಸೋಮು:— ಆ ಕುಣಿಯುವ ಸೂಳಿಯನು.

(ಕುಪ್ಪು ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿ ಎಂದೆನುವಂತೆ ಭಟ್ಟನೆ ಸೋಮುವಿನ ತೋಳಿಗೆ ಏಟೊಂದನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಅವನು ಮುಟ್ಟಿ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ.)

ಕುಪ್ಪು:— ಸೋಮು, ನಮಗೂ ಅಕ್ಕತಂಗಿಯಿದ್ದಾರೆ. ಅವರನ್ನು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಮೇಲಾಗಿ ಮೋಕಾಗಿಟ್ಟಿರಬೇಕು ಎಂದು ನಾವು ಆಸೆಪಡುತ್ತೇವೆ. ಹಾಗೆಂದರೆ ತಲೆಹಿಡುಕರೆಂದೇನು ?

ಚಂದ್ರಿ:—ಏಕೆ ? ಸಂಭಾವಿತರಾದ ಗಂಡಸರು ಬೀದಿಯಲಿ ಹಾಯ್ದು ಹೋದರೆ ಸಾಕು. ಬೀದಿಯ ಬಾಗಿಲುಗಳನ್ನೇ ಶೂನ್ಯ ಮಾಡಿ ಒಳಕ್ಕೆ ಓಡಿಹೋಗುವ ದಿನಕ್ಕೆ ಮೂರು ಸಲ ಮಾಡಿ, ನಾಲ್ಕು ಸಲ ಜಪ ಮಾಡಿ ಕೊಂಡು, ಈ ಕಾಲದ ಸರಸದಾಂಪತ್ಯವನ್ನೇ ಹೀನಾಯ ಮಾಡಿ ಅಣಕಿ ಸುವ ಅರುಂಧತೀ ಮಾನಿನಿಯರು ಎಷ್ಟೋ ಜನ ಒಳಗೊಳಗೇ ಮಾಡಿ ಕೊಳ್ಳುವ ಅಕ್ಕತ್ಯ ತಿಳಿಯದು.

ಕುಪ್ಪು:— ಸತ್ಯವಾಗಿ-ಚಂದ್ರಿ. ನಾವು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಹೋದ ಹಾಗೆಲ್ಲಾ ಸಿಕ್ಕುತ್ತದೆ ಪ್ರಪಂಚ.

[ಅಚ್ಚಿಯ ಪ್ರವೇಶ]

ಅಚ್ಚಿ:— (ಬೀದಿಯಿಂದಲೇ ಕೂಗಿಕೊಂಡು) ಕುಪ್ಪು, ಕುಪ್ಪು. ಏ ಕಪ್ಪು ಸನ್ಯಾಸಿಯಾಗಿ ಹೋಗುವದು ನೀನು, ನಿನಗೇನು ಕೊರೆಯೊ ಇಲ್ಲಿ ? [ಬಂದು ಗೋಪುವಿನೊತ್ತಿಗೆ ನಿಂತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ.]

ಕುಪ್ಪು:— ಅಮ್ಮಾ. ಸನ್ಯಾಸಿ ! ಯಾರು ಹೇಳಿದರು ? ನೋಡು ಎಷ್ಟು ಸೊಗಸು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ.

ಅಚ್ಚಿ:— ಹಾಗಾದರೆ ನೀನು ಸನ್ಯಾಸಿಯಾಗಿ ಹೋಗಲಿಲ್ಲವಷ್ಟೆ ? ಯಾರೋ ಹೇಳಿದರು. ನೀನು ಬಟ್ಟೆಬರೆಯನೆಲ್ಲಾ ಯಾರಿಗೊ ಎತ್ತಿ ಕೊಟ್ಟುಬಿಟ್ಟು, ಯಾವನೋ ಒಬ್ಬ ಕಪಟ ಅವಧೂತನ ಹಿಂದೆ ಹೊರಟು ಹೋದೆಯೆಂದು. ಇಲ್ಲವಷ್ಟೆ ? ಹಾಗೆಲ್ಲಾ ಮಾಡಬೇಡವಷ್ಟು. ನಿನಗೇನು ಕೊರೆ, ಅವರು ಇಷ್ಟೆಲ್ಲಾ ಮಾಡಿಟ್ಟಿರುವಾಗ ?

ಕುಪ್ಪು:— ಅಮ್ಮಾ, ನಿಜವಾಗಿ ನೋಡ. ಅವರಿಗ ಮಹಾತ್ಮ ರೆಂದರೆ ಅವರು ಓದಿಯೇ ಇಲ್ಲವಂತೆ. ಅಮ್ಮಾ ಯಾವಯಾವ ವೇದಾಂತ ಶಿರೋಮಣಿ, ಜಗದ್ಗುರು ಪಂಡಿತರತ್ನರೂ ಅರಿಯದ ಗಹನ ವಿಷಯಗಳ ನೆಲ್ಲಾ ಎಷ್ಟು ಸುಲಭವಾಗಿ ಹೇಳಿಬಿಟ್ಟರು ಅಂತ ! ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಗಿ ಹೋಯಿತೆ ತಾಯಿ ಅವರ ಹಿಂದೆಯೇ ಹೊರಟು ಹೋಗಬೇಕು ಅಂತ ನೋಡಿದೆ ಅದರೆ ಇವನೊಬ್ಬ ಮಾಯೆ. ಅವನೊಬ್ಬ ಮೋಹ ಕಾಣ ನನಗೆ.

ಅಚ್ಚಿ:— ಕುಪ್ಪು, ಕುಪ್ಪು. ಬೇಡವಷ್ಟು ಬೇಡ. ಅವಧೂತನಂತೆ ಅವಧೂತ. ಅವನಿಗಂತೂ ಹೊಟ್ಟೆಗಿಲ್ಲ. ಭಿಕಾರಿ ಬೀದಿ ಜೀದಿ ಅಲೆಯು ತಾನೆ ಅಂದರೆ ನೀನಗೇನಪ್ಪ ಅರಿಯಾಗಿರುವುದು ? ಅಯ್ಯೋ ನನಗೆಷ್ಟು ಕಷ್ಟವಾಗಿ ಹೋಯಿತೋ ! ನಿನ್ನ ಬಟ್ಟೆ ಬರೆಯೆಯಲ್ಲಿ ?

ಕುಪ್ಪು:— ಏತಕ್ಕಮ್ಮಾ ? ನಾನೊಂದಷ್ಟು ಹಾಕಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ- ಪಟ್ಟಿಗೆಯಲಿ ಒಂವಷ್ಟಿದೆ. ಮಿಕ್ಕಿದ್ದು ಅಗಸರವನಿಗೆ ಹೋಗಿದೆ.

ಅಚ್ಚಿ:—ಹಾಗಾದರೆ ಕಂಡ ಕಂಡವರಿಗೆಲ್ಲಾ ದಾನ ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟು ನೀನು

ಬೈರಾಗಿಯಾಗಿ ಹೋಗುವದಿಲ್ಲವಷ್ಟೆ ? ಹಾಗಾದರೆ ಮೊದಲು ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊ.

ಕುಪ್ಪು:— ಏಕಮ್ಮ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಇಷ್ಟು ನಿಷ್ಕರುಣೆ ?

ಅಚ್ಚಿ:— ಇದರಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಕರುಣೆ ಏನು ಬಂತು ಮಗು ?

ಕುಪ್ಪು:— ನೋಡು ಅಷ್ಟು ದಿನದಿಂದ ಹೊತ್ತು ಹೊತ್ತು ಈಗ ಒಂದೇ ಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಈ ದೇಹವನೂ, ಈ ಹೃದಯವನೂ ಪರರ ಪಾಲು ಮಾಡಿ ಬಿಡಬೇಕೆಂದಿದ್ದೀಯಲ್ಲವೆ? ನಮ್ಮದೇ ಆದ ತಾಯಿಯರು ಅಷ್ಟೊಂದು ಸಮರ್ಥರಲ್ಲವಮ್ಮ. ನೋಡು. ಎಷ್ಟೋ ಒಂದು ಕಡೆ ಹಾಗೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಸಾಧ್ಯವಾಗದೆ, ಇತ್ತ ಕಡೆ ಮಕ್ಕಳು ಕಾರ್ಪಣ್ಯ ಪಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅತ್ತಕಡೆ ತಾಯಿ ಅತ್ಯಸ್ತೆ. ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆ ಮನಗೆ ಬಂದ ಹೆಣ್ಣು ಸುರಿಸುವ ಕಣ್ಣೀರಿನಲ್ಲೂ, ಬಿಡುವ ನಿಟ್ಟಿಸುರಿನಲ್ಲೂ ಸೇರಿದ ಮನೆಯನೆ ಧೂಳಿ ಪಠ ಮಾಡುತ್ತಿದಾಳೆ.

ಅಚ್ಚಿ:— ನಾನು ಅಷ್ಟೊಂದಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ಅವಕಾಶ ಕೊಡುತ್ತೇನೆಯೆ, ಕುಪ್ಪು? ನಾನೇನು ಅನಾಗರಿಕ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಪಿಶಾಚಿ ಹೆಂಗಸಲ್ಲ. ನನಗೆ ಬೇಕಾಗಿರುವುದು ನಿನ್ನ ಸಂತೋಷ ಮಾತ್ರ. ನನಗೆ ಇನ್ನು ನನ್ನ ಮೇಲೆ ನಿನಗಿರುವ ವಿಶ್ವಾಸ ಕೂಡಾ ಅಷ್ಟು ದೊಡ್ಡದಲ್ಲ.

ಕುಪ್ಪು:— ಹೌದು ನನ್ನ ಸಂತೋಷ. ಅವಳ ದುಃಖ.

ಅಚ್ಚಿ:— ನಾನೇನು ಅವಳಿಗೆ ಮಲತಾಯಿಯೆ ?

ಕುಪ್ಪು:— ಅದೂ ಅಲ್ಲದೆ ದೊಡ್ಡವರು ಅತಿ ಧೈರ್ಯವಂತರಿಗೂ, ಹಟ ಸಾಧಕರಿಗೂ, ವಿರಕ್ತರಿಗೂ, ನಪುಂಸಕರಿಗೂ, ಸವಾರೋಗಿಗಳಿಗೂ, ದುರ್ಬಲರಿಗೂ ಮದುವೆಯನು ನಿರ್ವೇಧಿಸಿದಾರೆ.

ಅಚ್ಚಿ:— ಆ ವಿಧವಾದ ಕೊರತೆ ಯಾವುದೂ ನಿನಗಿಲ್ಲವಲ್ಲ.

ಕುಪ್ಪು:— ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ, ಒಂದು ವೇಳೆ ಮದುವೆಯಾದ ಮೇಲೆ ನನಗೇ ಏನೋ ಸಂಭವಿಸಿತು. (ಅಚ್ಚಿ ಬಿಚ್ಚುತ್ತಾಳೆ.) ಕೈ ಹಿಡಿದ ಒಂದು ಹೂ ಅತ್ತದ ಗೋಳು. ಬಾಳು ಯಾವ ದೈವಕ್ಕೆ ಒಂದು ಕಣ್ ಸೂಜಿ. (ತಾಯಿ ಕಳವಳಿಸುತ್ತಾಳೆ.) ಮತ್ತೆ, ಅಪ್ಪ ಸಂಪಾದಿಸಿ ಇಟ್ಟಿರುವುದು ನನ್ನಂತಹ ದುಂದುಗಾರರಿಗೆ ಮೂರೇ ದಿನಕ್ಕೆ ಸಾಲದು. ನಾನೋ ಕಂಡ ಕಂಡ ದುರ್ಮದಗಳಿ ವಿರೇಲ್ಲಾ ಮಂಗಳ ಕುಣಿತ ಕ್ಷಣದೊಳಗಿಡು ಬಾಳಿ ಬದಕುವ ಜೀವವಲ್ಲ.

ಚಿರುವುದಿಲ್ಲ ತಿಳಿದುಹೋದ ಮೇಲೆ ನನ್ನನೇ ಇಂಬು ಎಂದವಳ ಗತಿ? ನಾನೋ
ಯಾವಾಗಲೂ ಓದು-ಅಲೋಚನೆ-ಅವಳಿಗೆ ಬೇಸರವಾಯಿತು. ಗತಿ ?

ಚಂದ್ರಿ:— ಕುಪ್ಪು. ನೀಗೆ ನಮ್ಮ ಜೀವಿತದಲೇ ನಮಗೆ ಎಷ್ಟೋ
ಒಂದು ಸಂದೇಹವಾದರೆ ವಿನೂರಿದು ಮಾಡುವುದೂ ಅನರ್ಥವೇ. ಉಸಿರಾಡು
ವುದು ಕೂಡಾ.

ಕುಪ್ಪು:— ಮತ್ತೆ ಆ ಸಂಸಾರ ತಾಸತ್ರಯ: ಇಂದೋ ನನ್ನ ಭವ್ಯ!
ನಾಳೆಯೂ ನರಕ, ಹೇಯ. ಇಂದೋ ಮೊಸರು, ಸೊಗಸು! ನಾಳೆಯೂ
ಹಳಸು ಹುಳ; ವಾಸ್ತವ ಎಡಾಯವೊಂದಿಲ್ಲ. ಕಾರ್ತೃತ ಸುಖವೊಂದಿಲ್ಲ.
ಮುನ್ನು ಬಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂದಾಗಿಯೆ ಮದುವೆನ ಅರಕೆ. ಜೀನು ನೀರು
ವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆಯೆ ಮೇಣದ ಸೊಗಡು.

ಚಂದ್ರಿ:— ಪ್ರಸಂಜ ಧರ್ಮವೇ ಅಷ್ಟು. ಅವಕಾಶಿಗಿ ಬಾಳು ಬೇಸರ
ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಪ್ರಯೋಜನವೇನು ಕುಪ್ಪು ? ನೋಡು. ಅದೇ ಸೃಷ್ಟಿಯ
ಪಕ್ರತೆ. ನಿಸರ್ಗದ ಸರಿಸುತಿ. ಅಷ್ಟರಲೆ ನಮಗೆ ಒಂದು ತೃಪ್ತಿಯಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ
ಜೀವನ ಒಂದು ದುರಂತ ಕಥೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಸ್ವಭಾವವೇ ಒಂದು ಜ್ವಾಲಾ
ಮುಖಿಯಾಗುತ್ತದೆ.

(ರಾಮರಾಯನ ಪ್ರವೇಶ)

ರಾಮ:— [ಬರುತ್ತಲೇ] ಲೋ ಹಲಾಲುಕೋರ.

(ಅಜ್ಜಿ ಕುಪ್ಪುವಿನ ಬಳಿ ಸಂಭವಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಕುಪ್ಪು ಸುತ್ತಲೂ ಕಕ್ಕು ಬಿಕ್ಕಾಗಿ ನೋಡು
ತ್ತಾನೆ.)

ರಾಮ:— ನಿನ್ನನೇ ಕಾಣೋ.

ಕುಪ್ಪು:— ಅಪ್ಪಾ. ನಾನು ಸದ್ವಿರಲನಷ್ಟೆ.

ರಾಮ:— (ಅಜ್ಜಿಗೆ) ಆಹಾಹ! ಇನ್ನೂ ಅಷ್ಟು ಸಂಭವಿಸಿದ ಮಗ ಇದಿ
ದ್ದರೆ ಇನ್ನಷ್ಟು ಅಡಿದುಕೊಂಡಿದ್ದೆಯೋ ಕಾಣೆ. [ಕುಪ್ಪುವಿಗೆ] ಪ್ರೀತಿ ಒಡವೆ.
ವೇದಾಂತವಂತೆ ವೇದಾಂತ ! ಸದ್ವಿರಲ ! ಅದು ನಿನ್ನ ತಲೆಗೆ ಹೆಸರು
ಹೇಳಿತು.

ಅಜ್ಜಿ:— ಅದೇನಂದರೆ ಅದು-ಮಗು ಮಾಡಬಾರದ ಅಂಥ ಕೆಲಸ
ಎನು ಮಾಡಿತು ?

ಕುಪ್ಪು:— ಸಂತೋಷ ಅಪ್ಪಾ.

రామ:— ఆ సీతగేట్టు యెడని-పద్మా బందిరలిల్లవేనో
ఇల్లగే ?

కృష్ణ:— బండిత బందిదళస్యా. అష్టేకే, నానే రాత్రి
కత్తు గంటిగే సరియಾಗಿ అవళ మనేగే యోగువుదాని యేళ కళ
హిసిదే (మత్తే చింతి) ఏకే? పద్మా మోత్రవేను? ఎష్టో యెడని
యరు బరుత్తరే. యోగుత్తరే. అవళే ఏను ?

రామ:— కులక్షయ; మోదలు మదువే మోడికొ.

కృష్ణ:— యా: ఒందే ఒందు కట్టు, మువి దృష్టిసి నోడి
కొండు అదన్న వికార మోషువుదక్కే? పట్ట ముఖానుభవవనే
పట్టుకొండు తృప్తియ నాలగేయను ఒగరు మోడికొళ్ళువుదక్కే?
ప్రపంచదేలో-విశాల. భ్రాంతిగే ముక్తపక్ష అష్టా. అష్టా అరళు
వ గులాబియ మోగ్గును కిత్తు ముడియువదక్కేంత గిడద నేత్తియలే
నోడి ఆనంద పడుత్తిదైరే అదర సౌందర్య నమ్మ ఒందు సలద
పిగ్గిగింతలాదరూ దిఘాకాల యెళిదుకొండితు.

చంద్రి:— కృష్ణ. నీను ఆర్షధర్మవనేల్లా తిరివిహాకి
బిట్టి.

రామ:— ఇల్ల. ఇల్ల. ఇవను ఒకళ ఒకళ కలితుబిట్టి ఇత్తి
జిగే. (కృష్ణవిగే) ఏనో భడవ, మదువే మోడికొళ్ళుతీయో,
అథవా మనే బిట్టు యోగుతీయో ?

కృష్ణ:— ఎరడరలొందనూ మోడువుదిల్ల.

మోము:— కృష్ణ, క్షోపిసికొళ్ళబేడ. ఒకు జన ప్రేమ
యారొబ్బరనూ సరియಾಗಿ ప్రితిసువుదిల్ల.

కృష్ణ:— బేడ అదరే అవను ప్రపంచదల్లిరనూ ప్రితిసుతానే.

రామ:— ఏను? ఇవను కృష్ణ! అప్సన గంటు ఒలవాగిరబేకు
అష్టే.

కృష్ణ:— అదే మత్తే ఎల్లా ముఖిక్కొ సాధన.

రామ:— లో ముట్టాళ. జేట్టిగళ కృయలి కట్టిహాకిసి

ಮದುವೆ ಮಾಡದಿದ್ದರೆ ಏಕಾದೀತು ?

ಕುಪ್ಪು:— ಅಪ್ಪಾ, ಯಾವ ಜಿಟ್ಟಿ ಹೇಳು ಅವನು. (ಮೈಯ ಹಿಗ್ಗಲಿಸುತ್ತಾನೆ. ತೊಟ್ಟಿ ಪರಟು ಪಟಪಟನೆ ಹೊಲಿಗೆ ಕಿತ್ತು ಒಂದು ಕಡೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಹರಿದು ಹೋಗುತ್ತದೆ.) ನೋಡಿದೆಯಾ ಹೇಗಿದೆ ?

ಅಚ್ಚಿ:— (ಸ್ವಗತ.) ಆಹಾ ! ಇವನು ನನ್ನ ಮಗ. (ವಾತ್ಸಲ್ಯದಿಂದ ನೋಡುತ್ತಾಳೆ ಕುಪ್ಪುವನು.)

ರಾಮ:— ಓ ಪರಟು ಹರಿದು ಹಾಕಿಕೊಂಡೆಯೋ ? ನಿನಗೆ ನನ್ನ ಹಣದ ಚೀಲ ಅಷ್ಟು ಸುಲಭ.

ಚಂದ್ರಿ, ಸೋಮು:— (ಸ್ವಗತ) ಇದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ನಾವು ಹೀಗೆ ಬಾಯಿಗೆ ಬೀಗ ಹಾಕಿಕೊಂಡಿರುವುದು.

ಕುಪ್ಪು:— ಅಪ್ಪಾ ನಿನ್ನ ಹಣ ಅಷ್ಟು ಸಾರ್ಥಕವಾಗುತ್ತದೆಯಲ್ಲಾ ಅದಕ್ಕೆ ಸಂತೋಷವಡಬೇಡವೆ ?

ರಾಮ:— ಅಚ್ಚಿ, ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಇವನಿಗೆ ತಿಂಡಿ ಕಡಿಮೆಮಾಡೆ.

ಅಚ್ಚಿ:— ಊ.

ಕುಪ್ಪು:— ಈ ಕೈಗೆ ಕಬ್ಬಿಣದ ಪೆಟ್ಟಿಗೆ ಯಾವ ಭದ್ರ ? (ತೋಳ ಮಾಂಸ ಖಂಡವ ಹಿ ಸುಕಿ ನೋಡಿಕೊಂಡು.) ಕೈಗೆ ಸಾಧನೆ. ದುಡ್ಡಿಗೆ ಬಾದಾಮಿ ದ್ರಾಕ್ಷೆ.

ರಾಮ:— ನೀನು ನನ್ನ ಮನೆಯಲಿರಬೇಡ ಹೋಗು. (ಒಬ್ಬಳು ನವೀನ ಸುಂದರಿ. ಜೊತೆಯಲಿ ಒಬ್ಬ ದೊಡ್ಡ ಮನುಷ್ಯ. ಅವನನು ಸರಿಸಿ ಒಬ್ಬ ಪುರೋಹಿತ ಪ್ರವೇಶ.)

ಪುರೋಹಿತ:— (ರಾಮರಾಯನ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ.) ಇವರೇ ನಾನು ಹೇಳಿದ್ದು. ಡೆಪ್ಯುಟಿ ಕಮಿಷನರು ನರಸಿಂಹಯ್ಯನವರು.

ಕುಪ್ಪು:— (ಒಳಗೊಳಗೆ ನಗುತ್ತ. ಸ್ವಗತ.) ನರಸಿಂಹಾವತಾರವೆ !

ರಾಮ:— ಹೆಲ್ಲೋಸಾರ್.

[ರಾಮರಾಯನು ಗೋಪುವಿನ ಮುಖವನು ಅರ್ಥಪೂರಿತವಾಗಿ ನೋಡುತ್ತಾನೆ.]

ಕುಪ್ಪು:— ಒಳ್ಳೆಯ ಶ್ರಮ ಈ ದರ್ಮಾವರದ ಸೀರೆಗಳು ಬಂದರೆ. ನನ್ನ ತೋಳುಗಳಿಗೆ; ಹೋಗಲಿ. ಹೀಗೆಯೇ ದಿನಕ್ಕೆ ಒಂದು ಇಪ್ಪತ್ತಾದರು

ಮೂರು ಸರಕು ಬರುತ್ತಿದ್ದರೆ ನನ್ನ ತೋಳ ಖಂಡವಾದರೂ ಇನ್ನಿಷ್ಟು ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆ.

(ಒಂದು ಮೇಜು. ಅದರ ಸುತ್ತಲು ಐದು ಕುರ್ಚಿಗಳನ್ನು ತಂದು ಜೋಡಿಸುತ್ತಾನೆ.)

ಕುಪ್ಪು:— (ಕನ್ನೆಯನು ಸಂಬೋಧಿಸಿ.) ಶ್ರೀಮತಿಯವರು ದಯೆ ವಿಟ್ಟು ಆ ಪೀಠವನಲಂಕರಿಸುವಷ್ಟು ಶ್ರಮ ವಹಿಸಬಲ್ಲರಾ ?

(ಶ್ರೀಮತಿ ಕುಪ್ಪು ನಿರ್ದೇಶಿಸಿದ ಒಂದು ಕುರ್ಚಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ. ಅವನನ್ನೇನೋ ನೋಡಿದ ಜ್ಞಾಪಕವಾಗಿ ಅವಳ ಮುಖ ಬೆವರುತ್ತದೆ. ರಾಮರಾಯ ನರಸಿಂಹಯ್ಯ ಇವರೂ ಒಂದೊಂದು ಕುರ್ಚಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಉಳಿದ ಒಂದು ಕುರ್ಚಿಯನ್ನು ನಿರ್ದೇಶಿಸಿ, ಕುಪ್ಪು.)

ಕುಪ್ಪು:— ಅಮ್ಮಾ ಇಲ್ಲಿ ನೀನು.

ಅಚ್ಚಿ:— [ಏಕಾಂತದಲ್ಲಿ.] ನಾನೇನೋ ? ನೀನು ಕೂತುಕೊಳ್ಳೋ.

ಕುಪ್ಪು:— (ದೊಡ್ಡ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ) ಮಹಾರಾಜೇಶ್ವರಿಯವರೆ, ಇವತ್ತು ಆಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಹೀಗೆ ಇಷ್ಟೊಂದು ಮಂದಿಯನ್ನು ನಾವು ಸಿರಿಕ್ಷಿಸಲಿಲ್ಲವಾದ ಕಾರಣ ಈ ಶ್ರೀಮಂತ ಆಸನಗಳ ಬಳಿಯೆ ಬಡವರ ಸ್ಥೂಲುಗಳನ್ನು ಕೂಡಾ ತಂದು ಹಾಕಬಹುದೋ ?

ನರಸಿಂಹ:— (ಸ್ವಗತ) ಒಳ್ಳೆಯ ತನಾಲರಾಮನಾದೆನಿ ! (ಪ್ರಕಾರ) ಅದಕ್ಕೇನು ?

(ಕುಪ್ಪು ಮೂರು ಸ್ಥೂಲುಗಳನ್ನು ತಂದು ಹಾಕುತ್ತಾನೆ. ಖಾಲಿ ಕುರ್ಚಿಯಲ್ಲಿ ತಾಯನು ಹಿಡಿದು ಬಲಾತ್ಕಾರವಾಗಿ ' ಕುಳಿತುಕೊ ' ಎಂದು ಹೇಳಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ. ನಡುವೆ ಇದ್ದ ಸ್ಥೂಲಿನಲ್ಲಿ ತಾನು ಕುಳಿತು. ಎರಡೂ ಕಡೆಯ ಸ್ಥೂಲುಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಗೆಳೆಯ ಒಗೆ ತೋರಿ " ಅಮ್ಮಾ ಕಾಫಿ ? " ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡು ಎದ್ದು ಹೋಗಲು ಸಡಗರಿಸುತ್ತಾನೆ.)

ಅಚ್ಚಿ:— (ಕುಪ್ಪುವಿಗೆ ಏಕಾಂತದಲ್ಲಿ.) ಧೂ! ಇಷ್ಟು ದೊಡ್ಡ ಮನುಷ್ಯರು ಬಂದಾಗ ಕೂಡಾ ನಿನಗೆ ಗಂಭೀರವೇ ಇಲ್ಲ.

ರಾಮ:— (ಅಗ್ರಹಗೊಂಡು ಅಚ್ಚಿಗೆ) ನೀನು ಹೋಗು.

[ಕುಪ್ಪುವನ್ನು ಮರದುದು ನೋಡುತ್ತಾನೆ.]

ಕುಪ್ಪು:— (ತಾಯಿಡನೆ ಏಕಾಂತದಲ್ಲಿ.) ನಿನಗೂ ನನಗೂ ಮೊದ್ಲಿನವರು ಯಾರೆ ? (ಪ್ರಕಾಶ. ಪೆಚ್ಚಿನಂತೆ ನಟಿಸಿ.) ಉ ಹೋಗಲಿ ಹೋಗು.

[ಮೊದ್ಲಿನ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ] ಈ ಶ್ರೀಮತಿಯವರೇನೋ ನನ್ನ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ?

ರಾಮ:— [ಕೋಪಗೊಂಡು, ಕುಪ್ಪುವಿನ ಮುಖವನ್ನು ಉಗ್ರನೋಡಿ.] [ಸ್ವಗತ]. ಹಾಳು ಹುಡುಗ: ಸುಮ್ಮನಾದರೂ ಇರಬಾರದೆ ಕಮಂಗಿ.

ಕುಪ್ಪು:— [ತಂದೆಯ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿ ಗಂಭೀರವಾಗುತ್ತಾನೆ.]

ನರಸಿಂಹ:— [ಗರ್ವಿಸಿ.] ಎಸ್.

ಕುಪ್ಪು:— (ಅಂಗಭಾಷೆಯ ಗೌರವ ಅಣಕಿಸಿದಂತೆ ಬಾಯನು ವಕ್ರವಕ್ರ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ.)

ಕುಪ್ಪು — ಎಲ್ಲಾ ಮದುವೆಯ ಹುಡುಗಿಯರ ಹಾಗೆಯೂ ಅಲ್ಲದೆ ಇವರಿಗೆ ಗಿಂಡಿದರೆ ಮಾತ್ರ ಹಾಡುಗಾರಿಕೆ ತನಗೆ ತಾನಾಗಿಯೇ ಬರುತ್ತದೆ ಅಂತ ಕಾಣುತ್ತದೆ.

(ನರಸಿಂಹಯ್ಯನದು ಅಲಸಿದ ಮುಖವಾದ್ದು)

ರಾಮ:— [ಅಲಸಿ.] ಹೌದು. ಸುಮ್ಮನೆ ಇರು ಸಾಕು.

ಕುಪ್ಪು:— ಅಲ್ಲ, ಕೇಳಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ನನ್ನ ಜೊತೆಗೆ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಓದುವ ಪದ್ವಳಿಗೆ ಗಿಂಡಲೂ ಬೇಡ, ಏನೂಬೇಡ. ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದ ಹಾಗೆಯೇ ಸಂಗೀತ, ನೃತ್ಯ ಎಲ್ಲ ಬಂದುಬಿಡುತ್ತದೆ. ಬಂದು ವೀಣೆ. ಬಂದು ಚಿಟಕಿ. ಅವಳಿಗೆ ಎಲ್ಲ.

ರಾಮ:— (ಕೋಪಗೊಂಡು ಏಳಲು ಸಡಗರಿಸುತ್ತಾನೆ.)

ಕನ್ನೆ:— ಪದ್ಮಾ? ಹುಡುಗಿ ಎಂದರೆ ಹುಡುಗಿಯಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಮಾಡ್ಬಾ ಗರ್ವ. ಆದರೆ ಅವಳು ಸ್ವಲ್ಪ ಕನ್ನವೊಟಿವ್. ನಮ್ಮ ಪಾರ್ಟಿ ಲಿಬರಲ್ ಪಾರ್ಟಿ.

[ಕುಪ್ಪು ಮೂಗಿನ ಮೇಲೆ ಬೆರಳೆತ್ತಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಅಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ ತಿಂಡಿಸುವಂತೆ ನೋಡುತ್ತಾನೆ.]

ನರಸಿಂಹ:— ಏ ಈಸ್ ಬಿ. ಎಸ್. ಸಿ. ಅನರ್ಸ್ ಇನ್ ಪಾಲಿಟಿಕ್ಸ್,

ಕುಪ್ಪು:— ಬಹಳ ಸಂತೋಷ.

[ಅಚ್ಚಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಲೋಟಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಫಿ ತಂದು ಕೊಡುತ್ತಾಳೆ. ರಾಮ ರಾಯನು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ.]

ಕುಪ್ಪು:— (ತನ್ನ ಲೋಟವನ್ನು ಮೇಜದ ಮೇಲೆ ಎತ್ತಿಸಿಡಿ ಹಿಡಿದು) ಟು ದಿ ಹೆಲ್ಪ್ ಆಫ್ ದಿ ಹೈಲಿ ಎಜುಕೇಟೆಡ್ ಬ್ರೈಡ್.

(ಎಲ್ಲರೂ ಅಣಕಕೆಂದೆನುವಂತೆ ನಗುತ್ತ ಕುಡಿಯುತ್ತಾರೆ.)

ಪುರೋಹಿತ:— ಸೊಗಸಾದ ಕಾಫಿ.

(ನರಸಿಂಹಯ್ಯನು ಕುಪ್ಪು ಪರಟು ಹರಿದಿರುವದನ್ನೇ ದೃಷ್ಟಿಸಿ ನೋಡುತ್ತಾನೆ.)

ರಾಮ:— ನೋಡಿ. ಬಾಡಿಸೋಗೆ ಹೋಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವುದು, ಹೊಸ ಹೊಸ ಪಾಸ್ಲಿನ್ ಪರ್ಟನು.

[ಕುಪ್ಪು ಕೈ ಮುಡಿಸಿಕೊಂಡು ತೋಳ ಮೂಂಸ ಖಂಡವನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ನರಸಿಂಹಯ್ಯನು ಅದನ್ನು ಮಗಳ ಕೃಶಾಂಗವನ್ನೂ ನೋಡಿ ಪೆಚ್ಚಾ ಗುತ್ತಾನೆ.]

ಪುರೋಹಿತ:— (ನರಸಿಂಹಯ್ಯನವರಿಗೆ ನಿಕಾಂತದಲಿ.) ಹುಡುಗನೇ ಸೋ ಮನ್ಯಥ.

ಕನ್ನಿ:— (ಸ್ವಗತ) ಹುಪ್ಪೇನೋ ಮುತ್ತುಗ.

ನರಸಿಂಹ:— (ರಾಮರಾಯನಿಗೆ) ಹುಡುಗನ ಕ್ವಾಲಿಫಿಕೇಷನ್?

[ಕುಪ್ಪು ಕಾಫಿಲೋಟವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ತುಟಿಗೆ ಸೋಕಿಸಿ ಹಿಡಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ.]

ರಾಮ:— ಎಂ. ಸಿ. ಎಸ್. ಫಸ್ಟ್ ಕ್ಲಾಸ್.

ಅಚ್ಚಿ:— (ಹಿಗ್ಗಿ) ಸಂಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಫಸ್ಟ್.

ಚಂದ್ರಿ:— ಪ್ರೊಬೇಷನರಿ ಅಸಿಸ್ಟೆಂಟ್ ಕಮಿಷನರ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಆರ್ಡರುಕೂಡಾ ಬಂದಿದೆ.

ನರಸಿಂಹ:— ಎಂ....ಸಿ....ಎಸ್. ಮೈಸೂರು ಸಿವಿಲ್ ಸರ್ವಿಸ್. (ಕನ್ನಿಗೆ ಅದು ಹೆಮ್ಮೆಯ ಹಿಗ್ಗು.)

ಕುಪ್ಪು:— (ಮೆತ್ತಗೆ) ಮಾಡನ್ ಕುಕಿಂಗ್ ಸರ್ವೀಸ ನಾವೆಲ್ಲಾ ಸಿರಸ್ತೇದಾರರಾಗಿ ಹತ್ತು ಹದಿನೈದು ವರ್ಷ ಸರ್ವಿಸ್ ಮಾಡಿ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಹತ್ತಿದ್ದರೆ ಇವನು ಎತ್ತಿಕೊಳುತಲೆ ಅಸಿಸ್ಟೆಂಟ್ ಕಮಿಷನರೋ ?

ಕುಪ್ಪು:— (ಎದ್ದು ನಿಂತು. ನರಸಿಂಹಯ್ಯನವರಿಗೆ) ಮಹಾರಾಜೇಶಿ ಸೋ ಅಂಡರಸೋರವರೇ. ಈ ನವಯುಗದಲ್ಲಿ ಹೊಸದಾಗಿ ಮದುವೆಯಾಗ

ಲೆರುವವರು ಪರಸ್ಪರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳದೆ ಮುದುವೆಯ ಪ್ರಸ್ತಾಪದಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರಿಯುವುದು ಅನುಚಿತವಾಗಿ ತೋರುವ ಕಾರಣ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಯವರನ್ನು ನಾನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿಕೊಳ್ಳುವದೇನೆಂದರೆ ನಮ್ಮ ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಎದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಿ ಕೊಡಬೇಕು.

(ರಾಮರಾಯನು ಅಲಸುತ್ತಾನೆ.)

ನರಸಿಂಹ:— ಮೈ ಡಾಟರ್ ಈಸ್ ಫೈಲ್ಲಿ ಅಪ್ ಟು ದಿ ಮಾರ್ಕ. ಏ ಆರ್ ಇನಿ ಮೈರಿವೆ ಸೋಷಿಯಲ್. ನಮ್ಮ ಎದುರಿಗೇ ಆಗಬಹುದಲ್ಲ ಅದು.

ಕುಪ್ಪು:— ಶ್ರೀಮತಿಯವರೇ. ತಾವು ಮಹಿಳಾ ಸಮಾಜಗಳು ಹಲವಾರಕ್ಕೆ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿ ಎಷ್ಟೋ ಉಪನ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿರುವುದಾಗಿ ಕೇಳಿದ್ದೇನೆ. ವಿವಾಹ ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಆರ್ಜೀವ ಕರ್ಯಂತದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಬಂಧನವೆನ್ನುವುದೂ ತಮಗೆ ತಿಳಿಯದ ವಿಷಯವಲ್ಲ. ನಾವು ಯಾವ ಅದರ್ಶವನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ದಾಂಪತ್ಯಜೀವನವನ್ನು ನಡೆಸಬೇಕೋ ಅದನ್ನು ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಪರಸ್ಪರ ಚರ್ಚೆಮಾಡಿಕೊಂಡರೆ, ಮುಂದಿನ ನಮ್ ಸುಖಕ್ಕೆ ಆತಂಕ ಬರದಂತೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದೆನ್ನುವುದೇ ನನ್ನ ಭರವಸೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ದಯವಿಟ್ಟು ವಿವಾಹಿತ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ನಾವು ನಾವು ಅನುಸರಿಸಬೇಕಾದ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ತಾವು ನನಗೆ ಮನದಟ್ಟು ಮಾಡಿಕೊಡುವಷ್ಟು ಶ್ರಮ ವಹಿಸಬಲ್ಲಿರಾ ?

ಶ್ರೀಮತಿ:— (ಎದ್ದು ನಿಂತು) ವಿತ್ ಆಲ್ ಕೈಂಡ್ ರೀಗಾರ್ಡ್ಸ್.

ಕುಪ್ಪು:— ನನಗೆ ಇಂಗ್ಲೀಷು ಭಾಷೆ ಮುದುಕನ ಯಾವ ಅಭುಕ್ತ ಪ್ರಾಂತದಲ್ಲೋ ಸೇರಿಕೊಂಡು ಬಿಟ್ಟಿರುವುದರಿಂದ, ಅದು ಅದರ ಮೇಲು ಭಾಗಕ್ಕೆ ತೇಲಿಕೊಂಡು ಬರುವುದೇ ಅತಿ ಕಷ್ಟವಾಗಿ ಹೋಗಿದೆ. ದಯವಿಟ್ಟು ತಾವು ಸಾಧ್ಯವಾದ ಮಟ್ಟಿಗೂ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಹೇಳಬೇಕೆನ್ನುವುದು ನನ್ನ ಕೋರಿಕೆ.

‘ ಕನ್ನಡಂ ಮಧುರಮ್ರೋತ್ಪನ್ನಂ. ’

ಶ್ರೀಮತಿ:— ಕ್ಷಮಾಪಣೆಯೊಡನೆ. ಶ್ರೀಮಾನ್‌ರವರಿಗೆ ವಿವಾಹವು ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಆಡನ್ಯಪರ್ಯಂತದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಬಂಧನವೆಂದು ಹೇಳಿದುದು ತಮ್ಮ ಗೌರವಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಮಾತೇ ಆಗಿದೆ. ಆದರೆ ಆ ಬಂಧನವೆಂತಹುದು. ? ಆರ್ಜೀವ ಕರ್ಯಂತದ ಆರ್ಜೀವನದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮದು ಸ್ನಾನಮಾನಗಳು ಯಾವವು. ಎಂದೆ

ನುವ ವಿಚಾರ ಗಮನಾರ್ಹವಾದುದು ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ ದಾಂಪತ್ಯ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಅಧಿಕಾರವೂ ಪುರುಷರದೇ ಆಗಿಹೋಗಿದೆ. ಸ್ತ್ರೀ ಬರಿಯ ಹಡೆವಯಂತ್ರ ಅಚಿನಮಾತು ಹಾಗಿರಲಿ. ತನ್ನ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ತನಗೆ ಯಾವ ಅಡಲಿತ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವೂ ಇಲ್ಲ. ಒರಿಯ ಪುರುಷ ಕಾಮನೆಯ ದಾಸಿ ಅವಳು. ಮಾನಸಿಕ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಮಂತ್ರಿಯಲ್ಲ. ಒಳ್ಳೆಯದೋ, ಕೆಟ್ಟದ್ದೋ, ಅವಳು ಅವನ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳ ಗುಲಾಮಳು. ಪ್ರಾಚೀನ ಇತಿಹಾಸಗಳನ್ನು ನೋಡಿದರೂ ಅವಳ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಒಲೆಯ ಮುಂದಿನದೇ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಸೀತೆಯನ್ನು ರಾಮನು ಕಾಡಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದ್ದ. ಧರ್ಮರಾಯನು ವ್ರಾತದಿಯನ್ನು ಜೂಜಿನಲ್ಲಿ ಸೋತಿದ್ದ. ಇತ್ಯಾದಿ. ಇದನ್ನೆಲ್ಲಾ ನೋಡಿದರೆ ಸ್ತ್ರೀ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅವರಿಗಿದ್ದ ಅಧಿಕಾರಭಾವನೆ ಎಂತಹುದೆನ್ನುವುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಅಷ್ಟೇಕೆ, ಇಂತಹ ನಾಗರಿಕ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಕೂಡಾ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ವಿದ್ಯೆ ಹೇಳುವ ವಿಷಯವಾಗಿ ವಿದ್ಯಾವಂತರಿಗು ಸಂಪೇದವೃಷ್ಟಿ. ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಆತ್ಮವಿಲ್ಲ, ದೇವರು ಕೊಟ್ಟ ಬುದ್ಧಿಯಿಲ್ಲ, ಜವಾಬ್ದಾರಿವಹಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿಲ್ಲ. ರಾಣಿ ಎಲಿಜಬೆತ್, ಸರೋಜಿನಿದೇವಿ, ವಿಜಯಲಕ್ಷ್ಮಿ ಪಂಡಿತ. ಇವರೇ ಅವಕ್ಕೆ ಉತ್ತರ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವು ಅಂಶಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಗೆ ನೋಡಿದರೆ ಪುರುಷರಿಗಿಂತ ಸ್ತ್ರೀ ಬುದ್ಧಿವಂತೆ. ಸೆಕ್ಸ್ ಸೈಂಟಿಸ್ಟ್ ಪ್ರಕಾರ, ಅವರಿಗಿಂತ ಇವಳು ಶಕ್ತಳು. ಅವಳು ಮುಂದಿನ ಜನಾಂಗದ ತಾಯಿ. ಅವಳ ಜಲ್ಮಶ್ರೇಷ್ಠ ಅಷ್ಟಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನಮ್ಮ ದೇಶವನ್ನು ನಾವು ಭಾರತಮಾತೆ ಎಂದು ಕರೆಯುವುದೇಕೆ ? ಆಂಗ್ಲರು ತಮ್ಮ ದೇಶವನ್ನು ಮದರ್‌ಲ್ಯಾಂಡ್ ಎಂದು ಅತಿಪ್ರೀತಿ ಪೂರ್ವಕ ಕರೆಯುವುದೇಕೆ ? ಅವಳಿಗೆ ಎಲ್ಲಾ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿಯೂ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಬೇಕು. ಅವಳು ರಾಜಕೀಯ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಭಾಗವಹಿಸಬೇಕು. ಅವಳು ದಾಂಪತ್ಯಜೀವನದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣ ಅಧಿಕಾರ ವಹಿಸಬೇಕು. ಅಷ್ಟಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ಅವಳಿಗೆ ಪೂರ್ಣ ವಿಸ್ತೇಬೇಕು. ಅಂದೇ ನಮ್ಮ ನಾಡಿನ ಪೂರ್ವದಿಗಂತದಲ್ಲಿ ನವಾರುಣೋದಯನಾದೀತು. ಅಂದೇ ನಮ್ಮ ಭಾರತದ ಭವಿಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಸ್ವರ್ಣವೃಷ್ಟಿಯಾದೀತು.

ಕುಪ್ಪು:—(ಚಪ್ಪಾಳ ಹೊಡೆದು) ಜೈ. ಹಿಂದೂ ಸ್ತ್ರೀ ಸ್ವತಂತ್ರಕೇ ಜೈ.

[ಹಿಡಿಯ ಮೇಲಕ್ಕೆತ್ತುತ್ತಾನೆ.]

ರಾಮ:— (ಕುಪ್ಪುಪಿಗೆ) ಲೇ ಕೂತುಕೊಳ್ಳೋ ಸಾಕು.

ನರಸಿಂಹ:— ತೃಪ್ತಿಯಾಯಿತೆ.

ಕುಪ್ಪು:— ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡ ! ಇದು ನಮ್ಮ ಇಡೀ ಭಾರತದ ನವಾರು ಕೋದಯದ ಕುರುಹು ! ಫ್ರಾಂಕು, ಲಂಗ, ಪಂಪಾಸೂಗಳು, ಧರ್ಮಾವರ ಜೆನಾರೆಸ್ ಸೀರಿ ಕುಪ್ಪು ಸಗಳ ರಾಜ್ಯವನು ದಾಳಿಯೆದ್ದು ಜಯಿಸಿ-ಅವುಗಳ ಕಾಕ್ಸ್ ಹ್ಯಾಟಿನ ವಿಜಯವತಾಕೆಯನ್ನು ಮಾಡರ್ನ್ ಇಂಡಿಯಾ ಮಕಮಲ್ ಕಳರಗಳ ಮೇಲೆ ಆರೋಹಣ ಮಾಡುವ ಸೂಚನೆ. ಸ್ನೋ, ಲೆಫ್ಟಿನ್ಯಾ, ಪಾಡರುಗಳು ಎಲೆ-ಅಡಿಕೆ, ಕಾಡಿಗೆ ಅಲತೆಗೆಗಳ ಅಂಧಕಾರವನ್ನು ನಿವಾರಿಸಿ ನವಭಾರತದ ಎತ್ತಲೆತ್ತಲೂ ಸವಚೈತನ್ಯ ಮಾಡಿಸುವ ಸೋಗು.

(ಅವಿಯು ನಗಿ ಹೋದ ಒಂದು ಬೆಳ್ಳಿಯ ಬಟ್ಟಲನ್ನು ತರುತ್ತಾನೆ.)

ಅದಿ:— ಕುಪ್ಪು. ಕುಪ್ಪು. ಕುರುಡ ಒಂದು ಕಾಲಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಸತ್ತ ಹೋದ. ಬೆಳ್ಳಿಯ ಬಟ್ಟಲು (ತೋರಿಸುತ್ತಾನೆ).

ರಾಮ:— ಯಾವುದೋ ಅದು ? ನಮ್ಮದಿದ್ದ ಹಾಗಿದೆ.

ಕುಪ್ಪು:— (ಬೇದಕ್ಕೆ ಕಣ್ಣುಕೊಂಡು ಸಹಿಸಲಾರನೆಂದು ಹೇಳುವಂತೆ ಕೈಯನೆತ್ತಿ) ಅದಿ. ಅದು ಪಾಪಿಯ ದಾಸ. ಓಗೇಯೇ, ನಿರಂತರ ವಿನೋದ ಕೆಂದು ಮಾಡಿದ ಅರುಣೋದಯವನು ಅಕಸ್ಮಾತ್ತು ಹೋಗದ ಮೋಡ ಕಿಡಿ ಸುತ್ತದೆ

ಅದಿ:— ಪಾಪ. ಸ್ವಲ್ಪ ಮಂಜುಮಂಜಾಗಿ ಕಣ್ಣು ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದೇ ವಿನೋ. ಕಣ್ಣಿನ ಮುಂದೆ ಅದನಾಡಿಸಿ ಎದೆಗೊತ್ತಿಕೊಂಡು ಓಗ್ಗಿ ಕೆನ್ನೆಗೂ ಮುಖಕ್ಕೂ ಅದನ್ನು ಸವರಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ. ಎಲ್ಲಿಂದಲೋ ಬಂದಿತು ಹಾಳು ಕಾರು.

ಕುಪ್ಪು:— ಅನೇಕ ವೇಳೆ-ಅದಿ-ಅದಿ ರಜತದ ಸುಖ. ಅದಿ. ಅದಿ. ಸಾಕು ಸಾಕು ಮುಂದಕ್ಕೆ ಕೇಳಲಾರೆ. ಹಾಗೆಯೂ ಕಣ್ಣು ಮುಂದೆಯೇ ರಕ್ತ ಚೆಲ್ಲಿದಂತಾಗಿ ಎದೆಯಲಿ ಸಂಕಟ. ತಲೆ ಸುತ್ತುತ್ತಿದೆ. ನನ್ನನ್ನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಕೈಬಿಡಿದು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗು.

ರಾಮ:— ನಮ್ಮದೆ ಅದಿ ಬಟ್ಟಲು ? (ಕೈ ನೀಡುತ್ತಾನೆ).

ಕುಪ್ಪು:— (ದರ್ಪದಿಂದ) ಅದಿ. ಅದನ್ನಿಲ್ಲಿಗೇತಕೆ ತಂದೆ ? ಅದಿ.

ಇಲ್ಲಿ ಕೊಡು. (ಅದಿಯ ಕೈಯಿಂದ ಕಸಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ.) ಇದು ಕೃಪಣ ಪಿಪ್ಪೆಯವನ್ನು ಕೊಂಡ ರಜತ.

[ಕೈಯಲಿ ಜಾಕುತ್ತಾನೆ. ಬಟ್ಟೆಲು ಮೂಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಕುಪ್ಪು ಅದಿಯನು ಕೈಬಿಡಿದು ಕೊಂಡು ಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಾನೆ.]

ರಾಮ:--- ಓ ! ಆಯಿತು ! ಕುಪ್ಪು, ಕುಪ್ಪು, ಇವಕ್ಕಾದರೂ ಏನನಾದರೂ ಹೇಳಿ ಹೋಗೊ.

ಅದಿ:--- ಅಪ್ಪ, ಹೇಳು. ಯಾರ ಹತ್ತಿರವೂ ಸುಖವಾಗಿರಳು.

[ಅದಿ, ಕುಪ್ಪು ನಿಷ್ಕ್ರಮಣ.]

ಅಜ್ಜಿ:--- ಕುಪ್ಪು.

ರಾಮ:--- (ಕೈ ಕೈ ಹಿಡುಕಿಕೊಂಡು) ಛೇ.

ನರಸಿಂಹ:--- (ಸ್ವಗತ) ಇವನು ಮೇಲೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಿಂತ ಮಾನ್ಯನಂತ ತೋರುತ್ತಾನೆ.

ಕನ್ನೆ:--- (ಸ್ವಗತ) ಇವನು ನನ್ನನ್ನು ಪ್ರಾತ್ರನಂತೆ ಪರಿಭವಿಸಿದರೂ ಇವನಲ್ಲಿ ನನಗೇಕೋ ಗೌರವ ಬುದ್ದಿ ಹುಟ್ಟುತ್ತಿದೆ.

ನರಸಿಂಹ:--- ಯಾರು ಅ ಕುರುಡ ?

ಕನ್ನೆ:--- ನನ್ನ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಸಭ್ಯ ಇವರೇ ಕೇಳಿದರು.

ರಾಮ:--- ಅಯ್ಯೋ ! ನನ್ನ ಹಣೆಯಬರಹ ಏನೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಲಿ ಬೀದಿಯ ಛಿಕಾರಿಗಳೆಲ್ಲಾ ನನಗೆ ದಾಯಿದ್ಯರು.

ಅಜ್ಜಿ:--- ಸ್ವಭಾವದಿಂದಲೇ ನಮ್ಮ ಕುಪ್ಪು ಹುಟ್ಟಿನಂತಹ ಮನಸ್ಸಿನವನು. ಕಷ್ಟಪಡುವವರನ್ನು ಕಂಡರೆ ಸರಿ ಅವನ ಮನಸ್ಸು ಕರಗಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ ಅಲ್ಲೆ.

ನರಸಿಂಹ:--- (ಸ್ವಗತ) ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸು ಮೇಲು ಮುಖ ನೋಡಿ ಕೊಂಡು ಹೇಗೆ ಮೋಸ ಹೋಗಿತ್ತು !

ಕನ್ನೆ:--- (ಸ್ವಗತ) ಸ್ವಾರ್ಥಭಾವದಿಂದ ಗುಣವನ್ನೇ ಇವರು ಕೇವಲ ವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಾರೆ !

ನರಸಿಂಹ:--- ನಿಮ್ಮ ಕುಮಾರರು ಈಗ ಸರಿಯಾದ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವರು ಸಮಾಧಾನವಾದ ಮೇಲೆ ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಕೇಳಿ ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೀರಾ ?

ಸೋಮು, ಚಂದ್ರಿ:— (ಸ್ವಗತ) ಇನ್ನು ಕೇಳಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದುದೇನಿದೆ ? (ಸಿಕ್ಕುಮುಖ.)

ರಾಮ:— ಉ.

ಕನ್ನೆ:— (ಸ್ವಗತ) ಏನೋ ಸಂಪಿಕ್ಷೆಯ: ಫಲಿತಾಂಶವನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುವ ಕುತೂಹಲ ನನಗೆ.

ಪುರೋಹಿತ:— (ಸಚ್ಚುಸಚ್ಚಾಗಿ ರಾಮರಾಯನೊಡನೆ) ನೀವು ಅವರ ವಿಷಯವಾಗಿ ಯೋಚನೆಯೇ ಮಾಡಬೇಡಿ.

ಅಚ್ಚಿ:— ಸರಿ ಸರಿ. ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ....ನಮ್ಮ ಕುಸ್ತು !

ರಾಮ:— ಅದೇನೂ ಪರವಾಗಿಲ್ಲ.

ನರಸಿಂಹ:— ಮತ್ತೆ ಏಂದು ಬರೋಣ ?

ಕನ್ನೆ:— (ಸ್ವಗತ) ಆ ಪ್ರಶ್ನೆ ನನಗೆ ಹಿತ.

ಅಚ್ಚಿ:— ನಾಳೆಯೇ.

ರಾಮ:— ಉ. (ಅಚ್ಚಿಗೆ) ಕುಂಕುಮ ತಂದು ಕೊಡೆ ಲಕ್ಷಣವಾಗಿ ಹುಡುಗಿಗೆ.

ಕನ್ನೆ:— (ಸ್ವಗತ) ಈ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳೆಲ್ಲವೂ ನನಗೆ ಪ್ರಾಚೀನವಾಗಿ ಕಂಡರೂ, ಇವತ್ತು ಏನೋ ಲಕ್ಷಣವಾಗಿ ತೋರುತ್ತಿದೆ.

ಅಚ್ಚಿ:— (ಕುಂಕುಮವನು ತಂದು ಕೊಡುತ್ತಾಳೆ. ಕನ್ನೆ ಅವನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ. ಹುಬ್ಬಿನ ನಡುವೆ ಒಂದು ಚಿಕ್ಕಿಯನ್ನು ಧರಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಅಚ್ಚಿ ಕನ್ನೆಯ ಮುಖವನೇ ಪರ್ಷದುಬ್ಬಿನಲಿ ನೋಡಿ ನೋಡುತ್ತಾಳೆ.)

ನರಸಿಂಹ:— ನಮಸ್ಕಾರ.

ಕನ್ನೆ:— ನಮಸ್ಕಾರ.

ಅಚ್ಚಿ:— (ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದ ಹಾಗೆಯೇ) ನಮಸ್ಕಾರ. (ಕೈಜೋಡಿಸಿ.)

ರಾಮ:— ನಮಸ್ಕಾರ.

ಪುರೋಹಿತ:— (ಸಸೆಸಸೆಯಾಗಿ ಸಗುತ್ತಾ ತಲೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ನಿಲ್ಲುತ್ತಾನೆ.)

[ನರಸಿಂಹಯ್ಯ, ಕನ್ನೆ, ಪುರೋಹಿತ ಸಿಕ್ಕುಮುಖರುತ್ತಾರೆ. ಕನ್ನೆಯ ಬಿರಿ ಮುಡಿಯ ನೋಡುತ್ತಾ ಅಚ್ಚಿಯೂ, ನರಸಿಂಹಯ್ಯನ ವಜ್ರದುಂಗುರವನು ನೋಡುತ್ತಾ ರಾಮರಾಯನೂ ಅವರ ಜೊತೆಗೆ ಬಾಗಿಲವರಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ.]

[ಮತ್ತೆ ಅಚ್ಚಿ, ರಾಮರಾಯ, ಪುರೋಹಿತರ ಶ್ರವಣ.]

రామ:— ఐదు సాపిరవేందిరా? సరి. దివానన మగ ఆదాను, అదు డేగే నన్న మాతిగే బదలు డేళుత్తానో డేళలి. మారిగే బలి.

అఱ్ఱి:— ఇదేసేందరే లక్షణవాగి? భుభసిరిక్షణయ సమయ చల్ల సీవు మారి, మషణి, ఎన్నువుదు? సిమ్మ బాయలి యావా గలూ ఒళ్ళయ మాతే బరువుదిల్లు.

పురొహిత:— నాను ఏసేసో డొడ్డ స్త్రీకే డేళికొండిడ్డరే సిమ్మ మడుగ.....

రామ:— అదే. కష్ట పురొహితరే. ఇవళేసో డేళిబడు త్తాళి. నమగల్లవే ఆదర జవాబ్దారి? డాళు మడుగ. ఒళ్ళయ సమయ చల్ల మంగన డాగే ఆడిబిడుత్తానే. ఆదరే అవరు అదన్నల్లా మన స్సగే డాకికొండిరలారరు. అల్లవే?

పురొహిత:— ఖే ఖే. అదక్కల్లా నాను సరిమాడుతేసే రాయరే నిమగేకే ఆదరే నాను మాత్ర. స్వల్ప జ్ఞాపకవిరలి.

అఱ్ఱి:— నమ్మ కుప్పు మేలకే మాత్ర డాగే, అష్టే, శాస్త్ర గళి. ప్రపంచదల్లీ అవనంతఢ మడుగరు మడుకికొండరూ సిక్కు వుదిల్లు.

పురొహిత:— డౌదమ్మ. ఆదరే డాగేల్లా ఆడబారదమ్మ. అష్ట డొడ్డ మనుష్యర ఎదురిగేల్లా నిమగే తిళియదు.

రామ:— [అఱ్ఱిగే] సుమ్మనిరే. మఢా ఎష్ట డొగళికోళ్ళు తియో. మగనను సాకు. [పురొహితనిగే] సద్య నిమ్మన్న మరేతవ రుంటి శాస్త్రగళి? సీవు నమగే నమ్మ అజ్ఞ తాతందిర కాలదించే పురొహితరు. నిమగే తిళియదు. ఇన్నా జిక్క మడుగరు—నిమ్మ యజమానర పితృ ఇడ్డరు. అవరూ మనుష్యరే ఎల్లరూ మనుష్య రేసే శాస్త్రగళి? నమ్మ తాతందిరిగూ అవరిగూ ప్రాణకే ప్రాణ. అవరిగే నస్య నిమ్మ పితామఢర క్షేయించలే తిడికొడబీకు.

పురొహిత:— డౌదు డౌదు. కేళిడ్డేనే. (స్వగత) ఆదరే నిమ్మ డత్తిర జౌకసి మాడువుదల్లవే. బందిరువుదు. [ప్రకాశ] బరు తేనే. ముఖ్య దయవిరలి.

ರಾಮ:— ಕೋಗಿ. ರಾಸ್ತ್ರಿಗಳಿಗೆ ಒಂದು ಕಪ್ಪು ಕಾಫಿ ಕಾಸಿ ಕೊಡೆ.
(ಅಜ್ಜಿ ಸಡಗರಿಸುತ್ತಾಳೆ.)

ಪುರೋಹಿತ:— ಕರವಾಗಿಲ್ಲ. ಸದ್ಯ ಇನ್ನೇನೂ ಬೇಡಿ. ತಾವು ಮರೆಯದಿದ್ದರೆ ಸರಿ.

ರಾಮ:— ನಿಮಗೇಕೆ ರಾಸ್ತ್ರಿಗಳೆ. ಸದ್ಯ ಇದನ್ನು ಮಾತ್ರ ಮಾಡಿಸಿ
ಬಿಡಿ. ನಮಗೇನು ಮರ್ಯಾದೆ ಅಷ್ಟು ತಿಳಿಯದೆ ?

ಅಜ್ಜಿ:— ಅದು ನನಗಿರಲಿ ರಾಸ್ತ್ರಿಗಳೆ. ಸದ್ಯ, ಅಷ್ಟು ಮಟ್ಟಿಗೆ
ನಿಮಗೆ ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಏಶ್ವಾಸವಿರುವಾಗ ?

ಪುರೋಹಿತ :— (ಸ್ವಗತ) ಅದು ಎಂತಹ ಮರ್ಯಾದೆಯೋ.
ಅದರ ಮೌಲ್ಯವೆಷ್ಟೋ. ತೀವಾದರೂ ತಿಳಿದಿದ್ದರೆ ? ನೋಡೋಣ. ಈಕೆ
ಸಂಭವಿತೆ. (ಪ್ರಕಾಶ) ಹೊತ್ತಾಯಿತು. ನಮಸ್ಕಾರ. (ನಿಷ್ಕ್ರಮಣ)

ರಾಮ:— (ಮಂದಹಾಸಪೂರ್ವಕ) ನಮಸ್ಕಾರ. (ಲೆಕ್ಕ ಹಾಕುತ್ತಾ)
ಐದು ಸಹಸ್ರ. ಅದೇನೂ ಕೇವಲವಲ್ಲ. ನನ್ನ ಮಗನೂ ಎಂ. ಸಿ. ಎಸ್.
ಸ್ವಲ್ಪ ಕೋಣಂಗಿಯ ಹಾಗಾಡದಿದ್ದರೆ ಎಲ್ಲ ಸರಿ. ಪಾಪ ದೊಡ್ಡ ಮನು
ಷ್ಯರು. ಏನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡರೂ. ಆದರೆ ಅವರಿಗೂ ಈ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿ
ಆಸೆಯಿದೆ. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಇಲ್ಲಿಗೇಕೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ನಮ್ಮನ್ನೇಕೆ ಕಡೆಗೆ ಹಾಗೆ
ಕೆಂಜಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರು ಕೆಂಜಿಕೊಂಡರು. ಅಲ್ಲವೇನೆ ?

ಅಜ್ಜಿ:— (ತಲೆ ಆಡಿಸಿ) ಉ.

ರಾಮ:— ಅಲ್ಲದೆ ನಮ್ಮ ಪುರೋಹಿತರು ಬೇರೆ ಇದ್ದಾರಲ್ಲ ನಮಗೆ
ಸಭ್ಯ ಅವರೇ ಇದ್ದಿದ್ದರೆ ದೇವರೆ ಇವ್ವ ಹಾಗಾಯಿತು. ಅಲ್ಲವೇನೆ ?

ಅಜ್ಜಿ:— ಹೌದು ಅಂದರೆ. ಪಾಪ ಮೋಗಲಿ. ಅವರಿಗೂ ಒಂದು
ನೂರು ರೂಪಾಯಾದರೂ ಸಂಭವನೆಯಾಗಿ ಕೊಟ್ಟು ಬಿಡೋಣ ಅಂದ್ರೆ.

ರಾಮ:— ನೋಡೋಣ. ಮೊದಲು ನೀನೊಬ್ಬಳು. ಧರ್ಮ
ರಾಯನ ಹೆಸರು ಹೇಳಿಕೊಂಡು ಹುಟ್ಟಿದವಳು. ಮದುವೆಗೆ ಖರ್ಚು ಎಷ್ಟು
ಬೇಳುತ್ತದೆ. ಹುಡುಗಿಗೆ ಸೀರೆಗೆ ಎಷ್ಟು-ಒಂದು ಐದು ಸವರನ್ನಿನಲ್ಲಾದರೂ
ಎರಡೆಳೆ ಸರ ಮಾಡಿಸದಿದ್ದರೆ ನಮ್ಮ ಮರ್ಯಾದೆಗೆ ತಡೆಯುತ್ತದೆಯೆ. ಏಕೆ
ನಾಲ್ಕು ನಾಲ್ಕೂವರೆ ಸಾವಿರ ಗಿರನಿಯ ಮೇಲೆ ಹಾಕಿದರೆ ಅದರ ಆದಾಯ
ಅಲ್ಲೇ ಇದೆ.

ಅಚ್ಚಿ:— ಏಕೆ ? ಎರಡೂ ಖರ್ಚು ಅವರದೇ ಅಲ್ಲವೆ ? ನನ್ನ ಮದುಸೆಯಲಿ ಹಾಗೆಯೇ ಅಲ್ಲವೆ ಆಗಿದ್ದು ?

ರಾಮ:— ಅದೇನೋ ಸರಿಯೆ ಕಾಣೆ. ಆದರೆ ನಮ್ಮ ಮಠ್ಯಾದೆಗಾದರೂ ನಾವು ಒಂದೆರಡೆಳೆ ಚೈನು. ಒಂದು ಮಾಂಗಲ್ಯ, ನಾಲ್ಕು ಗುಂಡು ಒಂದು ಒಳ್ಳೆಯ ಸೀರೆ ಅರವತ್ತು ರುಪಾಯಿನಲ್ಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿದ್ದಿರಾಗುತ್ತದೆಯೆ ? ಅಲ್ಲೆಲ್ಲ ಅದು ಗೌರವ ಮರ್ಯಾದೆಗಳ ಸಮಾಚಾರ.

ಅಚ್ಚಿ:— ನಿಮ್ಮ ಹತ್ತಿರವೇ ಆಚೇಚಿ ಬಿಡಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆ ನಿಂತುಹೋದ ಹತ್ತು ಸವರನ್ನಿರಬೇಕು ?

ರಾಮ:— ಅದು ಸರಿಯೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಹಣ ಆಗುವುದಿಲ್ಲವೆ ?

ಅಚ್ಚಿ:— ಸರಿ ಅನ್ನಿ. ಅದಕ್ಕೆ ಮೇಲೆ ರಾಜಿಗೆ ಬೇರೆ ಇಷ್ಟು ದಿನವಾದರೂ ಒಂದು ಸೀರೆ ಉಡಿಸಲಿಲ್ಲ. ಹೆಣ್ಣು ಮಗು. ಈ ನೆಪದಲಾದರೂ ಒಂದು ಒಳ್ಳೆಯ ಸೀರೆ ತರದಿದ್ದರೆ ಸಾಧ್ಯವೆ ? ಅದಕ್ಕೆ ಮೇಲೆ ಅಣ್ಣನಿಗೆ, ಅತ್ತಿಗೆಗೆ ವರಸೆ ಮಾಡಬೇಕು. ನೀಲಿಗೆ ಒಂದು ಲಂಗವನಾದರೂ ಒಳ್ಳೆಯದಾಗಿ ತರಬೇಕು. ಬಾಕಿ ಉಳಿದವರಿಗಲ್ಲಾ ಒಳ್ಳೆ ಒಳ್ಳೆಯದಾಗಿ ಒಂದೊಂದು ತಾಕೆಯನಾದರೂ ತರದಿದ್ದರೆ ಸಾಧ್ಯವೇ ?

ರಾಮ:— ನೀನೇ ನೋಡು. ಎಲ್ಲ ಎಷ್ಟಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಐದು ಸಹಸ್ರ ! ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೇನೋ ಬಹಳ. ನಮ್ಮ ಕುಪ್ಪುವಿನ ಕೈಗೆ ಕೊಟ್ಟರೆ ಮೂರು ನಿಮಿಷದಲ್ಲಿ ಕುಂಟರು ಕುರುಡರಿಗೆ ಹಂಚಿ ಬಿಡುತ್ತಾನೆ. ಅದಕ್ಕೇ ಈ ಐದು ಸಾವಿರವನು ಅವನಿಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಬರುವತನಕ ಎಲ್ಲಾ ದರೂ ಜೋಪಾನವಾಗಿಟ್ಟಿರಬೇಕು. ಅವನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಒಂದು ಕಾಸೂ ತೋರಿಸಕೂಡದು.

ಅಚ್ಚಿ:— ಅದೆಲ್ಲಾ ಬೆಳೆದು ನಮ್ಮ ಕುಪ್ಪುವೂ ಈಗ ಒಂದಿರುವ ಆರ್ಥವನು ಆ ಮನೆಗೆ ಬರುವ ಭಾಗ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಅದೃಷ್ಟದಿಂದ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಬಿಟ್ಟರೆ ಸಭ್ಯ ಆವನಿಗೇನು ಮಹಾರಾಜನ ಹಾಗೆರಬಹುದು. ಅಂದ್ರೆ ಅಲ್ಲವೇ ?

ರಾಮ:— ಆದರೆ ಹಾಳು ಹುಡುಗ. ಬುದ್ಧಿಯೇ ಇಲ್ಲ.

ಅಚ್ಚಿ:— ಲಕ್ಷಣವಾಗಿ ಮಗುವನು ಜೈದು ಮಾತ್ರ ಜೈಯ್ಯಬೇಡಿ. ಬುದ್ಧಿಯಿಲ್ಲವೆ ಎರ. ಸಿ. ಎಸ್. ಫಸ್ಟ್ ಕ್ಲಾಸ್ ವ್ಯಾಸ ಮಾಡಿದನೆ ? ಈ ವೇಳೆ

ದಲ್ಲಿ ಬುದ್ಧಿವಂತರೇ ಇರಲಿಲ್ಲವೇನೋ ?

ರಾಮ:— ನಿನ್ನ ಮಗನನು ನೀನೇ ಹೊಗಳಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು! ಬೆಳ್ಳಿಯ ಬಟ್ಟೆಲು ಏನು ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟು !

ಅಚ್ಚಿ:— ಹೋಗಲಿ. ಹೋಗಿ ನೋಡಿಕೊಂಡು ಬನ್ನಿ ಅಂದ್ರೆ ಮಗುವನು. ನನಗೇನೋ ಅವನನು ಈಗಲೇ ನೋಡಬೇಕೆನ್ನಿಸುತ್ತಿದೆ. ಇವತ್ತೇ ಅವನಿಗೆ ಕೆನ್ನೆಗೆ ಅರಿಶಿನ, ಹಣೆಗೆ ಕುಂಕುಮ ಹಚ್ಚಿ, ಅರಿಶಿನದ ಬಟ್ಟೆ ಉಡಿಸಿ, ಮಣೆಯ ಮೇಲೆ ಕೂಡಿಸಿ, ಆರತಿ ಎತ್ತಿ ಕಣ್ಣಾರೆ ನೋಡಿ ಬಿಡಬೇಕು ಎನ್ನಿಸುತ್ತಿದೆ ಅಂದ್ರೆ.

ರಾಮ:— ಹೋಗಿ, ಹುಚ್ಚಿ !

[ಆದಿ ಒಂದು ಕೈಯಲಿ ಕೆಸರಾದ ಬೆಳ್ಳಿಯ ಬಟ್ಟಲನೂ, ಇನ್ನೊಂದು ಕೈಯಲಿ ರಕ್ತಮಯವಾದ ಬಟ್ಟೆಯನೂ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಹುಚ್ಚನಂತೆ ಹುಯ್ಯಲಿಡುತ್ತಾ ಓಡಿಬರುತ್ತಾನೆ. ರಾಮರಾಯನಿಗೂ ಅಚ್ಚಿಗೂ ಹೃತ್ವಾತ.]

ಆದಿ:—ಅಯ್ಯೋ! ಮಾವಾ! ಮಾವಾ! ಕುಪ್ಪು! ಕುಪ್ಪು! (ಓಡಿಬಂದು ಹೊಸ್ತಲೆದವಿ ಬೀಳುತ್ತಾನೆ.)

[ಅಚ್ಚಿಗೂ ರಾಮರಾಯನಿಗೂ ಕೈಕಾಲು ನಡುಕ; ಎದೆಯಲಿ ಕಡು ಕಷ್ಟ.]

ರಾಮ, ಅಚ್ಚಿ :— ಆದೀ, ಏನಪ್ಪಾ ಅದೂ? ಅಯ್ಯೋ! ಈಗ ತಾನೇ ಕುರುಡನನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಹೋದನಲ್ಲೋ! ಏನಾಯಿತೋ ?

ಆದಿ :— [ಏಳುತ್ತಾ] ಸ್ವದೇಶಧ್ವಜವನು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿಯುವಾಗ ಕುಪ್ಪುವಿಗೆ ಭುಜದ ಹತ್ತಿರ ಗುಂಡಿನ ಎಟು ಬಿತ್ತು, ನೋಡಿ !

(ನಡುಗುವ ಕೈಗಳಿಂದ ಬಟ್ಟೆಲು, ಬಟ್ಟೆಗಳ ಕೂಡ ಹೋಗಿ ನೆಲಕ್ಕೆ ಬಿಡುತ್ತಾನೆ. ಅಚ್ಚಿ ಕೈಗಳಲಿ ಎದೆಯ ರಾಚಿ ಬಡಿದುಕೊಂಡು “ ಅಯ್ಯೋ! ಕುಪ್ಪು! ಕುಪ್ಪು!” ಎಂದು ಕೂಗಿಕೊಂಡು ದೊಪ್ಪನೆ ನೆಲದಲಿ ಕಡೆದು ಬೀಳುತ್ತಾಳೆ. ರಾಮರಾಯನು ಜಂಝಾವಾತಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿದೊಂದು ಬಾಳೆಯ ಕಂಬದಂತೆ ಅದುರಿ ಉರುಳುತ್ತಾ, ಕೆಳಗಡೆ ಬಿದ್ದ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನೂ ಬಟ್ಟಲನ್ನೂ ತಪ್ಪುನೆಪ್ಪಾಗಿ ಹಿಡಿಯ ತವಕಿಸುತ್ತಾ, ಅಳಲೊಂದು ಕಟ್ಟುಬ್ಬಸದಲಿ ಮುಲಮುಲಕಿ ಈಗ ತಾನೆ ಹೋದ ನಲ್ಲೋ....ಆದೀ....ಕುರುಡನನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು....ನಮ್ಮ ಕಣ್ಣುಗಳನೆ ಇಂಗಿಸಿ

ಬಿಟ್ಟುಸಲ್ಲೋ....ಅಯ್ಯೋ! ಎಂದು ಒರಲುತಾ, ನೆಲಕುರಳಿ ಅಂತೆಯೇ ಆ ಬಟ್ಟೆಯ ಬಿಡದೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಿಚ್ಚಿ ತರ ಹರಿಸಿ, ಅದರಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದ್ದ ರಕ್ತಾಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡು ಕ್ರಂದನ-ಗದ್ದದ-ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ “ ಅವಧಿ ಅಲ್ಪ. ಮೃತ್ಯು ಅಕಸ್ಮಿಕ. ಕೋಟ್ಯುಸುಕೋಟಿ ದಾರಿದ್ರ್ಯ-ರೋಗ-ದುಃಖಪೀಡಿತರಿಗೆ ರಕ್ತರಜತ ದಾನ ಮಾಡಿ ” ಎಂದು ಓದುತ್ತಾನೆ. ಮತ್ತೆ “ಅದೀ....ಏಕೆ ತಂದೆಯೋ ಈ ಬಟ್ಟೆಲೂ....” ಎಂದು ಅದನ್ನು ತೆಗೆದು ದೂರ ಬಿಡುತ್ತಾನೆ. ಮತ್ತೆ “ ಕುಪ್ಪು, ಕುಪ್ಪು ! ” ಎಂದು ಚೀರುತಾ ನೆಲಕ್ಕೆ ಕೈಯೂರಿಕೊಂಡು ಏಳಲುಸಕ್ರಮಿಸುತ್ತಾ “ ಐದು ಸಹಸ್ರ ಗೊತ್ತು ಮಾಡಿದ್ದೆ ನಲ್ಲೋ.... ಕುಪ್ಪು....ನಮ್ಮನ್ನು ಹೀಗೆ ಅನಾಥರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಬಿಟ್ಟೆಯಲ್ಲೋ.... ” ಎಂದುಕೊಂಡು ಅಳುತ್ತಾ ಬಟ್ಟೆ ಮುದುರಿ ಬೀಳುವಂತೆ ಕುಸಿದು ಬೀಳುತ್ತಾನೆ.)

ಅಚ್ಚಿ:— [ಅತಿ ದಾರುಣವಾಗಿ ರೋದಿಸುತ್ತಾ ನೆಲದಲಿ ಕೈಗಳ ಅರಸುತ್ತಾ] ಅಯ್ಯೋ! ಅಪ್ಪಾ! ಕಣ್ಣುಗಳೇ ಕಾಣಿಸದ ಹಾಗೆ ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟೆಯಲ್ಲೋ.... ಹಾಳು ದೇವರೇ....ಅಯ್ಯೋ! ನನ್ನ ಕುಪ್ಪು....ಎಲ್ಲವ್ವಾ ಅದೀ?...ಹಾಳು ಆಯಿತು....ರಾಕ್ಷಸರಿಗೆ ಹೇಳವ್ವಾ....ನನ್ನನೂ ಗುಂಡಿನಲಿ ಹೊಡೆದು ಸುಟ್ಟು ಬಿಡಲಿ ಪುಣ್ಯಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಲಿ ಮಹಾರಾಜನ ಹಾಗಿದ್ದನಲ್ಲೊ ನನ್ನ ಕುಪ್ಪು....ಪ್ರಸಂಚದಲ್ಲೇ ಇರಲಿಲ್ಲವಲ್ಲವ್ವಾ....ನನ್ನ ಕುಪ್ಪು ಸಮಾನ.... ಹೇಗೆ ಜೀವಿಸಲವ್ವಾ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ...ನನ್ನ ಒಂದು ರತ್ನವಿಲ್ಲದೆ.... ಚಿಂತಾರಾತ್ನವಲ್ಲೋ ನನ್ನ ಕುಪ್ಪು....[ಎದೆಯ ರಾಚಿ ಬಡಿದುಕೊಂಡು “ಅಯ್ಯೋ! ಅಯ್ಯೋ! ಅಯ್ಯೋ!” ಎಂದು ಒರಲುತಾ ನೆಲದಲಿ ಬಿದ್ದು ಹೊರಳಾಡುತ್ತಾಳೆ.]

ರಾಮ:—ಅದೀ; ನನಗೆ ಇನ್ನು ಮನೆ ಬೇಡ; ಮಠ ಬೇಡ. ಈ ಹಾಳು ಐಶ್ವರ್ಯವೂ ಬೇಡ, ಅದೀ. ಅಂತಹ ರಾಜಾಹುಡುಗನನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಹೇಗವ್ವಾ ಜೀವಿಸುವುದು ಈ ಹಾಳು ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ? ಅಚ್ಚಿ! ಅಚ್ಚಿ! ಏನು ಮಾಡಲೆ ಅಚ್ಚಿ? ಹೇಗೆ ಎದೆ ಓಡಿಯುವದೆ ಅಚ್ಚಿ?...ಅಯ್ಯೋ!.... ನನ್ನ ಕುಪ್ಪು ಮನ್ಮಥನಲ್ಲೋ.... ಎಲ್ಲಿದಾನವ್ವಾ ಅದೀ ?ಹೊಡೆದವರ ಕೈ ಸಿಡಿದುಹೋಗಲಿಲ್ಲವೇನವ್ವಾ!....ನನ್ನ ಕುಪ್ಪುವನು ಗುಂಡಿನಲಿ ಹೊಡೆದ ವರ ಕರುಳಿನು ದೇವರೇ ಗುಂಡಿನಲಿ ಹೊಡೆದು ಇಟ್ಟಾಡಿಬಿಡಲವ್ವಾ....ಅವರ ತಾಯಿ ತಂದೆಗಳ ಕಣ್ಣು ಮುಂದೆಯೇ....

ಅಚ್ಚಿ:—ಬೇಡೀ....ಬೇಡೀ....ಈ ಕಷ್ಟ ಯಾರಿಗೂ ಬೇಡಿ.

ರಾಮ:— ಈಗ ತಾನೇ ಎಷ್ಟು ಸಂತೋಷವಾಗಿ ನಿನಗೆ ಮದುವೆ

ಮಾಡಿ ಕಣ್ಣಾರ ನೋಡಿ ಏಗ್ಗ ಬೇಕೆಂದಿದ್ದೆ ವಪ್ಪಾ!....ಅ ವಾಕ್ಯಸರು ನಿನಗೆ ದೊಡ್ಡ ಮದುವೆ ಮಾಡಿದರು.....

(ಆದಿ ರೋದಿಸತೊಡಗುವನು)

ಅದೀ....ಅದೀ....ಎಲ್ಲಿ....ಎಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಕುಪ್ಪು ? ಅಯ್ಯೋ ಎಲ್ಲಿ ?

ಆದಿ:— ಅಸ್ಪತ್ರಿಗೆ ವ್ಯಾನಿನಲ್ಲಿ ಸಾಗಿಸಿಬಿಟ್ಟರು.

ರಾಮ:— ಏನಾದರೂ ಉಳಿಯುವ ನಂಬಿಕೆಯಿದ್ದರೆ ನಮ್ಮ ಅಸ್ತಿ ಯೆಲ್ಲಾ ಹೋಗಲಿ....ನಮ್ಮ ಕುಪ್ಪು ಉಳಿದುಕೊಳ್ಳಲಪ್ಪಾ ದೇವರೇ....ಅದು ನಿನ್ನ ಮಗು ನಿನಗೆ ಭಂಗಾರದ ಕವಚಮಾಡಿಸಿ ಹಾಕುತೇನಮ್ಮಾ ಚಾಮುಂಡೇಶ್ವರಿ.....

ಅಚ್ಚಿ:— ಯಾರು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದಾರಪ್ಪಾ ನಮ್ಮ ಕುಪ್ಪುನಾ ?

ಆದಿ:— ಪದ್ಮಾ.

ರಾಮ:— ಅಯ್ಯೋ ! ಅಲ್ಲಿಯೂ ಪದ್ಮಾಸೇ ? ಸೋಮು ? ಚಂದ್ರಿ ? ಸೀನು ?

ಆದಿ:— ಪದ್ಮಾ ಆ ವಿಶ್ವಾಸದ ಹಕ್ಕನು ಇನ್ನು ಯಾರಿಗೂ ಬಿಟ್ಟು ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಇನ್ನು ಯಾರಿಗೂ ಅವಕಾಶ ಕೊಡುತ್ತಿಲ್ಲ.

ಅಚ್ಚಿ:— ಧನ್ಯಳಪ್ಪಾ ! ಅವಳೇ ಧನ್ಯಳು ! ಇವರೆಲ್ಲಾ ಆ ಚಿನ್ನದಂತಹ ಹುಡುಗಿಯನು ಏನೇನೋ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು.

ರಾಮ:— ಇಷ್ಟು ಬೇಗ ಏನು ಘೋರ ಬಂದುಬಿಟ್ಟಿತಪ್ಪ ನಮ್ಮ ಕುಪ್ಪುವಿಗೆ ?

ಆದಿ:— ಮನೆ ಬಿಟ್ಟು ಹೋದನಲ್ಲಾ, ಹೊದದ್ದೂ, ಆ ಕುರುಡನ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ಹೋದವನು ಹರತಾಳದ ಗಲಾಟೆ ಕೇಳಿಸಿಕೊಂಡನೋ ಇಲ್ಲವೋ ಅದೇನು ಅವೇಶ ಬಂದಿತೋ 'ಜೈ ಭಾರತ ಮಾತೆ' ಎಂದು ಕೂಗಿಕೊಂಡು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದ. ಅಲ್ಲಿಂದೂ ಕಡೆ ಸಭೆ ಸೇರಿತು, ಅಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಸೇರಿ ಸ್ವದೇಶಧ್ವಜ ನಟ್ಟು ಹಾರಿಸತೊಡಗುತಲಿ ಪೋಲೀಸರು ಬಂದು ಅದಕ್ಕೆ ಅಡ್ಡಿ ಯಾಗಿ ಗುಂಡು ಹಾರಿಸತೊಡಗಿದರು. ಎಲ್ಲರೂ ಉತ್ಸಾಹ ಕಳೆದು ಕೊಂಡು ದಿಕ್ಕುಪಾಲಾಗಿ ಚದುರಿ ಓಡಿಹೋದರು, ಕುರಿ-ಮಂದೆಯಂತೆ

ಅರಿಚುತ, ಕಿರಿಚುತ. ನಮ್ಮ ಕುಪ್ಪು ಅಲ್ಲಿ ದೂರ ನಿಂತಿದ್ದ. ಪದ್ಮಳ ಮುಖ ನೋಡಿದನೋ ಇಲ್ಲವೋ ? ಅದು ಏನು ಆವೇಶ ಬಂದಿತೋ ? ಮತ್ತೆ “ಜೈ ಭಾರತಮಾತೆ” ಎಂದು ಆಭರಣಿಸಿಕೊಂಡು ಯಾರು ತಡೆದರೂ ನಿಲ್ಲದೆ ನರಕ ಪರಿವಾರ ಜ್ವಾಲೆಯ ಕೋಟಿಕೊತ್ತಲಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಯ್ದ ಸ್ವರ್ಗವನು ಸಾಧಿ ಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಜೀವನವನೆ ಪಣವಿಟ್ಟು ಮುನ್ನುಗ್ಗಿದ ಹಾಗೆ ನುಗ್ಗಿದ ನಮ್ಮ ಕುಪ್ಪು, ಗುಂಡಿಗೆ ಎದೆ ಕೊಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಆ ರುದ್ರಭೂಮಿಯಲಿ. ಒಂದು ಗುಂಡು....

ಅಚ್ಚಿ, ರಾಮ:— ಅಯ್ಯೋ! ಅಯ್ಯೋ !

ಅದಿ:—ಕುಪ್ಪು ಭುಜದ ಹತ್ತಿರ ಧಗ್ಗನೆ ತಾಕಿ ಆ ಕಡೆ ಹೋಯಿತು.

ಅಚ್ಚಿ, ರಾಮ:— ಹಾ! ಹಾ! ಕಷ್ಟ! ಕಷ್ಟ!

ಅದಿ:— ಹಾಗೆಯೇ ಒಬ್ಬನ ವ:ಹತ್ಯಾರ್ಯಕ್ಕೂ ಹಾಳಿಗೂ ಒಬ್ಬಳು ಹಂಗಳೇ ಹುಮ್ಮಸ್ಸು.

ರಾಮ, ಅಚ್ಚಿ:— ಸಾಕೂ ಸಾಕೂ....ಕೇಳುವುದೇ ಅಸಾಧ್ಯ ! ಕಿವಿ ಗಳೇ ಒಡೆದು ಹೋಗುತ್ತಿವೆ. ಎದೆಯೇ ಹೊತ್ತಿಹೋಯಿತು. ರಾಮಾ ! ನಮ್ಮನೂ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಪ್ಪ. ನಮ್ಮನೂ ಸುಟ್ಟುಬಿಡಲಿ. ಅಮೇಲೆ ಸ್ಮಶಾನವನು ಅವರೇ ಆಳಿಕೊಳ್ಳಲಿ. ಅಯ್ಯೋ ! ಎತಕ್ಕವ್ವಾ ನಾವು ಇನ್ನು ಇರುವುದು ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ? ಕುಪ್ಪು....ಕುಪ್ಪು....

(ನಿಷ್ಕ್ರಮಣ)

ಅದಿ:—[ಕದವ ಮುಂದಕಳೆದುಕೊಂಡು.] ಕಷ್ಟ! ಕಷ್ಟ!

(ನಿಷ್ಕ್ರಮಣ)

— ತೆರೆ —

ಹಂಚಿಕೆ

(ಏಕಾಂಕ)

ಬರೆದವರು :

ಕೆ. ಎ. ಎನ್. ರಾವ್

ಪಾತ್ರಗಳು

ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿರಾಯ	ಮೂಲೇಹಳ್ಳಿಯ ಸಾಹುಕಾರ
ಆನಂದಪ್ಪ
ನಿತ್ಯಾಣಯ್ಯ
ಜ್ಯೋತಿಷ್ಕ
ಶಾನುಭೋಗ

ಭಿಕ್ಷುಕ, ಭಜನೆಯ ಹುಡುಗರು, ಅಂಚೆಯವನು, ಇತ್ಯಾದಿ.

ಸ್ಥಳ: ಮೂಲೇಹಳ್ಳಿ

ಕಾಲ: ಭಾನುವಾರ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಸುಮಾರು ೧೧ನೇ ಗಂಟೆ ಇರಬಹುದು.

ದೃಶ್ಯ ೧

(ಮೂಲೇಹಳ್ಳಿಯ ಸಾಹುಕಾರರು ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿರಾಯನ ಸಾಮಾನ್ಯ ಮನೆಯ ಎತ್ತರವಾದ ಜಗಲಿ. ಚಾಪೆಯೊಂದು ಹಾಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಅದರ ಮೇಲೆ ಅನಂದಪ್ಪ ಮತ್ತು ನಿರ್ವಾಣಯ್ಯ ಇಬ್ಬರೂ ಮಾತನಾಡುತ್ತ ಕುಳಿತಿರುತ್ತಾರೆ. ಅನಂದಪ್ಪನಿಗೆ ವಯಸ್ಸು ನಲವತ್ತೈದು. ದಪ್ಪ ಮನುಷ್ಯ. ದುಂಡು ಮುಖ. ಅವನನ್ನು ನೋಡಿದೊಡನೆ, ಅವನು ಸುಖಪಡುವುದಕ್ಕೇ ನಿರ್ಮಾಣವಾದವನೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಅವನು ಅರೆವಾಸಿ ಪಟ್ಟಣಿಗ. ಕಾಲರಿಸ ಪರಟು, ಜರತಾರಿಯಂಚಿನ ಪಂಚಿಗಳು ಅವನ ಉಡುಪು. ಹೆಗಲ ಮೇಲೆ ಶಲ್ಯವೊಂದನ್ನೂ ಹಾಕಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಪರಟಿನ ಜೇಬಿನಲ್ಲಿ ನಶ್ಯದ ಚೌಕವನ್ನು ತುರುಕಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಅವನ ಮುಂದೆ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿಯೇ ಇಸ್ಪೀಟಿನ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯೊಂದು ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ. ಕೈಯಲ್ಲಿ ಪದ್ಧತಿ ಗನುಸಾರವಾಗಿ ನಶ್ಯವನ್ನು ತೀಡುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ. ನಿರ್ವಾಣಯ್ಯನು ತೇಳ್ವನೆಯ ಮನುಷ್ಯ. ಕೋಲುಮುಖ, ಬತ್ತಿದ ಕನ್ನಿಗಳು, ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ದಿನದ ಗಡ್ಡ. ಭಾರತದ ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಶಕುನಿಯಾಗಿರಬಹುದು. ಹಲವು ಊರಿನ ನೀರನ್ನು ಕುಡಿದಿರುವನೆಂಬುದು ಅವನ ಮಾತುಕತೆಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಇವನಿಗೆ ಐವತ್ತೈದು ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸು. ಇವನಲ್ಲಿ ನಾಗರಿಕತೆಯ ಸುಣುಪು ಕಾಣದಿದ್ದರೂ ಸ್ವಭಾವದಲ್ಲಿ ಚಾತುರ್ಯ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಇವನು ಕಾಲು ಮುಚ್ಚಿದ ಧೋತ್ರ, ಮುಚ್ಚಿದ ಕೋಟು, ಕೋರೆ ರುಮಾಲಿನಲ್ಲಿ ಅಲಂಕೃತನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಜೇಬುಗಳ ತುಂಬ ಗಿಟ್ಟಿಸಿದ ಕಾಗದಗಳು ಹೊರಗಾಣುತ್ತವೆ. ಇವನು ಎಲೆ ಅಡಿಕೆಯ ಚೀಲವೊಂದನ್ನು ಮುಂದೆ ಬಿಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಎಲೆಗೆ ಸುಣ್ಣ ಹಾಕುವುದರಲ್ಲಿ ಉದ್ಯುಕ್ತನಾಗಿದ್ದಾನೆ.

ನಶ್ಯ, ಎಲೆಯಡಿಕೆಯ ದಾನ, ಪ್ರತಿವಾನ, ಉಪಯೋಗಗಳಮಧ್ಯೆ ಮಾತು ಸಾಗುತ್ತದೆ.)

ನಿರ್ವಾಣಯ್ಯ:—ಕಾಸುಗಳ್ಳ ಸಂಬರು ಒಂದು ಅಂದರೆ ನಿಮ್ಮಣ್ಣ ಕಣಯ್ಯ-ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ. ನಾನೂ ಈಗಾಗಲೇ ಹಲವು ಹಳ್ಳಿ ತಿರುಗಿ, ಸಾವಿರಾರು ಜನರನ್ನು ಪರೀಕ್ಷೆ ಮಾಡಿ 'ಪಲ್ವಿ' ಹೊಡಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಅದ್ಭುತ ಇಂಥ ಕಡಲೆ ನನ್ನ ಹಲ್ಲಿಗೆ ಎಂದಿಗೂ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಹಲ್ಲಿಗೇ ಏನೋ ಗ್ರಹಚಾರ ಬಂದಿದೆ ಅಂತ ಕಾಣುತ್ತದೆ.

ಅನಂದಪ್ಪ: — ಅಯ್ಯನವರೆ, ಅವನ ಕಥೆ ನೀವೇನು ಬಲ್ಲೀರಿ? ಹಿರಿಮಗ ಅಂತ ಇವನ ಹತ್ತಿರ ನಮ್ಮಪ್ಪ ಆಸ್ತಿ ಬಿಟ್ಟು ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿ ಕೊಂಡರೆ, ಇವನ ಹತ್ತಿರ ನನ್ನ ನಾಲ್ಕು ಕಾಸನ್ನು ಕಿತ್ತುಕೊಂಡು ಸ್ಕೂಲು ಫೈನಲ್ ಫೇಲಾಗಬೇಕಾದರೆ, ಅದೊಂದು ವಿಶ್ವಪ್ರಯತ್ನ ವಾಯ್ತು.

ನಿರ್ವಾಣಯ್ಯ: — ಅಂದರೆ, ನೀವೂ ಫೇಲಾದದ್ದು ಒಂದು ಸಾರಿಯೇ, ಎರಡೇ, ಮೂರೇ, — ಒಟ್ಟು ಆರು ಅಲ್ಲವೇ ?

ಅನಂದಪ್ಪ: — ಏ; ಸುಮ್ಮನೆ ಉತ್ತೇಕ್ಷೆ ಏಕೆ ಮಾಡುತ್ತೀರಿ. ಯಾರಾ ದರೂ ನಕ್ಕಾರು. ಏದೇ ಸಲ, ಕಂಡ್ರಿ

ನಿರ್ವಾಣಯ್ಯ: — ನಾನು ಹೇಳಿದ್ದು ಒಂದೇ ಹೆಚ್ಚು. ಅದು ಉತ್ತೇಕ್ಷೆಯೇ ? ನಿಮಗೆ ಇನ್ನೂ ಅವಕಾಶ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರೆ ಇಂದಿನ ವರೆಗೂ ಫೇಲಾ ಗುತ್ತಾ ಇರುತ್ತಾ ಇದ್ದಿರೋ ಏನೋ !

ಅನಂದಪ್ಪ: — ಏ! ಏದು ಸಲವೇ ಹೆಚ್ಚಿ ? ಒಂದು ಡಜನ್ ಆದವರೂ, ನಮ್ಮಪ್ಪ ನಂತಹ ಮಹನೀಯರಿದ್ದಾರೆ.

ನಿರ್ವಾಣಯ್ಯ: — ಅದೀಗ ಒಳ್ಳೆಯ ಸಮಾಧಾನ.

ಅನಂದಪ್ಪ: — ಒಂದು ವೇಳೆ ನಾನು ಪಾಸು, ಪಾಸು, ಪಾಸೇ ಆಗುತ್ತ ಹೋಗಿ ಬಿ. ಎ. ಮಾಡಿದ್ದರೂ ಇಷ್ಟು ವರ್ಷ ಹಣವನ್ನು ಒದಗಿಸ ಬೇಕಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲವೇ ?

ನಿರ್ವಾಣಯ್ಯ: — ಆದರೆ ನಿಮಗೆ ಸ್ಕೂಲೇ ಫೈನಲ್ ಆಯಿತಲ್ಲ. ಪ್ರಾಣ ಇರುವ ವರೆಗೂ ಎಷ್ಟು ಕಷ್ಟವಾದರೂ ನಷ್ಟವಾದರೂ ರೋಗಿಗೆ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ನಡೆಸುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರಾಣವು ಹಾರಿಹೋದ ಮೇಲೂ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಯನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸುತ್ತಾರೆಯೇ ? ಶವಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದುದು ವೈದ್ಯನಲ್ಲ - ಗುಳಿ ಇಲ್ಲವೇ ಚಿತೆ.

ಅನಂದಪ್ಪ: — ಅರೆ, ಬಡ್ತಿ. ಈಗಿನ ಬಿ. ಎ.ಗಳಿಗಿಂತ ನಾನು ಹತ್ತು ಬಾರಿಗೆ ವಾಸಿ. ಈಗಲೂ ನನ್ನ ಹಾಗೆ ಒಂದು ಅರ್ಜಿ ಬರೆಯು

ವುದಕ್ಕೆ ಅವರಿಗೆ ಯಾರಿಗೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಎಂದು ಎದೆ ಮುಟ್ಟಿ ಕೊಂಡು ಹೇಳಬಲ್ಲೆ.

ನಿರ್ವಾಣಯ್ಯ:—ಓಹೋ, ಅರ್ಜಿಯ ವಿಚಾರವನ್ನು ಎತ್ತಬೇಡಿ. ನಾನೇನೋ ಲೋಅರ್ ಸೆಕೆಂಡರಿಯನ್ನು ದಾಟಿದೇ ಇದ್ದರೂ ಅರ್ಜಿಗಿರ್ಜಿ ವಿಚಾರ ದಲ್ಲಿ ಈ ಕೈಯನ್ನು—(ಬಲಗೈ ತೋರಿಸುತ್ತಾ)—ಮೂರಿಸುವ ಕೈಗಳು ಇನ್ನೂ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗಬೇಕಾಗಿವೆ.

ಆನಂದಪ್ಪ:—ಇರಬಹುದು. ಇರಬಹುದು. ತಮ್ಮ ತರಲಿ ಅರ್ಜಿಗಳ ವಿಚಾರವನ್ನು ನಾನೂ ಬಹಳ ಕೇಳಿದ್ದೇನೆ.

ನಿರ್ವಾಣಯ್ಯ:—ಅಮಲ್ದಾರರು ಅಮಲ್ದಾರರನ್ನೇ ವರ್ಗಮಾಡಿಸಿದ್ದೇನೆ ಗೊತ್ತೆ ? ಬಾಕಿ ಚಿಳ್ಳೆಸಿಳ್ಳೆಗಳ ಮಾತು ಹಾಗಿರಲಿ.

ಆನಂದಪ್ಪ:—ಅದು ಸರಿ. ಇಷ್ಟು ಪ್ರಚಂಡ ಬುದ್ಧಿ ಇದ್ದರೇನು — ನಮ್ಮಣ್ಣನ ಮುಂದೆ ನಿಮ್ಮ ಬೇಳೇಕಾಳು ಬೇಯದೆ ಇರುವಾಗ ?

ನಿರ್ವಾಣಯ್ಯ:—ನಿಮ್ಮಣ್ಣನ ವಿಷಯವೇ ಬೇರೆ — ಬಾಕಿ ಪ್ರಸಂಚದ್ದೇ ಬೇರೆ. ಅವರಲ್ಲಿ ನಾನು ಸೋತೆ ಅಂತ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ನನಗೆನೂ ನಾಚಿಕೆಯಿಲ್ಲ. ಅವರ ಬುದ್ಧಿ ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಮೀರಿಸಿದ್ದು. ನನ್ನ ಇದ್ದ ಬಿದ್ದ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನೆಲ್ಲ ಖರ್ಚುಮಾಡಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ಒಳ್ಳೆಯದು, ಕೆಟ್ಟದು, ಉತ್ಸವ-ವೈದಿಕ, ಆಟ-ಪಾಠ, ಅಂತ ನೂರೆಂಟು ಆಟ ಕಟ್ಟಿ ನೋಡಿದೆ. ಆದರೆ ಆ ಪರ್ವತವು ಬೇರೆ 'ಜುಂ' ಅಂದಿರ ಬೇಕಲ್ಲ. ನನಗೆ ದುಡ್ಡನ್ನು ಕೊಡದವರೆಲ್ಲ ಸರ್ವಾರಕ್ಕಾದರೂ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಈ ಮಹಾನುಭಾವ ಮಾತ್ರ ಯಾರಿಗೂ ಒಂದು ಚಿಕ್ಕ ಕಾಸನ್ನೂ ಮರೆತಾದರೂ ಕೈಬಿಡಲಿಲ್ಲ ಕಣಯ್ಯ.

ಆನಂದಪ್ಪ:—ಅವನ ದುರ್ವೈವ, ಓದು-ಬರಹ ಮಾತ್ರ ಹೆಚ್ಚು ಕಲಿತು ಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ಕಲಿತುಕೊಂಡು ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದ್ದರೆ ಮಾತ್ರ ಯಾವುದೋ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಪದವಿಗೇರುತ್ತಿದ್ದ - ಖಂಡಿತವಾಗಿ.

ನಿರ್ವಾಣಯ್ಯ:—ಎನು ಹಣಕಾಸಿನ ಮಂತ್ರಿಯೋ ? ಆಗ ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ಬರುತ್ತಿತ್ತು ಗೋಳು.

ಆನಂದಪ್ಪ:— ಹಾಗೆನ್ನಬೇಡಿ. ಆಗ ದುಡ್ಡು ತನ್ನದಲ್ಲವೆಂದು ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲವೆ? ಅದುದರಿಂದ ಕೂಡಿಡುವುದರಲ್ಲೇ ಪರ್ಯವಸಾನವಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ನಾನು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದುದು ಅವನ ಲೆಕ್ಕಾಚಾರದ ವಿಷಯ.

ನಿರ್ವಾಣಯ್ಯ:— ಹೌದು; ಅವನ ಲೇವಾದೇವಿಯೆಲ್ಲ ಅವನ ಬುರುಡೆಯಲ್ಲೇ ಇದೆ. ಅವನ ಕರಣಿಕನಾದರೂ ತಪ್ಪಬಹುದು, ಅವನು ಬೇರೆ ಹಾಗೆ ಮಾಡುವಂತಿಲ್ಲ.

ಆನಂದಪ್ಪ:— ಈ ಕರಣಿಕ ಗಿರಣಿಕರ ಪ್ರಭಾವವೆಲ್ಲ ಅವಶ್ಯಕವಾದದ್ದು ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಕಚೇರಿಗಳಲ್ಲೇ.

ನಿರ್ವಾಣಯ್ಯ:— ನಿಜ; ಅದೇ ಈ ಕಾಲದ ಅಧಿಕಾರದ ಹೆಗ್ಗುರುತಾಗಿ ಹೋಗಿದೆ. ಕಚೇರಿಯಲ್ಲಿ ನಿಜವಾದ ಅಧಿಕಾರ ನಡೆಸುವನೆಂದರೆ ಚುರುಕಾದ ಗುಮಾಸ್ತನೊಬ್ಬ. ಅವನು ಒರೆದು ಮುಂದೆ ಇಟ್ಟು ದಕ್ಕಿಲ್ಲ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಅಧಿಕಾರಿಯ ಗುದ್ದಲಿಯ ಗುರುತು ಬಿದ್ದು ಹೋಗುತ್ತದೆ.

ಆನಂದಪ್ಪ:— ಅಧಿಕಾರಿಗೆ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ನೋಡಿ ತೀರ್ಮಾನಿಸುವುದಕ್ಕೆ ತಾಳ್ಮೆಯಾಗಲೇ ಕಾಲವಾಗಲೇ ಎಲ್ಲೆಂದ ಬರಬೇಕು?

ನಿರ್ವಾಣಯ್ಯ:— ಈಗ ನೋಡು, ನಮ್ಮ ತಾಲ್ಲೂಕು ಕಚೇರಿಯ ಕೆಲಸವು ಏನೇ ಇರಲಿ, ಆ ಜೆಡ್‌ಮುನ್ಸಿಗೆ ಬೆಣ್ಣೆ ಹಚ್ಚಿದರೆ ಸಾಕು, ನಡೆದುಹೋಗುತ್ತದೆ. ಅದೇ ನಮ್ಮ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯನ್ನು ಮುಂದು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅಮಲ್ದಾರರನ್ನೇ ನೋಡಿದರೂ ಅವರು ಈ ಮುನ್ಸಿಯ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನೇ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕೇಳುತ್ತಾರೆ. ನಾವು ಅವನಿಗೆ ಪ್ರಥಮ ಪೂಜೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ್ದರೆ ಸಮ, ಪ್ರಸಾದ ಬಲಗಡೆಗೆ ಬೀಳುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಎಡಕ್ಕೆ. ಯಾವ ನಿರ್ಧರಕ್ಕೂ ಆಧಾರವಾಗಿ ಕಾನೂನು ಇಲ್ಲವೆ ಕಟ್ಟಳೆಗಳಿದ್ದೇ ಇರುತ್ತವೆ. ಅವೆಲ್ಲವೂ ಮುನ್ಸಿಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಗೊತ್ತು. ಹೀಗೆ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಗೋತ್ರವೇ ಕಳೆಗುಂದಿಹೋಗಿದೆ.

ಆನಂದಪ್ಪ:— ಮುಖ್ಯ, ಅವರಲ್ಲಿ ಬಹುಮಂದಿ ಮೈಗಳ್ಳರು, ಅಸಮರ್ಥರು. ಅದಕ್ಕೇನು ಇತ್ತೀಚೆಗಂತೂ ಹಲವು ಕಾರಣಗಳಿವೆ. ಅದಕ್ಕೆ

ಸರಿಯಾಗಿ ಈಗಿನ ಘೋರಣಿ ಬೇರೆ ಇದೆಯಲ್ಲ “ ಅಧಿಕಾರಿಯು ಅಸಮರ್ಥನಾದರೆ, ಮೇಲಿನ ಪದವಿಯಲ್ಲಿ ಪರೀಕ್ಷಿಸು ” ಎಂಬುದು ?

ನಿರ್ವಾಣಯ್ಯ:—ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಯೇನು ಅಂತಹ ಅಧಿಕಾರಿಯಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಕರಣಿಕ ಕುಲಭಯಂಕರನಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದ.

ಆನಂದಪ್ಪ:— ಅವನು ಹೇಗಿರುತ್ತಿದ್ದನೋ ಅದನ್ನೆಲ್ಲ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡೇನು ? ಕರಣಿಕ ಕುಲ ಕಾಳ್ಗಿಚ್ಚೇ ಆಗಿದ್ದಿರಬಹುದು. ಈಗ ನಮಗೆ ಅವರಿಂದ ಆದ ಲಾಭವೇನು ? ಇದೆಲ್ಲ ಮೂರು ದಿನ ಉಪವಾಸ ಮಾಡಿ ಪ್ರಾಣ ಹೋಗುತ್ತಿರುವಾಗ ಭಾಗವತ ಪುರಾಣಶ್ರವಣ ಮಾಡಿಬ ಹಾಗೆ. ಈಗ ನೋಡಿ. ನಾನು ಇಲ್ಲಿ ಎಂಟು ದಿನಗಳಿಂದ ನೇತು ಬಡಿಯುತ್ತಿದ್ದೇನೆ—ಕೇವಲ ಇನ್ನೂರು ರೂಪಾಯಿಗಾಗಿ. ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಬರಿಕೈಯಲ್ಲಿ ಹೋದರೆ ಮಾನವಂತು ಉಳಿಯುವ ಹಾಗಿಲ್ಲ. ಮನೆಯ ಯಜಮಾನ, ಹಾಲಿನವನು, ಸಾಮಾನಿನ ಅಂಗಡಿಯವನು, ದರ್ಜಿ—ಕಡೆಗೆ ಮುಸುರೆ ತಿಕ್ಕುವವಳು ಎಲ್ಲರೂ ಕಾಯ್ದು ಕುಳಿತಿ ವ್ಹಾರೆ. ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರೂ ಒಂದೊಂದು ಹುಲಿಯಂತೆ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಹಾರುವದಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧವಾಗಿದ್ದಾರೆ. ದೀಪವಂತು ಸಿಂತುಹೋಗಿ ಆಗಲೇ ತಿಂಗಳಾಯಿತು.

ನಿರ್ವಾಣಯ್ಯ:— ಪಾಪ ! ಸಿನ್ನ ಈ ಸ್ಥಿತಿಯೂ ಕೂಡ ಈ ಮೈದಾಸ ನನ್ನು ಕರಗಿಸುವುದಿಲ್ಲವಲ್ಲ.

ಆನಂದಪ್ಪ:— ಅವನ ಎದೆ ವಜ್ರದಿಂದ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಕರಗುವದು ಹೇಗೆ ? ಸೌಮ್ಯವಾಗಿ ಕೇಳಿಯಾಯಿತು. ಅಂಗಲಾಚಿ ಬೇಡಿ ಯಾಯಿತು. ಸಾಲ ಕೇಳಿಯಾಯಿತು. ಜೈಲಿಗೆ ಹೋಗುವೆನೆಂದೂ ಹೇಳಿಯಾಯಿತು. ಸಾಯುವೆನೆಂದು ಬೆದರಿಸಿಯೂ ಆಯಿತು. ಅವರೇನು ಅವನು ಜಗ್ಗುವಂತಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲವೂ ಒಂದೇ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಿದುವು. ಇನ್ನೇನು ಕದಿಯುವುದೊಂದು ಬಾಕಿಯಿದೆ.

ನಿರ್ವಾಣಯ್ಯ :— ಅದೇನು ಸುಲಭವಲ್ಲ ! ಮತ್ತೆಲ್ಲಾದರೂ ಮೂಳೆ ಗೀಳೆ.....

ಅನಂದಪ್ಪ:— ಇನ್ನೇನನ್ನು ಮಾಡುವುದೋ ತಿಳಿಯದಾಗಿದೆ.

ನಿರ್ವಾಣಯ್ಯ:— ಆ ದಿನ ಯೋಚಿಸಿದ ಉಪಾಯವನ್ನೇಕೆ ಹೊಡೆ ಬಾರದು ?

ಅನಂದಪ್ಪ:— ಅದರ ಗೆಲುವಿನಲ್ಲಿ ನನಗೇನೂ ನಂಬಿಕೆಯು ಎಳ್ಳಷ್ಟೂ ಇಲ್ಲ. ಆದರೂ ಏರ್ಪಾಡನ್ನೇನೋ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ—ಕಡೆಯ ಹುಚ್ಚು ತನದಿಂದ. ಆ ನಾಟಕ ನಾಳೆ ನಡೆಯಬಹುದು.

ನಿರ್ವಾಣಯ್ಯ:— (ಎದುರು ಬಾಗಿಲ ಕಡೆಗೆ ಕಣ್ಣು ಹಾಕಿ, ಮೆಲ್ಲಗೆ) ಏ!

(ಆ ಬಾಗಿಲಿನಿಂದ ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಯು ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇವನಿಗೂ ನಿರ್ವಾಣಯ್ಯನ ವಯಸ್ಸೇ. ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬೆಳೆದ ಆಳು. ಬಹಳ ಶ್ರೋತ್ರಿಯನೆಂದು ಭಾಸವಾಗುತ್ತದೆ. ಒಂದು ಮೋಟುಪಂಚೆಯನ್ನುಟ್ಟು ಒಂದು ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಹೊದಿದ್ದಾನೆ. ಹೊಸ ವಿಭೂತಿ, ಅದರ ಮೇಲೆ ಬರಿಯ ಅಡ್ಡ ಗಂಧ, ಕಿವಿಯ ಸಂದಿಯಲ್ಲಿ ತುಳಸಿಯ ದಳ, ಇವುಗಳಿಂದ ಈಗ ತಾನೆ ದೇವತಾರ್ಚನೆಯನ್ನು ಮುಗಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದಾನೆಂದು ಊಹಿಸಬಹುದು. ಬರುವಾಗ ಹಿಂದೆ ಮುಂದೆ ನೋಡಿಕೊಂಡು “ಛೇ! ಛೇ!” ಅನ್ನುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ. ಒಂದು ಚಾಪೆಯ ಮೇಲೆ ಕೂಡಲು ಹವಣಿಸುತ್ತಾನೆ. ಮುಂದೆ ಇವನ ಬಗ್ಗೆ ನಿರ್ವಾಣಯ್ಯನು ಸ್ನೇಹದ ಸಲುಗೆಯನ್ನೂ, ಅನಂದಪ್ಪನು ಭಯಭಕ್ತಿಗಳನ್ನೂ ಪ್ರದರ್ಶಿಸುತ್ತಾರೆ. ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಯು ದರ್ಶನದಿಂದ ವರ್ತಿಸುತ್ತಾನೆ.)

ಏನು ಸಾಹುಕಾರರೆ ? ಏನು ತೊಂದರೆ ?

ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ:— ಇದೇ ಈ ಹಾಳು ಬೆಕ್ಕು ಅಡ್ಡವಾಯಿತು. ಇದು ಸಾಲದು ಅಂತ ಆ ಒಂಟಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಶ್ಯಾನುಭೋಗ ಬೇರೆ ಎದುರಿಗೇ ಬಂದ. (ಅನಂದಪ್ಪನು “ಸೀನು” ತಾನೆ.)

ಏ! ನೀನೂ ಅಪಶಕುನ ಸುಡಿಯುತ್ತೀಯೇನು—ಒಂಟಿ ಸೀನಿನಿಂದ ?

ಅನಂದಪ್ಪ:— ತಪ್ಪಾಯ್ತು, ತಪ್ಪಾಯ್ತುಣ್ಣ. ಎಷ್ಟೋ ತಡೆ—ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ.

ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ:— ನನ್ನ ಅದೃಷ್ಟ ಕೆಟ್ಟಿದ್ದರೆ ನೀ ಏನನ್ನು ಮಾಡಬಲ್ಲೆ. ಇವತ್ತು ಏನೇನು ಅನಾಹುತವಾಗುತ್ತದೆಯೋ ನನಗೆ; ಯಾರಿಗೆ ಗೊತ್ತು ?

ನಿರ್ವಾಣಯ್ಯ:— ನಿಮ್ಮ ಅದೃಷ್ಟವೇನು, ನೆಟ್ಟಗೆ ಇದೆ. ಸೊಟ್ಟವಾಗಿರುವುದೆಂದರೆ ನಿಮ್ಮ ತಮ್ಮನದ್ದೆ.

ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ:— ಅವನದ್ದನ್ನು ನೆಟ್ಟಿಗೆ ಮಾಡಲು ಬ್ರಹ್ಮಸಿಗೇ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಅದು ಸರಿ. ಆದೇನು ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದಿರಿ ಇಷ್ಟು ಹೊತ್ತೂ ? ಯಾರಿಗಾಗಿ ಹೊಂಚು ? ಯಾರ ಮನೆ ಮುರಿಯುವುದಕ್ಕೆ ಸಂಚು ? ಯಾರ ಕಾಲನ್ನು ಎಳೆಯಬೇಕೆಂದಿದ್ದೀರಿ ? ಇನ್ನೇನು, ಗಾಳಿ ಬೆಂಕಿಗಳು, ನೀವು ಕಲಿತಾಗ ಎಲ್ಲಾ ದರೂ ಉರಿಯೇಳಲೇಬೇಕಲ್ಲ. ಯಾವ ಮೂಗರ್ಜಿ ತಯಾರಾಗುತ್ತದೆ ? ಕೋರ್ಟಿಗೆ ಯಾವ ಕೇಸು ದಾಖಲಾಗುತ್ತಿದೆ ? ಉಂ ?

ನಿರ್ವಾಣಯ್ಯ:— (ನಗುತ್ತ) ನಿಮ್ಮ ಶಾಪದಿಂದ ಬಂದ ಕೆಟ್ಟ ಹೆಸರಿನಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದೇನು ನಮಗೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಸದ್ಯಕ್ಕೇನು ಮನೆಮುರುಕ ಸಂಚೇನೂ ತಯಾರಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಸುಮ್ಮನೆ ಆನಂದಪ್ಪ ತನ್ನ ಗೋಳನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾನೆ; ನಾನು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ ಅಷ್ಟೆ.

ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ:— ಅವನ ಗೋಳು ಇರವೇ ಇದ್ದ ದಿವಸವೂ ಇದೆಯೇ ?

ಆನಂದಪ್ಪ:— (ದೈನ್ಯದಿಂದ) ಹಾಗಲ್ಲಣ್ಣ; ಇದೊಂದು ಸಾರಿ.....

ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ:— ಸಾಕುಮಾಡಯ್ಯ; ಇಂಥ ಒಂದು ಸಾರಿ ನೂರು ಸಾರಿ ಯಾಗಿದೆ.

ನಿರ್ವಾಣಯ್ಯ:— ಈ ಸಲವೇನೋ ಬಹಳ ತೊಂದರೆಗೆ ಸಿಕ್ಕಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನಂತೆ. ಕೇವಲ.....

ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ:— ನಿರ್ವಾಣಯ್ಯನವರೆ, ನಿಮ್ಮ 'ಪೂಟು ಲಾಯರಗಿರಿ' ನನ್ನ ಲ್ಲೇನೂ ಸಾಗುವದಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿಯ ವರೆಗೆ ಎಷ್ಟು ಬಾರಿ ಎಷ್ಟು ದುಡ್ಡು ಕೊಟ್ಟಿರುವೆನೆಂದು ನಿಮಗೇನಾದರೂ ಗೊತ್ತೆ ?

ಆನಂದಪ್ಪ:— ಹೌದು. ಬಹಳ ಅಪರಾಧ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ. ಆದರೆ.....

ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ:—ಆದರೆ-ಗೀದರೆ ಎನೂ ಇಲ್ಲ. ನಿನಗೆ ಮಾಡುವುದನ್ನೆಲ್ಲ—ಆದ ಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ—ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ.

ಆನಂದಪ್ಪ:— ಹೌದು.

ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ:— ಇವನು ಸಣ್ಣ ವನಾಗಿರುವಾಗಲೇ ತೀರ್ಥರೂಪರವರು ತೀರಿ ಕೊಂಡರು. ತಂದೆಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಸಾಕಿದೆ. ನನಗೇ ವಿದ್ಯದ ಗಂಧಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಾಗದಿದ್ದರೂ ಇವನ ವಿದ್ಯದ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಹೊರೆ ಹಣ ವನ್ನು ಸುರಿದೆ; ಎಲ್ಲವೂ ಬಂಡೆಯ ಮೇಲೆ ಮಳೆ ಹುಯ್ದಂತೆ ವ್ಯರ್ಥ ವಾಯಿತು. ಅದರ ಮೇಲೆ ಇವನಿಗೆ ವಯಸ್ಸು ಒಂದ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಕಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನೂ ಬಿಡದೆ ಲೆಕ್ಕಹಾಕಿ ರೂಢಿಸಿದ ಅಸ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಪಾಲು ಕೊಟ್ಟ. ಇನ್ನೇನಾಗಬೇಕು; ಅವನ್ನೆಲ್ಲ ದುಂದುಮಾಡಿ, ಕುಡಿತ, ಸೂಳೆಗಾರಿಕೆ, ಸುಡುಗಾಡಿನ ಮೇಲೆ ಸುರಿದರೆ ಅದು ನನ್ನ ತಪ್ಪೆ ? ಈಗಲೂ ನೌಕರಿಯಿಂದ ಬರುವ ಆದಾಯಕ್ಕೆ ನಾಲ್ಕರಷ್ಟನ್ನು ಖರ್ಚು ಮಾಡಿ ಪದೇ ಪದೇ ಕಷ್ಟಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರೆ ಅವರಿಂದ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಬಡಿಸಲು ನಾನು ಹೊಣೆಯೇ ? ಇಲ್ಲ. ಇವನಿಗೆ ಒಂದು ಕಾಸಿನ ಮೇಲಿನ ಕೆಲುವನ್ನೂ ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲಾದರೂ ಹಾಳಾಗಿ ಹೋಗಲಿ.

ನಿರ್ವಾಣಯ್ಯ:— ನೀವು.... ಅಣ್ಣಂದಿರೇ ಇಷ್ಟು ಸಿಕ್ಕು ರದಿಂದ ಕೈಬಿಟ್ಟರೆ....

ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ:— ಹಣದ ವಿಷಯದಲ್ಲೇನು ಸಂಬಂಧ ? ಸಂಬಂಧ ಉಳಿಸಿ ಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬವರು ನಂಟರಿಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಹಂಗನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬಾರದು; ಹಣದ ವ್ಯವಹಾರವನ್ನು ನಡೆಯಿಸಬಾರದು. ಇದೇ ಬಾಂಧವ್ಯದ ಹಾಳನ ಗುಟ್ಟು. ಅಣ್ಣ ತಮ್ಮಂದಿರಾದರೇನು, ಮಾನ ಅಳಿಯಂದಿ ರಾದರೇನು.

ನಿರ್ವಾಣಯ್ಯ:— ಅದು ಸರಿಯೆ. ಅವನದ್ದೇನೋ ತಪ್ಪೆ. ಆದರೆ ನಾನು ಒಂದೆರಡು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಕೇಳಬಹುದೆ ?

ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ:— ಏನು ?

ನಿರ್ವಾಣಯ್ಯ:— ನೀವೇನೋ ಇಷ್ಟು ಹಣವನ್ನು ಕೂಡಿಹಾಕುತ್ತಿದ್ದೀರಲ್ಲ; ಯಾರಿಗಾಗಿ ? ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲ.....

ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ:— ನಾನು ಅವನ್ನೆಲ್ಲ ಬಲ್ಲೆ. ನನ್ನ ವಿಧಿಯನ್ನು ನನಗೆ ತೋರಿ ಸುವ ಯತ್ನವು ಅನವಶ್ಯಕ. ಅದು ನನಗೆ ಸೇರಿದುದು. ನನಗಾಗಿಯೇ ,

ಇರಬಹುದು. ಇಲ್ಲವೆ ಹಣವನ್ನು ಕೂಡಿಸುವ ಸಂತೋಷಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಇರಬಹುದು.

ನಿರ್ವಾಣಯ್ಯ:— ಅದರಲ್ಲಿ ಏನು ಸುಖ ?

ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ:— ನೀವು ಎಂದಾದರೂ ನಾಲ್ಕು ಕಾಸನ್ನು ಕೂಡಿಹಾಕಿದ್ದೀರೇನು ?

ನಿರ್ವಾಣಯ್ಯ:— ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ? ಬಡಮೇಷ್ಟರಿಗೆಲ್ಲಿ ಬರಬೇಕು ಅವಕಾಶ ?

ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ:— ಜೀಯ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಬೇಲಗಳಲ್ಲಿ ತುಂಬಿಟ್ಟು, ಬೇಕಾದಾಗ ಸುರಿದು ಅದರ 'ಝಣ ಝಣ' ವನ್ನು ಕೇಳಿದ್ದೀರ ? ಅ ಗುಡ್ಡೆಗಳನ್ನು ಕಣ್ಣು ತುಂಬ ನೋಡಿದ್ದೀರ ?

ನಿರ್ವಾಣಯ್ಯ:— ಇಲ್ಲ.

ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ:— ಹಾಗಿದ್ದರೆ ಹಣವನ್ನು ಶೇಖರಿಸುವ ಸುಖವು ನಿಮಗೆ ಹೇಗೆ ತಿಳಿದೀತು ? ಇದು ನನ್ನ ಹಣವೆಂಬ ಭಾವನೆಯು ಕೊಡುವ ತೃಪ್ತಿ, ಒರಿಮೆಗಳು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಮುಟ್ಟುವುದು ಹೇಗೆ ? ಸಪ್ತೆಯನ್ನೇ ತಿಂದು ಬಾಳಿದ ನೀವು ಉಪ್ಪಿಗೆ ಹೇಗೆ ಬೆಲೆ ಕಟ್ಟೀರಿ ? 'ಇಲ್ಲ' ದವರ ಧಾರಾಳ ನಿಮ್ಮದು. ಇದನ್ನು ನಾನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬಲ್ಲೆ.

ಅನಂದಪ್ಪ:— ಅಣ್ಣ, ಇದರ ಮುಂದೆ ನಾವೇನೂ ಹೇಳಲಾರಿವು.

ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ:— (ಗಮನಿಸದೆ) ನನ್ನಲ್ಲಿ ಹಣವಿರುವುದರಿಂದಲೇ ಈ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ನಾನು ಗಣ್ಯ. ನೀವೆಲ್ಲರೂ ನನ್ನ ಹಿಂದೆ ಮುಂದೆ ಸುತ್ತಾಡುತ್ತೀರಿ. ಬೇಡುತ್ತೀರಿ. ಹಸಾದವೆನ್ನುತ್ತೀರಿ. ನನಗೆ ಗೌರವವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೀರಿ. ನಾನು ಈ ಹಣವನ್ನೆಲ್ಲ ತೆತ್ತುಬಿಟ್ಟು ಗಲಿಗೆಯಲ್ಲಿ ನೀವು ಕಾಮತ್ಯಪ್ಪಿಹೊಂದಿದ ಸಶುವಿನಂತೆ ಅಲಕ್ಷ್ಯದಿಂದ ದೂರ ಸರಿಯುತ್ತೀರಿ. ಸಾಮಾನ್ಯದ ಪ್ರಪಂಚವಿದರಲ್ಲಿ ಸೌಜನ್ಯಕ್ಕಿಂತ ಹಣ ಅಧಿಕಾರಗಳು ಹೆಚ್ಚಿನ ಘನತೆಯನ್ನು ಗಳಿಸುತ್ತವೆ. ಈ ಮಾತುಗಳು ಅಸಂಬದ್ಧವಾಗಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಆದರೆ ಇದೇ ಬೆತ್ತಲೆ ಯಸತ್ಯ.

ನಿರ್ವಾಣಯ್ಯ:— ಹೌದು; ಆದರೆ ಇವನು ನಿಮ್ಮ ಸಮುದ್ರದಿಂದ ಒಂದು

ತಂಬಿಗೆಯ ನೀರನ್ನು ಕೊಂಡರೆ ಅದಕ್ಕಾಗುವ ಕುಂದೇನು ?

ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ:—ಹಣವು ಯಾವಾಗಲೂ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಕಡಲಿನಂತಾಗುವದಿಲ್ಲ. ಅದೊಂದು ತಪ್ಪು ಭಾವನೆ. ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಅದು ಎಣ್ಣೆಯ ಗಡಿಗೆಯಂತೆ. ಒಂದು ಬಾರಿ ತೂತಾದರೆ ಎಣ್ಣೆಯೆಲ್ಲವೂ ಸೋಲಿಯೋಗುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂದಯವಿಲ್ಲ.

ನಿರ್ವಾಣಯ್ಯ:—ನಿಮ್ಮ ವಾದವನ್ನು ಕೇಳಿದರೆ ಕೃಪಣತ್ವವೇ ಅತಿಶಯವಾದ ಸದ್ಗುಣವೆನ್ನಿಸುತ್ತದೆ.

ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ:—ನನ್ನ ಭಾವನೆಯೂ ಅದಕ್ಕೆ ದೂರವಾಗಿಲ್ಲ. ದುಂದುಗಾರಿಕೆಗಿಂತ ಕೃಪಣತ್ವ ಒಂದು ಮೇಲು. ಕೃಪಣನೆನ್ನುವುದೇ ನನ್ನ ಮೇಲಿನ ಆರೋಪಣೆಯಾದರೆ ಅದನ್ನು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಹೊರುತ್ತೇನೆ. ಕೃಪಣನೆನ್ನಿ; ಕೃಪಣಶಿಖಾಮಣಿಯನ್ನಿ. ನನಗೇನೂ ನಾಚಿಕೆಯಿಲ್ಲ. ಹಣವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಕೇಳಬೇಡಿ. ಕೇಳಿ ಭಂಗಪಡಬೇಡಿ.

ನಿರ್ವಾಣಯ್ಯ:— ಈ ಮಾತುಗಳ ಮುಂದೆ ನಾವು ಮೂಕರು.
(ನಿಶ್ಯಬ್ದ. ಒಬ್ಬ ಭಿಕ್ಷುವನು ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತಾನೆ.)

ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ:— (ಭಿಕ್ಷುಕನ ಕಡೆಗೆ ತಿರುಗಿ) ಮುಂದಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಬಾ.

ಭಿಕ್ಷುಕ:— ಸ್ವಾಮಿ.....

ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ:— ಸ್ವಾಮಿ, ನೀಮಿ ಏನೂ ಇಲ್ಲ. ಇಲ್ಲ ಅಂತ ಹೇಳಲಿಲ್ಲವೇ? ನಿನ್ನಂಥವರು ಸಾವಿರ ಜನ ನಮಗೆ. (ಭಿಕ್ಷುಕನು ಹೋಗುತ್ತಾನೆ) ಬಂದವರಿಗೆಲ್ಲ ಭಿಕ್ಷೆ ಹಾಕುತ್ತಾ ಹೋದರೆ ಒಂದೇ ದಿನಕ್ಕೆ ಬರಿಯ ದಾದೀತು ಮನೆಯೆಲ್ಲ.

ಆನಂದಪ್ಪ:— ಭಿಕ್ಷಾಟನೆಯನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸುವ ಕಾನೂನು ಇನ್ನೇನು ಜಾರಿಗೆ ಬರುವುದರಲ್ಲಿದೆಯಂತೆ.

ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ:—ಅದು ನಾನು ಹುಟ್ಟಿದಾರಭ್ಯ ಬರುತ್ತಲೇ ಇದೆ. ಈ ಅಳ್ಳಕ ಸರ್ಕಾರಗಳು ಯಾವುದನ್ನೂ ಬೇಗ ಮುಂದುವರಿಸಲು ಶಕ್ತಿ ಹೊಂದಿಲ್ಲ.

ನಿರ್ವಾಣಯ್ಯ:— ಇಲ್ಲ. ಅದಂತೂ ತರುಣದಲ್ಲೇ.....

ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ:— ಬಂದರೆ ಸಾಕಪ್ಪ; ಸದ್ಯ ಈ ಮುಣಪಾತಕರ ಹಾವಳಿ
ಯಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

ಆನಂದಪ್ಪ:— ಹಾಗಾದರೆ ಅಶಕ್ತರಿಗೆಲ್ಲ ಜೀವನ ನಡೆಯಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.
ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ತೆರಿಗೆ ಹಾಕದೆ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ:— (ಗಾಬರಿಯಿಂದ) ಮತ್ತಷ್ಟು ತೆರಿಗೆ! ಯಾವ ಕಾಲು
ಜಾರಿದರೂ ಪೆಟ್ಟು ಒಂದೇ ಕಡೆಗೇ.

(ನಾಲ್ಕರು ಹುಡುಗರು ಹೂವಿನಿಂದ ಅಲಂಕೃತವೃಕ್ಷ, ಪರವೂಂದನ್ನು
ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಭಜನೆ ಮಾಡುತ್ತ ಬರುತ್ತಾರೆ.)

ಎನ್ನೋ ಅದು?

ಒಬ್ಬ ಹುಡುಗ:— ರಾಮಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕ, ನಾಳೆ.

ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ:—ಹಾಗೋ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನನಗೂ ಆಗಬೇಕೋ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕ?

ಎರಡನೆಯ ಹುಡುಗ:— ಸಾಹುಕಾರರೆ ನಿಮ್ಮ ಕಾಣಿಕೆಯನ್ನು ಕೊಡಿ.

ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ:— ಏನು? ಕಾಣಿಕೆಯೇ? ನಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲೇ ನಾವು
ಬೇಕಾದ ಹಾಗೆ ರಾಮಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತೇವೆ. ಮತ್ತೆಲ್ಲಿಗೂ
ಕಾಣಿಕೆ ನೀಡಿಕೆ ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ.

ಮೂರನೆಯ ಹುಡುಗ:— ಶಾಸ್ತುಭೋಗರು ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅಂದರು.

ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ:— ಸರಿ. ಆ ಶಾಸ್ತುಭೋಗನ ಮುಖಕ್ಕಷ್ಟು ಮಂಗಳಾಂಶಿ.
ಹೋಗಿ ಸುಮ್ಮನೆ!

(ಭಜನೆಯು ಸಾಗುತ್ತದೆ.)

ಈ ಶಾಸ್ತುಭೋಗನಿಗೆನು — ಕಯಾಲಿ. ಇವತ್ತು ಭಜನೆ,
ನಾಳೆ ಹರಿಕಥೆ, ನಾಡಿದ್ದು ಸಂತರ್ಪಣೆ ಇವೇ. ಇದಕ್ಕೆಲ್ಲ ನಾವು
ಹಣ ತೆರಬೇಕಂತೆ. ಎಂದ. ಇದಲ್ಲದೆ ಇವತ್ತು ಯಾರೋ
ಜೋತಿಸ್ವರನ್ನು ಬೇರೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದಿದಾನಂತೆ.

ನಿರ್ವಾಣಯ್ಯ:— (ಕೃತಕ ಕೌತುಕದಿಂದ) ನಿಜವಾಗಿ?

ಅನಂದಪ್ಪ:— (ಕೃತಕ ಕೌತುಕವಿಂಪ) ಹಾಗೇ ?

ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ :— ನೀವು ಕೇಳಿಲ್ಲವೇನು ? ಅದನ್ನು ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಈಗ ಅಪಶಕುನವಾಗಿ ಬಂದಿದ್ದ. ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯರನ್ನು ನೆಲದಿಂದ ಅಕಾರವ ವರೆಗೂ ಹೊಗಳಿದ್ದಾನೆ.

ನಿರ್ವಾಣಯ್ಯ:— ಹುಂ !

ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ:— ಅವನಿಗೇನೋ “ ಹೊಸ ಮನೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟುತ್ತೀಯೆ ; ನಿನಗೆ ಗಂಡುಮಗು ಆಗುತ್ತದೆ ” ಅಂದುಬಿಟ್ಟಿರಂತೆ. ಅವನಿಗೆ ಹುಚ್ಚು ಹುಚ್ಚು ಸಂತೋಷ ಆಗಿಬಿಟ್ಟಿದೆ. ಊರಿಗೆಲ್ಲ ಅವರ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಭಟ್ಟರ ಹುಡುಗಿ ಮೂಕು ಅಂತ “ ಏಕದಂ ” ಹೇಳಿಬಿಟ್ಟಿರಂತೆ. ಲಕ್ಷ್ಮಣಯ್ಯನ ಹೆಂಡತಿ ಸತ್ತಿದ್ದು, ಎರಡನೆಯ ಸಂಬಂಧ ಅದನ್ನು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಲೀಲಾಚಾಲವಾಗಿ ಹೇಳಿ ಬಿಟ್ಟಿರಂತೆ.

ಅನಂದಪ್ಪ:— ಇಲ್ಲಗೂ ಬರುತ್ತಾರೇನು ?

ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ:— ಹುಂ; ಮಧ್ಯಾನ್ಹಕ್ಕೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಾ ಅಂತ ಹೇಳಿದ್ದೇನೆ. ಅವರು ಬರುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಊಟ ಮುಗಿಸಿಕೊಂಡಿರಬೇಕು. ಅನಂದ, ಬಾರೋ ಊಟಕ್ಕೆ.

(ಎದ್ದು ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಅನಂದಪ್ಪನು ಹಿಂದೆ ಉಳಿಯುತ್ತಾನೆ.)

ಅನಂದಪ್ಪ:— ಓಹೋ ! ನಮ್ಮ ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯರ ಉಪಾಯ ಸರಿಯಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ಆ ಕೊರಮ ಚೆನ್ನಾಗಿ ನಾಟಕ ಕಟ್ಟುತ್ತಾನೆ. ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ.

ನಿರ್ವಾಣಯ್ಯ:— ಸೋಡೋಣ. ಪ್ರಯತ್ನದ ಯೋಗ್ಯತೆಯೆಲ್ಲವೂ ಪರಿಣಾಮ ದಿಂದ ತಾನೆ ಗೊತ್ತಾಗುವುದು ?

ಅನಂದಪ್ಪ:— ಅವನಾಟ ಸಫಲಿಸಲಿ ಅಂತ ಊರ ಬಾಗಿಲ ಹನಮಂತ ರಾಯನಿಗೆ ಹರಕೆ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ಆಗ ನಾವು ಹೇಳಿಕಳು ಹಿಸಿದ್ದೂ, ಅವನು ಬಂದದ್ದೂ ಸಾರ್ಥಕವಾಗುತ್ತದೆ.

ನಿರ್ವಾಣಯ್ಯ:— ಅದು ಫಲಿಸಿದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಮೂಲ ನಿರ್ವಾಣಯ್ಯ ಅನ್ನು
ವುದನ್ನು ಮರೆಯಬೇಡ.

ಅನಂದಪ್ಪ:— ಆದರೆ ಯೋಚನೆ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಡಿ. ಅಂಥ ಸತ್ಯ
ಎರಡರಲ್ಲೂ ಅರ್ಥ ಅರ್ಥ- ಸಮಗತಿ ನಿಮಗೆ.

ನಿರ್ವಾಣಯ್ಯ:— ಹಾಗೇ ಆಗಲಿ. ಉಟಕ್ಕೆ ಹೋಗು. ಆಗಲೇ 'ಸಿಡ ಸಿಡ'
ಅಂತ ಅನ್ನತ್ತಿರಬಹುದು ಎಲೆಗೆ ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ.

ಅನಂದಪ್ಪ:— ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಬನ್ನಿ.

ನಿರ್ವಾಣಯ್ಯ:— ಬಿಡುತ್ತೇನೆಯೆ ಅಂಥ ಸಮಯವನ್ನು ?

[ಅನಂದಪ್ಪನು ಎದುರು ಬಾಗಿಲಿನೊಳಗೆ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ನಿರ್ವಾಣಯ್ಯನೂ
ಸಿಳುಪುತ್ತಾನೆ.]

ಶೇರಿ.

ದೃಶ್ಯ ೨

[ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಯ ಮನೆಯ ಹಜಾರ. ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ ಮತ್ತು ಅನಂದಪ್ಪನು ತಮ್ಮ ಹಳೆಯ ಉಡುಪಿನಲ್ಲಿ ಮಣೆಗಳ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಿಗೆ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಂದು ಮಣೆಯ ಮೇಲೆ ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯನು ಪದ್ಮಾಸನ ಹಾಕಿ ಕುಳಿತಿದ್ದಾನೆ. ಇವನಿಗೆ ನಲವತ್ತು ವಯಸ್ಸು. ದೃಢವಾದ ಮೈಕಟ್ಟಿನ ಆಸಾಮಿ. ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಬಾಹ್ಯದ ಇಳಿಯ ತಲೆಗೂದಲು, ಉದ್ದನೆಯ ಕಪ್ಪು ಗಡ್ಡ. ಸೊಂಬಿರುವ ಮೇಲೆ ಬಿತ್ತಲೆ. ಮಾಸಲು ಬಣ್ಣದ ಮೋಟುಪಂಚೆಯನ್ನು ಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ಕೊರಳಿನಲ್ಲಿ ವಸ್ತ್ರ ರುದ್ರಾಕ್ಷಿ ಮಾಲೆ ಹಾಗೆಯೇ ಮೇಲ್ಮೈಗಳಲ್ಲಿ. ಹಣೆ ಮೊದಲೊಂದು ಮೈಯ ಮೇಲಿಲ್ಲ ನಿಭೂತಿಯ ಪಟ್ಟಿಗಳು. ಇವನ ಮುಂದೆ ಒಂದು ಅಂಜನೇಯನ ಪ್ರತಿಮೆಯೂ ಪೂಜಾ ಸಲಕರಣೆಗಳೂ ಇವೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಒಂದು ಕಪ್ಪು ಹಲಗೆ ಬಳಸಿಗಳೂ ಉಂಟು. ಈ ಗುಂಪಿಗೆ ದೂರದಲ್ಲಿ ಚಾಪೆಯೊಂದರ ಮೇಲೆ ನಿರ್ವಾಣಯ್ಯನೂ ಶಾನುಭೋಗನೂ ಕುಳಿತಿದ್ದಾರೆ. ನಿರ್ವಾಣಯ್ಯನು ಬೆಳಿಗ್ಗೆಯ ಉಡುಪಿನಲ್ಲೇ ಕಾಣಿಸುತ್ತಾನೆ. ಶಾನುಭೋಗನಿಗೆ ಮೂವತ್ತೈದು ವಯಸ್ಸು, ಬಡ ಮೈಕಟ್ಟು. ನಾಲ್ಕಾರು ದಿನದ ಗಡ್ಡ. ಸಣ್ಣ ಪಂಚೆ, ಹರಕು ಷರಟು, ಮೇಲೊಂದು ಟವಲು ಇವೇ ಇವನ ವಸ್ತ್ರಗಳು.]

ದೃಶ್ಯ ರಂಭದಲ್ಲಿ ಮಂಗಳಾರತಿಯು ನಡೆಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲರೂ ಎದ್ದು ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಮತ್ತೆಹಿಂದಿನಂತೆಯೇ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ತತ್ಕ್ಷಣವೇ ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯನು ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಧ್ಯಾನಾಸಕ್ತನಾಗುತ್ತಾನೆ. ತುಟಿಗಳು ನಿಶ್ಯಬ್ದವಾಗಿ ಅಲಗುತ್ತಿರುತ್ತವೆ. ಬಾಕಿಯವರು ಕೈಮುಗಿದುಕೊಂಡು ಸ್ವಬ್ದರಾಗಿ ನೋಡುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆಗೆ ಶಬ್ದಗಳು ಹೊರಡುತ್ತವೆ.]

ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯ:— (ಮೆಲ್ಲಗೆ ಕಣ್ಣನ್ನು ತೆರೆಯುತ್ತ) ಓಂ! ಓಂ! ಓಂ. ಹರಿ ಓಂ. ಶಿವ ಓಂ! ಶ್ರೀವೇವೇಂಭೋನಮಃ! ಶ್ರೀಗುರುಭೋನಮಃ! ಹುಂ ಭಗವಾನ್ ಮಾರುತಿಯು ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಇನ್ನು ಮೊದಲಾಗಿ ಒಹುದು.

ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ:— ಸ್ವಾಮಿ, ನನ್ನ ತಮ್ಮನ ವಿಷಯವು ಅಪ್ಪಣೆಯಾಗಲಿ.

ಅನಂದಪ್ಪ:— ಇಲ್ಲ ಅಣ್ಣ.....

ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ:— ಸುಮ್ಮನಿರೋ. ನಾನು ಹೇಳಿದುದಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಕೊ.

ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯ:—ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲಿ. ತಮ್ಮ ಹೆಸರು ?

ಅನಂದಪ್ಪ:— ಅನಂದಪ್ಪ.

ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯ:— ಹತ್ತರಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ಅಂಕಿಯನ್ನು ಹೇಳಿ.

ಅನಂದಪ್ಪ:— ಏಳು.

[ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯನು ಕಪ್ಪು ಪಲಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಬೇಗ ಬೇಗನೆ ಲೆಕ್ಕ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ.]

ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯ:— ಹುಂ. ನೀವು ಹುಟ್ಟುವಾಗಲೇ ತಮ್ಮ ಮಾತೃಪ್ರಿಯವರು ಕಾಲವಾದರು.

ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ:— [ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ] ನಿಜ; ಹುಟ್ಟುತ್ತಲೇ ಅವರ ಅಮ್ಮನನ್ನು ಬಾಯಿಗೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡ.

ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯ:— ಅದು ವರ್ಷದ ಹೊತ್ತಿಗೆ ತೀರ್ಥರೂಪಗಳೂ ತೀರಿ ಹೋದರು.

ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ:— ಎಲೆ! ಎಲೆ! ಸರಿಯಾಗಿ ಅದು ವರ್ಷಕ್ಕೆ ತಂದೆಯನ್ನು ತಂದುಕೊಂಡಿದ್ದು.

ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯ:— ನಿಮ್ಮ ಅಣ್ಣ ನವರೇ ನಿಮ್ಮನ್ನು ತಂದೆಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಪಾಲಿಸಿ ಕೊಂಡು ಬಂದರು.

ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ:— ದೇವರಿಗೆ ಗೊತ್ತು - ನಾನು ಇವನಿಗಾಗಿ ಎಷ್ಟು ಒಪ್ಪಾಡಿದ್ದೇನೆಂದು.

ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯ:— ಆದರೆ ಅದೆಲ್ಲವೂ ಸಿಕ್ಕಲವಾಯಿತು.

ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ:— ಇನ್ನೂ ಹತ್ತು ಬಾರಿ ಹೇಳಿ ಅದನ್ನು.

ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯ:— ನಿಮಗೆ ವಿವಾಹಬಲವಿಲ್ಲದೆ ಹೋಯಿತು.

ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ:— ಅವನಿಗೆ ಬೇಕಾಗಿದ್ದ ರಷ್ಟ-ವಿದ್ಯೆ? ಎಲ್ಲ ಸೈವೇದ್ಯವಾಯಿತು.

ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯ:— ನಿಮ್ಮ ಸ್ವಭಾವವೂ ಬಹಳ ಹಗುರವಾದದ್ದು.

ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ:— ಆ ಘೋರಣೆ ಧೀಮಾತನ ಅಷ್ಟಿಷ್ಟು ಅಂತ ಕೇಳುತ್ತೀರ ?

ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯ:— ನೀವು ಯಾವುದನ್ನೂ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಹಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುವದಿಲ್ಲ. ಸುಖದಲ್ಲೇ ಮನಸ್ಸು ವರು.

ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ:—ಇವತ್ತೇ ಆಕಾಶ ಕೆಳಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದು ಹೋಗಲಿ; ಪ್ರಳಯವೇ ಆಗಲಿ; ಅವನು ಬೇರೆ ಒದ್ದಾಡುವ ಹಾಗಿಲ್ಲ. ಅವನದ್ದೇ ಅವನಿಗೆ. ಅವನ ನಸ್ಯ, ಅವನ ಸಿಗರೇಟು, ಅವನ ಇಸ್ಪೀಟು.....

ಅನಂದಪ್ಪ:— ತೀರ ಹಾಗೇನು? ಬಿಡಣ್ಣ!

ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ:— ಅಷ್ಟಲ್ಲದೆ? ಅವರು ಹೇಳಿದುದೆಲ್ಲ ಅಕ್ಷರಶಃ ನಿಜ.

ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯ:— ನಿಮಗೆ ಪಿತ್ರಾರ್ಜಿತವೇನೋ ಸುಮಾರಾಗಿಯೇ ಬಂದಿತು.

ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ:— ಸುಮಾರೇನು ಸ್ವಾಮಿ! ಮೂವತ್ತೈದು ಸಾವಿರ ನಗದು.

ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯ:— ಆದರೆ ಅವನ್ನೆಲ್ಲ ಕಳೆದಿದ್ದೀರಿ.

ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ:— ಮೂರು ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಡಗಿಸಿಬಿಟ್ಟ; ಈಗ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ನೇತುಬಡಿಯುತ್ತಾನೆ.

ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯ:—ನಿಮಗೆ ಅಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ಹಣವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸುವ ಛಾತಿಯೇನೋ ಇದೆ.

ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ:—ಅದಕ್ಕೇನು ಬೇಕಾದಹಾಗಿದೆ. ನನಗೇ ಹಾಕಿದ್ದಾನೆ ಹತ್ತು ಸತ್ತಿ ಟೋಪಿ. ಇದಲ್ಲದೆ ಇನ್ನೆಷ್ಟು ಜನಕ್ಕೋ ಏನೋ.

ಅನಂದಪ್ಪ:— ಸಾಕು ಜೋಯಿಸರೆ.

ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ:— ಲೇ, ತಾಳೋ.

ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯ:— ಆದರೆ ಗಳಿಸಿದ ಕಾಸು ಒಂದೂ ಉಳಿಯುವದಿಲ್ಲ. ನೀವು.... ಹೇಳಲೋ?

ಅನಂದಪ್ಪ:— ಏನೂ ಬೇಡಿ.

ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ:— ಹೇಳಿ.

ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯ:— ನಿಮಗೆ ಜೂಜು, ಕುಡಿತ, ಸ್ತ್ರೀವ್ಯಸನ ಎಲ್ಲವೂ ಉಂಟು.

ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ:— ನೋಡು ನಿನ್ನ ಬೇಳೆಯಕಾಳು! ನನಗೇನು ಗೊತ್ತಿರಲಿಲ್ಲವೇ ಬಿಡಿ, ಜೋಯಿಸರೆ, ನೀವು ಹೇಳಿದ್ದೆಲ್ಲ ಹದಿನಾರಾಣೆ ನಿಜ.

ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯ:— ಏನೋ ಶ್ರೀಮಾರುತಿಯ ದಯವಿಂದ. ಇನ್ನೊಂದೆರಡು ಮುಖ್ಯ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ ಮುಗಿಸುತ್ತೇನೆ ನೀವು ತಮ್ಮ ಸಮಾಪ

ಬಂಧುಗಳೊಬ್ಬರಿಂದ ಹಣವನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದೀರಿ.

ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ:— ಇನ್ನು ಯಾರಿಂದ, ನನ್ನಿಂದಲೆ.

ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯ:— ಅದರೆ ಅದು ಫಲಿಸುವದಿಲ್ಲ.

ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ:— ಭಲೆ !

ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯ:— ಇಷ್ಟಾದರೂ ತೀರ ಬಡತನವೇನು ಇಲ್ಲ. ಅಲ್ಲದೆ ನಿಮ್ಮ ನವಕರಿಯು ದೊಡ್ಡ ದಲ್ಲದಿದ್ದರೂ.....

ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ:— ಸರಿ, ಅವನೊಬ್ಬ ಕೋಆಪರೇಟಿವ್ ಇನ್‌ಸ್ಟಿಟ್ಯೂಟ್.

ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯ:— ದೊಡ್ಡ ಪದವಿಯಲ್ಲಿರುವರು ಅನೇಕರು ಸ್ನೇಹವಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ:— ಹುಂ !

ಆನಂದಪ್ಪ:— ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದ ಡೆಪುಟಿ ಕಮಿಷನರ್ ಯಾರು ?

ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ:— ಹೋ, ಹೋ.

ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯ:— ಅವರಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ಮಾತು ನಡೆಯುತ್ತದೆ.

ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ:— ಭಲೆ ! ಪರವಾಯಿಲ್ಲ.

ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯ:— ಇನ್ನೂ ಆಯುಸ್ಸು ತುಂಬ ಇದೆ. ಮುಂದಿನ ಜೀವನ ಹಿಂದಿನದಕ್ಕಿಂತ ಆನಂದವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ:— ಅದು ಹೇಗೋ ಪರಮೇಶ್ವರನಿಗೇ ಗೊತ್ತು. ಇವನ ಲಂಚ ದುರುಪಯೋಗಗಳು ಹೊರಕ್ಕೆ ಬರದಿದ್ದರೆ ಮಾತ್ರ ಅದು ಸಾಧ್ಯ.

ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯ:— ಇನ್ನೇನಾದರೂ ಇದೆಯೆ, ನೀವು ಕೇಳುವುದು ?

ಆನಂದಪ್ಪ:— (ಆತುರದಿಂದ) ಹುಂ. ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುವದೊಂದಿದೆ ಸದ್ಯ ನನ್ನ ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡಿ ಅಂತ (ಎಲ್ಲರೂ ನಗುತ್ತಾರೆ.)

ನಿರ್ವಾಣಯ್ಯ:— ಕೈತೋರಿಸಿ ಅವಲಕ್ಷಣ ಅನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವದು ಇದಕ್ಕಿಂತ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿರಬಹುದೆ ?

ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯ:— ಛೇ, ಹಾಗಲ್ಲ. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಒಳ್ಳೆಯದೇ ಆಗುತ್ತದೆ.

ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ:— ಜೋಯಿಸರೆ, ನನಗೆ ಭವಿಷ್ಯದಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆ ಅಂದರೆ ಹಾಗೆ

ಹಾಗೆ. ಅದರೆ ತಾವು ಆನಂದನ ವಿಷಯ ಹೇಳಿದ್ದು ನನ್ನ ಅನುಮಾನ
ವನ್ನೆಲ್ಲ ಒತ್ತರಿಸಿತು. ತಮ್ಮಂತಹವರು ಸಿಕ್ಕಿರುವುದು ನಮ್ಮ
ಸುಯೋಗ.

ಶ್ಯಾನುಭೋಗ:— ನಾನು ಆಗಲೇ ಹೇಳಿಲ್ಲವೇ ?

ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ:— ಏನಯ್ಯ, ಹೇಳಿದ್ದು ಬಹಳ ? ನಿರ್ವಾಣಯ್ಯ, ನಿಮ್ಮದನ್ನು
ಹೇಳಬಹುದೋ ?

ನಿರ್ವಾಣಯ್ಯ:— ಮಹಾಸ್ವಾಮಿ, ನಿಮ್ಮ ದವ್ವಯ್ಯ. ಸದ್ಯ ನನ್ನನ್ನು
ಹೊರಕ್ಕೆಯಬೇಡಿ.

ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ:— ಜೋಯಿಸರೆ, ನೋಡಿ, ಎಂಥವರು ಇರುತ್ತಾರೆ ಈ
ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ.

ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯ:— ಹೌದು ಸ್ವಾಮಿ; ಎಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮ ಹಾಗೆ ಮಾದರಿಯಾಗಿ
ಇರಲು ಆದೀತೆ ?

ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ:— ಹೃ; ಹೃ; ಹೋಗಲಿ ನನ್ನದನ್ನೇ ಹೇಳಬಿಡಿ.

ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯ:— (ಪುನಃ ಕಣ್ಣನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು) ಓಂ; ಓಂ; ಓಂ; ಹರಿ ಓಂ!
ಶಿವ ಓಂ ! ಸೀತಾಪತಯೇನಮಃ ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಯೇನಮಃ (ಕಣ್ಣು
ತೆರೆದು) ಶ್ರೀಮಾರುತಿಯು ಸುಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಮರುವಾಗ
ಬಹುದು.

ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ:— ಹುಂ.

ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯ:— ಒಂಭತ್ತರಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೊಂದು ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಅಪ್ಪಣೆ
ಕೊಡಿಸಿ.

ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ:— ಹ, ಒಂಭತ್ತೇ ಇರಲಿ. ನಮ್ಮದು ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ದೊಡ್ಡದು
ಯಾವಾಗಲೂ.

ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯ:— [ಕಪ್ಪು ಪಲಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಬೇಗ ಬೇಗ ಲೆಕ್ಕ ಹಾಕುತ್ತಾನೆ.]
ತಮಗೆ ಮೊದಲಿನಲ್ಲಿ ಕಷ್ಟಗಳಿದ್ದರೂ ತಾವು ಸ್ವಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ ಎಲ್ಲ
ವನ್ನೂ ಗೆದ್ದು ಮುಂದೆ ಬಂದಿದ್ದೀರಿ.

ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ:— ಹುಡುಗನಾಗಿದ್ದಾಗ ತಂಗಳನ್ನು ಉಂಡು, ದನವನ್ನು ಕಾಯ್ದು ಹೊಲವನ್ನು ಉತ್ತು ಬೆಳೆಯಬೇಕಾಗಿತ್ತು ನಾನು. ಆ ಮೇಲೆ-ತೀರ್ಥರೂಪರವರು ಸಾಯುವ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಕೊಂಚ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಕಟಾಕ್ಷ ಬಿದ್ದದ್ದು.

ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯ:— ತಮಗೆ ಓದುಬರಹಕ್ಕೆ ಅಡ್ಡಿಯಾದರೂ ವಿದ್ಯಾಕ್ಷೇನೂ ಕಡಿಮೆಯಾಗಲಿಲ್ಲ.

ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ:— ಕಷ್ಟ ವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲೇ ನಾನು ವಿದ್ಯೆ ಕಲಿತದ್ದು. ಈಗಿನ ಒಂದು ಮಣ ಓದುಬರಹಕ್ಕಿಂತ, ಒಂದು ಗುಲಗಂಜಿಯ ತೂಕ ಕಲಿತ ವಿದ್ಯಾವೇ ಮೇಲು. ಅದಕ್ಕೆ ಇವನು (ಅನಂದಪ್ಪನನ್ನು ತೋರಿಸಿ,) ನಾನೇ ಸಾಕ್ಷಿಗಳು.

ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯ:— ತಮ್ಮ ವಂಶದ ಪಿರಿಯರೆಲ್ಲರಿಗಿಂತ ತಾವು ಹೆಚ್ಚು ಘನತೆಯನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿದ್ದೀರಿ.

ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ:— ಹುಂ; (ಜಂಭದಿಂದ ಸುತ್ತಲೂ ನೋಡುತ್ತಾನೆ.)

ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯ:— ಮುಂದೆ ತಮ್ಮನ್ನು ಮೀರಿಸುವವರು ಯಾರೂ ಬಹುಶಃ ಹುಟ್ಟಲಾರರು.

ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ:— ಹಾಗೆ ?

ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯ:— ತಮ್ಮ ತಂದೆಯವರಿಗೆ ಎರಡು ಸಂಬಂಧವಿದ್ದಿರಬೇಕು. ಅದರಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕಮ್ಮನವರಿಂದ ತಮಗೆ ಕೊಂಚ....

ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ:— ಹೌದು ಅಷ್ಟಿಷ್ಟಲ್ಲ ಲಟಾಪಟ. ನಾನೇ ಸುಮತಿಯ ಮಗ; (ಅನಂದಪ್ಪನನ್ನು ತೋರಿಸಿ) ಇವನೇ ಸುರುಚಿಯ ಪುತ್ರರತ್ನ.

ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯ:— ಆದರೆ ತಮಗೆ ಸಂತತಿಯ ಯೋಗವಿಲ್ಲ.

ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ:— (ನಿಟ್ಟುಸಿರು ಬಿಡುತ್ತ) ಅದನ್ನು ನಾವು ಕೇಳಿಕೊಂಡು ಬರಲಿಲ್ಲ. ಪ್ರಾರಬ್ಧವನ್ನು ಮೀರುವುದಕ್ಕಾಗುತ್ತದೆಯೇ ?

ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯ:— ಹಾಗೆಂದು ತಮ್ಮ ಹಣವನ್ನೇನೂ ತಾವು ತಮ್ಮ ಸಂಬಂಧಿಗಳಿಗೆ ಬಿಡುವ ಯೋಗವಿಲ್ಲ.

ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ:— ನಾನು ಬದುಕಿರುವವರೆಗಂತೂ ಒಂದು ಪುಡಿಗೂ ಅನು
ರಿಗೇನು ದಕ್ಕುವ ಹಾಗಿಲ್ಲ—ಎಷ್ಟೇ ಉರುಲು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳಲಿ.

ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯ:— ಆದರೆ ಒಂದು ಮೊಡ್ಡ ಗಂಡವಿದೆ.

ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ:— [ಚಕಿತನಾಗಿ] ಏನು ?

ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯ:— ಹಣದ ಒಹುಭಾಗವು ಅಪಹರಿಸಲ್ಪಡಬಹುದು.

ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ:— ಏನು, ಕಳ್ಳರು ನುಗ್ಗುತ್ತಾರೆಯೇ ?

ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯ:— ಅದನ್ನು ಹೇಳಲಾರೆ. ಅಂತೂ ತಾವು ಜೀವದಿಂದಿರುವಾಗಲೇ
ಅಂತಹ ಸಂದರ್ಭ ಒಂದುಂಟು.

[ನಿರ್ವಾಣಯ್ಯ, ಅನಂದಪ್ಪ ಒಬ್ಬರೆ ಮುಖವನ್ನು ಒಬ್ಬರು ನೋಡುತ್ತಾರೆ.
ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಯು ಪೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಾನೆ. ಶಾಸ್ತ್ರೋಗದಲ್ಲಿ ತಳಮಳವು ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ.]

ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ:— ಭೇ! ಆಮೇಲೆ ?

ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯ:— ಇಲ್ಲಿಯ ವರೆಗೆ ದೇವರು ತಮಗೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಆರೋಗ್ಯವನ್ನು
ಪಾಲಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ:— [ಅರೆಮನಸ್ಸಿನಿಂದ] ಹುಂ; ಏನೂ ಕಾಪಿಲೆ ಕಸಾಲೆಗಳನ್ನು
ಕಂಡವನಲ್ಲ.

ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯ:— ಆದರೆ.....

ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ:— (ಗಾಬರಿಯಿಂದ) ಆದರೆ! ಆದರೇನು ?

ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯ:— ಕೊಂಚ ತಾಳಿ. ಇದು ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವಾದ ವಿಷಯ.
ಮತ್ತೆ ಲೆಕ್ಕ ಹಾಕಿ ನೋಡುತ್ತೇನೆ.

(ಮತ್ತೆ ಹಲಗೆಯ ಮೇಲೆ ಬರೆಯುತ್ತಾನೆ. ಎಲ್ಲರೂ ಸಿಚ್ಚವಾಗಿ ನಟ್ಟಗುಲಿ
ಯಿಂದ ಅವನನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತಾರೆ. ಒಂದು ಬಾರಿ ನಿರ್ವಾಣಯ್ಯ ಮತ್ತು ಅನಂದಪ್ಪ
ದೃಷ್ಟಿಗಳನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.)

ಭೇ! ಅದೇ ಫಲಿತಾಂಶ!

ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ:— ಅದೇನು ? ಹೇಳಿ.

ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯ:— ಹೋಗಲಿ ಬಿಡಿ. ನಾನೇ ತಪ್ಪು ಮಾಡಿದ್ದರೂ ಮಾಡಿರ
ಬಹುದು.

ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ:— ಅದೇನು ಹೇಳಿಬಿಡಬಾರದೇ ? ನಾನು ಮುಳ್ಳಿನ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತಂತಾಗಿದೆ.

ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯ:— ಇಲ್ಲ; ಕ್ಷಮಿಸಿ.

ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ:— ಜೋಯಿಸರೆ, ನಾನು ಯಾವುದಕ್ಕೂ—ಸಾವಿಗೂ ಹಿಂಜರಿ ಯುವವನಲ್ಲ. ನನಗೂ ವಯಸ್ಸಾಗುತ್ತ ಬಂದಿದೆ. ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ದಿನ ಸಾಯಬೇಕು. ಅದೇ ಆದರೂ ಚಿಂತೆಯಿಲ್ಲ. ಧೈರ್ಯದಿಂದ ಮರೆ ಮಾಡದೆ ಹೇಳಿಬಿಡಿ.

ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯ:— ಸುಮ್ಮನೆ ತಮ್ಮನ್ನು ಹಿಂಸೆಗೊಳಗುಮಾಡುವುದು ಯಾವ ನ್ಯಾಯ ?

ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ:— ಹಿಂಸೆಯೂ ಇಲ್ಲ; ಗಿಂಸೆಯೂ ಇಲ್ಲ. ಹೇಳಿ, ನಾನೇನು ಅದನ್ನೆಲ್ಲ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡೇನೆ ? ನಾನು ಅಂಥ ಮೂಢ, ಜಳ್ಳಿದೆಯವನು ಅಂತ ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿರ ?

ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯ:— ಹಾಗಾದರೆ ಹೇಳಿಬಿಡಲೋ ?

ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ:— ನಿರ್ಭಯವಾಗಿ, ನಿಸ್ಸಂಕೋಚವಾಗಿ.

ಅನಂದಪ್ಪ:—ಹೋಗಲಿ ಬಿಡಣ್ಣ.

ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ:— ಸುಮ್ಮನಿರೋ, ನಿನಗೇನು ?

ಶಾನುಭೋಗ:— ಬೇಡ, ಜೋಯಿಸರೆ.

ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ:— ನಿನಗೇನಯ್ಯ, ಬಾಯಿ ಮುಚ್ಚು....ನನ್ನ ವಿಷಯ.

ನಿರ್ದಾಣಯ್ಯ:— ಹಾಗಲ್ಲ.....

ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ:— ಹಾಗೂ ಅಲ್ಲ, ಹೇಗೋ ಅಲ್ಲ. ನೀವು ಹೇಳಿ, ತಿಳಿದು ಕೊಳ್ಳೋಣ.

ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯ:— ಹಾಗಿದ್ದರೆ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ದೋಷವಿಲ್ಲ.

ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ:— ಹಾಗೆಂದವರಾರು ? ಸುಖವನ್ನು ತೀಸುವಂತೆ ದುಃಖವನ್ನೂ ತೀಸುವುದೂ ನಿಮಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾದುದು.

ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯ:— ನನ್ನ ಲೆಕ್ಕದ ಪ್ರಕಾರ.....

ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ:— ಹುಂ.

ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯ:— ಶ್ರೀಮಾರುತಿಯ ಪ್ರೇರಣೆಯ ಪ್ರಕಾರ.

ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ:— (ತಾಳ್ಮೆ ಮಾಡಿ) ಯಾವುದರ ಪ್ರಕಾರವೋ ಏನು?

ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯ:— ತಮಗೆ ಸದ್ಯದಲ್ಲೇ ಒಂದು ಗಂಡವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತದೆ.

ನಿರ್ವಾಣಯ್ಯ:— ಹಾಳು ಗೌಳಿ: ರಾಮ, ರಾಮ. [ನೀಲ ಬಡಿಯುತ್ತಾನೆ.]

ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ:— ಹ! ಗೌಳಿಯೇ? ಜೋಯಿಸರೆ, ಗಂಡ ಅಂದಿರ? ಸದ್ಯದಲ್ಲೇ ಅಂದರೆ ?

ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯ:— ಎರಡು ವಾರಗಳಲ್ಲಿ ?

ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ:— [ಮಾರುತ್ತರಗೊಡುತ್ತ] ಎರಡು ವಾರಗಳಲ್ಲಿ ?

ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯ:— [ವ್ಯಸನದಿಂದ] ಹುಂ.

ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ:— ಗಂಡವೆಂದರೆ ಮಹತ್ತರವಾದದ್ದೇನು ?

ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯ:— ಹುಂ.

ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ:— ಉಳಿಯುವ ಸಂಭವ..... ?

ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯ:— ಇಲ್ಲವೆಂದೇ ಹೇಳಬಹುದು. ಆದರೆ ಶ್ರೀಮಾರುತಿ ಪರಮಾತ್ಮನ ಲೀಲೆಯು ಅಗಾಧವಾದುದು.

ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ:— ಅದಿರಲಿ, ಯಮನಳೆಯುವಾಗ ಯಾರೂ ತಪ್ಪಿಸಲಾರರು.

ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯ:— ಹಾಗಲ್ಲ.

ಆನಂದಪ್ಪ:— ಜೋಯಿಸರೆ, ಇನ್ನೂ ಸರಿಯಾಗಿ ನೋಡಿ.

ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ:— [ಕಿರಿಕಿರಿಯಿಂದ] ಇನ್ನೇನೋ ಸರಿಯಾಗಿ ? ಅವರೇನು ಹೆಡ್ಡರೆ? ನಿನಗೆ ಬೇಕಾದದ್ದನ್ನೇ....

ಆನಂದಪ್ಪ:— ಭೇ; ಶಿವ! ಶಿವ! ಇವೇನಣ್ಣ, ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಿಯ ?

ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ:— [ನಿಷ್ಕರದಿಂದ] ಪ್ರಪಂಚದ ತರಹವೆಲ್ಲ ನನಗೆ ಗೊತ್ತು ಕಣೋ. ಮನಸ್ಸಿನಂತೆ ನಾಲಗೆ ನುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದರೆ ಈ ಕಾಲವೇಕೆ ಹೀಗೆ ಕುಲಗೆಟ್ಟು ಹೋಗಬೇಕು ? ನಮ್ಮ ದುಃಖಕ್ಕೆ ನಮ್ಮ ದ್ವಂದ್ವ

ಸ್ವಭಾವವೂ ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಕಾರಣ.

ಅನಂದಪ್ಪ:— ನಾನು ಏನನ್ನೂ ಹೇಳುವದಿಲ್ಲ ಇನ್ನು.

ಶಾನುಭೋಗ:— [ಜೋತಿಷ್ಯರನ್ನದ್ದೇಶಿಸಿ] ಗಂಡದಿಂದ ಪಾರಾಗುವುದಕ್ಕೆ
ಏನಾದರೂ ಪೂಜೆ-ಪುನಸ್ಕಾರಗಳಿವೆಯೆ ?

ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯ:— ಸವಗ್ರಹಪೂಜೆ, ಸೂರ್ಯನಮಸ್ಕಾರ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣದಾನ
ಇವುಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ನೋಡಬಹುದು.

ಶಾನುಭೋಗ:— ನಾಳೆಯಿಂದಲೇ ಮೊದಲು ಮಾಡಿಸುತ್ತೇವೆ.

ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ:— [ಚಿಂತಾಸಕ್ತನಾಗಿದ್ದರೂ ಹುಸಿನಕ್ಕು] ನೋಡೋಣ—
ಆ ಮೇಲೆ-ಜೋಯಿಸರೆ, ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯ ಭವಿಷ್ಯವನ್ನೂ ಕೇಳಬೇಕು
ಅಂತ ಇದ್ದೆ. ಈಗ ಅದು ಬೇಕಿಲ್ಲ. ಇನ್ನು ಯಾರೂ ಕೇಳುವರಿಲ್ಲ.

ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯ:— [ಏಳುತ್ತ] ಹಾಗಾದರೆ ನಾನು ಹೋಗಿ ಬರುತ್ತೇನೆ.

ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ:— ಆಗಲಿ.

[ಜೋತಿಷ್ಯರು ಏಳುತ್ತಿದ್ದವರು ಮತ್ತೆ ಕುಳಿತು ತಾಂಬೂಲ ದಕ್ಷಿಣಗಳನ್ನು
ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಎದ್ದು ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಅವರೊಡನೆ ಶಾನುಭೋಗನೂ
ಹೋಗುತ್ತಾನೆ.]

ಬೆಳಿಗ್ಗೆಯೇ ಅಪಶಕುನವಾಯ್ತು. ಏಕೋ ಅಂತ ಇದ್ದೆ. ರಕ್ತನಗಳು
ಸುಳ್ಳಾಗುತ್ತವೆಯೆ-ಹಾಳು ?

ಅನಂದಪ್ಪ:— ಅಣ್ಣ.

ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ:— ಈಗೊಂದೂ ಬೇಡ. ಅದನ್ನೆಲ್ಲ ಕಡೆಗಿಟ್ಟುಕೊ. (ಹೋಗ
ತ್ತಾನೆ.)

ನಿರ್ವಾಣಯ್ಯ:— ಇಂಜಕ್ಷನ್ನು ಆಗಲೇ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾ ಇದೆ.

ಅನಂದಪ್ಪ:— ಆದರೆ ಪರಿಣಾಮದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನನಗೇನೋ ಗಾಬರಿ.

ನಿರ್ವಾಣಯ್ಯ:— ನೋಡೋಣ. ಹೇಗಿದ್ದರೂ ನಾವು ಊರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು
ಓಡಿಹೋಗುವವರೆ. ನಾವು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿದಂತೆ ಆದರೆ ನಮ್ಮ ಅದೃಷ್ಟ.

ಅನಂದಪ್ಪ:— ಈ ಉಪಾಯವೆಲ್ಲ ಕೆಟ್ಟದ್ದು ಕಂಡ್ರಿ. ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೇ

ಅಯ್ಯೋ ಅನ್ನಿಸಿದೆ, ಜೀಜಾರಾಗಿದೆ.

ನಿರ್ವಾಣಯ್ಯ:— ನೀನೇನು ಹೆಂಗಸೇನಯ್ಯ ಕರಗಿ ನೀರಾಗಿ ಹೋಗು
ವುದಕ್ಕೆ? ಅಥವಾ ಅಂಥ ಹರಿಚ್ಚಂದ್ರನೋ ಅಸತ್ಯಕ್ಕೆ ಜೀಜಾರುಪಡು
ವುದಕ್ಕೆ?

ಅನಂದಪ್ಪ:— ಅಲ್ಲಿ. ಅದರೂ.

ನಿರ್ವಾಣಯ್ಯ:— ಅದರಿಂದ ಅದ ನಷ್ಟವೇನು? ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ ಅಷ್ಟು
ಒದ್ದಾಡುತ್ತಾನೆ. ಅಷ್ಟೆ. ಅದರೆ ಹಣ ಸಿಕ್ಕುವಿದ್ದರೆ ನೀನೇಷ್ಟು ಒದ್ದಾಡ
ಬೇಕು ಯೋಚಿಸಿಕೊ?

ಅನಂದಪ್ಪ:— ಸಿಜ. ನಾನಂತೂ ಒಹಳ ಸಂಕಟಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ.

ನಿರ್ವಾಣಯ್ಯ:— ಮತ್ತೆ ತೆಪ್ಪಾಗಿರು. ನಾನು ಹೇಳಿದಂತೆ ನಡೆದುಕೊ.

ಅನಂದಪ್ಪ:— ಈಗಿನ್ನೇನು?

ನಿರ್ವಾಣಯ್ಯ:— ಈಗ ಏನೂ ಹೇಳುವುದಕ್ಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಏನಯ್ಯ
ಬಿಳಿದಂತೆಲ್ಲ ನ:ವೂ ಹೊಂದಿಸಿಕೊಂಡು ಯೋಗಬೇಕು. ನಾನು
ಆಗಾಗ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. (ಇಸ್ಕೀಟಿನ ಪ್ಯಾಕು ತೆಗೆದು) ಇಬ್ಬರ ಅಟ
ಹಾಕೋಣವೇನು?

ಅನಂದಪ್ಪ:— (ತೆಪ್ಪಿಗೆ) ಹುಂ.

[ಕಿರಿ.]

ದೃಶ್ಯ ೩

[ಸ್ಥಳ : ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಯ ಮನೆಯ ಜಗುಲಿ. ಹಿಂದಿನಂತೆ ನಿರ್ವಾಣಯ್ಯ ಮತ್ತು ಅನಂದಪ್ಪ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ.

ಹೊತ್ತು : ಬುಧವಾರ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಹನ್ನೊಂದು ಗಂಟೆಯ ಸಮಯ.]

ನಿರ್ವಾಣಯ್ಯ:— ಹುಂ. ಹಾಗಾದರೆ ನಾವು ಮಾಡಿದ್ದು ಈಗಿನ ಡಾಕ್ಟರ್ ಔಷಧಿಯಂತಾಯಿತೆನ್ನು. ಶೀತಕ್ಕೆ ಔಷಧವನ್ನು ಕೊಟ್ಟರೆ ಸಿತ್ತವಾಗುವುದು ; ಸಿತ್ತಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟರೆ ಊಷ್ಣ ; ಊಷ್ಣಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟರೆ ವಾಯು. ಅಂತೂ ಸಮುಧಾತುವಾಗುವುದು, ಮನುಷ್ಯ ನೆಟ್ಟಗಾಗುವುದು ಬೇರೆ ಇಲ್ಲ.

ಅನಂದಪ್ಪ:— ಹಾಗೆಯೇ. ಆ ಭವಿಷ್ಯ ನಾವು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿದುದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಕಳವಳಕ್ಕೆ ದಾರಿ ಕೊಟ್ಟಿತು.

ನಿರ್ವಾಣಯ್ಯ:— ಏನು ನಮಗೋ ಅವನಿಗೋ ?

ಅನಂದಪ್ಪ:— ನಮಗಂತೂ ಸರಿಯೇ ಸರಿಯಲ್ಲ— ಅನಿರೀಕ್ಷಿತವಾದದ್ದು. ನಾನು ಹೇಳಿದ್ದು ಅವನಿಗೆ. ಹೊರಹೊರಗೆ ಉದಾಸೀನತೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಲು ಯತ್ನಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಆ ಸುದ್ದಿ ಒಳಗೇ ಕುಯ್ದು ಕುಯ್ದು ತಿನ್ನುತ್ತಿದೆ. ಖಂಡಿತ. ಅವತ್ತಿನ ರಾತ್ರಿಯೆಲ್ಲ ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿರಬೇಕಲ್ಲ. ಈಚೆ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ನನಗೇ ಕೇಳಿಸುತ್ತಿತ್ತು— ಅವನ ಸಂಕಟ. ಮಾರನೆ ಬೆಳಿಗ್ಗೆಯೆಲ್ಲ ಮಂಕುಬಡಿದಿದ್ದ. ಸುಮ್ಮನೆ ಯೋಚಿಸುತ್ತ ಶತಪಥ ತಿರುಗುತ್ತಿದ್ದ.

ನಿರ್ವಾಣಯ್ಯ:— ಹುಂ. ನಾನೂ ಕಂಡೆ. ಅದರಲ್ಲೇನು ವಿಶೇಷ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ. ಅದು ಮನುಷ್ಯನಾದವನಿಗೆ ನ್ಯಾಯ ಅಂತ ಕಾಣಿಸಿತು. ಸರಿಯಾಗಿ ಜರುಗುತ್ತಾ ಇದೆ ಅಂದುಕೊಂಡೆ. ಹಣದ ಹಂಚಿಕೆಯ ವಿಚಾರ ಕೇವಲ ಗಂಟೆಗಳದ್ದು ಎಂದುಕೊಂಡೆ.

ಅನಂದಪ್ಪ:— ಹಾಗೆ ಆಗಿದ್ದರೆ! ಇಷ್ಟು ಹೊತ್ತಿಗೆ ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿರುತ್ತಿದ್ದ. ಆದರೆ ಹಾಗಾಗಲಿಲ್ಲ. ಮುಢಾಡ್ನದ ಹೊತ್ತಿಗೆ ನಗುವುದಕ್ಕೇ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ.

ಅದೂ ಹುಚ್ಚು ಹುಚ್ಚು ನಗು. ನನಗೆ ಅವರ ಅರ್ಥವೇ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ — ನಿನ್ನೆಯ ವರೆಗೆ. ನಿನ್ನೆ ಲಾಯರು ಸೀತಾರಾಮಯ್ಯನವರು ಬಂದರು. ಅವರು ಹೇಳಿದೊಡನೆಯೇ ನನಗೆ ಎದೆಯು ' ಧಸ್ಸೆ 'ಂದಿತು ಹೀಗೂ ಉಂಟೆ ಅಂದುಕೊಂಡೆ.

ನಿರ್ವಾಣಯ್ಯ:— ಹಾಗಾದರೆ ಮಡ್ಡನ್ನೆಲ್ಲ ಕೊಟ್ಟುಬಿಟ್ಟೆ—ದಾನಧರ್ಮಕ್ಕೆ?

ಅನಂದಪ್ಪ:— ಹುಂ. ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿದೆ. ಆಮೇಲೆ ನಾನು ಅವನ ಹೆಂಡತಿಯ ವಿಚಾರವನ್ನಾದರೂ ತಿಳಿಸುವುದು ನನ್ನ ಧರ್ಮವೆಂದು ತಿಳಿಸಿದೆ.

ನಿರ್ವಾಣಯ್ಯ:— ಅದಕ್ಕೆ ?

ಅನಂದಪ್ಪ:— ಏನಂದ ಅಂತೀರಿ ? ' ನೀನಿಲ್ಲವೆ ? ನಿನ್ನನ್ನು ನಾನೆಷ್ಟು ದಿನ ಸಲಹಿದೆ. ನೀನು ಅವಳನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಲಾರೆಯಾ ? ಅಲ್ಲದೆ ಅವಳಿಗೆ ಗೆಟ್ಟು ಬೇಕು, ಮಹಾ, -ಅವಳಿಗೆ ಮೊಸರಿಗೆ ' ಅಂದುಬಿಟ್ಟೆ.

ನಿರ್ವಾಣಯ್ಯ:— ಈ ಗಟ್ಟಿ ತಲೆಯವರ ವಿಚಾರವೇ ಹೀಗೆ. ಈಗೊಂದು ಕೊನೆ-ಅದೇ ಕೊನೆಯ ನಿರ್ಧರವೋ ಅನ್ನವ ಹಾಗೆ. ಏನಾದರೂ ಅದನ್ನು ತಿರುಗಿಸಿದರೆ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಲಗಾಟೆ. ಆಗ ಮತ್ತೊಂದು ಕೊನೆ ಕೇವಲ ವಿರುದ್ಧವಾದದ್ದು. ಮಧ್ಯದ ಮಾತೇ ಇಲ್ಲ-ಇವರಿಗೆ. ಅಂತೂ ನೀಗಿಬಿಟ್ಟನೇನು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ?

ಅನಂದಪ್ಪ:— ಎಲ್ಲೋ ಕೊಂಚ ಉಳಿದಿರಬಹುದು.

ನಿರ್ವಾಣಯ್ಯ:— ಅದಕ್ಕೇನನ್ನಾದರೂ ಮಾಡಬೇಕು. ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಗೆ ಬಿಡುಡಿ-ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಹೂಳಿಟ್ಟು ಸರ್ಪದಂತೆ ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದ ಹಣವನ್ನು?

ಅನಂದಪ್ಪ:— ಲಾಯರು ಹೇಳಿದ್ದರಲ್ಲಿ ರಾಜಧಾನಿಯ ಬೊಬ್ಬರು ಕಮ್ಮಿ ಹಾಸ್ಟಲಿಗೆ ಅಷ್ಟು, ಬೊಬ್ಬರು ಕಮ್ಮಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ವೇತನಕ್ಕಾಗಿ ಅಷ್ಟು, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಸಂಸ್ಕಾರ ಸಹಾಯಸಭೆಗೆ ಅಷ್ಟು, ಮುದಿ ಗೋರಕ್ಷಣ ಸಂಘಕ್ಕಷ್ಟು, ಬಿಳಿಗೂಡು ದೇವಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ವರ್ಷ ವರ್ಷ ಸಮಾರಾಧನೆಗೆ ಮುಡುಪು ಅಷ್ಟು, ಕಾಶಿಯ ಗಂಗಾಸೋಪಾನಕ್ಕೆ ಅಷ್ಟು, ಹೀಗೆ ಹತ್ತಾರು ಅವನಿಷ್ಟದಂತೆ ಅಷ್ಟು. ಮತ್ತೆ ಲಾಯರ ಸೂಚನೆಯಂತೆ ನಮ್ಮ ಹಳೇದುರ್ಗದ ತಾಲ್ಲೋಕು ಟೌನ್‌ಹಾಲ ಕಟ್ಟಡಕ್ಕೆ,

ದಿವಾನ್ ಸರ್ಕಲ್‌ಗೆ, ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ ಸ್ವೀರಿಗೆ, ಅಳಿದ ಮಹಾಸ್ವಾಮಿ
ಯವರ ಶಿಲಾವಿಗ್ರಹಸ್ಥಾಪನೆಗೆ, ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ ಭತ್ತಕ್ಕೆ ಇವುಗಳಿಗೆ
ಈಗಾಗಲೇ ಎರಡು ಲಕ್ಷ ಖರ್ಚಾಗಿದೆಯಂತೆ. ಸಂಸ್ಥಾನದ ಅಕ್ಷರ
ಪ್ರಚಾರ ನಿಧಿಗೆ, ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತಿಗೆ, ಹಳೇದುರ್ಗದಲ್ಲಿ ಶಿಶು
ವಿಹಾರ ಸ್ಥಾಪನೆಗೆ, ಧರ್ಮದ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ, ಪುಸ್ತಕ ಭಂಡಾರ ಮತ್ತು
ವಾಚನಾಲಯಗಳಿಗೆ, ವ್ಯಾಯಾಮಶಾಲೆಗೆ, ಏನಾದರೂ ಕೊಡ
ಬೇಕೋ ಇಲ್ಲವೋ ಎಂಬುದು ಅನುಮಾನದಲ್ಲಿದೆಯಂತೆ.

ನಿರ್ವಾಣಯ್ಯ:— ಇದೊಂದು ದೊಡ್ಡ ಹುಚ್ಚೇ ಸರಿ. ಅಲ್ಲ, ನನ್ನ ತಮ್ಮನು
ತಿಂಗಳುಗಟ್ಟಲೆ 'ನೇತು ಬಡಿದರೆ' ಮೂರು ಕಾಸು ಬಿಚ್ಚುವವಿಲ್ಲ;
ಆದರೆ ಯಾವುದೋ ಊರು, ಕೇರಿ, ಕಾಣದೇ ಇದ್ದ ಕೇಳದೆ ಇದ್ದ
ಸ್ಥಳಗಳ ಮೇಲೆಲ್ಲ ಹಣದ ಮಳೆ ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಇದನ್ನೇನೆಂದು
ಹೇಳಬೇಕು ? ಈ ಸಮಾಜದಲ್ಲೇ ಹೀಗೆ ಜನ — ಮನೆಗೆ ಮಾರಿ;
ಪರರಿಗುಪಕಾರಿ.

ಅನಂದಪ್ಪ:— ಇದೆಲ್ಲ ಬೇಕಂತಲೇ. ಹಣವು ಉಳಿದರೆ ಎಲ್ಲಿ ನನಗೆ ನಾಲ್ಕು
ಕಾಸು ಯಾವ ರೀತಿಯಿಂದಲಾದರೂ ಸಿಕ್ಕುಬಿಟ್ಟೇತೆಂಬ ಭಯ, ಸಿಕ್ಕ
ಬಾರದೆಂಬ ಅಪೇಕ್ಷೆ. ಹಾಗಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅವನ ಧರ್ಮಕಾರ್ಯಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ನನಗೆ
ಏಕೆ ಬಣ್ಣಿಸಬೇಕು ? ನನಗೆ ಹೊಟ್ಟೆ ಉರಿಯಲಿ ಅಂತ. ಅವ
ರಿಂದ ತಾನೇ ಅವನಿಗೆ ಸಂತೋಷ. ಅದನ್ನೇ ನನಗೆ ತೋರಿಸುತ್ತಲೂ
ಇದ್ದಾನೆ.

ನಿರ್ವಾಣಯ್ಯ:— ನಮ್ಮ ಮೂಗು ಹೋದರೂ ಇನ್ನೊಬ್ಬರಿಗೆ ಅಪಶಕುನ
ಆದರೆ ಸಾಕು ಎನ್ನುವ ಮತ.

ಅನಂದಪ್ಪ:— ತೀರ ಅಷ್ಟೇನೂ ಅಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಅವನೇ ಇಲ್ಲದಿರುವಾಗ
ಅದರಿಂದ ಅವನಿಗೇನು ಉಪಯೋಗ ?

ನಿರ್ವಾಣಯ್ಯ:— ಛೇ, ಬಿಡು. ಅಷ್ಟು ನಿಸ್ವಾರ್ಥವಾಗಿ, ನಿಷ್ಕಾಮ ಕರ್ಮವನ್ನು
ಮಾಡುವ ಜೀವನೇ ಆ ಕೃಪಣನದ್ದು ? ಹತ್ತು ರೂಪಾಯಿಗೆ ಬಡ್ಡಿ
ಬಿಡಲಾರದ ಅವನದ್ದು ? ನಾನು ನಂಬಲಾರೆ. ಉಹುಂ.

ಅನಂದಪ್ಪ:— ಹ! ಇದರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಆಸೆ ಅವನಿಗಿರಬಹುದು. ಅವನ

ಲಾಯರು ಹೇಳಿದನಂತೆ “ ಹೀಗೆ ಒಟ್ಟಿಗೇ ಧರ್ಮಕಾರ್ಯಗಳು ಪ್ರಕಾಶವಾದರೆ ಸರಕಾರದಿಂದ ಪ್ರರಸ್ತಿಯೇನಾದರೂ ಒರಬಹುದು” ಅಂತ.

ನಿರ್ವಾಣಯ್ಯ:— ಅಹ! ನಿಜವಾಗಿ? (ಸ್ವಲ್ಪ ಯೋಚಿಸಿ) ಏ, ನೋದಲೇ ಏಕೆ ಹೇಳಲಿಲ್ಲ? ಹಂ. ಪರವಾಯಿಲ್ಲ. ಈ ನಮ್ಮ ನಿರಾಶೆಯ ಕಾರ್ಮೋಡಕ್ಕೂ ಬೆಳ್ಳಿಯಂಚಿದೆ.

ಆನಂದಪ್ಪ:— (ಆತುರದಿಂದ) ಹೇಗೆ? ಏನಾದರೂ ಅವಕಾಶವಿದೆಯೇ?

ನಿರ್ವಾಣಯ್ಯ:— ಹಂ. ಸ್ವಲ್ಪ, ನಾನು ಹೇಳುವಂತೆ ಮಾಡು. (ಬಾಗಿಲ ಕಡೆಗೆ ನೋಡಿ) ಹುತ್! (ಆಟದಲ್ಲೆ ಉದ್ಘುಕ್ತರಾಗುತ್ತಾರೆ.)

[ಪ್ರವೇಶ : ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ. ಪೂಜೆಯ ಹೊತ್ತು ಮೀರಿದ್ದರೂ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿಲ್ಲ. ಒಂದಿನ ಮಡಿಲವಲವಿಕೆಗಳು ಇಲ್ಲ. ಕಣ್ಣುಗಳ ಸುತ್ತ ಕಪ್ಪು ಕವಿದಿದೆ. ಆಯಾಸವು ಮುಖಭಾವ, ಸಡತೆಗಳಲ್ಲಿ ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಸ್ವಲ್ಪ ಪಂಚಿಯುಟ್ಟು ಶಾಲನ್ನು ಹೊದಿದ್ದಾನೆ.]

ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ:— ಏನಯ್ಯ, ಪ್ರಪಂಚ ಹೇಗಾದರೂ ಸಡೆಯುತ್ತ ಇರಲಿ; ನಿಮ್ಮ ಆಟ ಮಾತ್ರ ಒಂದೇ ಸಮ ಸಾಗುತ್ತೆ. ಅಲ್ಲವೇ?

ನಿರ್ವಾಣಯ್ಯ:— ಹಾಗೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಇಗೋ ನಿಲ್ಲಿಸಿಬಿಡುತ್ತೇವೆ. (ಆಟವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸುತ್ತಾರೆ.) ಭಾಸುವಾರ ತಮ್ಮನ್ನು ನೋಡುವುದಕ್ಕೆ ಆಗಲಿಲ್ಲ.

ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ:— ಪರವಾಯಿಲ್ಲ. ನನಗೂ ಯಾರನ್ನೂ ನೋಡುವುದಕ್ಕೂ ಇಷ್ಟವೇ ಇರಲಿಲ್ಲ.

ನಿರ್ವಾಣಯ್ಯ:— ತಾವು ಭವಿಷ್ಯ, ಗಿವಿಷ್ಯವನ್ನೆಲ್ಲ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳಬಾರದು. ಅದರಲ್ಲಿ ನಿಜಕ್ಕಿಂತ ಸುಳ್ಳೇ ಜಾಸ್ತಿ. ಯಾವುದು ತಾನೆ ನಿರ್ಧರವಾಗಿ ಹೇಳಬಲ್ಲ ವಿಷಯ— ಈ ಮಾಯಾ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ?

ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ:— ಆಗಲಿ, ಆಗಲಿ. ಈಶ್ವರನ ಇಷ್ಟವಿದ್ದಂತಾಗಲಿ.

ನಿರ್ವಾಣಯ್ಯ:— ನಾನು ದಿನೇ ದಿನೇ ತಮ್ಮ ದಾನಧರ್ಮದ ವಿಷಯವನ್ನು ಕೇಳಿ ಸಂತೋಷಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ:— ಓಹೋ; ಅದು ನಿನ್ನ ವರಿಗೂ ಮುಟ್ಟಿತೇನು? ಹುಂ.
ಮುಟ್ಟಲೇಬೇಕಲ್ಲ. (ವ್ಯಂಗ್ಯವಾಗಿ) ಆದರಿಂದ ನಿಮಗೆ ಸಂತೋಷ
ವೆಂದೂ ನನಗೆ ತಿಳಿಯದೆ?

ನಿರ್ವಾಣಯ್ಯ:— ಇನ್ನೇನು ತಮ್ಮ ಕೀರ್ತಿಯು ದೇಶದಲ್ಲಿಲ್ಲ ಹಬ್ಬಿಬಿಡು
ತ್ತದೆ. ನಾಳೆ ನಾಡಿದ್ದರಲ್ಲೇ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲ ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತದೆ.

ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ:— ಅಷ್ಟೇ ಏನು?

ನಿರ್ವಾಣಯ್ಯ:— ಬಡಬಗ್ಗರು, ತಮ್ಮ ಸಹಾಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದವರೆ
ಲ್ಲರೂ ತಮಗಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ:— ಆದರಿಂದ ಇಹದಲ್ಲಿ ಬಂದ ಲಾಭವೇನು? ಅವರ
ಪ್ರಾರ್ಥನೆ, ಶಾಪ ಎರಡೂ ಒಂದೇ. ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ದಾನಿ
ಗಳು ಇವುಗಳಿಂದಲೇ, ಇಷ್ಟರಲ್ಲೇ, ತೃಪ್ತಿಹೊಂದುತ್ತಾರೆ?

ನಿರ್ವಾಣಯ್ಯ:— ಹಾಗಾದರೆ ಇನ್ನು ಯಾವುದರ ಮೇಲೆ ತಮಗೆ ದೃಷ್ಟಿ
ಇದೆ?

ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ:— ನೀವೇ ಯೋಚಿಸಿ ನೋಡಿ. ಒಂದು ವೇಳೆ ನೀವೇ
ಇಷ್ಟೊಂದು ಹಣವನ್ನು— ಮೂರು ಲಕ್ಷವನ್ನು— ಚಿಲ್ಲೆದ್ದರೆ ಏನು
ಏನನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದಿರಿ?

ನಿರ್ವಾಣಯ್ಯ:— (ಚಿಂತೆಯನ್ನು ನಟಿಸಿ) ಹಂ; ಸುತ್ತುಮುತ್ತಲಿನವರಿಲ್ಲ
ನನ್ನನ್ನು ಓಲೈಸಬೇಕೆಂದು.

ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ:— ಛೇ! ಅದು ನಾನು ಒಂದು ಕಾಸನ್ನೂ ಕಳೆಯದಿದ್ದಾ
ಗಲೂ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಅದನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ನಡೆಯುವ ಸಂದರ್ಭವೇ
ಇಲ್ಲವಲ್ಲ.

ನಿರ್ವಾಣಯ್ಯ:— ಇನ್ನೇನು ತಮ್ಮ ಚಿತ್ರ ಅನಾವರಣಗಳು ನಡೆಯಬೇಕೆ?

ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ:— ಅದೂ ಕ್ರಮೇಣ ಆಗುತ್ತದೆ.

ನಿರ್ವಾಣಯ್ಯ:— ಟೀಪಾರ್ಟಿಗಳು, ಸನ್ಮಾನ ಸಭೆಗಳು ನಡೆಯಬೇಕೇ ?

ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ:— ಈ ಮೂಲೆಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ 'ಟೀಪಾರ್ಟಿ'ಯ ಹುಚ್ಚು ಯಾರಿಗೆ?

ಸನ್ಮಾನ ಸಭೆ ಅಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ಅವರೂ ಅವರದ್ದೇನು ಶಾಶ್ವತವಾದ ನೆನಪು ಇರುತ್ತದೆಯೆ ?

ನಿರ್ವಾಣಯ್ಯ:— ಓಹೋ ತಿಳಿಯಿತು. ಸರಕಾರದಿಂದ ಬಿರಿದು.....

ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ:— ಹೃ ! ಅದು ತೂಕವಾದದ್ದು. ಅಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿತು-ಮೋಳೆಯ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಪಟ್ಟು. ನನ್ನ ಧರ್ಮಕಾರ್ಯಗಳು ಯಾವುದಾದರೂ ಸ್ವಲ್ಪಕ್ಕೆ ತಕ್ಕವಾಗಿಲ್ಲವೇ ?

ನಿರ್ವಾಣಯ್ಯ:— ಅಗಿಲ್ಲವೆ ಅಂತ ಕೇಳುತ್ತೀರ? ಇದರಲ್ಲಿ ಅರ್ಥ ನಡೆಸಿದ ವರೆಲ್ಲ 'ಧರ್ಮಪ್ರಕಾಶ' 'ಧರ್ಮವರ್ತಕ' ಛೇ 'ಧರ್ಮಪ್ರವರ್ತಕ' ಅಗಿ ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ.

ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ:— ನಿಜ. ಇರಬಹುದು. ಆದರೆ ಸರಕಾರದ ನಡೆಗೆ ಬಹಳ ನಿರ್ದಾಸ-ಅನುಮಾನ.

ನಿರ್ವಾಣಯ್ಯ:— ನಿರ್ದಾಸವೇನೋ ನಿಜ. ಅದು ಅವರ ಹುಟ್ಟುಗುಣ. ಅನುಮಾನಕ್ಕೆ ಏನೂ ದಾರಿಯಿಲ್ಲ ಅಂತ ಕಾಣುತ್ತದೆ.

ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ:— ನಿರ್ವಾಣಯ್ಯ, ನನ್ನ ಆತುರ ಏಕೆಂಬುದು ನಿಮಗೆ ತಿಳಿದೇ ಇದೆ. ನಾನು ಇನ್ನೆಷ್ಟು ದಿನ ಜೀವಿಸುತ್ತ ಇರುತ್ತೇನೋ ತಿಳಿಯದು. ನಾನು ಇಲ್ಲಿಯ ವರೆಗೆ ಹಣವೊಂದಕ್ಕಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ಯಾವುದಕ್ಕೂ ಅಸೆ ಪಟ್ಟವನಲ್ಲ ಆದರೆ ಈಗ ಅವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟು ಇಮೊಂದು ಸೌಖ್ಯವನ್ನು ಕೊಳ್ಳಲು ಯತ್ನಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಇದು ಕೆಲವರಿಗೆ ಅಶ್ಚರ್ಯವಾಗಿ, ಕೆಲವರಿಗೆ ತುಚ್ಛವಾಗಿ ಕಾಣಬಹುದು.

ನಿರ್ವಾಣಯ್ಯ:— ಛೇ! ಛೇ! ಸಾವಿರದಲ್ಲಿ ಒಂಭೈನೂರು ತೊಂಬತ್ತೊಂಭತ್ತು ಜನರು ಇದೇ ಅಫಿಲಾಷೆಗಳನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ನಡೆಯುವಾಗ ಅದರಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿ ಬಂದಿತು-ತುಚ್ಛಭಾವ ? ಫಲಾಪೇಕ್ಷೆಯಿಲ್ಲದೆ ಕರ್ತವ್ಯವೆಂದು ಕಾರ್ಯ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ನಾವುಗಳಿಲ್ಲರೂ ಸನ್ಮಾನಿಗಳೇನು ? ಅದೆಲ್ಲ ಗೀತಾರ್ಪವಣದ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಸರಿ.

ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ:— ನಾನೇನು ಸನ್ಮಾನಿಯಲ್ಲ, ಅವರಿಗೂ ಮೋಕ್ಷಾರ್ಪೇಕ್ಷೆ ಇದೆ-ಹಾಗೆಂದುಕೊಂಡೂ ಇಲ್ಲ. ಸಾಮಾನ್ಯ ಮನುಷ್ಯ. ನೀವು

ಹೇಳಿದ ಒಂಭೈನೂರತೊಂಬತ್ತೊಂಭತ್ತರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ. ಗೀತೆಯ ಉಪದೇಶವೇನೋ ಸರಿಯೆ. ಆದರೆ ಉಪದೇಶಕ್ಕೂ ಆಚರಣೆಗೂ ಯಾವಾಗಲೂ ಎಷ್ಟೊಂದು ಅಂತರವಿದೆ.

ನಿರ್ವಾಣಯ್ಯ:— ಸಪ್ತ ಸಮುದ್ರಗಳಿದ್ದು.

ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ:— ಹೀಗಿದ್ದು, ನಾನು ಇದೊಂದು ಫಲಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಜೀವವನ್ನು ಓಡಿದುಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆಂದು ಹೇಳಿದರೂ ಸರಿಯಾಗುತ್ತದೆ.

ನಿರ್ವಾಣಯ್ಯ:— ಲಾಯರು ಏನನ್ನಾದರೂ ಈ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳಿದರೇನು ?

ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ:— ಹುಂ. ಅನುಮಾನವಾಗಿ, ಅದು ಯಾವಾಗಲೋ ಏನೋ, ಅದನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದಕ್ಕೆ ನಾನು ಇರುತ್ತೇನೆಯೋ ಇಲ್ಲವೋ.

ನಿರ್ವಾಣಯ್ಯ:— ಇಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೇನಾದರೂ ಮಾಡಬೇಕು.

ಅನಂದಪ್ಪ:— ಏನು ?

ನಿರ್ವಾಣಯ್ಯ:— ಸರ್ಕಾರದಲ್ಲಿ ನಿನಗೆ ಪರಿಚಯದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಬಹಳ ಇದ್ದಾರೆಂದು ಆಗಾಗ ಜಂಭ ಹೊಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತೀಯಲ್ಲವೆ ?

ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ:— ಇವನ ನೂರು ' ಥೋಂಗಿ 'ಯಲ್ಲಿ ಅದೂ ಒಂದು.

ನಿರ್ವಾಣಯ್ಯ:— ಅಷ್ಟೇನು ಸುಳ್ಳಾಗಿರಲಾರದು; ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯರೂ ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಒತ್ತಿ ಹೇಳಲಿಲ್ಲವೆ ?

ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ:— ಹುಂ....ಏನೋ, ಹೇಗೋ.

ನಿರ್ವಾಣಯ್ಯ:— ಏನಯ್ಯ ಅನಂದಪ್ಪ? ಏನನ್ನಾದರೂ ಮಾಡಬಲ್ಲೆಯೆ ? ಬೇಕಾದರೆ ಸಂಭಾವನೆ.....

ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ:— ಹುಂ. ಅದಕ್ಕೇನು ಅಷ್ಟು ಕೊಟ್ಟರಾಯಿತು — ಈ ವರ್ಧಂತಿ ಉತ್ಸವದ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಬರುವುದಾದರೆ....

ನಿರ್ವಾಣಯ್ಯ:— ಓಹೋ, ಅನಂದಪ್ಪನು ಏರ್ಪಾಡು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಇಲ್ಲವೇನಯ್ಯ ? [ಭ್ರಾಂತನಾದ ಅನಂದಪ್ಪನನ್ನು ತಿಳಿಯುತ್ತಾನೆ.]

ಅನಂದಪ್ಪ:— [ಭ್ರಾಂತಿಯಿಂದಿದ್ದು] ಓಹೋ, ಅಡ್ಡಿಯೇನು ?

ನಿರ್ವಾಣಯ್ಯ :— ಎಷ್ಟು ದುಡ್ಡು ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ ?... ಮೂರು.... ನಾಲ್ಕು ಸಾವಿರ ?

ಅನಂದಪ್ಪ :— ಹ, ನಾಲ್ಕು ಸಾವಿರ ಬೇಕಾದೀತು.

ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ :— ಅನಂದ ಜೋವಾನ, ನೋಡಿಕೊ. ಅಟ ಗೀಟ ಕಟ್ಟ ಬೇಡ.

ನಿರ್ವಾಣಯ್ಯ :— ಛೇ ! ಹಾಗಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲವೇನಯ್ಯ ?

ಅನಂದಪ್ಪ :— ಅಲ್ಲದೆ ?

ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ :— ದುಡ್ಡನ್ನೇನೋ ಕೊಡಲು ನಾನು ಯಾವಾಗಲೂ ಸಿದ್ಧ. ಆದರೆ ನನಗೆ ಅನಂದನಲ್ಲಿ ಸಂಬಿಕೆ ಸಾಲದು. ಅವನು ಏನು ಸಾಧಿಸಲಿ. ಅನಂತರ ಹಣ.

ನಿರ್ವಾಣಯ್ಯ :— ಹಾಗಾದರೆ ಕಷ್ಟವಾಗಬಹುದು. ಕಡೆಯೂ ಆಗ ಬಹುದು.

ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ :— ನನಗೇನೋ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯ ಮೇಲೆ ಆಸೆಯಿದೆ. ಆದರೆ ಅದು ಖಂಡಿತವಾಗಿ ಸಿಕ್ಕುವ ವರೆಗೆ ಇವನ ಮೂಲಕ ಹಣವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವದಿಲ್ಲ. ಖಂಡಿತವಾಗಿ.

ನಿರ್ವಾಣಯ್ಯ :— ಇಲ್ಲ. ನಿವೇ ಯೋಚಿಸಿ. ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬಲಿಯ ಮಾತಿನ ಸಂಬಿಕೆಯ ಮೇಲೆ ಯಾವುದು ತಾನೆ ಜರುಗಿತು ?

ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ :— ಅಧಿಕಾರಿಗಳೊಡನೆ ಇವನ ಸ್ನೇಹವೆಂದರೆ ಇಷ್ಟು ಸಂಬಿಕೆ ಕೊಡಲಾರದದ್ದೆ ?

ನಿರ್ವಾಣಯ್ಯ :— ಏನೋ ಜೇಗ ಆಗಿತು ಅಂತ; ಯಾವ ಅಡ್ಡಿಯೂ ಇರದೇ ಇದ್ದ ಹಾಗೆ.....

ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ :— ಉಹುಂ. ಮೊದಲು ಕೆಲಸ; ಅನಂತರ ಸಂಭಾವನೆ. ಕೆಲಸವಾದ ಗಳಿಗೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಬೇಕಾದರೆ.

ನಿರ್ವಾಣಯ್ಯ :— (ಸಪ್ತೆಯಾಗಿ) ಹಾಗಾದರೆ ಏಧಿಯಿಲ್ಲ. ಒಂದೇ ದಿನ ಅನಂದಪ್ಪ, ಯಶಸ್ವಿಯು.

ಆನಂದಪ್ಪ:— ಆಗಲಿ.

ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ:— ವರ್ಧಮಂತಿಯು ಮುಂದಿನ ಬುಧವಾರ ಅಲ್ಲವೆ ?

ನಿರ್ವಾಣಯ್ಯ:— ಹುಂ. ಹೌದು. ಅಂದು ಸಮ್ಮ ಸ್ಕೂಲಿಗೆ ರಜ. ಗುರುತು ಮಾಡಿಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ಇನ್ನೂ ಒಂದು ವಾರವಿದೆ. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಆನಂದಪ್ಪನು ಸಾಧಿಸುತ್ತಾನೆ. ನಿಜವಾಗಿ, ಅಲ್ಲವೇನಯ್ಯ ?

ಆನಂದಪ್ಪ:— ಓಹೋ ಅಗತ್ಯವಾಗಿ

ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ:— ಏನು 'ಅಗತ್ಯವಾಗಿ' ಯೋ ನೋಡೋಣ. ಹೊತ್ತಾಯಿತು. ಇನ್ನೂ ಮಡಿಯುಟ್ಟಿಲ್ಲ. (ಹೋಗುತ್ತಾನೆ.)

ಆನಂದಪ್ಪ:— ಇದೇನಿ, ಬಿಕ್ಕಟ್ಟಿಗೆ ತಂದು ಸಿಕ್ಕಿಸಿದಿರಿ ?

ನಿರ್ವಾಣಯ್ಯ:— ಏನು ?

ಆನಂದಪ್ಪ:— ಸಂಭಾವನೆಗೆ ಬಿರಿದು ಮಾರುವ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿರುತ್ತಾರೆಯೇ ? ಇದ್ದರೆ ನನಗೂ ಅವರಿಗೂ ಸ್ನೇಹ ಹೇಗೆ ? ಇದೇನೂ ಒಂದೂ ಅರ್ಥವಾಗುವದಿಲ್ಲವಲ್ಲ.

ನಿರ್ವಾಣಯ್ಯ:— ಸುಮ್ಮನಿರು. ನಾನು ಅದಿಲ್ಲವನ್ನೂ ಯೋಚಿಸಿದ್ದೇನೆ. ನಿನ್ನ ಬಂಡವಾಳ ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲವೆ?

ಆನಂದಪ್ಪ:— ಹಾಗಾದರೆ? ಇದು ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯ ?

ನಿರ್ವಾಣಯ್ಯ:— ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.

ಆನಂದಪ್ಪ:— ಮತ್ತೆ ?

ನಿರ್ವಾಣಯ್ಯ:— ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಯೊಬ್ಬನಿಗೆ ತಿಳಿಯುವ ಹಾಗೆ ಸಾಧ್ಯಮಾಡಿ ಸುವುದು ಏನಾದರೂ ಮಾಡಿ. ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ತಿಳಿಯದಿದ್ದರೇನು. ನಿಜವು ಗೊತ್ತಾಗುವ ವರೆಗೆ ಅವನು ಬದುಕಿರುತ್ತಾನೆಯೋ ಇಲ್ಲವೋ ನನಗೆ ನಂಬಿಕೆಯಿಲ್ಲ. ಅವನ ಸ್ವರೂಪ ನೋಡಿದೆಯಲ್ಲವೆ ? ಹೇಗಾದರೂ ಹಣ ಸಿಕ್ಕಿದ ಗಳಿಗೆಯಲ್ಲೇ ನಾವು ಗಾಡಿಬಿಟ್ಟರಾಯಿತು. ನೋಡಿಕೊಳ್ಳೋಣ ಆ ಮೇಲೆ. ಬದುಕಿದ್ದರೆ ರಸಿಸಲಿ.

ಆನಂದಪ್ಪ:— ಪ್ರೇಲೀಸು ?

ನಿರ್ವಾಣಯ್ಯ:—ಉಹಂ. ಇದರ ಪ್ರಕಟನೆ ಅವನಿಗೇ ಬೇನಾಯವಲ್ಲವೇ? ಅಷ್ಟು ವರ್ಷಕ ಅವನ ತಲೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಎಂದಿಗೂ ಹೋಗುವದಿಲ್ಲ. ತಪ್ಪನ್ನು ನುಂಗಿಕೊಂಡು ಸುಮ್ಮನಿರುವವರಲ್ಲಿ ಸಂಕಯವಿಲ್ಲ.

ಅನಂದಪ್ಪ:—ಎಸೋ ಕೆಟ್ಟದರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ಮುಳುಗುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಭಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ನಿರ್ವಾಣಯ್ಯ:—ಛೇ! ನೀಸೊಬ್ಬ ಅಳ್ಳಿದೆಯವನು. ಕಷ್ಟವು ಬೀಡಬೇ ಇದ್ದರೆ ಲಾಭವೂ ಇಲ್ಲ. ನನ್ನನ್ನು ನಂಬು. ಸುಮ್ಮನೆ ಆಟ ಹಾಕು. (ಅನಂದ ಪ್ಪನ ಇಸ್ಪೀಟನ್ನು ಕಲಿಸುತ್ತಾನೆ.)

... ತೆರೆ ...

ದೃಶ್ಯ ೪

[ಸ್ಥಳ: ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಯ ಮನೆಯ ಹಜಾರ. ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಯು ಶಾಲನ್ನು ಹೊದ್ದು ಕೊಂಡು, ಹಾಸಿಗೆಯೊಂದನ್ನು ಒರಗಿಕೊಂಡು ಕುಳಿತಿದ್ದಾನೆ. ತೀರ ಬಡವಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಅವನಿಗೆ ನಾಲ್ಕೈದು ಮೊಳೆ ಮೂರದಲ್ಲಿ ನಿರ್ವಾಣಯ್ಯನು ಕುಳಿತು ಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಅವನ ಉಡುಪು ಹಿಂದಿನಂತೆಯೇ.]

ಕಾಲ: ಸೋಮವಾರ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಹತ್ತು ಗಂಟೆ.

ನಿರ್ವಾಣಯ್ಯ:-(ಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾ) ಇದು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಸಂಸ್ಕಾರ ಸಭೆಯಿಂದ. ತಮಗೆ ಕೃತಜ್ಞತೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ವಿಶೇಷ ಅಧಿವೇಶನವನ್ನು ಕರೆದಿದ್ದರಂತೆ. ಕೇಳಿ-ಠರಾವನ್ನು. (ಓದುತ್ತಾನೆ.) ಅಖಿಲ ಮೈಸೂರಿನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಸಂಸ್ಕಾರ ಸಭೆಯ ಈ ವಿಶೇಷ ಅಧಿವೇಶನವು, ಮೂಲೇಹಳ್ಳಿ ಸಾಹುಕಾರರು ಶ್ರೀಮಾನ್ ರಾಜರಾಜೇಶ್ರಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿರಾಯರು ತಮ್ಮ ಉದಾರ ಹಸ್ತದಿಂದ ದಯಪಾಲಿಸಿದ ದಾನವನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಕೃತಜ್ಞತೆಯಿಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದೆ. ಮತ್ತು ಅವರಿಗೆ ಈ ಮೂಲಕ ಅದರ ಅನಂತ ವಂದನೆಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ದಾನದಿಂದ ಶ್ರೀಮಾನ್ ರಾಜರಾಜೇಶ್ರಿಯವರು ತಮ್ಮ ಧಾರ್ಮಿಕ ಹೃದಯವನ್ನೂ ಶ್ರೇಷ್ಠ ವೈದಿಕ ಮನೋವೃತ್ತಿಯನ್ನೂ, ಸನಾತನ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ತಮಗಿರತಕ್ಕ ಗೌರವ ವಿಶ್ವಾಸಗಳನ್ನೂ ಪ್ರಕಟಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇಂತಹ ಮಹನೀಯರು ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ, ನಮ್ಮಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಇರುವುದು ನಮ್ಮ ಹೆಮ್ಮೆ, ಮತ್ತು ವೈದಿಕ ಮತದ ಸ್ಥಿರತ್ವಕ್ಕೆ ಕುರುಹು ಎಂದು ಎಣಿಸುತ್ತದೆ ಇದಲ್ಲದೆ....

ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ:- ಸಾಕುಮಾಡಿ. ಈ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ತುಂಬಿರುವುದು ಈ ಒಣ ಶ್ಲಾಘನೆ ತಾನೆ ? ಎರಡು ಮೂರು ದಿನಗಳಿಂದ ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ಕೇಳಿಕೇಳಿ ತಲೆ ಚಿಟ್ಟು ಹಿಡಿದು ಹೋಗಿದೆ.

ನಿರ್ವಾಣಯ್ಯ:- ಈ ಠರಾವನ್ನು ತಮಗೆ ಅಂಚೆಯ ಮೂಲಕ ಕಳುಹಿಸುತ್ತಾರಂತೆ.

ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ:- ಅದೊಂದು ಅಂಚೆಯ ಖರ್ಚು.

ನಿರ್ವಾಣಯ್ಯ:— ಅಷ್ಟು ಆತುರರಾಗಿರಬೇಡಿ ಸ್ವಾಮಿ; ಇವೆಲ್ಲ ಮೋಡ
ಗಳಂತೆ—ಮುಂದೆ ಬರಲಿರುವ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ.

ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ:— ಮೋಡವೇನೋ ಸಾಕಾದಷ್ಟು ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಕವಿದಿದೆ.
ಆದರೆ ಒಂದು ಹಸಿ ಮಳೆಯೂ ಬೀಳುವಂತಿಲ್ಲ.

ನಿರ್ವಾಣಯ್ಯ:— ನೀಗೇಕೆ ಅನ್ನುತ್ತೀರಿ ? ಇವತ್ತೋ ನಾಳೆಯೋ ಶುಭ
ಸಮಾಚಾರವು ಬರುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ.

ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ:— ಶುಭ ! ಆ ಜೋಯಿಸರು ಹೇಳಿದ ಮೇಲೆ ?

[ಪ್ರವೇಶ ಆನಂದಪ್ಪ. ಬಹಳ ಆತುರದಿಂದ ಬಳಸುಗುತ್ತಾನೆ. ಕೈಯಲ್ಲಿ
ಕಾಗದವೊಂದಿದೆ.]

ಇದೇನಯ್ಯ ಇಷ್ಟು ಆತುರ ? ಏನಾದರೂ..... ?

ಆನಂದಪ್ಪ:— ಇಗೊ ' ಟೆಲಿಗ್ರಾಂ ' ನನಗೆ ಉಸಿರೇ ಇಲ್ಲ.

ನಿರ್ವಾಣಯ್ಯ:— (ತಾರನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ನೋಡಿ) ಸಾಹುಕಾರರೆ ನನ್ನ
ಹೃತ್ಪೂರ್ವಕ ಅಭಿನಂದನೆಗಳು !

ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ:— ಏನು ? ಏನನ್ನು ಬರೆದಿದೆ—ಅಲ್ಲಿ ? (ಕಾಗದ ತೋರಿಸುತ್ತ.)

ನಿರ್ವಾಣಯ್ಯ:— ಏನೇ ! ' ಕೆಲಸವು ಫಲದಾಯಕವಾಯಿತು ' ಅಂತ
ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಿ.

ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ:— ಈ ಹಾಳು ಇಂಗ್ಲೀಷು ನನಗೆ ಬರೆದೆ ಬಹಳ ಪೇಚಾಟವಾ
ಗಿದೆ. ಅಮೇಲೆ ?

ನಿರ್ವಾಣಯ್ಯ:— ಟೆಲಿಗ್ರಾಂನಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಬರೆಯುವದಕ್ಕಾಗುತ್ತದೆ? ಮತ್ತೆ
"ಮಾತನ್ನು ನಡಿಸಿಕೊಡಿ" ಎಂದು ಬರೆದಿದೆ.

ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ:— ಅದಕ್ಕೇನು. ಇವತ್ತೇ ಕಳುಹಿಸಿದರಾಯಿತು.

ಆನಂದಪ್ಪ:— ಹು. ಇಂದೇ ಕಳುಹಿಸಬೇಕು.

ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ:— ಟೆಲಿಗ್ರಾಂ ಎಲ್ಲಿಂದ ?

ನಿರ್ವಾಣಯ್ಯ:— (ಮತ್ತೆ ನೋಡಿ) ಇನ್ನೆಲ್ಲಿಂದ ? ಹುಜೂರು ಸೆಕ್ರೆಟರಿ
ಯವರಿಂದಲೇ—ಅವರ ಪರವಾಗಿಯೇ.

ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ:— ಹುಂ ! ಪರವಾಯಿಲ್ಲ ಆನಂದ. ಎಷ್ಟು ಬೇಗ ಆಯಿತು ?
(ಅನುಮಾನವಾಗಿ.)

ನಿರ್ವಾಣಯ್ಯ:— ಹುಂ. ಮಾಡುವ ತರಹದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದರೆ, ಸರಿಯಾದ
ಬಾಗಿಲನ್ನು ಬಡಿದರೆ ಹತ್ತು ತಿಂಗಳಿನಲ್ಲಿ ಆಗುವದೆಲ್ಲವೂ ಹತ್ತೇ ನಿಮಿಷ
ದಲ್ಲಿ ಆಗುತ್ತದೆ. ಅದಲ್ಲದೆ ತಾವಾಗಲೇ ದೀಪಕ್ಕೆ ಎಣ್ಣೆ ಎರೆದಿದ್ದರಿ.
ಇವನು ಬತ್ತಿಯನ್ನು ಹತ್ತಿಸಿದ ಅಷ್ಟೆ.

ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ:— ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ನಂಬುವದೆ ಕಷ್ಟ ಅನ್ನುವಷ್ಟು ಬೇಗ ಆಗಿದೆ.
ಆದರೆ ಮಹಾಸ್ವಾಮಿಯವರಿಗೆ ನನ್ನ ವಿಷಯ ಗೊತ್ತಿರಬೇಕು
ಎನು ಪ್ರಶಸ್ತಿ ?

ನಿರ್ವಾಣಯ್ಯ:— ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದೆ ಉಂಟೆ ? ಆನಂದಪ್ಪ, ನೀನು ಏತಕ್ಕಾಗಿ
ಬರೆದಿದ್ದೆ ? ಧರ್ಮಪ್ರಕಾಶ, ಧರ್ಮಪ್ರವರ್ತಕ ?

ಆನಂದಪ್ಪ:— ಧರ್ಮಪ್ರಕಾಶ.

ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ:— ಓ. ಭಲೆ. ಇದರ ವಿಷಯವಾಗಿ ಅರಮನೆಯಿಂದ ಪ್ರಶಸ್ತಿ
ಪತ್ರ, ಮತ್ತೆ.....

ನಿರ್ವಾಣಯ್ಯ:— ಅವೆಲ್ಲ ಬಂದೇ ಬರುತ್ತವೆ, ಇವತ್ತೆಲ್ಲ ನಾಳೆ-ರಾತ್ರಿ
ಯನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿ ಬರುವ ದಿನದಂತೆ. ಇನ್ನೂ ಇದು ಕೇವಲ ವರ್ತ
ಮಾನ ತಾನೆ-ಅದೂ ಟೆಲಿಗ್ರಾಂ. ಸಂಜೆಯ ಅಂಚೆಯಲ್ಲಿ ಏನಾದರೂ
ಬರಬಹುದು.

ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ:— ಹುಂ; ನಿಜ.

ನಿರ್ವಾಣಯ್ಯ:— ಇನ್ನು ಆನಂದಪ್ಪನು ಜಾಗೃತೆಯಾಗಿ ಹೊರಡುವುದು
ನ್ಯಾಯ.

ಆನಂದಪ್ಪ:— ಹೌದು, ಹೌದು.

ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ:— ಇರಲಿ. ಏನು ಅವಸರ ?

ನಿರ್ವಾಣಯ್ಯ:— ಹಾಗಲ್ಲ. ಅವರಿಷ್ಟು ಬೇಗ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆಯೋ
ಅಷ್ಟೇ ಬೇಗ ನಾವೂ ನಮ್ಮ ಭಾಗವನ್ನು ನಡೆಯಿಸಿಕೊಡಬೇಡವೆ ?

ಆನಂದಪ್ಪ:— ಹುಂ. ಬೇಡವೆ ?

ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ:— ಹಾಗಾದರೆ ನಿನ್ನ ಇಷ್ಟ. ಯಾವಾಗ ಬೇಕಾದರೂ ನನ್ನ ಹಣ ಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಕೊಡಲೇನು? (ಎದ್ದು ಹತ್ತಿರದ ಕೋಣನ್ನು ಹಿಡಿದು ಸಾರದ ಬೀಗದ ಕೈಯಿಂದ ತೆಗೆದು) ಓಡಿ. ಸಾವಿರದ ನಾಲ್ಕು ನೋಟು ಜೋಪಾನ ಕಳೆದೀಯೆ.

(ನೋಟುಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಮರುಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಶಾನುಭೋಗನು ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತಾನೆ.)

ಓಹೋ; ಎಡವೀಯೆ.

ಶಾನುಭೋಗ:— ನಮಗೆಲ್ಲ ಸಂತೋಷ! ಊರಿಗೆ ಊರೇ ಕುಣಿಯುತ್ತಿದೆ. ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಗೊತ್ತಾಗಿದೆ. ಈ ಹಳ್ಳಿಗೆ ದೊಡ್ಡ ಗೌರವ.....

ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ:— (ನಸುನಗುತ್ತ) ಹುಂ. ಹುಂ-ಸ್ವಲ್ಪ ಉಸಿರನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊ. ಇದಾಗಲೇ ಊರಿಗೆಲ್ಲ ಗೊತ್ತಾಗಿ ಹೋಯಿತೆ ?

ಶಾನುಭೋಗ:— ಇಲ್ಲದೆ ? ಅನಂದಪ್ಪನವರು ಅವರ ಸಡಗರವನ್ನು ಕೇಳಿದ ಎರಡು ಮೂರು ಜನರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದರ-ತತ್ ಕ್ಷಣವೇ ಊರಿನಲ್ಲಿಲ್ಲ ಸಮಾಚಾರವು ಕಾಣಿಸಿದಂತೆ ಹಬ್ಬ ಬಿಟ್ಟಿತು.

ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ:— ಸುಕಯ್ಯ ನಿನ್ನ ಉಪಮಾಸ. ಅದೇನು ಅಷ್ಟೊಂದು ಉಪದ್ರವವೆ ?

ಶಾನುಭೋಗ:— ಛೇ, ಅಲ್ಲ. ತಪ್ಪು. ಅಗಲೇ ಸನ್ಮಾನ ಸಭೆಗೆ ಏರ್ಪಾಡು ಆಗುತ್ತಿದೆ. ಸಂಜೆ ಅರು ಘಂಟೆಗೆ. ಚಾವಡಿಯಲ್ಲಿ.

ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ:— ಎಲೆ ! ಎಲೆ ! ಎಲ್ಲವೂ ಎಷ್ಟೆಷ್ಟು ಬೇಗ !

ಶಾನುಭೋಗ:— (ಅನಂದಪ್ಪ. ನಿರ್ವಾಣಯ್ಯನವರನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸಿ) ತಾವೂ ದಯೆ ಮಾಡಿಸಿ.

ನಿರ್ವಾಣಯ್ಯ:— ಇಲ್ಲ. ಅನಂದಪ್ಪ ಇಗಲೇ.....

ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ:— ಇದೇಕೆ ನಿರ್ವಾಣಯ್ಯನವರಿ-ಇಷ್ಟೊಂದು ತನಕ ? ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ಗಂಟೆಗಳಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ತಡವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ ? ನಡು ರಾತ್ರಿಗೆ ತಾನೆ ರೈಲು ಸಿಕ್ಕುವುದು ? ಏನಯ್ಯ ಅನಂದ ?

ಅನಂದಪ್ಪ:— ಹಾಗೇ ಆಗಲಿ.

శానుభూగ:— యాగాదరే ఎల్లరూ బన్ని. ననగిన్నూ బహు కేలస పదే. (హూగిగుత్తానే.)

లక్ష్మీపతి:— ననగిగ దిగ్భ్రమే పడిదిదే. పనూ గోత్తగు వంతయే ఇల్ల. ప్రశస్తి సిక్కువుదక్క ముడిచీయే ఇల్ల సన్మా ననే ? ఇదక్క నానూ ఒప్పకొండే ! జేన్నాయిత.

నిర్వాణయ్య:— యాగంచరేను. ఇన్ను ఎల్లయ అనుమాన ?

లక్ష్మీపతి:— మం. ఊరిన సంతోష. యేగాదరూ నడయలి. ననగూ ప్రతియోందు నిమిషవూ ముఖ్య. యూవ గళగేయల్ల పనూ.

నిర్వాణయ్య:— ఆగలి చిడ. “ రుభస్య శీఘ్రం.”

ದೃಶ್ಯ ಚ

[ಸ್ಥಳ: ಮೂಲೇಹಳ್ಳಿಯ ಬೀದಿಯೊಂದು. ಕಾಲ: ಸೋಮವಾರ ಸಂಜೆ ಸುಮಾರು ಐದುವರೆ ಗಂಟೆ. ಪ್ರವೇಶ ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ. ಜರತಾರಿಯ ಪಂಚೆಯನ್ನು ಟ್ಟು ವಾಡನೆ. ಕಾಲಿಗೆ ಎಕ್ಕಡ ಹಾಕಿದ್ದಾನೆ. ರೇಷ್ಮೆಯ ಸಿಲುಕವಾಗಿ. ಪದ್ಧತಿಯಂತೆ ಮುಡಿಸಿದ ಶಲ್ಯ. ಸಾಲ್ಕು ಬೆರಳು ಅಗಲದ ಜರತಾರಿಯ ಪೇಟೆ. ಕೈಯಲ್ಲಿ ಬೆಳ್ಳಿ ಬಡಿಯ ಕೋಲು. ಶಲ್ಯವನ್ನು ಸರಿಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು, ಮತ್ತೆ ಪೇಟೆಕ್ಕೆ ಕೈ ಹಾಕುವುದು. ಅನಂತರ ಕೈಯುಂಗುರಗಳನ್ನು ತಿರುಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಇವುಗಳಿಂದ ಅವನ ಸದಾಕರವು ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ.]

ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ:— (ತನ್ನೊಳಗೇ) ಅಂತೂ ಜೀವಸಮಿತ ಇರುವಾಗಲೇ ದೊರೆ ಕೆತಲ್ಲ-ಈ ತೃಪ್ತಿ ! ಇಷ್ಟೊಂದು ವೆಚ್ಚ ಮಾಡಿದುದೂ ಸಾರ್ಥಕವಾಯಿತು. ಇನ್ನು ನನಗೆ ಏನಾದರೂ ಆಗಲಿ. (ತಿರುಗಾಡುವ ಜಸರನ್ನು ನೋಡಿ) ಇವರೆಲ್ಲರೂ ನನಗೆ ಹುಚ್ಚು ಹಿಡಿದಿದೆ. ಅಂದು ಕೊಂಡಾರು.

ಒಬ್ಬ ಹಳ್ಳಿಯವ: -- (ಪ್ರವೇಶಿಸಿ) ನಮಸ್ಕಾರ ಸಾಹುಕಾರರಿಗೆ-ಧರ್ಮಪ್ರಕಾಶರಿಗೆ !

ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ:— ನಮಸ್ಕಾರ ! (ಹಳ್ಳಿಯವನು ಹೋಗುತ್ತಾನೆ)

ಎರಡನೆಯವನು: -- (ಪ್ರವೇಶಿಸಿ) ಕಾಲಿಗೆ ಬಿದ್ದೆ ಬುದ್ದಿ. ತಮಗೆ ಬಿದಿರು ಬಂದೈತಂತೆ. ನಮಗೆಲ್ಲ ಒಲು ಸಂತೋಸ.

ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ:— ಬಿದಿರು ಅಲ್ಲವೋ. ಬಿದಿರು-ಪ್ರಶಸ್ತಿ.

ಎರಡನೆಯವನು:— ಹಾಗೇ ಅಗ್ಲಿ. ನಮಗೆ ಹಳ್ಳಿಯೋರೈ ಅದರದರ ಯತ್ಪಾಸನೇ ಕಾಣೋಕಿಲ್ಲ. ತಪ್ಪಾಯ್ತು.

ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ:— ಛೇ ! ಅದರಲ್ಲೇನು ತಪ್ಪು ? ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೊರಟೆ ?

ಎರಡನೆಯವನು:— ತಮಗೆ ಊರೆಲ್ಲ ಸುಮ್ಮಾನ ತೋರನ್ನದಂತೆ. ನಾನು ಅಲ್ಲಿಗೇ.

ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ:— (ಸಕ್ಕು) ನಿನ್ನ ಸಾಲಿಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಹೊರಳುತ್ತದೆ.

ఎరడనేయవను:--- నావు హళ్ళియోరల్ల బుద్ధి? (హోగువను)

[ప్రవేశ ఆంజీయవను]

లక్ష్మీపతి:— ఏను రామయ్య, ఏనాదరూ టుంటో ?

అంజీ:— తమగిల్లదే టుంటే స్వామీ ? ఈజీజీగే టూరిగే బరువ కాదగవేల్లవూ ఒందు తూక, తమ్మదే ఒందు తూక (యడుకుత్త శేటు సుత్త) ననగే తావు ఏతేశ ఒయమూనవన్న క్కొడబేకు.

లక్ష్మీపతి:— అగల్. ఒళ్ళియ సమూజారవన్న తందిద్దరే.

అంజీ:— ఒళ్ళియదల్లదే కట్టద్దు తమగే డేగ ఒందిత ? (ఏంటు వత్త కాగదగవన్న తేగేదుక్కొడుత్తానే. లక్ష్మీపతియు ఆతురదించ ఒందన్న ఒడేయుత్తానే.)

లక్ష్మీపతి:— భీ ! ఇదేనో రంగ్లీష ప్రసంగ ! ఇన్నష్టు యోగ కే ఇరబేకు.

(ఇన్నొందన్న ఒడేయుత్తానే.)

ఏహో ! మత్తోందు అభిసందస. ఇదు యాక్కో బేసరవా యుతు.

(కాగదగవన్నేల్ల పురివేసి ఒందన్న ఆరిసిక్కొండు)

ఇదు లాయరు సీతారావయ్యనవరింద. ఏనిరబకుదు ? అచన్నే అవరూ సూచిసుత్తారేయో ? (ఒడేదు నోడి, ఓది ఖిన్న నాగి మత్తే నోడి) ఇదేను ? ననగే కనసుగినసాగుత్తిదేయే ? (కృతిగుటిక్కొండు) ఇల్ల. మత్తే ఇదేను ఇవరు బరేదిరువుదు ? యావుదు నిజ ? జిన్నగి నోడోణ. (గట్టియాగి ఒడుత్తానే) “నానూ తమ్మ ప్రరస్తిగాగి బహళ ప్రయత్నపట్టి. ఆదరి అదు సద్యక్కి సాధ్యవిల్లవేందు తిళిసలు విషాదిసుత్తేనే.” (కాగదించ కణ్ణు తేగేదు) అసాధ్య ? మత్తే అనందను మూడిదుదు ? (మత్తే ఒడుత్త) “కట్టకడేయ యత్నవాగి నాను యెజూరు సేక్రేటరి యవరన్నే ఈ దిన నోడిదే. ” “ (కాగదించ కణ్ణు తేగేదు)

ಹೆ ! ಹುಜೂರು ಸೆಕ್ರೆಟರಿಯವರು! ಆನಂದನ ಸ್ನೇಹಿತರು ! ನಿನ್ನೆಯ ದಿನದ ಸಮಾಚಾರ ! (ಮತ್ತೆ ಓದುತ್ತ) ಅವರು ತಮ್ಮನ್ನು ಬಹಳ ಶ್ಲಾಘಿಸಿದರು. ಅದರೆ ಈ ವರ್ಷದ ವರ್ಧಂತಿ ಉತ್ಸವದ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪಟ್ಟಿಯು ಆಗಲೇ ಮಂಜೂರಾಗಿ ಎರಡು ವಾರದ ಮೇಲಾಯಿತೆಂದೂ, ಮುಂದಿನ ವರ್ಷದ ವರೆಗೂ ಕಾಯದಿದ್ದರೆ ವಿಧಿಯಿಲ್ಲವೆಂದೂ ತಿಳಿಸಿದರು. ಮುಂದಿನ ವರ್ಷ ತಮ್ಮ ಯೋಗ್ಯತೆಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಸನ್ಮಾನವು ದೊರಕುವುದೆಂಬ ಭರವಸೆಯು ನನಗಿದೆ. ಈಗ ಮತ್ತೇನನ್ನೂ ಮಾಡುವಂತಿಲ್ಲ." (ಕಾಗದವನ್ನು ಉಂಚೆಮಾಡಿ) ಭೇ ! ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪಟ್ಟಿಯು ಮಂಜೂರಾಗಿ ಎರಡು ವಾರಗಳ ಮೇಲಾಯಿತು ! ನಾನು ಮೂಢನಾಗಿ ನಾಲ್ಕು ದಿನಗಳಿಂದ ಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ ! ಇವರೇನಾದರೂ ತಪ್ಪನ್ನು ಮಾಡಿರಬಹುದೆ ? ಉಹುಂ. ಎಂದಿಗೂ ಇಲ್ಲ. ಈ ಕೆಲಸ ಇಷ್ಟು ಅತುರದಲ್ಲಿ ಅಗಬಹುದೆಂದು ನಂಬಿದುದು ನನ್ನದೇ ತಪ್ಪು. ಭೇ ! ನಾನೆಂಥ ಮೂಢ ! ಬೆಪ್ಪ ! ಇದೆಲ್ಲ ಅಪಾಪಿ ಆನಂದನ ಮತ್ತು ಆ ಶಕುನಿ ನಿರ್ವಾಣಯ್ಯನ ಹಂಚಿಕೆ. ನಾನು ಸುಲಭವಾಗಿ ಅವರ ಬಲೆಗೆ ಬಿದ್ದೆನಲ್ಲ. ನನ್ನ ಪವೇಕವು ಅಸಯ ಬೆಂಕಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಂದು ಹೋಯಿತು. (ಆಶೋಚನಾಪರನಾಗುತ್ತಾನೆ. ತುಟಿಗಳು ಅಲಗುತ್ತವೆ)

[ಪ್ರವೇಶ ಶಾಸುಭೋಗ. ಮೇಲುಕೋಟೆ ಅಂಚಿನ ಪಂಚಿ, ಹಳೆಯ ಕೋಟು, ಚೋಟುದ್ದ ಜಿಳಿಯ ಪೇಟದಿಂದ ಅಲಂಕೃತನಾಗಿದ್ದಾನೆ.]

ಇವನಿಗೆ ಹೇಳಿ ಈ ಸಮಾರಂಭವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಬೇಕಲ್ಲವೆ ? (ಯೋಚಿಸಿ)

ಇರಲಿ. ಏನಯ್ಯ, ಮತ್ತೇನೋ ಸಮಾಚಾರವನ್ನು ತಂದಂತಿದೆ ?

ಶಾನುಭೋಗ:— [ಆತುರದಿಂದ] ಹುಂ. ಸ್ವಾಮಿ ಆ ಜೋಯಿಸರು ಒಂದಿ ರಲ್ಲಿಲ್ಲವೆ ? ಅವರ ದಪ್ಪಗಿರಿಯಾಯಿತಂತೆ. ಪಟ್ಟಣವಾಸದ ಕೇಡಿ ಯಂತೆ-ಅತ.

ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ:— [ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ] ಹುಂ. ? ನಿಜವಾಗಿ ?

ಶಾನುಭೋಗ:— ದೇವರಾಣೆಗೂ ಇಲ್ಲ. ನನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದುದರಿಂದ ಪೋಲೀಸನವರು ನನ್ನನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಲು ಒಂದಿದ್ದರು. ' ಏನಾದರೂ ಕಳವಾಯಿತೆ ? ಮೋಸವಾಯಿತೆ ? ಎಂದು ಕೇಳಿದರು. ವರದಿಯನ್ನು ಬರೆದುಕೊಂಡರು.

లక్ష్మీపతి:— అహా !

శానుభూగ:— మత్తోందు పరీక్షవేందరీ.....

లక్ష్మీపతి:— ఏను ?

శానుభూగ:— తావేనూ మనస్సిగే తిలదుకొళ్ళదిద్దరీ, బడవ నన్ను మన్నిమవుదాదరీ.....

లక్ష్మీపతి:— [ఆతురదింద] అదేల్ల ఇరల్ల. హేళయ్య-సిన్న కత్తన్న, కత్తరిమత్తేసయి ?

శానుభూగ:— అవను ఇల్లగే ఒందుదు ఆనంచప్పనవర కేలసక్కంతే అవరే కరిసిదరంతే.

లక్ష్మీపతి:— హ !

శానుభూగ:— భడి ఏట బద్దాగ హేళకొండనంతే.

లక్ష్మీపతి:— నిజవాగి ? ఎల, ఎల, ఇదు ఎరడనయ కడే నాను హళ్ళక్కి బిద్దద్దు; ఇదక్కా అవరే కారణరు. ఇదరింద నన గేప్ప పింపేయాయితు ? ఎప్ప నప్ప ?

శానుభూగ:— ఆదరీ అవన భవిష్య-తమ్మ ఒగ్గ-మళ్ళాయితల్ల ఎందు ననగే మహా సంతోష.

లక్ష్మీపతి:— నిజ. అదేనో ఈ కట్టి చిత్రదల్లి ఒందిష్టగల ఒళ్ళయ బణ్ణ. సద్దు రనియోందు కళేయితు. నాను ఇన్న భయ దింద ముదురికొళ్ళదే. ధారాళవాగి లుసిరాడబకుదు. సరి ఆనందను. ఎల్లి ?

శానుభూగ:— జావడియల్లరబేకు ఏకే ?

లక్ష్మీపతి:— (యోచిసి) ఏకొ ఇల్ల. ఏనో యోజన బందితు. ఆదరీ అదు సరియిల్ల.

శానుభూగ:— ఆరు గంటియాగుత్తు ఒందితు. తావు సెంతుబిట్టి రల్ల ?

ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ:— ಇರಲಿ, ನಾನು ಐದು ನಿಮಿಷ ಹೊತ್ತಾಗಿ ಬಂದೇನು.
ಯೋಚಿಸುವುದು ಬಹಳ ವಿಷಯಗಳಿವೆ. ಸ್ವಲ್ಪ ಸಮಾಧಾನವಾಗಿ
ನಿರ್ಧರಕ್ಕೆ ಬಂದು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬರುತ್ತೇನೆ.

ಶಾನುಭೋಗ:— ತಮ್ಮ ಚಿತ್ತ.

ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ:— ಏನಾದರೂ ಅನಂದ, ನಿರ್ವಾಣಯ್ಯ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡಾರು.
ತಳವಾರನಿಗೆ ಹೇಳು.

ಶಾನುಭೋಗ:— ಆಗಲಿ [ಹೋಗುತ್ತಾನೆ.]

ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ:— ಈಗ ಇವನಿಗೆ ಏನನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು ? ಈ ಸಭೆಗೆ ಹೇಗೆ
ತಿರಿವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು ?

[ನಿದಾನವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ]

... ಕೆಲೆ ...

ದೃಶ್ಯ. ೬

(ಸ್ಥಳ : ಮೂಲೆಹಳ್ಳಿಯ ಚಾವಡಿ. ಚಾವಡಿಯು ತಳೆದು ತೋರಣಗಳಿಂದ ಆಲಂಕೃತವಾಗಿದೆ. ಒಂದು ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮೇಜು ಮತ್ತು ಒಂದು ಕುರ್ಚಿ ಇಡಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಎದುರಿಗೆ ಸಾಲಾಗಿ ಬೆಂಚುಗಳು. ಅವುಗಳ ಮೇಲೆ ಜನರು ಇಕ್ಕಟ್ಟಾಗಿ ಕುಳಿತಿದ್ದಾರೆ. ಒಂದು ಕಡೆ ಮಹನೀಯರು, ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆ ಮಹಿಳೆಯರು. ಜನರ ಗುಂಪುಗುಂಪು ಬಹಳವಾಗಿದೆ. ಶಾಸುಭೋಗ ಮತ್ತು ಅವನ ಸಹಾಯಕರು ಗಡಿಬಿಡಿಯಿಂದ ಓಡಾಡುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ದೃಶ್ಯವು ತೆರೆದ ಅರ್ಧ ನಿಮಿಷದಲ್ಲಿ ನಿರ್ವಾಣಯ್ಯನೂ ಅನಂದಪ್ಪನೂ ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತಾರೆ.)

ನಿರ್ವಾಣಯ್ಯ:— [ಅನಂದಪ್ಪನೊಂದಿಗೆ ಮಾತ್ರ ತಗ್ಗುಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತ] ಈ ತಮಾಷೆಯನ್ನು ನೋಡಿಯೇ ಬಿಡೋಣ.

ಅನಂದಪ್ಪ:— ಇದೇನೋ ಅತಿಶಯವಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ ನನಗೆ ಭಯ.

ನಿರ್ವಾಣಯ್ಯ:— ನೀನೊಬ್ಬ ತೆಪ್ಪ. ಸುಮ್ಮನಿರು; ಎಲ್ಲವೂ ಸರಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಇನ್ನು ಐದು ಗಂಟೆಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾವು ರೈಲಿನಲ್ಲಿ. ಅನಂತರ ನಮಗೂ ಇವರಿಗೂ ಗಲೆಗೆಗಲೆಗೆಗೂ ದೂರ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ನಮಗೇನು ಟಿಂಕೆ ?

ಶಾಸುಭೋಗ:— (ಶಾಸುಭೋಗನು ಮುಂದೆ ಬಂದು) ಓಗಿಗೆ ದಯಮಾಡಿ.

(ಮುಂದಿನ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಬೇರೆಬೇರೆ ಸ್ಥಳ ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಇವರು ಕುಳಿತ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲೇ ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಯು ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತಾನೆ. ಶಾಸುಭೋಗ ಮತ್ತು ಅವನ ಸಹಾಯಕರೆಲ್ಲ ಓಡಿಬಂದು ಓಲೈಸುತ್ತ ಕುರ್ಚಿಯ ಕಡೆಗೆ ಕರೆದೊಯ್ಯುತ್ತಾರೆ. ಜನರು ಶಬ್ದವನ್ನು ತಟ್ಟನೆ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಏಳುತ್ತಾರೆ.

ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ:— (ಕುರ್ಚಿಗೆ ಬಂದು) ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಿ. ಎಲ್ಲರೂ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಿ. (ಜನರೆಲ್ಲರೂ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಶಾಸುಭೋಗನು ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಗೆ ಪಿಸು ಮಾತನ್ನು ಹೇಳಿದಂತೆ ನಡೆಸಿ, ಮಹಿಳೆಯರ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಸಣ್ಣ ಹುಡುಗಿಯರಿಗೆ ಕೈಸನ್ನೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಹತ್ತು ವರ್ಷದ ಮೂರು ಮಕ್ಕಳು ಮುಂದೆ ಬಂದು ಜನರಿಗಿರುವಿರಾಗಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯು ಮೊದಲಾಗುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲರೂ ಎದ್ದು ನಿಲ್ಲುತ್ತಾರೆ.)

ಜಯ ಜಯ ಕರ್ಣಾಟಕ ಜನನಿ :
ಮಂಗಳದಾಯಿನಿ || ಪ ||

ಪ್ರಕೃತಿ ಶರೀರೇ, ಸೌಂದರ್ಯಾಂಬರೇ |
ಜ್ಞಾನ ಕಾಂತಿಯುತೆ, ಶಾಂತಿಭೂಷಿತೇ |
ಕರುಣ ಕಟಾಕ್ಷಿಣಿ, ಸುಧರ್ಮ ಪಾಣೀ |
ಪ್ರೇಮ ವಿಲಾಸಿನಿ. ಮಂಗಳ ರೂಪಿಣಿ ||೧||

ಪ್ರತ್ಯಮಲದ ಕಲ್ಮಷಗಳ ತೊಳೆದೂ |
ಭ್ರಾತೃಭಾವದಲಿ ಪಾರವ ಹೆಣೆದೂ |
ನಿನ್ನಯ ಪವಿತ್ರಪಾದದೊಳೆಡುವೆನು |
ಬಾಗುತ ದರಕೆಯ ಬೀಡುತ ದುಡಿಸೆನು. ||೨||

ನಾಡಿನ ಕೀರ್ತಿ ಜ್ಯೋತಿಯು ಬೆಳಗಲಿ
ಸತ್ಯ ನೀತಿ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯು ಬೆಳೆಯಲಿ |
ತ್ವಸ್ತಿ ಸೌಖ್ಯ ಚರಕಾಲದೊಳಾಳಲಿ |
ನಿನ್ನ ಸೇವೆಯೇ ಸದ್ಗತಿಯಾಗಲಿ ||೩||

(ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯು ಮುಗಿದೊಡನೆ ಮಡುಗಿಯರು ತಲೆವಾಗಿ ಗುಂಪಿಗೆ ಹೋಗು ತ್ತಾರೆ. ಜನರು ಮತ್ತೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ತಕ್ಷಣವೇ ಶಾಸ್ತುಭೋಗನು ಸಡಗರ ವಿಂದ ಮುಂದೆ ಬಂದು ತನ್ನ ಹಳೆಯ ಕೋಟಿನ ಜೇಬಿನಿಂದ ಕಾಗದದ ಸುರುಳ ಯನ್ನು ತೆಗೆದು ಓದಲು ಸಿದ್ಧನಾಗುತ್ತಾನೆ.)

ಶಾಸ್ತುಭೋಗ:— [ಗಂಟಲನ್ನು ಸರಿಮಾಡಿಕೊಂಡು] ಮಾಹನೀಯರೆ, ಇಲ್ಲ. ಮಹಿಳೆಯರೆ ಮತ್ತು.....

ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ:— [ಎದ್ದು ನಿಂತು] ಶಾಸ್ತುಭೋಗರೆ, ಕೊಂಚ ತಾಳಿ. ನಾನು ನಾಲ್ಕು ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಬೇಕು—ಮೊದಲು.

[ಶಾಸ್ತುಭೋಗನು ಸಂಶಯದಿಂದ ಹಿಂದೆ ಸರಿಯುತ್ತಾನೆ.]

ಸ್ನೇಹಿತರೆ; ಇಂದು ನನ್ನನ್ನು ಸನ್ಮಾನಿಸಲು ತಾವೆಲ್ಲರೂ ಒಡಕ ಶ್ರಮ ಪಟ್ಟು, ತಮ್ಮ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಇಲ್ಲಿ ನೆರೆದಿರುತ್ತೀರಿ. ನಾನು ಅದಕ್ಕೆ ತುಂಬ ಕೃತಜ್ಞನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಅವರೆ ತಾವು ಯಾವ ಪ್ರಕ ಸ್ತಿಯ ಒಗ್ಗಿ ತಮ್ಮ ಉತ್ಸಾಹವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಲು ಇಲ್ಲಿ ಕೂಡಿರು

ಪಿರೊ, ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ನನಗೆ ದೊರಕಿರುವ ಇತ್ತೀಚಿನ ಅಧಿಕಾರಯುತ ವಾದ ಸಮಾಚಾರವಿಂದ ಅನುಮಾನ ಉಂಟಾಗಿದೆ. (ಆನಂದಪ್ಪನು ಗಾಬರಿಯಿಂದ ಏಳುತ್ತಾನೆ. ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಯು ನಸುನಗುತ್ತಾನೆ.) ಹಾಗೆಂದರೆ ಈಗ ತಾವು ಎದ್ದುಹೋಗಬೇಕೆಂದು ನಾನು ಸೂಚಿಸಿದಂತಾಗಲಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಈ ಸಮಾರಂಭಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಿರುವ ಮತ್ತೊಂದು ಸಂತೋಷದ ಸಂಗತಿಯು ಜರುಗಿದೆ. ಅದೇನೆಂದರೆ ಈ ಊರಿಗೆ ಒಂದು ದತ್ತಿ. (ಎಲ್ಲರೂ ಕೈತಟ್ಟುತ್ತಾರೆ.) ಇದನ್ನು ಕೊಟ್ಟವರು ನನಗಿಂತಲೂ ತಮ್ಮ ಕೃತಜ್ಞತೆಗೆ, ಅಭಿನಂದನೆಗೆ ಅರ್ಹರು (ಯಾರು? ಯಾರು? ಎಂಬ ಏಕಃಘನ) ನಾನಾದರೂ ಹಳ್ಳಿಯಿಂದ ಸಂಪಾದಿಸಿದ ಹಣವನ್ನು ಪದ್ಧತಿಯಂತೆ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಿನ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ದಾನಮಾಡಿದೆ. ಅದರ ಲ್ಲೇನೂ ಹೆಚ್ಚುಗಾರಿಕೆಯಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಈ ಮಹಾನುಭಾವರು ಪಟ್ಟಣ ವಾಸದವರು, ಈ ಗ್ರಾಮದ ಪುನರುದ್ಧಾರಕ್ಕೇಂದು ನಾಲ್ಕು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ದಾನಮಾಡಿದುದು ವಿಶೇಷ. (ಕರತಾಡನ) ಇವರು ಈ ಹಣಕ್ಕಾಗಿ ಎಷ್ಟು ಕಷ್ಟಪಟ್ಟಿರಬಹುದು ತಮಗೆ ಯಾರಿಗೂ ತಿಳಿಯದಿದ್ದರೂ ನನಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಗೊತ್ತಿದೆ—ಇಂಥ ಮಹಾನುಭಾವರು ನನ್ನ ನಂಟರು—ನನ್ನ ತಮ್ಮಂದಿರು ಆನಂದಪ್ಪನವರೆಂದು ಹೇಳಲು ನನಗೆ ಬಹಳ ಸಂತೋಷ ಮತ್ತು ಹೆಮ್ಮೆ. [ಆನಂದಪ್ಪನು ಪೇಚಾಟದಿಂದ ಅತ್ತಿತ್ತ ಜರಗುತ್ತಾನೆ.] ತಾವು ಆಗಲೇ ಇವರು ಎದ್ದದನ್ನು ಕಂಡು ಇವರ ಉತ್ಸಾಹವನ್ನು ಊಹಿಸಿರಬಹುದು. ಇನ್ನು ಇವರನ್ನು ತಡೆಯುವದಿಲ್ಲ. ನಿಮ್ಮ ಮತ್ತು ಅವರ ಮಧ್ಯೆ ನಿಲ್ಲುವದಿಲ್ಲ. ಆನಂದಪ್ಪನವರೇ ದಯಮಾಡಿ ಇಲ್ಲಿ ಬನ್ನಿರಿ. (ಆನಂದಪ್ಪನು ಏಳುವದಿಲ್ಲ.) ಅವರದ್ದು ಸಂಕೋಚ ಪ್ರಕೃತಿ. ಶಾಸುಭೋಗರೆ, ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬನ್ನಿ. [ಶಾಸುಭೋಗ ಇನ್ನೊಬ್ಬನು ಬರುತ್ತಾರೆ. ಆನಂದಪ್ಪನು ಕೈದಿಯಂತೆ ಮುಂದೆ ಬಂದು ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಯ ಬಳಿಗೆ ಸಾಗುತ್ತಾನೆ. ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಯು ಅವನ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಏನನ್ನೋ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಆನಂದಪ್ಪನು ಬೆಚ್ಚಿ ಬಿದ್ದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ನಡಗುವ ಕೈಗಳಿಂದ ಜೇದಿನ ನೋಟುಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಬಿಡುತ್ತಾನೆ. ಎಲ್ಲರೂ ಕೈತಟ್ಟುತ್ತಾರೆ.] ಇವರಿಗೆ ಸಭಾಕಂಪ ಬಹು ಹಾಸ್ಟಿ. ಅಷ್ಟೇ ಅದಿರಲಿ ಈ ಮುಡುನಿಗೆ ಶಾಸುಭೋಗರೂ ನಾನೂ ರಕ್ಷಕ

ರಾಗಿರಬೇಕೆಂಬುದು ಇವರ ಅಭಿಲಾಷೆ. ಇದಕ್ಕೆ ತಾವುಗಳೆಲ್ಲರೂ....

ಎಲ್ಲರೂ:— ಹುಂ. ಹುಂ. ಆಗಬಹುದು. (ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಯ ಸೂಚನೆಯ ಮೇಲೆ ಅನಂದಪ್ಪನಿಗೆ ಹಾರ-ತುರಾಯಿಗಳು ಅನಂದಪ್ಪನ ಅರ್ಪಿಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ಎಲ್ಲರೂ ಕೈತಟ್ಟುತ್ತಾರೆ. ಅನಂದಪ್ಪನು ಬೆಚ್ಚಾಗಿ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ತನ್ನ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಬಂದು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ.)

ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ:— ಒಳ್ಳೆಯದು ಇನ್ನು ತಮಗೆ ತಾಳ್ಮೆ ಇದ್ದರೆ ನನ್ನ ವಿಷಯವಾಗಿ ಒಂದೆರಡು ಮಾತುಗಳನ್ನು ಬಿನ್ನಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.... ಮೊಟ್ಟಮೊದಲನಲ್ಲಿ ನಾನು ಹಣವನ್ನು ಕೂಡಿಸುವುದೇ ಅತಿ ಹಿರಿಯ ಸಂತೋಷವೆಂದು ನಂಬಿಕೊಂಡು ಕೂಡಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ. ಎರಡನೆಯ ಮೊಟ್ಟಲಿನಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಹೊಗಳಿಕೆಗಳಿಗೆ ಬದಲಾಯಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿನದೆಂದು ಸಾವಿನ ನೆರಳಿನಲ್ಲಿ ಕಂಡುಕೊಂಡು ದಾನ ಮಾಡಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಹಂಚಿಕೆಯ ಮೂಲಕ ದಾನಮಾಡಿದ ಪುಣ್ಯಾತ್ಮರಿಂದರೆ ಮಹಾರಾಜ ರಾಜೇಶ್ರಿ ನಿರ್ವಾಣಯ್ಯನವರು ಮತ್ತು ನನ್ನ ತಮ್ಮಂದಿರು. ಇವರಿಗೆ ನನ್ನ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು. (ನಮನಗುತ್ತಾನೆ) ಮೂರನೆಯದರಲ್ಲಿ ಇಂದು ಪ್ರತಿಫಲವನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟಿ ದೈವವು ಪ್ರತಿಫಲಾಪೇಕ್ಷೆಯಿಲ್ಲದೆಯೇ ತ್ಯಾಗಮಾಡುವುದು ಅತ್ಯಂತ ಅನಂದವಾದುದೆಂಬುದನ್ನು ನನಗೆ ಕಲಿಸಿದೆ. ಇಂದು ಪ್ರತಿಫಲವೊದಗದಿದ್ದರೂ ನನ್ನ ಸಂತೋಷಕ್ಕೇನೂ ಕುಂದು ಬಂದಿಲ್ಲವೆಂಬುದು ನನಗೆ ಗೊತ್ತು. ಅದುದರಿಂದಲೇ ಈ ಸಮಾರಂಭದಲ್ಲಿ ನಾನೂ ಈಗ ಭಾಗಿಯಾಗಿದ್ದೇನೆ.

(ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಕೈತಟ್ಟುತ್ತಾರೆ. 'ಎಂದೇ ನೂತರಂ' ಜಯಘೋಷಗಳಾದ ಮೇಲೆ ನಿರ್ವಾಣಯ್ಯ, ಅನಂದಪ್ಪ ಇಬ್ಬರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬಾಕಿಯವರೆಲ್ಲರೂ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ.)

ಅನಂದಪ್ಪ:— (ತುರಾಯಿಯನ್ನು ಬಿಸುಟು, ಹಾರವನ್ನು ಹರಿದು ತುಳಿದು)

ಈ ಹಾಳು ಹಾರತುರಾಯಿ ಯಾರಿಗೆ ಬೇಕು ? ನನಗೆ ಬೇಕಾದದ್ದು ನಾಲ್ಕು ಕಾಸು..... ಗ್ರಾಮ ಪುನರುದ್ಧಾರವಂತ-ನನ್ನ ಮನೆ ಅಲ್ಲಿ ಉರಿದು ಹೋಗುತ್ತಿರುವಾಗ ! ಈ ಗ್ರಾಮವು ಇದ್ದರೇನು, ಹಾಳಾದರೇನು ನನಗೆ ? ಛೇ ! ಛೇ !

ನಿರ್ವಾಣಯ್ಯ:—ನೀನೊಬ್ಬ ಬೆಪ್ಪ ತಕ್ಕಡಿ. ಹಣವನ್ನೇಕೆ ವಾಪಸು ಕೊಟ್ಟೆ ?

ಅನಂದಪ್ಪ:— ಓಹೋ ; ಇನ್ನೇನು ಪೊಲೀಸಿನವರು ಬರುವವರೆಗೂ

ಕಾಯಬೇಕಾಗಿದ್ದಿತೇನು ? ನಮ್ಮಣ್ಣನಿಗೆಲ್ಲವೂ ತಿಳಿದುಹೋಗಿದೆ-ಅ ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯನದ್ದು, ಆ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯದು. ಅವನೇನು ನಾನು ಪಾತಾಳಕ್ಕೆ ಹೋದರೂ ಸೆಳೆದು ತರುವಂಥವನು. ತಿಳಿಯಿತೇ ?

ನಿರ್ವಾಣಯ್ಯ:— ನೀನು ಸ್ವಲ್ಪ ಸುಮ್ಮನೆ ಇದ್ದಿದ್ದರೆ ನಾನು ಉಪಾಯ ವನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಡುತ್ತಿದ್ದೆ.

ಆನಂದಪ್ಪ:— ಸಾಕು ನಿಮ್ಮ ಉಪಾಯ, ಸಾಹಸ, ಸಹವಾಸಗಳೆಲ್ಲ. ನಿಮ್ಮ ಆಟಕಟ್ಟಿಯೇ ನನ್ನ ಆಟ ಹೀಗೆ ಆಯಿತು. ಇದ್ದ ಎರಡು ಕಾಸೂ ಆ ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯನ ಮೇಲೆ, ಆ ಟೆಲಿಗ್ರಾಮಿನ ಮೇಲೆ ಹಾಕಿ ಸುದಾಮ ನಾದೆ. ಊರಿಗೆ ಹೋಗೋಣ ಅಂದರೆ ರೈಲು ಖರ್ಚು ಸಹ ಇಲ್ಲ ; ಇಲ್ಲಿ ಮನೆಗೆ ಹೋಗೋಣ ಅಂದರೆ ಮುಖವಿಲ್ಲ. ಇಂಥ ಪೇಚಾಟಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿಸಿದೆ- ನಿಮ್ಮ ಉಪಾಯ !

ನಿರ್ವಾಣಯ್ಯ:— ಈಗ ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತೀಯೆ. ಏನಾದರೂ ದಕ್ಕಿದ್ದರೆ ಆಗ?

ಆನಂದಪ್ಪ:— ಮೋಸದಿಂದ ದಕ್ಕಿದ್ದನ್ನೆಲ್ಲ ಕಕ್ಕಲೇಬೇಕಾಗುತ್ತೆ. ಇವೇ ಸಿದ್ಧರ್ಥ.

ನಿರ್ವಾಣಯ್ಯ:—(ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ) ಹಾಗಾದರೆ ಹೋಗು, ಅವನ ಕಾಲಿಗೆ ಬೀಳು.

ಆನಂದಪ್ಪ:— ನಿಮ್ಮ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳದೆ ಅವನ ಕಾಲಿಗೆ ಬಿದ್ದಿದ್ದರೆ ಇಲ್ಲಿಯ ವರೆಗೆ ಒಳ್ಳೆಯದು ಎರಡು ದುಡ್ಡಾದರೂ ಎಲ್ಲ ಸಲದಂತೆ ಸಿಕ್ಕುತ್ತಿತ್ತು.

ನಿರ್ವಾಣಯ್ಯ:—[ತರಸ್ಕಾರದಿಂದ] ಹೋಗು ಹಾಗೆಯೇ ಮಾಡು. ಈಗಲೂ.

ಆನಂದಪ್ಪ:— ಹಾಗೆ ಮಾಡದಿದ್ದರೆ ವಿಧಿಯೇ ಇಲ್ಲ. ನಿಮ್ಮ ಮೋಸದ ತಲೆಗಿಂತ ಅವನ ಒಡೆಯುವ ಕಾಲೇ ಮೇಲು. [ಹೋಗುತ್ತಾನೆ]

ನಿರ್ವಾಣಯ್ಯ:— (ಹೋಗುವವನ ಕಡೆಗೆ ನೋಡಿ) ಬೆಪ್ಪ ! ಇನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಕಾಲ ಮುಗಿಯಿತು. ಬೇರೆ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ನೋಡೋಣ ನನ್ನ ಅದೃಷ್ಟ. ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಎಷ್ಟೋ ಮೂಢರಿದ್ದಾರೆ. ನನ್ನ ತಲೆ ಯಲ್ಲಿ ಹಂಚಿಕೆಗಳಿಗೇನು ಬರವಿಲ್ಲ. ಮರಳಿ ಯತ್ನವ ಮಾಡು, ಮರಳಿ ಯತ್ನವ ಮಾಡು. ಫಲಿಸದಿರೆ, ಬಿಡಬೇಡ ಫಲಿಸಿಗುವತನಕ. ಹ್ವು ! [ಹೋಗುತ್ತಾನೆ.]

భక్తన కనసు

(సణ్ణ శతే)

బరేడవరు:

శే. ఎ. ఎన్. రాన్

ಮೋಠಾಭಾಯಿ—ಈ ಹೆಸರಿನಿಂದಲೇ ಆತನು ಬಾಲಚಂದ್ರ ನಿವಾಸದ ವಠಾರಕ್ಕೆಲ್ಲ ಸರಿಚಯ. ಹೆಸರಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ದಪ್ಪವಾದ ಧೃಢವಾದ ಪ್ರಕೃತಿ. ಕೊಂಚ ಗಡಿಬಡಿಯ ಸ್ವಭಾವ. ಎಲ್ಲರಲ್ಲಿಯೂ ಸಲಿಗೆಯಿಂದ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ವ್ಯಕ್ತಿ. ಜಾತಿಯಿಂದ ಮಹಾಬ್ರಾಹ್ಮಣ. ಮೇಲಾಗಿ ವೈದಿಕಶಿಷ್ಯಮಣಿ, ಭಾಗವತೋತ್ತಮ, ಭಕ್ತಾಗ್ರಣಿ. ಉದ್ಯೋಗವೆಂದರೆ ಗ್ರಿವ್ಸ್‌ಕಾಟನ್ ಕಂಪನಿಯಲ್ಲಿ ಬಜಾಂಚಿಯದು. ಇವನ ಹುಟ್ಟು, ಹುದ್ದೆಗಳಿಗನುಸಾರವಾಗಿ ಈತನಲ್ಲಿ ವೈದಿಕ ಲೌಕಿಕಗಳು ಗಂಗೆ-ಯಮುನೆಯರ ಸಮ್ಮಿಲನದಂತೆ ಬೆರೆದು ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದವು. ತಲೆಯ ಮುಂದೆ ಲೌಕಿಕದ ಕ್ರಾಂತಿಕಂಡರೆ, ಅದರ ಹಿಂದೆಯೇ ವೈದಿಕದ ಕೇರ. ಹೀಗೆಯೇ ಮೇಲೆ ಓಪನ್ ಕಾಲರಿನ ಕೋಟು ಮತ್ತು ಕೆಳಗೆ 'ಸೂ' ಇವುಗಳ ಮಧ್ಯೆ ನಾಲ್ಕು ಬೆಟ್ಟ ನಂಜನ ಕಟ್ಟಿಪಂಜೆ. ಹೊರಗಿನ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಮುಖಕ್ಕೆ, ಒಳಗಿನದರಲ್ಲಿ ಮುಗುಟ. ಮಂಗಳಾರತಿಯ ಹೊಗೆಯು ಮುಗಿಯುವಲ್ಲಿ ಬೀಡಿಯದು ಮೊದಲಾಗುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಹೊರಗಿನ ವೇಷವು ಹೇಗೋ ಒಳಗಿನ ಮನಸ್ಸಿನೂ ಹಾಗೆಯೇ. ಇಹದ ಸುಖಸಾಧನೆಗೆ ಎಷ್ಟೋ ಅಷ್ಟೇ, ಪರದ ಮುಕ್ತಿ ಸಾಧನೆಗೂ ಕಷ್ಟಪಡುತ್ತಿದ್ದನು.

ಹೀಗಿದ್ದು ಬೆಳಗ್ಗೆ ಹತ್ತು ಘಂಟೆಯ ಲೌಕಿಕದನುಕೂಲಕ್ಕಾಗಿ ಈತನ ನಿತ್ಯವೈದಿಕವು ಸೂರ್ಯೋದಯಕ್ಕೆ ಬಹು ಮುಂಚೆಯೇ ಮೊದಲಾಗುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಕತ್ತಲೆಯಲ್ಲೇ ಎದ್ದವನೆ ಎರಡು ಮೂರು ಬಾಗಿಲುಗಳ ಅಗಣೆಗಳನ್ನು ರಭಸದಿಂದವೆಳೆದು, ಕದಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಮತ್ತೆ ಝಡಾಯಿಸಿಕೊಂಡು ಲಾಂಛನವನ್ನು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಎಳೆದು ಹತ್ತಿಸಿಕೊಂಡು, ಯಜ್ಞೋಪವೀತವನ್ನು ಕಿವಿಗೆ ಸುತ್ತಿಕೊಂಡು ದೂರದ ಕಕ್ಕಸ್ಸಿಗೆ ಹೋಗಿಬಂದು, ಜಗಲಿಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಹಲ್ಲಿನ ರುದ್ದಿಗಾಗಿ ಕಷ್ಟಿಯನ್ನಗಿಯಲು ಮೊದಲು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಮಧ್ಯಮಧ್ಯ ವೀಳುವಾಗಿ ಕ್ಯಾಕರಿಸುವುದು, ಉಗುಳುವುದು ಇವು ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಅಂಗಗಳು. ಇವು ಅಲ್ಲದೆ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿಯೋ, ಹೊತ್ತಿನ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿಯೋ, ಹವದ ಗುಣವಾಗಿಯೋ ಕೆಮ್ಮು ಸೀನುಗಳೂ ಬೇರೆ ಈತನನ್ನು ಆವರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದು, ಇವೂ ಮಧ್ಯ ಮಧ್ಯೆ ತಲೆಹಾಕುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತಿದ್ದವು. ಅಂತೂ ಈತನು ತನ್ನ ದಂತಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಮುಗಿಸುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ, ಆತನ ಧರ್ಮಪತ್ನಿ ಸುತೀಲಾಬಾಯಿಯು ಆಗಲೇ ಎದ್ದು, ಅಷ್ಟು ಬೇಗ ಎದ್ದದರ ರೋಷದಿಂದಲೂ ಎನ್ನುವಂತೆ ಬಕೀಟುಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ

ಕುಕ್ಕಿ, ಜರುಗಿಸಿ, ಒಡಿದು 'ಬಂಬ'ದ* ಬಾಯನ್ನು ಕಿತ್ತು, ನೀರನ್ನು ತುಂಬಿ ಮುಚ್ಚಿ ಬೆಂಕಿಯೊಟ್ಟು ನೀರನ್ನು ಕಾಯಿಸಿ, ತಾನು ಮಡಿಯುಟ್ಟಿರುತ್ತಿದ್ದಳು. ನೀಗಿಂದ ಮೇಲೆ, ಪಾಪ, ಬಾಗಿಲು ಅಗಣೆಗಳ ಮೇಲೆ ತನ್ನ ಪತಿಯ ಕಿಂತ ಈ ಮಹಾಸತಿಯ ಕೈ ಒಂದು ಮುಟ್ಟು ಹೆಚ್ಚಿನದೆಂದು ಯಾರಾವರೂ ಊಹಿಸಬಹುದು.

ಮುಖತೊಳೆದು ಮೋಠಾಭಾಯಿಯು ಸ್ನಾನದ ಮನೆಯನ್ನು ಸೇರಿ, ಘಂಟೆ ಕಂಠದಿಂದ ಮಂತ್ರೋಚ್ಚರಣೆ ಮಾಡುತ್ತ ಮಡಿಯನ್ನು ಮುಗಿಸಿ ಕೊಂಡು, ಪೂಜಾಗೃಹ-ಇದೂ ಅಡಿಗೆಯ ಮನೆ ಎರಡೂ ಒಂದೇ-ವನ್ನು ಸೇರುತ್ತಿದ್ದನು. ಇಷ್ಟು ಹೊತ್ತಿಗೆ ಈ ದಂಪತಿಯ ಮೊದಲ ಹೆಣ್ಣು, ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷದ 'ಹಂಪಿ' ತನ್ನ ತಂದೆ-ತಾಯಿಯರ ಹೆಜ್ಜೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆದು ನಿತ್ಯಕರ್ತೃವನ್ನು ಹೇಗೋ ಮುಗಿಸಿ, ವರಾರದ ಯಜಮಾನ-ಅ ರಾಕ್ಷಸಿ-ಎಳುವು ದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆಯೇ ಅಷ್ಟು ಹೂವನ್ನು ಕುಯ್ದು ತರುತ್ತಿದ್ದಳು. ಒಂದೊಂದು ವೇಳೆ ಆಯಾಸದಿಂದಲೂ, ಬೇಸರದಿಂದಲೂ, ನಿದ್ರೆ ಹರಿಯದೆಯೋ ಹುಡುಗಿಯು ಎಳದಿದ್ದರೆ ಮೋಠಾಭಾಯಿಯು "ಎ ಹಂಪಿ, ಎಳು ಬೇಗ. ಬೇಕು ಹಂದರೆ ದೇವರಿಗೆ ಹೂವೆಲ್ಲಿ? ಹುಂ. ಬೇಗ" ಎಂದು ಕೂಗುತ್ತಿದ್ದನು. ಸಕಲ ಪೂಜಾಸಾಮಗ್ರಿಯೂ ಜೊತೆಯಾಗುವಲ್ಲಿ ಆತನು ತನ್ನ ಪ್ರಾತರ್ಪಣಿಯನ್ನು ಮುಗಿಸಿಕೊಂಡು, ತನ್ನ ದೊಡ್ಡ ಗಂಟೆಯಿಂದ ದೇವರನ್ನೆಚ್ಚರಿಸಿ, ಸ್ವರ್ಗಲೋಕದಿಂದ ಮಂತ್ರಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಅಹ್ವಾನಿಸಿ, ಪೂಜೆಗೆ ಮೊದಲು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ದೇವರಿಗೆ ಪುರುಷಸೂಕ್ತ ಸಹಿತ ಸ್ತೋತ್ರಾಭಿಷೇಕ-ಒಂದೊಂದು ದಿನ ಹಾಲಿನವನು ಹೊತ್ತಾದರೆ ಈತನ ಕೊರಗೂ, ಹಾಲಿನವನಿಗೆ ಶಾಪವೂ ಹೇಳಿಮುಗಿಸುವಂತಿಲ್ಲ-ಮೊದಲಾಗಿ ಪಂಚಾಷೇಕ. ಅನಂತರ ಗಂಗೆ, ಯಮುನೆ, ಗೋದಾವರಿ, ಸರಸ್ವತಿ, ನರ್ಮದಾ ಸಿಂಧೂ ಕಾವೇರಿಯರ ಪವಿತ್ರ ತೀರ್ಥಾಭಿಷೇಕ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ನಲ್ಲಿಯ ನೀರನ್ನೊಲ್ಲದೆ ಹಿತ್ತಲಿನ ಭಾವಿಯ ನೀರನ್ನೇ ಸೇದಿತಂದು ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಇದಾದ ನಂತರ ಶೋಭಾಯುತ ರತ್ನಖಚಿತ ಮಂಟಪೋಷ್ಯಾನವನ್ನು ಹೇಳಿ ವಿಗ್ರಹವನ್ನು ಕಾಲುಮಣಿಯ ಮೇಲೆ ಕೂಡಿಸಿ, ಪಾರಿಜಾತ, ಸೇವಂತಿಕಾ,

* 'ಬಂಬ' ಎಂದರೆ ಹಂಪಿ.

ಜಾಜಿ, ಮಲ್ಲಿಕಾ ಮೊದಲಾದ ನೂರಾರು ಸುಗಂಧಪೂರಿತವಾದ ಹೂವುಗಳನ್ನು ಕಣಿಗಲೆ ಹೂ ಮತ್ತು ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆಗಳ ಮೇಲೆ ಪ್ರೇರೇಪಿಸಿ ಶತಾಷ್ಟೋತ್ತರವನ್ನು ಪೂರೈಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಅನಂತರ ಮನೋಹರವಾದ ದಶಾಂಗ ಗುಗ್ಗುಳ ದೂಪವೆಂದ ಊದಬತ್ತಿ. ಅದರ ಮೇಲೆ ಲೋಕವನ್ನೇ ಬೆಳಗುವ ಎಣ್ಣೆಯ ಬತ್ತಿಯಿಂದ ದೀಪಾರತಿ. ಮುಂದೆ ಕದಳೆ, ಜಂಬೂ, ಬಹುಬೀಜ ಮೊದಲಾದ ಫಲನೈವೇದ್ಯ - ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆಯ ಮೂಲಕ ಸಾಗುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಮಹಾನೈವೇದ್ಯಕ್ಕೆ ಆಗತಾನೆ ಒಲೆಯಿಂದಿಳಿಸಿದ ಅನ್ನದ ತಪ್ಪೇಲೆಯನ್ನೇ ತಂದು ಇರಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು - ಆ ಸತೀಮಣಿ ಸುಶೀಲಾಬಾಯಿ. ಒಂದೊಂದು ದಿನ ಇದಕ್ಕೆ ಆತಂಕ ಬರುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಆಗ ಬರಿಯ ತೆಂಗಿನಕಾಯಿನಿಂದಲೇ ಕೆಲಸ ಮುಗಿದರೂ ಮೋಠಾಭಾಯಿ “ಛೇ! ಈದಿನ ದೇವರಿಗೆ ಮಹಾನೈವೇದ್ಯ-ಇಲ್ಲದ ಹಾಗೇ ಆಯಿತಲ್ಲ” ಎಂದು ದಿನವೆಲ್ಲ ಹಿಂಸೆಪಟ್ಟು ಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಹೀಗೆ ಸಕಲ ಪರಮಾನ್ನ, ಭಕ್ಷ್ಯಭೋಜ್ಯಗಳ ನೈವೇದ್ಯವಾದ ಮೇಲೆ ಎರಡು ವೀಳೆಯದೆಲೆಯ ತೊಟ್ಟು ಮುರಿದು ಕರ್ಪೂರಚೂರ ಸಂಯುಕ್ತ ತಾಂಬೂಲ. ಅನಂತರ ಮಹಾಮಂಗಳಾರತಿ. ಈ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಲಂತೂ ಆತನ ಕಂಠವು ಮುಗಿಲನ್ನು ಮುಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ಗಂಟೆ. ಮೇಲಾಗಿ ಈ ಗಳಿಗೆಗಾಗಿಯೇ ಎಬ್ಬಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದ ಸಣ್ಣ ದಿನ್ಯನ-ಇವನು ಮೋಠಾಭಾಯಿಯ ಐದು ವರ್ಷದ ಮಗ ದಿನೇಶ-ಜಾಗಟೆ. ಈ ಮಂಗಳಾರತಿಯು ಮುಗಿದೊಡನೆ ಪೂಜೆಯು ಮುಗಿದಂತೆಯೇ. ಕೇವಲ ನ್ಯೂನಾತಿರಿಕ್ತ ದೋಷ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಾರ್ಥಕ್ಕೆ ಗೋವಿಂದ, ಅಚ್ಯುತ, ಅನಂತನ ನಾಮತ್ರಯ ಜಪಮಾಡಿ ‘ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮಸ್ತು’ ಅಂದು ಹಣಿಗೆ ಗಂಧಾಕ್ಷತೆಗಳನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಸಿದ್ಧವಾಗಿದ್ದ ಊಟದ ತಟ್ಟೆಯ ಮುಂದೆ ಕುಳಿತು ಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಊಟವು ಮುಗಿದು ಮುಗುಟವು ಆಫೀಸಿನ ಉಡುಪಿಗೆ ಸ್ಥಳಗೊಡುವಲ್ಲಿ ಒಂಭತ್ತು ಗಂಟೆಯ ರೈಲಿಗೆ ಸರಿಯಾದ ಹೊತ್ತಾಗಿ ಆತನು ಧಾವಿಸುತ್ತ ಸ್ಟೇಷನ್ನಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದನು.

ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನೆರೆಯ ಒಕ್ಕಲಿನ ರಾಯರು ಎದ್ದು ನಿತ್ಯಕರ್ಮವನ್ನು ಮುಗಿಸಿ, ಕಾಫಿಯನ್ನು ಕುಡಿದು ಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿರುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೀಗೆಂದರೆ ರಾಯರು ಎಳು ಎಂಟು ಗಂಟೆಗಳ ವರೆಗೂ ಸುಖವಾಗಿ ನಿದ್ರಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆಂದು ಯಾರೂ ಭಾವಿಸಬಾರದು. ರಾಯರ ಮನೆಗೂ ಮೋಠಾ

ಭಾಯಿಯದಕ್ಕೂ ಮಧ್ಯೆ ಇದ್ದುದು ಕೇವಲ ಒಂದು ಗೋಡೆ. ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಎರಡು ಬಾಗಿಲುಗಳು. ಹೊರಗಿನ ಎರಡು ಕಡೆಯ ವರಾಂಡಗಳೂ ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಸೇರಿದುವು. ಇದರಿಂದ ನೆರೆಯವರು ಯಾರನ್ನಾದರೂ ಮೋಠಾ ಭಾಯಿಯ ಮಂಜಾನೆಯ ಸಡಗರವು ನಿವ್ವೆಯಿಂದ ಎಚ್ಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದಿತೆಂದು ಊಹಿಸುವುದು ಸುಲಭ. ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಕೊಂಚ ಸೂಕ್ಷ್ಮಸ್ವಭಾವದ ರಾಯರಿಗೆ ಮೊದಲನೆಯ ಕೆನ್ನಿನಿಂದಲೇ ಅಥವಾ ಅಗಣೆಯ ಶಬ್ದದಿಂದಲೇ ಎಚ್ಚರವಾಗುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಆದರೆ ತಮ್ಮ ಉದ್ಯೋಗದ ರೀತಿಯಿಂದ ಹೊತ್ತಾಗಿ ಮನೆಗೆ ಸೇರಿ, ರಾತ್ರಿ ಹೊತ್ತಾಗಿ ಮಲಗುತ್ತಿದ್ದ ರಾಯರಿಗೆ ಎಚ್ಚರವಾದರೂ ನಿವ್ವೆ ಸಾಲದೆ ಇನ್ನೂ ಅಷ್ಟು ಬೇಕೆಂದೆನಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಮೋಠಾ ಭಾಯಿಯ ಸಂಭ್ರಮದ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಶಬ್ದಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಮಧ್ಯೆ ಕೊಂಚ ಕೊಂಚ ತೂಕಡಿಸಲು ಅವರು ವೀರಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಮುಕ್ಕಾಲು ಮೂರು ಪಾಲು ದಿನ ಇದು ವಿಫಲವಾಗುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಆದರೆ ನಿರಾಸೆಯಲ್ಲೂ ಆಸೆಗಾಣುವುದೂ ಮನುಷ್ಯನ ದುರ್ಬಲತೆಯಾಗಿ, ರಾಯರು ಹಾಸಿಗೆಯನ್ನು ಒಮ್ಮೆಲೇ ಬಿಟ್ಟುಬಿಡದೆ ಅಲ್ಲಿ ಅತ್ತಿತ್ತ ಹೊರಳುತ್ತ, ಆಗಾಗ ಗೊಣಗುತ್ತ ಬೇಕಾಗುವ ವರೆಗೆ ಮಲಗಿರುತ್ತಿದ್ದರು. ಇಮಾ ಅಲ್ಲವೆ ಮುಂಚೆ ಎದ್ದಾದರೂ ರಾಯರು ಮಾಡುವುದೇನನ್ನು? ಅವರೂ ಹುಟ್ಟಿನಿಂದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ರೇನೋ ನಿಜ. ಆದರೆ ನಡೆವಳಿಕೆಯಿಂದ ಕಾಸ್ಮಾಪಾಲಿಟನ್. ಪೂಜೆ ಪುನಸ್ಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆಯಿಲ್ಲ. ತಮ್ಮ ಯೋಚನೆ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ತಮಗೆ ತೋರಿದಂತೆ ಶುದ್ಧ ನೀತಿಯನ್ನನುಸರಿಸುವ ಧರ್ಮವೊಂದೇ ಸಾಕೆಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಇಹದಲ್ಲಿ ಬಂದುದನ್ನೆಲ್ಲ ಒಂದೇ ರೀತಿಯಿಂದ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಪರದ ಸದ್ಗತಿಯ ವಿಷಯವನ್ನು ಅವರು ಮನಸ್ಸಿಗೇ ಹಾಕಿಕೊಂಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಜೀವಿಯಾಗಿರಬೇಕೆಂಬುದು ಇವರ ಸಾಧನೆ. ಸಾಧ್ಯವಾದರೆ ಸಮಾಜದ ಒಟ್ಟು ಸುಖಕ್ಕೆ ತಮ್ಮದಷ್ಟು ಕಾಣಿಕೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಬೇಕೆಂಬುದೊಂದು ಆಸೆಯೂ ಇದ್ದಿತು. ಹೀಗೆಂದರೆ ಅವರು ಇತರ ದಾರಿ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವವರನ್ನು ಪರಿಹಾಸ್ಯ ದೂಷಣೆ ಗೊಳಗು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆಂದಲ್ಲ. ಅವರನ್ನು ತಾಳ್ಮೆಯಿಂದಲೇ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಯಾವ ತತ್ವವೂ ಮತವೂ ನಿಶ್ಚಿತ ನಿಶ್ಯವಾದುದಲ್ಲವೆಂಬ ಅವರ ನಂಬಿಕೆಯೇ ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ.

ಇವರು ಪೂಜೆಪ್ರತಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದು ಹಾಗಿರಲಿ; ಹಬ್ಬ-ಹರಿದಿನಗಳೂ ಕೂಡ ಇವರ ಪಂಚಾಂಗದಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ. ರಾಯರಿಗೆ ರಜವಿದ್ದು ಅವರ ಹೆಂಡತಿಗೆ ಮನಸ್ಸು ಬಂದ ದಿನವೇ ಸಣ್ಣ ಹಬ್ಬದ ಕಟ್ಟಲೆ ನಡೆದುಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಿತು. ವರ್ಷಾವಧಿ ಹಬ್ಬಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಹಿಟ್ಟುಬಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಕುಟ್ಟಿ, ತಳಿದು ತೋರಣಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿ, ಸಂಭ್ರಮಿಸಿ ಶ್ರಮಿಸುವಾಗ ಇವರು ಹಾಯಾಗಿ ಇರುತ್ತಿದ್ದರು. ಎರಡು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಹಬ್ಬದ ದಿನದ 'ಗಡಬಡ'ವೂ ಜರುಗದಿದ್ದ ಸಂಸಾರವಿದನ್ನು ಕಂಡು ಮೋಠಾಭಾಯಿಯು ಒಂದು ದಿನ ರಾಯರನ್ನು ಕುರಿತು ಅಶ್ವತ್ಥದಿಂದ "ಎನು ನೀವು ಯಾವ ಹೆಚ್ಚು ಹವ್ಯಾಸಕ್ಕೂ ಹೋಗುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ನಿಮ್ಮ ಮನೆಯ ನಿಶ್ಯಬ್ದತೆಯಂತೆ ನಿಮ್ಮ ಜೀವನವೂ ಸವೈಯಾಗಿರಬೇಕು ಅಲ್ಲವೆ?" ಎಂದು ಕೇಳಿದನು. ಅದಕ್ಕೆ ರಾಯರು "ಹೆಚ್ಚಿನ ಹವ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಉತ್ಸಾಹವಾಗಲಿ, ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಶಕ್ತಿಯಾಗಲಿ ನನ್ನಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಅವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ನಿಮಗೆ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ." ಎಂದರು. ಇಬ್ಬರೂ ನಕ್ಕರು ಮೋಠಾಭಾಯಿಯು ಮತ್ತೆ "ಈಗ ಏನೋ ನೀವು ಹೀಗಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ದೇವರು ಪೂಜೆ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಗಳ ಕಾಲವೂ ಬರುತ್ತದೆ." ಅಂದನು. ರಾಯರು "ನಾನು ಆಗಾಗ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನೇನೋ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ-ಅಂಥ ಕಾಲವು ಬಾರದಿರಲಿ" ಎಂದು ಹೇಳಿಬಿಟ್ಟರು. ಮತ್ತೆ ಇಬ್ಬರೂ ನಕ್ಕರು. ಈ ಗಂಡಸರಂತೆಯೇ ಹೆಂಗಹೆಂಗಸರಿಗೂ ಮಾತುಕತೆಗಳಿಗುತ್ತಿದ್ದವು. ಸುಶೀಲಾಬಾಯಿಯು ಅನೇಕ ವೇಳೆ "ನೋಡಿ ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳು ಇರುವ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಅಚಾರಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸದಿರುವುದು ಎಂದಿಗೂ ಶ್ರೇಯಸ್ಸಿಲ್ಲ. ನಿಮಗೆ ಏನಾದರೂ ಅಡಿಗೆ ಭಕ್ಷ್ಯಮಾಡಲು ತಿಳಿದಿರದಿದ್ದರೆ ನಾನು ಹೇಳಿಕೊಡುತ್ತೇನೆ." ಎಂದು ಹೇಳಿದಳು. ಆದರೆ ಇವರು ರಾಯರ ಹೆಂಡತಿಯ ಮೊಂಡುತನದ ಮೇಲೆ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಲಿಲ್ಲ. ಸುಮ್ಮನೆ "ಆಗಲಿ ನೋಡೋಣ" ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಕೇಳುವುದರಲ್ಲಿ ನೆರೆಗರತಿಯ ಉತ್ಸಾಹವು ಕೊನೆಗಾಣಬೇಕಾಗುತ್ತಿದ್ದಿತು. ನಡೆವಳಿಕೆ ನಂಬಿಕೆಗಳು ವಿರುದ್ಧವಾದರೂ ಈ ನೆರೆಯ ಎರಡು ಸಂಸಾರಗಳ ಅನ್ಯೋನ್ಯತೆಗೇನೂ ಅವು ಕೊಂಪನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಮೋಠಾಭಾಯಿಯ ನಿಶ್ಯಬ್ದ ಮುಂಜಾನೆಯ ಪೂಜೆಯ ಗಡಿಬಡಿಯು ಮಾತ್ರ ರಾಯರಿಗೆ ತಲೆಯ ನೋವನ್ನು ತಂದಿದ್ದಿತು.

ಭಕ್ತವ ಕನಕು.

೮೧

ರಾಯರು ಒಹ್ ವೃದ್ಧದ್ವಾರವದವರಾದುದರಿಂದ ಮೊದಮೊದಲು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಹಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುವಿರಲು ಯತ್ನಿಸಿದರು. ಆದು ವ್ಯರ್ಥವಾಯಿತು. ಉದ್ಯೋಗದ ರೀತಿಯಿಂದ ರಾತ್ರಿ ಹೊತ್ತಾಗಿ ಮಲಗಬೇಕಾಗಿ ಬಂದುದೇನೋ ಸರಿಯು. ಆದರೆ ತಕ್ಕಷ್ಟು ನಿಶ್ರಾಂತಿ ಹೊಂದಲಾಗದೆ ಅನಾವಶ್ಯಕವಾಗಿ ನಿಶ್ರಮಾ ಮುಂಚಾನೆ ನಿದ್ರಾಭಂಗವಾಗುವ ಪ್ರಸಂಗವು ಬರಬಹುದು ಅವರಿಗೆ ಕಿರಿಕಿರಿಯನ್ನಂಟುಮಾಡಿತು. ನೆಲೆಯವರು ಹೇಗಾದರೂ ಕೊಂಡ ಇವರ ಕಷ್ಟವನ್ನು ಯೋಚಿಸಿಕೊಂಡು ಹೆಚ್ಚು ಅರ್ಭಟೆ ಮಾಡದೆ ಅವರ ಕೆಲಸವನ್ನು ಜರುಗಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋದರೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಜೊಂಪನ್ನಾದರೂ ಅನುಭವಿಸಬಹುದೆಂಬ ಯೋಚನೆಯಿಂದ ಕೆಲವು ದಿನ ತಮ್ಮ ನಿದ್ರಾಭಂಗತೆಯನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪವಾಗಿ ನಟಿಸಿ, ನೋವಿನ ಸ್ವರಗಲನ್ನುಚ್ಚರಿಸಿ ನೋಡಿದರು. ಇದೂ ಫಲಕಾರಿಯಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲದೆ ತಮ್ಮ ನಿರೀಕ್ಷೆಗೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ, ರಾಯರು ಎದ್ದಿರುವರೆಂದೇ ಸತ್ಯವವರು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಮತ್ತಷ್ಟು ಗಲಭೆಯನ್ನು ಮಾಡಲುಸಕ್ರಮಿಸಿದರೆಂದು ರಾಯರಿಗೆ ತೋರಿತು. ಇನ್ನೊಂದು ವೇಳೆ ತಮ್ಮ ತೊಂದರೆಯನ್ನು ಮೋಠಾಭಾಯಿಗೆ ಹೇಳಿ ಅವರಿಂದ ಸಲಹಾರ ಸಡೆಯಬೇಕೆಂದನ್ನಿಸಿತು. ಆದರೆ ರಾಯರ ವಾಕ್ಯೋಪಕ್ರಮವು ಅಷ್ಟೊಂದು ಈ ಯತ್ನಕ್ಕೂ ಕಲ್ಪಿಸುವ ಹಾಕಿತು. ಇವಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ಮನೆಯನ್ನೆ ಬಿಟ್ಟು ಬರುವುದೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿದರಾದರೂ ಮಾತುಂಗ, ಸಾಧ್ಯ ಅಂಥವಿಗಳಲ್ಲೇ ಅಲ್ಲದೆ ಮಲನಾಡಿನ ವರಿಗೂ* ಹೋಗಿ ಅರಿವಾಡಿದರು. ಬೊಂಬಾಯಿನಲ್ಲಿ ಆಗ ಇದ್ದ ವ ಸಸ್ತನ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಅಂಗೆ ಅಗಲದ ಜಾಗವೂ ದೊರಕದೆ ಹೋಯಿತು. ಮತ್ತಷ್ಟು ಬಂಸೆಯ ಕಾಲವು ಕಳೆಯಿತೇ ಹೊರತು ಪ್ರಯೋಜನವೇನೂ ಆಗಲಿಲ್ಲ.

ಬೀಗೆಯೇ ಬಂದು ವರ್ಷ ಬಾಧಿತರಾಗಿ, ಬೆಂದು ನೊಂದು, ಸಾಕಾಗಿ ಕಟ್ಟಕಡೆಗೆ ಸ್ಮರಣೆಯು ಬೋರಿ ಇನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಮಾಧಾನವೆಂದರೆ ಹುಟ್ಟಿಗೆ ದಾರಿಯೆಂದು ಕಂಡುಬಂದಾಗ ರಾಯರು ಫೈಸ್ ಮಾಡಿ ವೃದ್ಧತನ ವಾಕ್ಯೋಗಲನ್ನು ಮೂಲೆಗೊತ್ತರಿಸಿ ಕಾಗವಪೊಂದನ್ನು ಬರೆದರು. ಅದು ಬೀಗಿದ್ದಿತು: “ ಪ್ರಿಯಮಿತ್ರ ಮೋಠಾಭಾಯಿ, ಈಗ್ಗೆ ಹಲವು ತಿಂಗಳಿಂದ ಬಂದು ವಿಷಯ

* ಇವು ಮುಂಬಯಿಯ ' ಸಬರ್ಬು 'ಗಳು.

ವನ್ನು ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಅರಿಕೆಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಇಷ್ಟಪಡುತ್ತಿದ್ದೆ. ಆದರೆ ವಿಧ್ಯಾ ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯವು ಅದಕ್ಕೆ ಅಡ್ಡಿ ಮಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ಇನ್ನು ನನ್ನ ಬೇಡಿಕೆಯು ಇದು. ನೀವು ಕಂಡ ಹಾಗೆ ನಾನು ರಾತ್ರಿ ಹೊತ್ತಾಗಿ ಮಲಗುವವನು. ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಆರು ಘಂಟೆಯ ವರೆಗಾದರೂ ನನಗೆ ವಿಶ್ರಾಂತಿಯ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಇದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ತಾವು ಎದ್ದಿರುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅದಷ್ಟು ಕಮ್ಮಿ ಶಬ್ದಮಾಡಿದರೆ ನನಗೆ ಮಹೋಪಕಾರ ಮಾಡಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಕೋರಿಕೆಯನ್ನು ತಾವು ಅನ್ಯಥಾ ಭಾವಿಸಬಾರದು. ” ಈ ನಮ್ರವಾದ ಕಾಗದವನ್ನು ಬರೆದರೂ ಇದನ್ನು ತಲುಪಿಸಬೇಕೋ ಬೇಡವೋ ಎಂಬ ಚರ್ಚೆಗೆ ಮತ್ತೆ ಮೂರು ದಿನ ಗಳು ಹಿಡಿದುವು. ನಾಲ್ಕನೆಯ ದಿನ ತಲುಪಿಸುವುದನ್ನೇ ನಿಶ್ಚಯಮಾಡಿ ಪಕ್ಕದ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಒಳಗಿರುವ ಸಮಯವನ್ನು ಕಾಯ್ದು ಅವರ ಹೊರಗೆ ನೇತುಹಾಕಿದ್ದ ಟಪ್ಪಾಲು ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯೊಳಕ್ಕೆ ಅದನ್ನು ಹಾಕಿ, ಬೇಗ ಬೇಗನೆ ತಮ್ಮ ಮನೆಯೊಳಕ್ಕೆ ಹೊರಟು ಹೋದರು.

ಕೊಂಚ ಹೊತ್ತಾದ ಮೇಲೆ ಅಫೀಸಿಗೆಂದು ಹೊರಟಿದ್ದ ಮೋರಾ ಭಾಯಿಯು ಟಪ್ಪಾಲ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯ ಗಾಜಿನಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದ ಕಾಗದವನ್ನು ಕಂಡು “ ಓಹೋ ಇದೇನು ಅಶ್ಚರ್ಯ ” ಎಂದು ಪೆಟ್ಟಿಗೆಗೆ ಕೈಹಾಕಿದನು. ಆಗ ತಾನೆ ಬಾಗಿಲನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳಲು ಬಂದಿದ್ದ ಸುಶೀಲಾಬಾಯಿಯು “ಅದೇನು?” ಅಂದಳು.

“ಆಗಲೇ ಟಪಾಲು ಬಂದಿದೆ!”

“ಹಾಗೇ! ಎಲ್ಲಿ?”

ಮೋರಾಭಾಯಿಯು ಕಾಗದವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಒಳಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ತನ್ನಲ್ಲೇ ಓದಿಕೊಂಡನು. ಸುಶೀಲಾಬಾಯಿಯು ತನ್ನ ಕುತೂಹಲವನ್ನು ತಡೆದುಕೊಳ್ಳಲಾಗದೆ,

“ಎಲ್ಲಿಯದು?” ಎಂದಳು.

“ಪಕ್ಕದ ಮನೆಯ ರಾಯರದು.”

“ಓಹೋ, ಇದೇನು ವಿಚಿತ್ರ? ಏನು ಸಮಾಚಾರ?”

“ಏನೋ ಬೆಳಿಗ್ಗೆಯ ಹೊತ್ತು ನಮ್ಮಿಂದ ಗಲಾಟೆಯಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ತೊಂದರೆಯಾಗುತ್ತದೆಯಂತೆ.”

“ಜೆನ್ನಾಯಿತು. ನಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಾವು ಮಾಡುವ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಇವರದ್ದೇನು ಅಂಕ ? ”

“ಇವರಿಗೇನೋ ದೇವರು ದಿಂಡರು ಯಾರೂ ಬೇಡದಿದ್ದರೆ, ಇನ್ನು ಯಾರಿಗೂ ಬೇಡವೆ ? ”

“ಕೆಟ್ಟ ನೆರೆಯ ಸಹವಾಸ ! ”

“ ಹುಷ್ ! ”

“ ನಮ್ಮ ದೇವರಪೂಜೆಗೆ ಈ ಮನುಷ್ಯನಿಂದ ಅಡ್ಡಿಯೇ ? ”

“ ಕಪಿ ತಾನೂ ಕೆಟ್ಟು ವನವನ್ನೂ ಕೆಡಿಸಿತು ಅಂತ ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲವೆ ? ಹಾಗಾಯಿತು ಇವರ ಕತೆಯೂ.”

“ಇದಕ್ಕೆ ಯಾಕೆ ಯೋಚನೆ ಬಿಡಿ. ಅಫೀಸಿಗೆ ಹೊತ್ತು ಗುತ್ತ ಬಂತು.”

ಹಾಗೆಂದೊಡನೆ ಆತನು ಕೈಗಡಿಯಾರವನ್ನು ನೋಡಿಕೊಂಡು “ಛೇ, ಇವರ ದೇವೆಯಿಂದ ಅಫೀಸಿಗೂ ಹೊತ್ತು ಇವತ್ತು ” ಎನ್ನುತ್ತ ಹಾರಿ ಹೋದನು.

ಇದು ಹೇಗಾದರೂ ಮಾರನೆಯ ದಿನ ಗಲಾಟೆಯು ಕೊಂಚ / ಕಡಿಮೆಯಾದ ಹಾಗೆ ರಾಯರಿಗೆ ತೋರಿತು. ಅವರು ಹಿಗ್ಗಿ ಹೋದರು. ನೆರೆಯನ್ನು ಮೊಗಗೇದರು. ತಮ್ಮ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಸಂಬೋಧಿಸಿ,

“ ನೋಡು ಪಾಪ ! ನನ್ನ ಕಷ್ಟವು ಗೊತ್ತಾದೊಡನೆ ತಿದ್ದಿಕೊಂಡರೆಂದು ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ. ಎಂತಹ ಒಳ್ಳೆಯ ಜನ ! ” ಎಂದು ಹೇಳಿದರು.

“ನೀವು ಏನನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದೀರೋ. ಅವರು ಎಷ್ಟು ನೊಂದುಕೊಂಡರೋ ಏನೋ ! ”

“ನಾನೂ ಒಹಳ ನಮ್ರವಾಗಿಯೇ ಬರೆದಿದ್ದೆ. ಬರೆಯದೆ ಇನ್ನು ಅವರಿಗೆ ತಿಳಿಯುವ ಬಗೆ ಹೇಗೆ ? ನಮ್ಮ ಕಷ್ಟ ಕೊನೆಗಾಣುವುದಿಲ್ಲ ? ”

“ ಏನೋ ಮಾತಿಗೆ ಮಾತು ಬಂದಾಗ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದ್ದರಾಗುತ್ತಿತ್ತು.”

“ ಅದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವೇ ಸಿಕ್ಕಲಿಲ್ಲ—ಇಷ್ಟು ದಿನ ಹೋಗಲಿ ಬಿಡು. ಒಂದು ವೇಳೆ ನಿಮ್ಮರ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡರೂ ಅದೂ ಒಳ್ಳೆಯ ಬೆಲೆಯೆ. ನಾನು

ಎಂತಹ ಮೂಢ ! ರಿಷ್ವನ್ನು ಮಾಡಲಾರದೆ ಇಷ್ಟು ದಿನ ಕಷ್ಟವನ್ನು ಸಹಿಸಿ
ದೆನ್ನಲ್ಲಿ ? ”

“ಹೋಗಲಿ ಬಿಡಿ. ನೀವು ಇನ್ನು ಹಾಯಾಗಿ ಸಿದ್ಧಿ ಮಾಡಬಹುದು.”

“ನಿಜ.”

ಇವಾದ ಎರಡು ಮೂರು ದಿನಗಳ ಪರೀಕ್ಷೆಯೂ ಉತ್ತೇಜನಕರವಾಗಿ
ದ್ದುವು. ರಾಯರ ಸಂತೋಷಕ್ಕೆ ಪಾರವಿಲ್ಲವಾಯಿತು. ಆದರೆ ನಾಲ್ಕನೆಯ
ದಿನ ಮತ್ತೆ ರಾಯರಿಗೆ ಅಗಣಿ ಬಾಗಿಲಿನ ಒಡಿತಗಳಿಂದ ಎಚ್ಚರವಾಯಿತು.
ಅವರಿಗೆ ಅರ್ದ್ರ, ರೋಷಗಳು ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆದುವು. “ಛೇ ರಾಮ !
ರಾಮ ! ” ಎಂದು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಕೂಗಿದರು. ಆದರೆ ರಾಮನಾಮವು ಸಹ
ಕಾರಿಯಾಗಲಿಲ್ಲ. ಇವೇನು ರೀತಿ ಬದಲಾವಣೆಯಾಯಿತೆಂದು ರಾಯರು
ವಿಚಾರಪರರಾದರು. ಅಂದು ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಏಷಯವು ಒಗೆಹರಿಯಿತು.
ರಾಯರು ಹೊರಗೆ ಹೋಗುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮೋತಾ ಘಾಯಿಯು ಶಾಲನ್ನು
ಹೊದ್ದುಕೊಂಡು ಕುರ್ಚಿಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಅವನನ್ನು
ಕಂಡು ರಾಯರು, “ ಏನು ಸಮಾಚಾರ ? ಅಫೀಸಿಗೆ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ ? ”

“ ಇಲ್ಲ. ಈ ದಿನ ಸ್ವಲ್ಪ ಆರಾಮ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಮೂರು
ದಿನಗಳಿಂದ ನನಗೆ ಜ್ವರವಿದ್ದು ಏಳುವುದಕ್ಕೆ ಆಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಈ ದಿನವೇ
ಕೊಂಚ ನಿತ್ಯಕರ್ಮಗಳು ಸಾಧ್ಯವಾದ್ದು. ಅಫೀಸಿಗೆನು ನಾಳೆ ಹೋದ
ರಾಯಿತು. ”

“ ಹಾಗೇ ? ”

ಓಹೋ, ಮೂರು ದಿನದ ನಿರ್ದಾಶೆಗೆ ಇದೇ ಕಾರಣವೇ ? ರಾಯರು
ನಿರಾಶರಾದರು.

ಇಷ್ಟರಲ್ಲೇ ಮೋತಾ ಘಾಯಿಯು ಮನೆಗೆ ಸೂರತ್ತಿನಿಂದ ಒಬ್ಬ ಅತಿ
ಧಿಯು ಬಂದನು. ಅತನು ಅಜ್ಜನುಬಾಹು. ಇಳಿಬಿದ್ದ ತಲೆಗೂದಲು,
ಉದ್ದವಾದ ಗಡ್ಡ ಇವುಗಳೇ ಅತನ ವಿಶೇಷ ಚಿಹ್ನೆಗಳು. ಒಂದು ದಿನ ಸಂಜೆ
ಮೋತಾ ಘಾಯಿಯು ರಾಯರೊಡನೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತ, “ ಇವರು
ಮಹಾಯೋಗಿಗಳು. ಭಗವದುವಾಸಕರು. ಸಮಾಧಿ ಹೊಗಬಲ್ಲರು. ಇವ

ಕೈಂಠಲೂ ಅತ್ತರೈವಾದ ವಿಷಯವೆಂದರೆ ಬಬ್ಬರನ್ನು ನೋಡಿದ ಮಾತ್ರ ದಿಂದಲೇ ಅವರ ಭವಿಷ್ಯವನ್ನು ಲೇಲಾಚಾಲವಾಗಿ ಹೇಳಬಲ್ಲರು. ಸೂರತ್ತಿನ ಸುತ್ತ ಮುತ್ತಿನಲ್ಲೆಲ್ಲ ಬರುವ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ. ನಾನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಾಗ ಇವರ ದರ್ಶನ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಇಲ್ಲಿಗೆ ವಯಮಾಡಿಸ ಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೆ. ಅವರು ನನ್ನ ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನು ಲಾಲಿಸಿ ಚಿತ್ತೈಸಿದ್ದಾರೆ ” ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ರಾಯರು ಸುಮ್ಮನೆ “ ಹಾಗೇನು? ಸಂತೋಷ ” ಎಂದರು. “ ನದ್ದವಲ್ಲೇ ನೀವೂ ದರ್ಶನ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಿ ” ಎಂದ ಮೋಠಾಭಾಯಿ.

“ ಆಗಲಿ ನೋಡೋಣ ” ಅಂದರು ರಾಯರು.

ಅತನು ಬಂದಾರಭ್ಯ ಮೋಠಾಭಾಯಿಯ ಸ್ನೇಹಿತರು ಅವರ ಪರಿವಾರ, ಅವನಿಗೆ ತೀದವರು, ಆ ತೀದವರಿಗೆ ತೀದವರು ಇತ್ಯಾದಿ ಇತ್ಯಾದಿ ಸಾಲುಸಾಲಾಗಿ ದರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿ ಬರಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ದರ್ಶನವು ಮುಗಿದೊಡನೆ — ಅದಿಷ್ಟರ ಕೆಲಸ — ಭವಿಷ್ಯವು ಮೊದಲಾಗುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಯೋಗಿಯು ಅರೆಸಿಮಿಷ ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡಿದ್ದು ಅನಂತರ ಕಣ್ಣು ತೆಗೆದು ಭವಿಷ್ಯವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಕೇಳಿದವರೆಲ್ಲರೂ ಭಕ್ತಿ ಭಯ ವಿಸ್ಮಯಗಳಿಂದ ತುಂಬಿಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಭವಿಷ್ಯವಾದ ಮೇಲೆ ಯೋಗಿಯು ಅಸ್ತಿತ್ವತೆಯ ವಿಷಯವಾಗಿ ಉಪದೇಶಿಸಿ ಭಗವಂತನ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಕ್ರಿಯೆನ್ನು ಪ್ರೇಮನ್ನುಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವಂತೆ ಹೇಳಿಕಳುಹಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ದಿನದಿನ ಬರುತ್ತ ದರ್ಶನಾಪೇಕ್ಷಿತರೆ ಸಂಖ್ಯೆಯು ಹೆಚ್ಚುತ್ತ ಬಂದಿತು. ಅಫೀಸು ಮೊದಲಾದವುಗಳ ಹವ್ಯಾಸವಿರುವಂತೂ ಸಂಜೆಯಿಂದ ರಾತ್ರಿ ಬಹಳ ಹೊತ್ತಿನ ವರೆಗೂ ಬಂದು ತಮ್ಮ ಭವಿಷ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಕುತೂಹಲವನ್ನು ನೀಗಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಇವಾದನಂತರ ವಠಾರದವರು, ಆಚೆ ಈಚೆ ಮನೆಯ ವರು, ಹೊರಗಿನಿಂದ ಬಂದವರಲ್ಲಿ ಧರ್ಮೋಪದೇಶದಲ್ಲಿ ಅಸಕ್ತಿ ಹೊಂದಿದ್ದವರು, ಎಲ್ಲರೂ ಕುಳಿತು ಯೋಗೀಶ್ವರನ ತತ್ವೋಪದೇಶವನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಅತನುವರೋ ಪ್ರಹ್ಲಾದ, ಅಂಬರೀಷ, ರುಕ್ಮಾಂಗದ, ಗಜೇಂದ್ರ, ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಮೊದಲಾದ ಮಹಾಭಕ್ತಶಿರೋಮಣಿಗಳ ಚರಿತ್ರೆಯ ಮೂಲಕ ಭಗವದ್ಭಕ್ತಿಯ ಪೂಜೆಯ ಮಹಾಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಬಾರಿ ಬಾರಿ

ಸಾರಿ ಸಾರಿ ಹೇಳಿ ಕೇಳುವವರನ್ನು ಪರಿಶುದ್ಧ ಗೊಳಿಸಿ, ಭಕ್ತಿದಾರಿ ಪೂಜಾವಿಧಿಗಳಿಗೆ ತಿರುಗಿಸಲು ಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಈ ಬಗೆಯ ಉಪನ್ಯಾಸಗಳು ಆಗಾಗ ರಾತ್ರಿ ಹನ್ನೆರಡು, ಒಂದು, ಎರಡು ಗಂಟೆಗಳಗರೆಗೂ ನಡೆಯಲು ಮೊದಲಾಗಿ ಒಂದೆರಡು ವಾರಗಳಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯಪದ್ಧತಿಯಾಗಿಬಿಟ್ಟಿತು. ಉಪದೇಶದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮೋಠಾಭಾಯಿಯ ಮನೆಯ ಬಾಗಿಲು ತೆಗೆಯಲ್ಪಟ್ಟು ಜನರು ವರಾಂಡದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿರುತ್ತಿದ್ದರು. ಇವರಿಗಾಗಿ ಯೋಗೀಶ್ವರನು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿದ್ದಿತು. ಅಲ್ಲದೆ ಆತನ ಧ್ವನಿಯು ಒಂದೇ ಸಮನಾಗಿಲ್ಲದೆ ಸೈರನ್ ಗೆರೆಯಂತೆ ಹ್ರಸ್ವದಿಂದ ದೀರ್ಘ, ದೀರ್ಘದಿಂದ ಕೂಗು, ಕೂಗಿನಿಂದ ಮತ್ತೆ ಇಳಿತ ಈ ರೀತಿಯಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದಿತು.

ಈ ತತ್ವೋಪದೇಶದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ ಇಲ್ಲದ ರಾಯರಿಗೆ ಹೊಸದೊಂದು ಆತಂಕವು ಮೊದಲಾಯಿತು. ಬೆಳಗ್ಗೆ ಗಲಾಟೆಯಿಂದ ಪರಿಹಾರ ಹೊಂದಿರುವುದೇ ಸಾಲದೆ ರಾತ್ರಿಯ ಮೂರು ಜಾವದ ವರೆಗೂ ಜಾಗರಣೆ ಮಾಡುವ ಹೊತ್ತು ಅವರಿಗೆ ಬಂದಿತು. ಈ ಹಿಂಸೆಗೆ ಸಿಕ್ಕು ಅವರು ನಲುಗಿ ಹೋದರು. ಅವರ ಆರೋಗ್ಯವು ಸಡಿಲಾಗುವಂತೆ ತೋರಿತು. ಈ ಶಬ್ದದ ಅಡಚಣೆಗಳನ್ನು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ತಂದುಕೊಳ್ಳದೆ ಕೊಂಚ ವಿಶ್ರಾಂತಿ ಪಡೆಯಬೇಕೆಂದು ಅವರು ಎಷ್ಟೇ ಪ್ರಯತ್ನಪಟ್ಟರೂ ಸಫಲವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಪ್ರಯತ್ನವು ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ಮನೋವೇದನೆಗೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು. ರಾಯರು ದಿಕ್ಕುಗೆಟ್ಟರು, ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಸಿಟ್ಟಾದರು. ಏನು ಮಾಡಬೇಕು? ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಯ ರೂಪು ಧರ್ಮಸಂಕಟದ್ದು. ನಿಮ್ಮ ರವನ್ನಾಡಿದರೆ ಫಲಿಸಬಹುದು. ಇಲ್ಲವೆ ಜಗಳವಾಗಬಹುದು. ಹೇಗೂ ಅಪವಾದವು ಮಾತ್ರ ತಪ್ಪುವದಿಲ್ಲ. ಖಂಡಿತ. ಇದಕ್ಕೆ ಏನು ಉಪಾಯವೆಂದು ರಾಯರು ಯೋಚಿಸತೊಡಗಿದರು.

ಇವರಂತೆ ಕ್ಲೇಶಪಟ್ಟವರು ಇನ್ನೂ ಕೆಲವರುಂಟು. ಯೋಗೀಶ್ವರನು ಬಂದಾರಭ್ಯ ಮೋಠಾಭಾಯಿಯ ಮನೆಯವರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಮನೆಯೇ ಹೊಸದಾಯಿತು. ಒಳಗೆಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ಬಂದು ಹೋಗುವ ಗಂಡಸರು, ಹೆಂಗಸರು ಮಕ್ಕಳ ಓಡಾಟವೇ. ರಾತ್ರಿ ಉಪದೇಶವು ಮುಗಿದು ಆ ದಿನದ ಜನದ ಬಗೆ ಖಾಸಗಿ ಮಾತುಗಳಾದ ಮೇಲೆ ಮಲಗುವ ಯತ್ನ, ಒಡನೆಯೇ ಎದ್ದು ಬೆಳಗಿನ ಪೂಜೆ ಸಂಭ್ರಮಗಳಿಗೆ ಸಿದ್ಧತೆ, ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಸುಶೀಲಾಬಾಯಿಯು ಕೈತಿಸಿ

ಹೋದಳು. ಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ಓದುತ್ತಿದ್ದ 'ಹಂಸ'ನಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪವಿಲ್ಲವಾಗಿ ರಾಯರ ಮನೆಯನ್ನು ಹೊಗಬೇಕಾಯಿತು. ಪಾಪ, ಸಣ್ಣ ದಿನ್ಯನನ್ನಂತೂ ಕೇಳುವ ವರೇ ಇಲ್ಲ. ಯಾವಾಗಲೋ ಉಂಡು ಯಾವುವೋ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಆಯಾಸದಿಂದ ಒರಗಿಕೊಂಡು ಸಿದ್ಧಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ನೋತಾಭಾಯಿಗೂ ಈ ಸೇವೆ ಈ ಜನದ ಗುಂಪು ಈ ತಳಮಳಗಳು ಕೊಂಚ ಕಷ್ಟವೇ ಆದರೂ, ಈ ಮಾನ್ಯ ಅತಿಥಿಯ, ಭಗವದ್ಭಕ್ತನ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ಅಸ್ತಿತ್ವವೇ ಪ್ರಸಂಗ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಲಸಿಗೆ ತೋರುವುದು ಮಹಾ ಪಾಪವಲ್ಲವೇ! ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಆತನು ತಾನು ಗಳಿಸಿದ್ದ ಒಂದು ತಿಂಗಳು ಪ್ರಿವಿಲೇಜ್ ರಜವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ಯೋಗೀಶ್ವರನ ಹಿಂದೆಮುಂದೆ ಸುತ್ತಿಕೊಂಡು, ಅವನ ಮುಖ, ಸ್ನಾನ, ಊಟ, ಹಾಸಿಗೆ, ಬೀಸಣಿಗೆ, ಕುಡಿಯುವ ನೀರು, ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲವೂ, ಬಂದ ಜನರನ್ನು ಸ್ವಾಗತಿಸುವುದು, ಆದರಿಸುವುದು ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿ ಮುಳುಗಿ ಹೋಗಿ ತನ್ನ ಮನೆಯು ಈ ರೀತಿ ಪಾವನವಾದುದಕ್ಕೆ ಹೆಮ್ಮೆ ಪಟ್ಟುಕೊಂಡು ತನ್ನ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಈ ಕೆಲವು ದಿನಗಳಾದರೂ ಸಾರ್ಥಕವಾದುದೆಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನು.

ರಾಯರಿಗೆ ತಮ್ಮ ವಿಶ್ರಾಂತಿಯನ್ನೆಲ್ಲ ಕೇವಲ ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಅಡವು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಬವಣೆಪಡುವುದು ಸರಿಯಾಗಿ ತೋರಲಿಲ್ಲ. ತಮ್ಮ 'ಕರಣೇಚು ಮಂತ್ರಿ'ಯೊಡನೆ ಆಲೋಚನೆ ನಡೆಸಿದರು. ಅವರ ಮಂತ್ರಿಯು "ಕೊಂಚ ತಾಳಿ." ನೋಡೋಣ. ಇನ್ನಷ್ಟು ದಿನ ಇದ್ದಾರು? ಆಗಲೇ ಎರಡು ವಾರಗಳಾದುವು" ಎಂದುದಕ್ಕೆ ರಾಯರು ಮೊಂಡಾಗಿ "ಭೇ! ನೀನು ಹೇಳುವುದೂ ಸರಿಯೇ. ಅದನ್ನು ಯಾರು ಕಾದಾರು? ನಾನು ಇಂಜೀ ಎನಾದರೂ ಮಾಡಬೇಕು" ಅಂದರು. ಶ್ರೀಮತಿಯವರು "ಹಿಂದೆ ಕಾಗದ ಬರೆದು ಫಲವೇನಾಯಿತು? ಸುಮ್ಮನೆ ಬರಿಯ ನಿಷ್ಕೂರ" ಅಂದರು. ರಾಯರಿಗೆ ಇವರ ನಿಜವು ತಟ್ಟಿತು. "ಇರಲಿ ಇನ್ನೆರಡು ದಿನ ನೋಡೋಣ, ಇಷ್ಟರಲ್ಲೇ ಹೋದಾರು?" ಎಂದುಕೊಂಡರು. ಮೂರಲ್ಲ, ನಾಲ್ಕಲ್ಲ ಒಂದು ವಾರವೇ ಕಳೆಯಿತು. ಕಷ್ಟನಿವಾರಣೆಯು ಬೇರೆ ಆಗುವಂತೆ ಕಂಡುಬರಲಿಲ್ಲ. ಯೋಗೀಶ್ವರನು ಹೊರಡುವ ಮಾತೂ ಹೊರಡಲಿಲ್ಲ.

ಈಗ ರಾಯರು 'ಲೈವ್‌ವೈರಿ' ನಂತಾಗಿದ್ದರು. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ

ಶಾಂತವಾಗಿದ್ದ ಅವರ ಪ್ರಕೃತಿ ಕಂಡವರ ಮೇಲೆ ಕಿಡಿ ಕಾರುವಂತಿತ್ತು. ಇಂತಹ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ರಾಯರು ಒಂದು ರಾತ್ರಿ ಹಾಸಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಅವರ ಶಿಕ್ಷೆಗನುಸಾರವಾಗಿ ಮೊರಳಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಮೊರಗೆ ಎಂದಿನಂತೆ ಯೋಗೀಶ್ವರನ ಪ್ರರಾಣ ಸಮೇತ ತತ್ತ್ವೋಪದೇಶವು ಹಳು-ಬೀಳು ಧ್ವನಿಯಿಂದ ಸಾಗುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಭಕ್ತರ ಗುಂಪು ವರಾಂಡನನ್ನು ತುಂಬಿದ್ದಿತು. ರಾಯರು ತಮ್ಮ ಮೊಟ್ಟೆಯುರಿಯುವ ಶಮನಕ್ಕಾಗಿ 'ರಾಮ ! ನಾರಾಯಣ !' ಎಂದು ದೈವಧ್ಯಾನವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದು ಹತ್ತಿರದ ಅವರಣಕ್ಕೆ ಹೊಂದು ಕೊಂಡಿದ್ದಿತು. ಗಂಟೆ ಹನ್ನೊಂದಾಯಿತು. ಹನ್ನೆರಡೂ ಹೊಡೆಯಿತು. ರಾಯರು ಮೆಲ್ಲನೆ ಎದ್ದು ಬಾಗಿಲನ್ನು ತೆಗೆದು ತಾವು ನಿಜವೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದನ್ನು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ತೋರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಅಲ್ಲಿ ಅರೆಕ್ಷಣ ನಿಂತುಕೊಂಡಿದ್ದು ಮತ್ತೆ ಒಳಕ್ಕೆ ಬಂದು ಬಾಗಿಲನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಮಲಗಿದರು. ಆದರೆ ಈ ಆಟವು ಫಲಿಸಲಿಲ್ಲ. ಕಾಕುಬಾಯಿಯ ಮನೆಯ ಗಡಿಯಾರವು ಹನ್ನೆರಡೂವರೆ ಘಂಟೆಯನ್ನು ಹೊಡೆಯಿತು. ಅನಂತರ ಒಂದನ್ನೂ ರಾಯರು ಕೇಳಿದರು. ಈಗ ಅವರ ತಾಳ್ಮೆಯು ಹಾಳಾಯಿತು. ಮತ್ತೆ ಎದ್ದು ಮೊರಗೆ ಮೋಗಿ ನೋಡಿದರು. ಯೋಗೀಶ್ವರನು ಮಂಚದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ತನ್ನ ಶಾಸನ-ಭಾವಗಳೊಂದಿಗೆ ಉಪನ್ಯಾಸವನ್ನು ಸಾಗಿಸಿದ್ದನು. ಅವನ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕುರ್ಚಿಯ ಮೇಲೆ ಮೋತಾಭಾಯಿಯು ಇನ್ನೂ ಇತರರಂತೆಯೇ ಆಲಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ರಾಯರು ಮೊರಗೆ ಬಂದವರೆ ಈತನ ಕಡೆಗೆ ದಿಟ್ಟಿಸಿ ನೋಡಿದರು. ಮೋತಾಭ ಯಿಯು ಇವರನ್ನು ಕಂಡು ಇವರ ಇಂಗಿತವನ್ನು ಅರಿತವನಂತೆಯೂ ಅವನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಿದವನಂತೆ ನಟಿಸಿದನು. ರಾಯರು ಈಗ ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯವನ್ನು ಮೂಲೆಗೊತ್ತರಿಸಿದ್ದವರಿಂದ ಮುಂದೆ ಹೆಜ್ಜೆಯಿಟ್ಟು,

“ ಮೋತಾಭಾಯಿ, ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಒಂದು ನಿಮಿಷ ಮಾತನಾಡುವುದಿದೆ.” ಎಂದರು.

ಮೋತಾಭಾಯಿಯು ಅಸಮ್ಮತಿಯಿಂದ ಎದ್ದು ಬಂದನು. ಇಬ್ಬರೂ ರಾಯರ ಮನೆಯೊಳಗೆ ಒಂದು ಹೆಜ್ಜೆಯನ್ನಿಟ್ಟರು. ರಾಯರು ಹೇಳಿದರು.

“ನೋಡಿ ಬಹಳ ದಿನಗಳಿಂದ ನನಗೆ ಬಹಳ ತೊಂದರೆಯಾಗುತ್ತಿದೆ.”

“ ಇದನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೀರೆಂದು ನನಗೆ ಗೊತ್ತು.”

“ స్వల్ప హేతుగూర్తు సోడికొండు నడిసెదరే నమగే మహోపకార..... ”

“ అదరే ఇదే హేతు ర్శాంతవామదు. ఎల్లరిగూ కేళలూ అను కూల. ఇదరింద అవరు నమగేల్ల మాడుత్తిరువ టుపకారవు ముకు త్తరవోమదు. ఇదు దేవర కలన. నమగేల్లరిగూ బహు ముఖ్య వాదుదు—అత్యవశ్యకవాదుదు. ”

“ క్షమిసి. ఒబ్బొబ్బ రిగే ఒందొందు ముఖ్య అవశ్యక. తమగే పురాణర్రవణవు ఎష్టు ముఖ్యప్రే ననగి సిద్దయు అష్టే ముఖ్య వాగిరబడుదెందు తావు సిరిప్సెలలెరి? ”

“ టే; టే, హాగన్నబేడి. అదు దృవసిందెయోదెతు. తమ్మ, త్రియస్సిగే కుందాగువుదు ననగిష్టవిల్లి. ”

“ అదన్న ననగి బిడి. ”

“ ఇన్న క్షొంచ దిన మాత్ర. యోగిర్పరరు హోగుత్తారే. అల్లియ వరేగే పహిసికొండు బిడి. ”

“ హాగల్లి. ”

“ ఆగలి ” మోతాభాయయు హోరటి హోదను. రాయరు సిడియుత్త బాగిలన్ను ముచ్చి కొండు బిచ్చుకొండరు. ఇవర సంభాషణయన్ను కేళియో లూహిసికొండో గుంపు బేగనే చదురితు. రాయరు నిట్టసిరన్ను బిట్ట కణ్ణన్ను ముచ్చిదరు. అవర అదృష్ట వశదింద ముందిన రాత్రిగళు రాయరిగే హంసాకారకవాగలిల్లి. యారో పుణ్యాత్మరు తత్పూజదేశకాగి యోగిర్పరరన్ను తమ్మ మనేగే ఆహ్వానిసిదుదరింద ఆతను అల్లిగే హోగుత్తిద్దను. కేలవు దినగళ సంతర యోగిర్పరను సూరత్తిగే హోరటుహోదను.

హాగే హోగువ మున్న ఆతను మోతాభాయిగే టుపదేశ కౌట్టు దుగోపాసనే మాడలు తిళిసి హోదను. ఇదర పరిణామ వాగి మోతాభాయయ బేళిగ్గి పూజే ఐదుగంటిగే మోదలాగుత్తి

ದ್ದುದು. ಈಗ ನಾಲ್ಕುಕೈ ಮೊದಲಾಗಲಾರಂಭಿಸಿತು. ಆತನು ಅಲಾರಂ
ಸಹಾಯದಿಂದ ಎದ್ದು ತನ್ನ ಕೆಲಸವನ್ನು ಹಿಂದಿನಂತೆ ಸಾಗಿಸುತ್ತಿದ್ದನು.
ಆದರೆ ಈಗ ಪೂಜೆಯ ಒಹಳ ದೀರ್ಘವಾಯಿತು. ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ಮಂತ್ರ
ಗಳು ಪಠಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಹಿಂದೆ ದೇವಿಗ ಅಷ್ಟೋತ್ತರವಾಗುತ್ತಿದ್ದುದು,
ಈಗ ಸಹಸ್ರ ನಾಮವಾಗಲು ಮೊದಲಾಯಿತು. ಇದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಹೆಚ್ಚು
ಹೂ ಬೇಕಾಗಿ ಹುಡುಗಿಯು ಈ ಮನೆಯ ಕಣಿಗಲ ದಾಸವಾಳಗಳಿಗಷ್ಟೇ
ಅಲ್ಲವೆ ಸಕ್ಕದ ಮನೆಯ ಗುಲಾಬಿ ಮಲ್ಲಿಗೆಗಳಿಗೂ ಕೈ ಹಾಕಬೇಕಾಯಿತು.
ಮೋಠಾಭಾಯಿ “ಜೋಪಾನ, ಮತ್ತೆಗೆ ಕುಯ್ದುಕೊಂಡು ಬಾ, ಗಲಭೆ
ಯಾದೀತು” ಎಂದು ತಾಕೀತುಮಾಡಿ “ಈ ಹೂವುಗಳ ಉಪಯೋಗವು
ಅವರಿಗೇನು ಗೊತ್ತು. ಸುಮ್ಮನೆ ಹೆರಳಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ, ಇಲ್ಲವೆ
ಗಿಡದ ಮೇಲೆಯೇ ಒಣಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ನಾವಾದರೆ ಬೇವರಿಗಾದರೂ ಸಲ್ಲಿಸು
ತ್ತೇವೆ.” ಎಂದುಕೊಂಡನು. ಉಪಾಸನೆಯು ಮೊದಲಾದಂದಿನಿಂದ
ತಣ್ಣೀರು ಮಡಿಗೆ ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಇದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿಯೋ ಏನೋ
ಆತನಿಗೆ ಕೆಮ್ಮು ನೆಗಡಿಗಳು ಹೆಚ್ಚಾದವು. ಇದು ರಾಯರಿಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ
ಗೊತ್ತಾಗಲವಕಾರವಿತ್ತೆಂದು ಹೇಳಲೇಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಮಡಗೋ
ಏನೋ ಬಚ್ಚಲಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮುಂಚಾನೆ ಬಟ್ಟೆಯೊಗೆಯುವುದೂ ಸಾಗು
ತ್ತಿದ್ದಿತು. ‘ಇನ್ನು ಇದು ಬೇರೆ’ ಅಂದುಕೊಂಡರು ರಾಯರು. ಗಂಟೆ
ಜಾಗಟೆಗಳೂ ಮೋಠಾಭಾಯಿಯ ಕಂಠದಂತೆ ಈಗ ಹೆಚ್ಚು ಶಬ್ದಮಾಡು
ವಂತೆ ಅವರಿಗೆ ಭಾಸವಾಯಿತು. ಈ ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದ
ರಾಯರು ಬಹಳ ಸಿಟ್ಟಾದರು, ಬೇಸರಿಸಿದರು. ತಮ್ಮ ಮರದೃಷ್ಟವನ್ನು
ಸೆನೆದು ಕೊರಗಿದರು. ಆದರೆ ಇವು ಯಾವುವೂ ಅವರಿಗೆ ಪರಿಹಾರವನ್ನು
ಕೊಡಲಾರದಾದುವು. ಕಿವಿಗಿಟ್ಟ ಹತ್ತಿಯೂ ಉಪಯೋಗವಿಲ್ಲದಾಯಿತು.
ಒಳಗೆ ಕೆಲವು ದಿನಗಳಾದ ಮೇಲೆ ತಮ್ಮ ಕಷ್ಟ ಪರಿಹಾರಕ್ಕೆ ಉಪಾಯಗಾಣ
ವಾದ ರಾಯರು ಒಂದು ದಿನ ತಮ್ಮ ಉಸ್ಮತ್ತಾ ವಸ್ತ್ರೆಯಲ್ಲಿ, ತಮಗೆ ವಿರೋಧ
ವಾಗಿ, ಹಿಂಸಿಸುತ್ತಿದೆಯೆಂದು ದೈವವನ್ನೂ ನಿಂದಿಸಿದರು. ಮತ್ತೆ ಮರುಗಳಿಗೆ
ಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಹುಚ್ಚನ್ನು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ತಂದುಕೊಂಡು ನೊಂದರು, ನಾಚಿದರು.
ಮತ್ತೊಂದು ಗಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಹೊಟ್ಟೆಯುರಿಯನ್ನು ತಡೆಯಲಾರದೆ
ಯಾರಿಗಾದರೂ ಅವನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ತೋರಿ ಆಗಿನ ಏಕಾಂತ

దల్లి చ్చేవవన్నే కురితు 'దే, దేవరే. ఈ కష్ట దల్లి ననగే దిక్కే తోరదు. నాను అసహాయనాగివ్వేనే. నీసే ఈ జిత్రపంకియింద వారుమాడబ్బేకు.' ఎందుకొండు నున్న నావరు

బహు దిన నిద్దే గిట్టే అయోవదించలొ. మత్తె యావ కారణ విందలొ. అ బేగ్గే రాయరిగే నాల్కు గంటిగే ఎజ్జరవాగల్లిల్ల. అవరు కణ్ణన్నుబిట్టగ బేకాగిద్దితు. ఇదు అవరిగే అర్చ్యవన్నుంటు మాడితు. "అహ, ఎల్ల దినగళూ పుగియే ఆదరే.....? అ?" అందుకొండు దిగ్గనేమ్మ గడియారవన్ను నోడిదరు. ఏళు గంటి! ఏళే? నిజవాగి? భలే! అవరు కేళధ్వనియల్లి నీళ్ళు హాకుత్తు మోరగే యోదరు.

రాయరు కాశియన్ను కుడియైత్త కిటకియ ఒళ కు-తప్పరు. పక్కద మసెయ బాగిలిన సద్దాయెతు. మం. బాగిలిన సద్దు. ఈ బేగ్గే ఇదు ఏతక్క కేళేసల్లిల్ల? మోతాభాయెయ ముంచే ఏళ లిల్లవే? అతన పూజే ఏనాయెతు? ఉందినంతే అవన ఆరొగ్యవు నేట్టిగిల్లపూ ఏనో? ఈ యోజనేగళు ముగియవదరొళగాగి బాగిలు తేగేయల్పట్టితు. మోతాభాయెయ అఫిసెన పూజాకేనల్లి మోరబిద్దను. అవనన్ను నోడిదాగ రాయరిగే కండుదుదు అతన దణేయల్ల మామూలిన దొడ్డగంధ. మేలే దొడ్డ కుంకుమ ఇల్ల దిద్దుదు. ఇదరింద అవను క్షేమవాగిల్లవెందు లొటసి. రాయరు తమ్మ సౌజన్యదించ. "ఏను ఆరొగ్య సరియాగిదేయే?" అందరు.

"ఏమో అదక్కేను ఒందిదే? ఈ ప్రచ్ఛయేను నాను ఈ దిన పూజేయన్ను మాడలిల్లవెందో?"

"మం..... అదూ ఒంచు కారణ, అన్నీ"

"అదక్కే బేరే కారణవిదే. అదన్ను దేళదేళకొ బడబేకొ తళియదు." రాయరిగే ఫలవిష్ణు ముఖ్యవాగిరువాగ కారణవను

ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡೇನು ? ಅದುದರಿಂದ ಅವರು ಉತ್ತರವಾಗಿ,

“ ನಿಮ್ಮ ಗುಟ್ಟು ನಿಮ್ಮದು ಅಂದರು ”

“ ಅದು ಅಂತಹ ಗುಟ್ಟೇನೂ ಅಲ್ಲ. ಅಲ್ಲದೆ ತಾವೂ ತುಂಬ ತಿಳಿದವರು. ಏನಾದರೂ ಸಲಹೆ ಕೊಡಬಲ್ಲರಿ ಅಂತ ಕಾಣುತ್ತದೆ.”

“ ಛೇ, ನನಗೇನು ಗೊತ್ತು ? ”

ಪೋತಾಭಾಯಿಯು ಈ ಮಾತನ್ನು ಲಕ್ಷಕ್ಕೆ ತಂದುಕೊಳ್ಳದೆ ತನ್ನ ಕತೆಯನ್ನು ಮೊದಲುಮಾಡೇಬಿಟ್ಟನು.

“ ನೋಡಿ, ನಿನ್ನೆಯ ದಿನ ರಾತ್ರಿ ನನಗೊಂದು ವಿಚಿತ್ರ ಕನಸು ಬಿದ್ದಿತು. ನಾನು ಈಚೆಗೆ ದೇವಿಯ ಉಪಾಸನೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ ನಿಮಗೆ ಗೊತ್ತೇ ? ”

“ ಬಹಳ ಚೆನ್ನಾಗಿ. ” ರಾಯರಿಗೆ ಇದು ತಿಳಿಯದೆ. ?

“ ಕನಸಿನಲ್ಲಿಯೂ ನಾನು ದೇವಿಯ ಆರಾಧನೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೆ. ನೋಡಿ ಏನು ಸುಯೋಗ. ಅಂದು ಏನೋ ವಿಶೇಷ ದಿವಸವಿರಬೇಕು. ಬುಟ್ಟಿಬುಟ್ಟಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೂವನ್ನು ಕಂಡೆ. ಬೊಗಸೆಬೊಗಸೆಯಲ್ಲಿ ಪೂಜಿಸಿ ನಲಿದೆ. ದೇವಿಯನ್ನು ಕೊಂಡಾಡಿದೆ. ಅವಳಿಗೆ ಧೂಪ-ದೀಪ-ಮಂಗಳಾರತಿಗಳನ್ನೆತ್ತಿದೆ. ಭಾರಿ ಮಂಗಳಾರತಿ ಅದು. ಆಗ ‘ದಿನೈ’ನು ಜಾಗೆ ಬಾರಿಸಿದ ಹಾಗೆ ಎಂದೂ ಬಾರಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲದೆ ಆಗ ‘ಹಂಸಿ’ಯೂ ಸಹಿತ ಶಂಖವನ್ನು ಊದುತ್ತಿದ್ದಳು. ನೋಡಿ ನಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಶಂಖವೇ ಇಲ್ಲ. ಇಂದು-ನಾಳೆ ತರುತ್ತೇನೆಂದು ಕಾಲಹಾಕುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ” “ ಅಯ್ಯೋ ದೇವರೆ ! ” ಅಂದು ಕೊಂಡರು ರಾಯರು.

“ ಮಂಗಳಾರತಿಯಾದ ಮೇಲೆ ದಂಡಪ್ರಣಾಮವನ್ನೂ ಮಾಡಿದೆ. ಇನ್ನೇನು ಏಳಬೇಕು. ಏನಾಯಿತು ಅಂತೀರಿ. ? ”

“ ಏಳಲಾಗದಂತೆಯೋ ! ”

“ ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ನಿಮ್ಮ ಬುದ್ಧಿಯು ಬಹಳ ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದುದು. ನಾನು ಏಳದಿದ್ದು ದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ? ”

“ ಶಕ್ತಿ ಇಲ್ಲದೆ ”

“ ಅದೂ ನಿಜ. ನನಗೆ ದಿಗ್ಭ್ರಮೆಯಾಗಿ ಕೈಕಾಲಿನಲ್ಲಿನ ತ್ರಾಣವೇ

ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದಿತು. ಏಕೆನ್ನುವಿರೋ ? ಕೇಳಿ. ನಾನು ಎಂಬೇಕೆಂದು ತಲೆ
ಯೆತ್ತಿವಾಗ ಪೂಜೆಯ ಮನೆಯಲ್ಲವೂ, ಅಲ್ಲಿ ಸಹಸ್ರಕೋಟಿ ಸೂರ್ಯರು—
ಹುಂ—ಸಹಸ್ರಕೋಟಿ ಸೂರ್ಯರು, ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ, ಹುಂ, ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ
ಉದ್ಭವಿಸಿದರೆ ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ನನ್ನ ಕಣ್ಣು ಕೊರೈಸಿ
ಮೋಯಿತೆಂದು ಹೇಳಲೇಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಈ ಮಹಾಪ್ರಭೆಯು
ಅ ನನ್ನ ದೇವಿಯ ಚಿನ್ನದ ಮೂರ್ತಿಯ ಸ್ವಲ್ಪದಲ್ಲೇ ಕೇಂದ್ರಿತವಾಗಿದ್ದಿತೆಂದು
ನನ್ನ ಕಣ್ಣುಗಳು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದುವು. ನಾನು ಹಿಂದೆಯೇ ಹೇಳಿದಂತೆ ಈ ಬಿಳಿ
ಕನ್ನಡ ತಾಳಲಾರದೆ ಮತ್ತೆ ಹಾಗೆಯೇ ಮುಗುಚಿಕೊಂಡೆ. ಅಗ ಏನಾಯಿತು
ಅನ್ನುತ್ತೀರಿ ? ”

“ ನನಗೆ ಉಪಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.” ರಾಯರು ಉತ್ಪ್ರೇಕ್ಷೆಯನ್ನು
ಮನ್ನಿಸಿದರು.

“ ಯಾರಿಗೆ ತಾನೇ ಸಾಧ್ಯ ಸ್ವಾಮಿ ? ದೈವವೈಚಿತ್ರ್ಯವು ಯಾರಿಗೆ
ತಾನೆ ಬಿಡಿಯಲು ಸಿಕ್ಕುತ್ತದೆ. ? ”

“ ಹೌದು ಸಿಕ್ಕಲಾರದು. ನಾವು ಸುಮ್ಮನೆ ಅದನ್ನು ಬಿಡಿಯಲು
ಮುಚ್ಚರಂತೆ ಒದ್ದಾಡುತ್ತೇವೆ ಅಷ್ಟೆ ”

“ ನಿಜ. ನಾನು ಒಪ್ಪುತ್ತೇನೆ. ಅದಕ್ಕೂ ನಮಗೂ ಅಷ್ಟೊಂದು
ಅಂತರ. ಇನ್ನೂ ಕೇಳಿ. ಆಗ ನಾನು ಹಾಗೆ ಅರೆಮೂರ್ಛೆಯಿಂದ ಹುಂ,
ಅರೆಮೂರ್ಛೆಯಿಂದ ಬಿದ್ದಿರುವಾಗ— ಒಂದು ಆಕಾಶವಾಣಿ.....”

“ ಏನು ? ”

“ ಹುಂ. ನೀವು ನಂಬಿದರೆ ನಂಬಿ. ಬಿಟ್ಟರೆ ಬಿಡಿ. ಆಕಾಶವಾಣಿಯೇ
ನನಗೆ ಕೇಳಿಸಿದುದು. ಅದಕ್ಕೆ ಬೇರೆಯ ಹೆಸರಿಲ್ಲ.”

“ ಆಗಲಿ.”

“ ಅದು ಏನನ್ನು ಹೇಳಿತೆಂದು ತಿಳಿದೀರಿ ? ”

“ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ.....ವರ.....”

“ ಹೇಗೆ ಗೊತ್ತಾದೀತು? ವರಪ್ರವಾಸ ಇತ್ಯಾದಿ ಸಾಮಾನ್ಯದ ಉಹೆ.
ಆದರೆ ಇದು ಅತ್ಯಂತ ವಿಚಿತ್ರವಾದುದು. ನನಗಿನ್ನೂ ದೊಡ್ಡ ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗಿ

ಕುಳಿತಿದೆ.”

“ ಓಹೋ ! ”

“ ಕೇಳಿ. ನನಗೆ ಕೇಳಿಸದಂತೆಯೇ ಹೇಳಬಿಡುತ್ತೇನೆ. ‘ ಭಕ್ತನ ! ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ನೀನು ನನ್ನ ಪೂಜೆಯನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಬೇಕೆಂಬುದು ನನ್ನ ಇಚ್ಛೆ. ಈ ಇಚ್ಛೆಯು ಪೂರ್ತಿಯಾಗುವಂತೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುವುದೇ ನೀನು ನನಗೆ ಮಾಡತಕ್ಕ ಸೇವೆಯೆಂದು ತಿಳಿ. ’ ಈಗ ಏನನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೀರಿ ಹೇಳಿ. ”

ರಾಯರ ಉಸಿರೇ ಕಟ್ಟಿಹೋದಂತಾಯಿತು. ಕೃತಜ್ಞತೆ, ಹರ್ಷ, ನಗೆ ಇವುಗಳು ಒಂದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅವರ ಮನಸ್ಸಿನೊಳಕ್ಕೆ ರಭಸದಿಂದ ಹಾಯ್ದುವು. ಅವರು ಹೇಗೋ ಮಾತನ್ನು ಆನಿಸಿಕೊಂಡು,

“ ಇದು ವಿಚಿತ್ರವೇ ಸರಿ ” ಅಂದರು.

“ ನಾನು ಏನನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದುದು ? ಅದನ್ನೇ. ”

“ ವಿಚಿತ್ರಕ್ಕಿಂತ ಅದ್ಭುತವಾದುದು. ”

“ ನಾನೂ ಹಾಗೆಯೇ ಅನ್ನುತ್ತೇನೆ. ಆದರೆ ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನು ? ಇದರ ಅರ್ಥವೇನು ? ಇವು ನನಗೆ ತಿಳಿಯಬೇಕು. ನೀವು ಏನನ್ನು ಊಹಿಸುತ್ತೀರಿ. ? ”

“ ನನಗೆ ತಿಳಿಯದು. ಮನಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರನ್ನು ಕೇಳಬೇಕು. ”

“ ಛೇ ಅವರಿಂದ ಏನು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಅವರದ್ದೆಲ್ಲವೂ ಸುಳ್ಳು. ಅವರಿಗೆ ತಿಳಿದಿರುವುದು ಆ ಫ್ರಾಯ್ಡನ ‘ Suppressed Desire ’ ತತ್ವ ಒಂದೇ. ತಲೆಗೆಲ್ಲ ಒಂದೇ ಮಂತ್ರ. ಅವರಿಂದ ಏನು ಪ್ರಯೋಜನ ? ” ರಾಯರು ನಸುನಕ್ಕರು. ಅನಂತರ “ ಹಾಗಾದರೆ ? ಮತ್ತೆ ಯಾರನ್ನು ಕೇಳುವುದು ? ನೀತಿಜ್ಞರನ್ನೇ ? ” ಎಂದರು.

“ ಛೇ ಅವರಿಂದ ಈ ಒಗಟೆಯನ್ನು ಬಿಡಿಸುವುದಾದರೆ ನಾನೇ ಏಕೆ ಹಾಗೆ ಮಾಡಲಾರದವನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ? ”

“ ನಾವು ನೀತಿಜ್ಞರಲ್ಲ. ” ರಾಯರು ಪ್ರವೃತ್ತವಾಗಿ ನಕ್ಕರು.

“ ಅದು ಹೇಗೆ ? ”

ರಾಯರು ತೊಡಕಿಗೆ ಬಿದ್ದರು.

“ ಅಂದರೆ, ಅಂದರೆ ನಾವು ಪೆಚ್ಚು ಆ ರಾಷ್ಟ್ರ ಈ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳನ್ನು
ಓದಿಲ್ಲ ಅಂತ ” ಎಂದು ತೋರಿಸಿದರು.

“ ಅದು ಹೇಗೋ ಏನೋ ಕೇಳಿ. ನಾನು ನೋಡಬೇಕೆಂದಿರುವುದು
ದೈವಜ್ಞರೊಬ್ಬರನ್ನು. ”

“ ಓ ”

“ ಇಂತಹ ಅದ್ಭುತವು- ಸೀಮೆ ಹೇ- ದಂತ- ಅರ್ಥವನ್ನೂ, ಅವರ
ಸೂಚನೆಯನ್ನೂ ಅವರ ವೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನಡೆಯಬೇಕಾದ ನಡವಳಿಕೆಯನ್ನೂ
ಅವರೇ ತಿಳಿಸಬಲ್ಲವರು. ಅವರ ನಿಶ್ಚಿತವನ್ನು ತಿಳಿಯುವವರೆಗೂ ಯಾವ
ನಡವಳಿಕೆಯನ್ನೂ ನಿಶ್ಚಯಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ”

“ ಅಂದರೆ ? ”

“ ಅವರೇನು. ತಾವು ಮೊದಲೇ ಬೋಧಿಸಿಲ್ಲವೆ- ನಾನು ಪೂಜೆ
ಯನ್ನು ಮಾಡಿಲ್ಲವೆಂದು. ”

“ ತಾವೇ ಹೇಳಿದಿರಿ. ”

“ ಆ ಕಸಸು, ಈ ನಿಶ್ಚಿತವೇ ಅವಕ್ಕೆ ಕಾರಣಗಳು. ”

“ ಹೋ. ಹಾಗೇ. ಬಳಿಯ ಕಸಸು. ನಿಮ್ಮ ನಿಶ್ಚಯವು ಸರಿಯಾ
ವುದು..... ”

“ ಹಾಗೆ ಹೇಳುವರೆಂದು ನನಗೆ ಮೊದಲೇ ತಿಳಿದಿದ್ದಿತು. ”

“ ದೇವರು ಮೊಡ್ಡವನು ! ”

“ ಅಷ್ಟಲ್ಲವೆ ಒಂದಾನೊಂದು ದಿನ ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಈ ಸಂದಿಕೆ ಹುಟ್ಟು
ವುದೆಂದು ನಾನು ಹೇಳಿರಲಿಲ್ಲವೆ ? ಅದು ಈಗಲೇ ಒಂದಿದೆ ಸಂತೋಷ ”

“ ನಿಜ ! ”

ಇಬ್ಬರೂ ಹಾಸ್ಯದ ಸಗೆಯನ್ನು ಸಕ್ಕರು. ಮೋಠಾ ಘಾಯಿಯು
ಫಕ್ಕನೆ ಏನನ್ನೋ ನುಸುಕೊಂಡಂತೆ, ಚೇಬಿಗೆ ಕೈ ಹಾಕಿ ಗಡಿಯಾರ

ವನ್ನು ತೆಗೆದು ನೋಡಿ, “ಅಯ್ಯೋ ನನಗೇನು ಬಂತು ಹೊತ್ತು. ಈ ಕನಸಿನ ಸಂಭ್ರಮದಲ್ಲಿ ಅಫೀಸಿಗೆ ಇಷ್ಟ ಹೊತ್ತಾಗಿ ಬಿಟ್ಟೆ !” ಎಂದು ಹಾರಿ ಹೋದನು.

ರಾಯರು ದೀರ್ಘ ನಿಶ್ವಾಸವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಮತ್ತಷ್ಟು ನಸುನಕ್ಕು ಮತ್ತೆ ಮೃದುವಾಗಿ ಸಿಕ್ಕಿಹಾಕಿದರು.

ದಾದಿ (ಸಣ್ಣಕತೆ)

ಬರೆದವರು :

ಶೀಲಾ ಕಾಟೀಲ

ಅ ಮಾತಿಗೆ ಹನ್ನೆರಡು ವರುಷ ಕಳೆದಿರಬೇಕು—ಆದರೆ ಅನಲಾನ ಜೀವನವು ಕಾಲುವೆಯ ನೀರಿನಂತೆ ಅವ್ಯಾಹತವಾಗಿ ಸಾಗಿದೆ. ಇಷ್ಟು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ನೂರಾರು ಸಾರೆ ಮಳೆಯು ಭೋರಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಸುರಿದಿರಬೇಕು. ಸಾವಿರಾರು ಹೊಳೆಗಳು ಮಹಾಪೂರಕ್ಕೆಟ್ಟುಕೊಂಡು, 'ಎಂಢೆ ತುಂಬಿ ಹೊರಚಿಲ್ಲಿ, ಅನೇಕ ಪ್ರಾಣಹರಣ, ವಿತ್ತಹರಣಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಜನಜೀವನವನ್ನು ಸಂಕಟದ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ತೂಗಹಾಕಿರಬೇಕು. ಆದರೆ ಅನಲಾನ ಕಾಲುವೆಯಂತಹ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಮಾತ್ರವೂ ಅಡೆ-ತಡೆಗಳಿಲ್ಲ, ಲೋಪ-ದೋಷಗಳಿಲ್ಲ, ಕುಂದು-ಕೊರತೆಗಳಿಲ್ಲ. ಸುಗಮವಾಗಿ, ಶಾಂತವಾಗಿ, ಸುಲಭವಾಗಿ ಹರಿದೋಡುವಂತೆ ಒಂದೇ ಓಟ, ಒಂದೇ ಗುರಿ. ಕಾಲುವೆಯ ನೀರನ್ನು ಎಡಬಲದ ಒಕ್ಕಲಿಗರು ತಮ್ಮ ಹೊಲಗಳಿಗೆ ಬಳಸಿ ಫಲವನ್ನೊಂಡಂತೆ ಅನಲಾನ ಜೀವನಫಲವನ್ನು ಸೇವೆಯಿಂದ, ಸ್ನೇಹದಿಂದ ಹೊಂದಿ ಆನಂದ ಪಟ್ಟಿರುವರು. ಅನಲಾನಿಗೆ ಅವುಗಳ ಕಡೆಗೆ ಗಮನವಿಲ್ಲ. ಸೇವೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಜನರು ತನಗೆ ಕೃತಜ್ಞರಾಗಿರಬೇಕೆಂದು ಆಶಿಸಿದವಳಲ್ಲ. ಆಶಿಸುವಂತೆಯೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ತನ್ನ ಕೆಲಸವಾಯಿತು, ತಾನಾಯಿತು. ಬಿಡುವಿನ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ರೋಗಿಗಳು ಬಯಸಿದರೆ ಒಂದೆರಡು ಹಳೆಯ ಕತೆಗಳ ನೆನಪು ಮಾತ್ರ ಆಯಿತು. ಇಷ್ಟೇ ಅವಳ ಜೀವನದ ಗುರಿ. ಆದರೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕ್ರಮವಿದ್ದಿತು.

ಅಕ್ಕನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ನಿಂತ ಮೇಲೆ ತನ್ನ ಭೋಗಜೀವನಕ್ಕೆ ಒಂದು ತ್ಯಾಗವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿದಳು. 'ತ್ಯಾಗದಲ್ಲಿ ತೃಪ್ತಿ ಇದೆ' ಎಂಬ ಹಳೆಯ ಮಾತನ್ನು ಚಿಕ್ಕಂದಿನಿಂದ ಸ್ಮರಣೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದಳು. ಆದರೆ ತನ್ನ ಸಾಲೆಯ ಚರ್ಚಾಕೂಟದಲ್ಲಿ ಶೂನ್ಯಮಯ ತ್ಯಾಗದಲ್ಲಿದ್ದ ತನ್ಮಯತೃಪ್ತಿಯ ಜಟಿಲ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಬಾಯಿತುಂಬ ಹಳಿದಿದ್ದಳು; ನಿಂದಿಸಿದ್ದಳು. ಅದನ್ನು ಎತ್ತಿಹಿಡಿದ ಶಿಕ್ಷಕವೃಂದವನ್ನು ನಗೆಯಾಡಿದ್ದಳು. ಚರ್ಚಾಕೂಟದಲ್ಲಿ ಇವಳ ಕಿಡಿನುಡಿಯ ಓಘಕ್ಕೆ ಸಫಿಕರು, ಗೆಳೆಯರು ಮೆಚ್ಚಿ, ಬಹುಮತದಿಂದ ಮನ್ನಿಸಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಆ ಮಾತು ಇಂದು ಅವಳ ಜೀವನದ ಹಾಸು-ಹೊಕ್ಕಾಗಿದ್ದುದು ಅಶ್ಚರ್ಯದ ಮಾತಲ್ಲವೇ! 'ಅನಲಾ, ನಿನ್ನ ಜೀವನವು ಇಂದು ಓಗೇಕೆ?' ಎಂದು ಎದುರಾಡಿ ಕೇಳುವವರ ಯಾರೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಪರರ ಭೋಗಜೀವನವನ್ನು ಹಳೆಯದಿದ್ದರೂ ತನ್ನ ತ್ಯಾಗವೃತ್ತಿಯೇ ಮೇಲೆಂದು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವ ಸ್ಥಿರತೆಗೂ ಬಂದಿರಲಿಲ್ಲ. ಆ ಭೋಗ-ತ್ಯಾಗದ

ನಡುವೆ ಒಂದು ಅಸ್ಪಷ್ಟ ರೇಖೆಯನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿ, ತನಗಾಗಿ ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಂಡು ಅದರ ಸೂಕ್ಷ್ಮದಾರಿಯ ಮೇಲೆ ನಡೆದು ಉಭಯತರವನ್ನು ಸ್ನೇಹದಿಂದ, ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ನೋಡುತ್ತ ನಡೆದಿದ್ದಳು. ಹೀಗಾಗಿ ನಕ್ಕವರ ಜೊತೆಗೆ ತಾನೂ ಹೊಟ್ಟೆ ಬಿರಿಯುವಂತೆ ನಗುವಳು. ದುಃಖಿಸುವವರ ಜೊತೆಗೆ ತಾನೂ ಒಂದೆರಡು ಕಣ್ಣೀರಿನ ಹನಿಗಳನ್ನು ಉದುರಿಸುವಳು. ಸರ್ವಥಾಂಡ ಸದೃಶವಾಗಿ ತೋರುವ ನೀರಿಸಂತೆ ಅನಲಾನ ಜೀವನವು ಪರಿಶುದ್ಧ, ಪವಿತ್ರ, ನಿರ್ಗುಣವಾಗಿ ವೈಶಾಲ್ಯಮಯವಾಗಿದ್ದಿತು.

ದಾದಿಯಾಗಿ ಬೆಳಗಂಪಿಯ ಅಸ್ಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ಸೇರಿದ ದಿನ ಜೀವ ಮಾನವೆಲ್ಲ ಹೊಸ ಹೊಸದಾಗಿ ಕಾಣಹತ್ತಿತು. ಓರಗೆಯ ದಾದಿಯರು ಬಿಡುಗಡ್ಡೆನಿಂದ ನೋಡಹತ್ತಿದರು. ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಒಬ್ಬಿಬ್ಬರು 'ಇವಳಾರೆ?' ಎಂದು ಪಿಸುಗುಟ್ಟುವ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದಳು. 'ಇವಳು ಸಹ ಒಬ್ಬ ವಿಧವೆಯೇ! ಅಯ್ಯೋ, ಮುಖದ ಮೇಲಿನ ಕುಂಕುಮದ ಕಲೆಯನ್ನು ಇದೇ ಒರಸಿ ತೆಗೆದಂತಿದೆಯಲ್ಲ! ಗಂಡ ಸತ್ತು ವರುಷೆರಡು ವರುಷಗಳು ಆಗಿರಬೇಕು? ಮಕ್ಕಳಿವೆಯೋ ಇಲ್ಲವೋ?' ಇತ್ಯಾದಿ ತರ್ಕದ ಶುಷ್ಕ ಮಾತುಗಳು ದಿನಕ್ಕೊಂದು ಜೊಂದವಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ, ಬೆಳೆದು ಅನಲಾನ ಕಿವಿಯನ್ನು ಸೇರಿ ಬುದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ನಾಟ್ಯವಾಡಹತ್ತಿದವು. ಅನಲಾನ ಅವೆಲ್ಲವುಗಳನ್ನು ಸಹಿಸಿದಳು. ಇನ್ನೂ ಸೂರಾರು ಸಹಿಸಬಲ್ಲೆನೆಂಬ ದೃಢನಿರ್ಧಾರದಿಂದ ತನ್ನ ನಿತ್ಯಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಸಾಗಿಸಿದಳು. ತಿಂಗಳೊಪ್ಪತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಅವರ ಬರಡುಮಾತುಗಳು ಮುಗಿದವು. ಸ್ನೇಹಪತ್ರವನ್ನು ಚಾಚಿದರು. ಅನಲಾನ ಪಿಟ್ಟೆನ್ನದೆ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದಳು. ಪಿಸುಗುಟ್ಟದವರೇ ಇಂದಿಗೆ ಅವಳ ಜೀವದ ಗೆಳತಿಯರಾದರು.

ಪರಿಶುದ್ಧ ತರ್ಕದಲ್ಲಿ, ಬುದ್ಧಿಯ ಹರಿತದಲ್ಲಿ, ಅನುಭವದ ಆಳದಲ್ಲಿ ಅನಲಾನ ಇಂದು ಹಿರಿಯ ದಾದಿಯಂತೆನಿಸಿದಳು. ಓರಗೆಯ ದಾದಿಯರ ಸಣ್ಣ ಪುಟ್ಟ ನ್ಯಾಯಗಳನ್ನು ತೀರಿಸುವ ಹೊರೆ ಅನಲಾನ ಪಾಲಿಗೆ ಬಂದಿತು. ರೋಗಿಗಳ ಶುಕ್ರೋಪೆಯ ಕ್ರಮವೆಲ್ಲ ಅನಲಾನ ಆದೇಶದಂತೆ ಸಾಗಹತ್ತಿತು. ಅವರ ಔಷಧ-ಉಪಚಾರಗಳು ಅನಲಾನ ಸಂದೇಶದಂತೆ ಕ್ರಮವಿಟ್ಟವು. ಮಹತ್ವದ ಅಪರೇಶನದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯ ಡಾಕ್ಟರರು ಅನಲಾನನ್ನು

ಸಹಾಯಕ್ಕೆ ಕರೆಯಹತ್ತಿದ ಮೇಲಂತೂ ಸ್ವಿರಬುದ್ಧಿಗೆ ಕಳಸವಿಟ್ಟಂತೆ ಸ್ವಿರ ಚಿತ್ತಳು ಎಂದೂ ಬ್ಯಾತಿವೆತ್ತಳು.

ಅನಲಾ ತನ್ನ ಹಿರಗೆಯವರಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟು ಮಾನಮರ್ಯಾದೆಯನ್ನು ಪಡೆದು ಅವರ ಜೀವದ ಗೆಳತಿಯೆನಿಸಿದರೂ ಒಂದು ಮಾತಿನ ನಿರ್ಧಯವನ್ನು ಅವರು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳದೆ ಹೋದರು. ಸುಮನಾ ಅವಳನ್ನು ಎಷ್ಟೋ ಸಾರೆ ಕೆಣಕಿ ಮೋರೆಯೊಣಗಿಸಿಕೊಂಡಳು. ಅರುಣಾ ಪ್ರೀತಿಪುರಸ್ಕರವಾಗಿ ಪೂರೈವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಅರಿಯ ಹೋಗಿ ಬಾಯಿ ಕಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡಳು. ಹೀಗೆ ಒಬ್ಬಳಲ್ಲ ಎಲ್ಲರು ಒಂದೊಂದು ಬಗೆಯ ವಿಷಯಾಂತರದ ಬಿರುಸುಡಿಗಳಿಗೆ ಒಳಗಾಗಿ ಮೌನರಾದರು. ಅರಿಯಬೇಕೆಂದು ಬೇರೀದ ಹಂಬಲವು ನಿರುತ್ತರ ಗೊಂಡರೂ ಅದು ಆಳ-ಆಳವಾಗಿ ನೆಲದಲ್ಲಿ ಇಳಿದು ದಿನಕ್ಕೊಂದು ತೆರವಾಗಿ ಕುಡಿಗಟ್ಟಿ ಅವರ ತುಟಿಗಳಲ್ಲಿ ಮುಗ್ಧ ಮಾತುಗಳಿಂದ ಸುಳಿದಾಡುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಅವಳ ಪೂರೈವೃತ್ತಾಂತದಿಂದ ತಮ್ಮ ಜೀವರೇಪಿಯು ದುರ್ಗಮವಾಗಲಿ, ಸುಗಮವಾಗಲಿ ಇರುವುದು ಅಷ್ಟೇ ಇದ್ದಿತ್ತು. ಈ ಮಾತನ್ನು ಅವರು ಅರಿತೂ ಇದ್ದರು. ಸಾವಿರ ರೋಗಿಗಳ ಹಿಂದಿನ ಬಾಳನ್ನು ತಮಗೆ ಬೇಡಾದರೂ ರೋಗಿ ಬುದ್ಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಹೇಳಿದರೆ—ಕೇಳಿ ಆ ಕ್ಷಣವೇ ಮರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಧರ್ಮಸಾಲೆಯೊಳಗಿನ ದೀಪದಂತೆ ತಮ್ಮ ಬಾಳನ್ನು ಸರಿ ಹೋಲಿಸಿ, ಆ ಮಾತನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಅನಲಾನ ಹೇಳ ಬಾರದೆಂಬ ಹಟದ ಮುಂದೆ ಇವರ ಕೇಳಬೇಕೆಂಬ ಇಚ್ಛೆ ದರಗುಣಿತವಾಗಿ ಬೆಳೆದು ಪ್ರಸಂಗವಿರೇಷದಲ್ಲಿ ಪ್ರಶ್ನರೂಪದಿಂದ ಹೊರಬಿದ್ದು ಕೋಣೆಯನ್ನು ತುಂಬಿ ಪ್ರತಿಧ್ವನಿಗೊಡುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಉತ್ತರವು—ತಾವು ಕೇಳಿದ ಪ್ರಶ್ನೆಯ ಪ್ರತಿಧ್ವನಿಯ ಅಣಕವಾತುಗಳಾಗಿ ಕಿವಿಯನ್ನು ಸೇರುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅನಲಾನ ಹಿರಿತನವು ಒಂದಿಷ್ಟು ಮಸಕು ಮಸಕು.

ಅಂದು ರವಿವಾರ. ಬೇಸಗೆಯ ಬಿಸಿಲು ಒಂದಿಷ್ಟು ಪ್ರಖರವಾಗಿದ್ದಿತು. ಆಸ್ಪತ್ರೆಯ ಒಂದು ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಗಂಡಸ ವಾರ್ಡಿನ ಕೆಲವು ದಾದಿ ಜನರು ವಿನೋದವಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅನಲಾನು ನಡುವೆ ಕುಳಿತು ರೋಗಿನಿದಾನದ ಬಗ್ಗೆ ಚರ್ಚಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಚರ್ಚೆಯಲ್ಲಿ ಊರ ಸಂಗತಿ, ರಾಜಕಾರಣ, ಶಾಸ್ತ್ರ ಪುರಾಣಗಳು ಮಧ್ಯೆ ಮಧ್ಯೆ ಇಣಕಿಕ್ಕಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದವು. ಸುಮನಾ

ವಿಷಯಾಂತರ ಮಾಡುವಂತೆ ನಡುವೆ ಬಾಯಿ ಹಾಕಿ,

“ಅನಲಾ, ಒಂದು ಮಾತಿಗೆ ನೀನು ಉತ್ತರವನ್ನು ಹೇಳಬೇಕು.” ಎಂದಳು.

“ಅಗಬಹುದು ತಾಯಿ, ” ಅನಲಾ ನಗುತ್ತ ಎಂದಳು.

“ತಾಯಿಯ ಮಾತಿಗೆ ಮಗಳು ಉತ್ತರದೂರಿ ಬಂಧನಕಾರಿಯಾಗಿ ನಿಲ್ಲಬೇಕು ” ಅರುಣಾ ಎಂದಳು.

“ಮಗಳ ಗೌರವವನ್ನು ಕಾಯುವಂತಿದ್ದರೆ ತಾಯಿಗೆ ಬಂಧನಕಾರಿ.”

“ಪ್ರಶ್ನಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನು ಗೌರವಮಯ ಬಂಧನದಿಂದ ಬಿಗಿಯುವ ಮಗಳು ಎಂಥವಳೋ ! ” ಸುಮನಾ ದನಿ ಎಳೆದಳು.

“ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಶ್ನೆ ಅಗೌರವವನ್ನು ತಾಳದಿರಲೆಂದು ಹೇಳಿದರೆ ತಾಯಿ-ಮಗಳಲ್ಲಿ ಭೇದವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿದಂತಾಯಿತೇ ? ”

“ಸುಮನಾ, ಕೇಳಬೇಕಾದುದನ್ನು ನೇರವಾಗಿ ಕೇಳು. ಹೀಗೆ ದೂರ ದೂರದ ಗುರಿಯಿಂದ ಸಾಗಿದರೆ ಅನಲಾ ನಮ್ಮ ಮಾತಿನ ಬಲಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಲಾರಳು.” ಅರುಣಾ ಮತ್ತೆ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಇಬ್ಬರನ್ನೂ ಹಿಡಿದು ತಂದು ನಿಲ್ಲಿಸಿದಳು.

“ಇಷ್ಟೇ, ಅನಲಾ, ನಿನ್ನ ಬಗ್ಗೆ ಒಂದೆರಡು ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಬೇಕೆಂದು ಕೂತುಹಲ.” ಸುಮನಾ ಬಾಯಿ ಮುಚ್ಚಿ ಕೊಂಡಳು.

“ಬಿಚ್ಚಿದ ರೆಕ್ಕೆಯನ್ನು ಮುಚ್ಚಿದ ಕೂತೂಹಲವಕ್ಕೆಗೆ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಸೆಮ್ಮದಿಯಾಗಿ ಕುಳಿತು ಉಸಿರಾಡಿಸಲು ಒಂದು ಗಿಡವುಂಟೇ? ಮರವುಂಟೇ? ನಾನು ತಿಳಿಯಲಾರೆ.”

“ಹತ್ತು-ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷ ಹಾರಾಡಿದರು ಒಂದು ಟೊಂಗೆಯನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿ ಸ್ವಲ್ಪವನ್ನು ಕೊಡಲಾರೆಯಾ ? ”

“ನಾನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಟ್ಟ ಟೊಂಗೆ ಎಷ್ಟು ಸಮಯ ತಡೆದಿತ್ತು ಸುಮನಾ ? ”

ಈ ಹಾರಿಕೆಯ ಮಾತುಗಳಿಂದ ಅರುಣಾ ಒಂದಿಷ್ಟು ಕುಪಿತಳಾಗಿ “ಸುಮನಾ, ನೇರವಾಗಿ ಮನದ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳೆಂದು ಹೇಳಿರುವೆ. ಅದೆಲ್ಲವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಇಲ್ಲದ ಮಾತಿಗೆ ಎಡೆಗೊಡುವ ಹರಟೆಯನ್ನು ಹಚ್ಚಿರುವೆಯಲ್ಲ! ಏನದು ಕೇಳು ” ಎಂದು ಕಿವಿಯನ್ನು ಹಿಂಡಿದಳು.

ಸುಮನೆಯು ಕೇಳಲೋ, ಬೇಡವೋ ಎಂಬ ವಿಚಾರದ ಗೊಂದಲದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಳು. ಅದರೂ ಗೆಳೆಯ ಬೆಂಬಲದಿಂದ ಮನದ ಹೊಯ್ತಾಟವನ್ನು ಸ್ಥಿಮಿತದಲ್ಲಿರಿಸಿ, “ಅನಲಾ, ಸಿಟ್ಟಾಗದಿದ್ದರೆ ಕೇಳುವೆ.” ಎಂದಳು.

“ಓ! ನಾನು ಸಿಟ್ಟನ್ನು, ಕ್ರೋಧವನ್ನು ಬಹಳ ದಿನಗಳ ಹಿಂದೆ ಕಳೆದುಕೊಂಡಿರುವೆ. ನಾನು ಪುನಃ ಅವುಗಳಿಗೆ ಸ್ಥಾನ ಸಿಕ್ಕದಂತೆ ಎಚ್ಚರ ದಿಂದಿರುವೆ. ಇಷ್ಟು ದಿನಗಳ ಅನುಭವದಲ್ಲಿ ಆ ಮಾತನ್ನು ಅರಿತಿದ್ದರೆ ನೀನು ಹೀಗೆ ಅಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಕೂತೂಹಲಕ್ಕೂ, ಶಂಕೆಗೂ ಬಹಳ ಅಂತರ ಇರುವದಿಲ್ಲ.”

“ನಿನ್ನ ಮದುವೆಯಾಗಿ ಎಷ್ಟು ವರುಷಗಳಾದವು?” ಎಂದು ಬೆದರುತ್ತ ಸುಮನಾ ಕೇಳಿದಳು.

“ಇದೇ!....” ಅನಲಾ ಬಾಯಿ ತೆರೆದು ನಕ್ಕಳು. ನಗೆಯ ಹಿಂದೆ ಅಸಂತೋಷದ ಕರಿಗೆರೆಯು ಇದ್ದಿತೆಂದು ಅವರಿಗೆ ತಿಳಿಯದೆ ಹೋಯಿತು.

“ಈ ಮಾತು ಅವಳ ಬಾಯಿಂದ ಹೊರಟರೂ ಸಮ್ಮೆಲ್ಲರಲ್ಲಿಯೂ ಆ ಪ್ರಶ್ನೆ ಬಹುದಿನಗಳಿಂದ ವಾಸವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಮರೆಯದಿರು ಅನಲಾ.” ಅರುಣಾ ಜ್ಞಾಪಿಸಿದಳು.

“ಆಗಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿದರೆ ಬೇರೊಂದು ಮದುವೆಯ ಪ್ರಯತ್ನದ ಪಾಪ ವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲವಷ್ಟೇ?”

ಪಾಪ, ಎಲ್ಲರೂ ಅವಾಕ್ಯಾದರು.

“ಅಹುದು ಪಾಪವೆಂದು ಹೇಳುವೆ.....”

ಅನಲಾನನ್ನು ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ತಡೆದು “ಹಾಗಾದರೆ ನಿನ್ನ ಮದುವೆ ಆಗಿತ್ತೇ?” ಅರುಣಾ ಕೇಳಿದಳು.

“ಹಾಗಲ್ಲ. ಪ್ರಯತ್ನಪಟ್ಟು ನನಗಾಗಿ ಒಬ್ಬ ವರನನ್ನು ಹುಡುಕಿದರೆ ಮದುವೆಗೆ ಬೆಳೆದು ನಿಂತ ವಧುವು ತನ್ನ ಪಾಲಿನ ವರನನ್ನು ನೀವು ಕಸಿಮ ಕೊಂಡಿರೆಂದು ಶಪಿಸಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲವೇ?” ಮಾತು ಸೇರದಿದ್ದರೂ ಎಲ್ಲರೂ ತಿಳಿಯಾಗಿ ನಕ್ಕರು.

“ಹೋಗಲಿ. ನಿನ್ನ ಕುಂಕುಮವು ಅಳಿಸಿ ಎಷ್ಟು ವರುಷಗಳಾದವು?” ನಡುವೆ ಬಾಯಿ ಹಾಕಿ ಸುಮತಿ ಕೇಳಿದಳು.

“ ಕುಂಕುಮಕ್ಕೂ, ಗಂಡನಿಗೂ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿದರೆ ಬಳಿಯು ಹೋದ ದಿನವೆಂದು ಹೇಳಿದರೆ ಸಮಾಧಾನವೇ ? ” ಎಂದು ಅನಲಾ ತಿರುಗಿ ಪ್ರಶ್ನೆ ಹಾಕಿದಳು.

“ ಅವುಗಳನ್ನು ನೀನು ನಂಬುವುದಿಲ್ಲವೇ ? ”

“ ನನ್ನ ನಂಬುಗೆಯನ್ನು ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲ. ನೀವು ನಂಬಲೆಂದು ಹೇಳುವೆ ”

“ ನಿನ್ನ ಉತ್ತರದ ಅರ್ಥವನ್ನು ಮಾಡಹೋದರೆ ನಾವು ನಮ್ಮ ಪ್ರಶ್ನೆ ಯನ್ನು ಮರೆಯಬಹುದು. ಇದೆಂತಹ ಮಾತು ! ” ಅರುಣಾ ಅಂದಳು.

“ ಅರುಣಾ, ಕುಂಕುಮಕ್ಕೂ, ಗಂಡನಿಗೂ ಗಂಟು ಹಾಕಬೇಕೆಂದಿ ದ್ದರೆ, ನಾವು ನೂರು ವರುಷಗಳ ಒಂದೆ ಹೋಗಿ ನಿಂತು ಮಾತಾಡಬೇಕು. ಭೂತಕಾಲದ ಸಂಗತಿಗಳ ನಿಷ್ಕರ್ಷೆಯನ್ನು ನಾವು ಮಾಡಬಾರದು. ಈ ವರ್ತ ಮಾನ ಕಾಲವು ನಾಳೆ ಭೂತಕಾಲಕ್ಕೆ ಇಳಿದರೆ ಆ ಬರುವ ಭವಿಷ್ಯವಾದಿ ಗಳಿಗೆ ಇಂದಿನ ರೀತಿ ನೀತಿಗಳನ್ನು ಮಾತಾಡಲು ಅಧಿಕಾರವುಂಟೇ ? ಅದು ಹೋಗಲಿ. ಕುಂಕುಮವನ್ನು ಹಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳಲು ನನ್ನ ತಾಯಿ ಕಲಿಸಿದಳು. ಆ ಮುಂದೆ ನಾನೇ ಹಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೆ. ಮದುವೆಯಾಗಿದ್ದರೆ ಗಂಡನೇನು ಹೊಸವಾಗಿ ಹಚ್ಚಿರಲಿಲ್ಲ. ಈ ಮೊದಲೇ ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡ ಕುಂಕುಮದ ಬಟ್ಟಿನ ಮೇಲೆ ತನ್ನದೊಂದು ಬಟ್ಟನ್ನು ಇಟ್ಟನನ್ನು. ಅಹುದೇ ? ಮತ್ತು ಕುಂಕು ಮವು ಒರಸಿ ಹೋಗಲು ಗಂಡನ ಸಾವು ನೋವು ಅವಶ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದ ರಂತೆ ಬಳೆ.... ಕುಂಕುಮದಿಂದ ನಮ್ಮ ಸೌಭಾಗ್ಯವನ್ನು ಅಳಿಯಬೇಕೆಂದರೆ ಒಂದು ಬಟ್ಟು ಕುಂಕುಮ ಹಚ್ಚಿದ ಗಂಡನಿಗಿಂತ ಕುಂಕುಮ ವ್ಯಾಪಾರಿ ಯೇನು ಕಡಿಮೆ ! ಎರಡು ಬಳೆ ತೊಡಿಸಿದ ಗಂಡನಿಗಿಂತ ಬಳೆಗಾರನ ಸೌಭಾಗ್ಯಕ್ಕೇನು ಕೊರತೆ ! ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿರಾ ? ”

“ ಅಂತೂ ನಿನ್ನ ಮದುವೆಯಾಗದಿದ್ದಿತೇನು ? ” ಅರುಣಾ ಎಂದಳು.

“ ನೀನು ಹಾಗೆ ತಿಳಿದುಕೊಂಡರೆ ಪುನರ್ವಿವಾಹಕ್ಕೆ ನನ್ನನ್ನು ಪ್ರೇರೇ ಪಿಸುವುದಿಲ್ಲವಷ್ಟೇ ? ”

“ ಅದು ಹೋಗಲಿ, ನಿನಗೆ ಮಕ್ಕಳಿರುವವೇ ? ” ಸುಮನಾ ಕೇಳಿದಳು.

“ ಅಯ್ಯೋ ಮಂಕೇ ! ಮದುವೆಯ ಮಾತೇ ನಿಷ್ಕರ್ಷೆಯಾಗದಿರು

ವಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಎಣಿಸಹೋಗುವಿಯಲ್ಲ ! ” ಸುಮತಿ ನಗೆಯಾಡಿದಳು.

“ ನಗೆಯಾಡಬೇಡ ಸುಮತಿ. ಅವಳಿಗೆ ಅಷ್ಟು ಸಹ ಬುದ್ಧಿಯಿಲ್ಲ ಎಂದು ತಿಳಿದರೆ ನಮ್ಮ ಜಾತಿಯನ್ನು ನಾವು ಅವಮಾನ ಮಾಡಿಕೊಂಡಂತಾ ದೀತು ? ” ಅನಲಾ ಎಂದಳು.

“ ಹಾಗಾದರೆ ಮಕ್ಕಳುಂಟೇ ? ”

“ ಉಂಟು.”

“ ಉಂಟು! ಎಷ್ಟು ? ”

“ ಅಸ್ಪತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದ ರೋಗಿಗಳೆಲ್ಲ ನನ್ನ ಮಕ್ಕಳೆಂದು ಹೇಳಿದರೆ ನೀವು ನಂಬಲಿಕ್ಕೆಲ್ಲ.”

ಎಲ್ಲರು ಬಿದ್ದು ಬಿದ್ದು ನಗಹತ್ತಿದರು.

“ ಆ ಹಿಂದಿನ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದ ಮುದುಕ ಗಾಯಾಳು ಸಹ ನಿನ್ನ ಮಗನೇ ? ” ಎಂದು ಸುಮನಾ ಕೇಳಿ ತನ್ನ ನಗೆಯನ್ನು ಮುಂದು ವರಿಸಿದಳು.

“ ಅಹುದು. ” ಅನಲಾ ನಿರ್ವಿಕಾರ ಉತ್ತರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಳು.

ನಗೆಯ ಇನ್ನೊಂದು ತೆರೆಯು ಕೋಣೆಯನ್ನು ತುಂಬಿತು.

“ ಆದರೆ ಅದೇ ಮುದುಕನು ‘ ಸುಮನಾ, ನೀನು ಎಂಥ ಸೌಂದರ್ಯ ಶಾಲಿನಿಯು ! ನಿನ್ನ ರೂಪವು ಚಂದ್ರನಂತೆ ಶೀತಲವಾಗಿದೆ ! ಹೂವಿನಂತೆ ಕೋಮಲವಾಗಿದೆ ! ನೀರಿನಂತೆ ಅವರ್ಣನೀಯವಾಗಿದೆ ! ’ ಎಂದು ನುಡಿದರೆ ಏನನ್ನು ? ”

ಎಲ್ಲರು ಚಿಕ್ಕಸ ಬೆರಗಾದರು. ಜೀವನವನ್ನು ಹಿಂದಿ ತೆಗೆದಂತೆ ಕಳವಳ ಪಟ್ಟರು. ಅನಲಾನ ಬಾಯಿಗೆ ಹತ್ತುವದೆಂದರೆ ಬೆಂಕಿಯನ್ನು ಮುದ್ದಾಡಿ ದಂತೆಂದು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಅನುಭವಪಟ್ಟರು. ಅನಲಾನು ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿ ಮಾತಾಡಿದರೂ ತಮ್ಮ ದೋಷಜೀವನದ ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಗುಪ್ತ ಘಟನೆಯನ್ನು ಗುರಿಯೊಡ್ಡಿ ನಿಂತು ಗಾಯಗೊಂಡು ವ್ಯಥೆಪಟ್ಟರು. ಪಿಟ್ಟು ನ್ನದೆ ನಿಂತುವನ್ನು ನೋಡಿ ಅನಲಾನೆ ಮುಂದುವರಿದು “ ನನ್ನ ಪೂರ್ವೇತಿ ಹಾಸವನ್ನು ಅರಿಯಬೇಕೆಂದು ಇಷ್ಟೇಕೆ ಹಂಬಲವೋ ? ”

ಒಬ್ಬಳು ಎಲ್ಲರಿಗೆ ಚಹಾ ತಂದಿಟ್ಟಳು. ಅನಲಾ ಚಹದ ಕವುಗಳನ್ನು

ಅವರ ಮುಂದೆ ಸರಿಸಿ “ಈ ಜಹದ ಗುಟುಕಿನ ರುಜೆಯಷ್ಟು ಸಹ ಬಿಲಿ ಯಿಲ್ಲದ ಆ ಕಪಿ ಬಾಳನ್ನು ಕೇಳಿ ನೋಂದುಕೊಳ್ಳಬೇಡಿರಿ. ಅವರಲ್ಲಿ ಮರು ಲಿಲ್ಲವೆಂದೇ ನಾನು ಹೇಳಿದಿರುವೆ.” ಎಂದು ಆರಳ ಮಾತು ಮುಗಿಯುವ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರು ಜಹ ಕೂಡಿದು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೋದರು.

೨

ಅನಲಾ ತನ್ನ ಹಿಂದಿನ ಬಾಳನ್ನು ಬುದ್ಧಿ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿಯಾಗಲಿ, ಸ್ಮರಣೆಯಿಂದಾಗಲಿ, ಪೈಪಿ ಕ ಜಿಗುಸ್ಸಿಯಿಂದಾಗಲಿ ನೆನೆದವಳಲ್ಲ. ನೆನೆಯ ಲೆಕ್ಕೆ ಸಂಧಿಯನ್ನೂ ತಂದಾಕೊಂಡಿರಲಿಲ್ಲ. ತನ್ನ ಮುಂದೆ ಉದ್ಭವಾಗಿ ಹಳ್ಳಿ ನಿಂತ ಜೀವನವನ್ನು ಹಿಂದೂಮೈ ಮಾಡಿದ ದುರ್ಘಟನೆಯ ಸಿದ್ಧಿ ಗಾಗಿ ಮೀಸಲಿಟ್ಟಿದ್ದಳು. ಆ ದುರ್ಘಟನೆಯ ತಪಃಫಲಕ್ಕೆ ತಾನೂ, ಇಂದಿನ ತನ್ನ ಕೈತಿಯೂ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ ನಿಂತು ಪರೀಕ್ಷಿಸಲೆಂದು ಮಿಡಿಯುತ್ತಿದ್ದಳು. ಆದರೆ ಗೆಳತಿಯರ ಒಂಥ ಮಾತುಗಳಿಂದ ಆ ಸ್ಮರಣೆಯು ಬೇರೊಡೆದು ಮತ್ತೆ ಚಿತ್ತಾಫಲಕದ ಮೇಲೆ ಮಿಂಚಿನಂತೆ ಸೆಳೆದು ಹೋಗುವದು. ಮರುಕ್ಷಣವೆ ಒಂದು ಲಘುರ್ವಾಸಗರೆದು ಕರ್ತವ್ಯದ ಕರೆಗೆ ಮೊರೆಗೊಟ್ಟು ಓಡುವಳು. ಇಂದಿನ ಕರ್ತವ್ಯಚಾಗ್ರತೆಯ ಉತ್ಕಟತೆಯಿಂದ ಆ ದುರಂತ ಘಟನೆಯ ನೆರಳು ಸಹ ಸೂಂಕದಂತೆ ತಿಳಿಯಾಗಿದ್ದಳು.

ಇದಾಗಿ ಐದು ದಿನಗಳ ಮೇಲೆ ಕೆಲ ದಿನ ರಜೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಸಂಗ ಬಂದಿತು.

ಅಕ್ಕನಿಗೆ ನಾಲ್ವಾರು ದಿನಗಳಿಂದ ಬಡಿದ ಜ್ವರವು ಬೆಟ್ಟಿರಲಿಲ್ಲ. ಅನಲಾನು ಅಕ್ಕನನ್ನು ತಾಯಿಯಂತೆ ಪರಾಮರ್ಶಿಸಿದಳು. ಇಳಿವಯಸ್ಸಿನ ಕಾರಣದ ಮೂಲಕ ಜ್ವರವು ಬಂದು ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿಲ್ಲದೆ ಹೋದವು. ಜ್ವರ ನಿಂತರೂ ಇನ್ನೂ ಎಳಲು ಕೂಡಲು ಜೆನ್ನಾಗಿ ಬರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅನಲಾ ಮನೆಯ ಕೆಲಸವನ್ನು ಜೊಕ್ಕುಟವಾಗಿ ನೆರವೇರಿಸಿ ಬೇಸರದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ತಾನರಿತ ಅಲ್ಪಜ್ಞಾನದ ಪುನರವಲೋಕನದಂತೆ ಲೋಕಪ್ರಪಂಚದ ಒಂದೆ ರಡು ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ ಅಕ್ಕನನ್ನು ಪ್ರಸನ್ನವಾಗಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಹೊಸ ಪದ್ಧತಿಯ ಉಪಚಾರದಿಂದ ಅಕ್ಕನು ಸಂತುಷ್ಟಳಾದಳು. ಅನಲಾ ಆಕೆಯ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಪೂಜ್ಯಮೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಮಾರ್ಪಟ್ಟಳು. ಬೇಸೆಯ

ಬಿಗಿವು ಇಳಿದು ಎರಡು ದಿನಗಳಾದವು. ಒಂದು ಮಾತಿನ ನಿರ್ಣಯಕ್ಕಾಗಿ ತಡೆಹಿಡಿದಿದ್ದಳು. ಆ ಶುಕ್ಲ ಬೇಸೆಯ ಉತ್ತರಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲದಾಯಿತು.

ಒಂದಿನ ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಇಳಿಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಅನಲಾ ಕಾಫಿಯನ್ನು ಅಕ್ಕನ ಮುಂದಿಟ್ಟು, ಎದುರು ಕುರ್ಚಿಯ ಮೇಲೆ ಕಳಿತು “ಅಕ್ಕ, ಇಂದು ಪ್ರಕೃತಿ ಯಲ್ಲಿ ಗುಣವೇ ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದಳು.

“ಅನಲಾ, ಎಲ್ಲ ಸರಿಯಿದೆ ನಾಳೆ ನಾನೇ ಅಡಿಗೆಯನ್ನು ಮಾಡುವೆ.” ಅಕ್ಕನು ಉತ್ತರವನ್ನಿತ್ತಳು.

“ನಾನು ಮತ್ತೆ ಐದು ದಿನ ರಜೆಯನ್ನು ಬೇಕೆಂಬೇಕೆಂದಿರುವೆ.”

“ಅಗದು ಅನಲಾ. ನಾನು ನಾಳೆ ಅಡಿಗೆಯನ್ನು ಮಾಡೇಬಿಡುವೆ.”

“ಅಕ್ಕಾ ಅಗದು, ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹಟದ ಕಡೆಗೆ ತಿರುಗಿಸಬೇಡ.”

“ನೀನು ಹಾಗೆ ಅಂದುಕೊಂಡರೆ ಸರಿ. ನಾನು ಮಾಡುವೆ. ನೀನು ಮಾಡಗೊಡುವದಿಲ್ಲೆಂದು ಮಾತ್ರ ಹಟ ಹಿಡಿಯಬೇಡ ಇಷ್ಟೇ.”

“ಅಕ್ಕ.....”

“ಅಹುದು. ನಿನ್ನ ಹಟದ ಮುಂದೆ ನನ್ನ ಹಟವನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಲು ನಿಲ್ಲಿಸುವದಿಲ್ಲ. ನಿಂತರೆ ಸೋಲುವದು ಬಂಡಿತವೆಂದು ಹೇಳುವೆ.”

“ಅಕ್ಕ.....”

“ಅಹುದು ಅನಲಾ. ಈ ಮಾತಿಗೆ ಎರಡರ್ಥವನ್ನು ಮಾಡಬೇಡ. ಅನಲಾ, ಒಂದು ಮಾತು ಅಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದಿರುವೆ. ನೀನು ಅವರ್ಯ ಕೇಳು.”

“ಅಕ್ಕ, ನನಗೆ ತಿಳಿಯುವದು.”

“ಅಹುದು. ನಾನಾಡುವ ಮಾತುಗಳನ್ನು ನೀನು ಮೊದಲಾಗಿ ತಿಳಿದರೆ, ಅಕ್ಕ-ತಂಗಿಯರ ದೇಹ ಬೇರೆಂದು ಕಂಡರೂ ತಾಯಿ-ತಂದೆ ಒಬ್ಬರೇ ಎಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುವದು. ಅನಲಾ, ನಿನ್ನ ಸಂಸಾರವನ್ನು ನಾನು ಹೀಗೆ ಒಣವೊಣದಾಗಿ ನೋಡಬೇಕೆಂದು ಆಶಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ದೇವರಲ್ಲಿ ಬೇಡಿಕೊಂಡೂ ಬಂದಿರಲಿಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ವಿದ್ಯೆ, ರೂಪ ಮತ್ತು ಸ್ವಭಾವಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಗಂಧಮಾಧವನು ಪತಿಯಾಗಿ ದೊರಕಿದನೆಂದು ಸಂತೋಷದಲ್ಲಿದ್ದೆ. ನಿನ್ನ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಅವನು ವಿಷಪ್ರಾಯನಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಬಹುದೆಂದು ಬಗೆ

ದಿರಲಿಲ್ಲ. ಅನಲಾ, ಹತ್ತು ಸಾರೆ ತಾವವಳು ಹನ್ನೊಂದನೆಯ ಸಾರೆಗೂ ತಾಳುವದು ನಿನಗೆ ಜಡವಿರಲಿಲ್ಲ! ಗಂಧಮಾಧವ ಅನಲಾನ ಪಾಲಿಗೆ ಹನ್ನೊಂದನೆಯ ಸಾರೆಯಾದರು ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ನಯವು ಹುಟ್ಟಿಲ್ಲವೆ ? ತಾಳ್ಮೆಗೆ ಕೊನೆಗೆ ಎಂಥ ಮಧುರಫಲವಿರುವದೆಂದು ತಿಳಿಯದೆ ! ಗಂಡನಾಗಿ ಕೈಹಿಡಿದ ಪೆಂಡತಿಯನ್ನು ವೇಶ್ಯೆಗೂ ಕೀಳಾಗಿ ನಡೆಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೇ ? ಗಂಧಮಾಧವ, ಇಂಥ ಪೆಂಡತಿಯನ್ನು ತ್ರಿಕಾಲವಲ್ಲದವರು ಪಡೆಯಬಹುದೇ ? ಜನರ ಸೇವೆಗಾಗಿ ಮೊಸಲಾಗಿ ನಿಂತ ಅನಲಾನ ಬಾಳಿನಲ್ಲಿ ಕಂಡ ನ್ಯೂನತೆಯೇನು ? ಹಾಯ್.... ಹಾಯ್....."

“ಅಕ್ಕ, ನಿನಗೆ ಜ್ವರಕ್ಕಿಂತಲೂ ಆಯಾಸ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರಬೇಕು. ?”

“ಅನಲಾ, ನೀನು ಸುಖದಿಂದ ಕಾಲಕಳೆಯುವ ಮನೆಯನ್ನು ನೋಡಬೇಕೆಂದು ಬಹಳ ದಿವಸದ ಆಸೆಯಾಗಿದ್ದಿತು.”

“ಅಕ್ಕ, ನಾನು ಈ ಮನೆಗೆ ಬೇಸರವಾಗದಂತೆ ನಡೆದಿರುವೆನೆಂದು ಆತ್ಮಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ ಹೇಳುವೆ. ಈ ಮನೆಯ ನೆರಳಲ್ಲಿ ನಿಂತು ನೋಡಿದರೆ ಮನೆಯೊಂದೇ ಕಂಡುಬರುವುದು; ಜಗತ್ತು ನನಗೆ ಕಾಣಿಸುವದಿಲ್ಲ.”

“ಅನಲಾ, ನಾನು ಆ ಮಾತನ್ನು ಆಡುವೆನೆ ?”

“ಅಕ್ಕ, ನೀನು ನನ್ನ ಪಾಲಿನ ಬ್ರಹ್ಮನಾಗಿದ್ದರೆ ನನ್ನ ಭವಿಷ್ಯವನ್ನು ಹೇಗೆ ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದೆ ಹೇಳಬಲ್ಲೆಯಾ ?”

“ಇನ್ನೊಂದು ಸಾರೆ ತಾಳೆಂದು ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದೆ.”

“ಆ ಮುಂದೆ ನಾನು ಮಾಡಿದಂತೇ ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದೆಯಲ್ಲ. ಇದರಲ್ಲಿ ತಪ್ಪೇನು ?”

“ಅನಲಾ, ನಿನ್ನ ಮಾತಿನ ಜೊತೆಗೆ ನಾನು ಓಡಲಾರೆ. ನಾವು ಹೆಣ್ಣುಜಾತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದವರು.”

“ಅಹುದು. ನೀನು ಸರಿಯಾಗಿ ಮಾತಾಡಿದೆ. ಗಂಡುಜಾತಿಗೆ ಮೊಲೆಯುಡಿಸಿದವರು ನಾವೇ !”

“ತಾಯತನದ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯ ಮಾತನ್ನು ನೀನು ಆಡಬಹುದೇ ?”

“ಓಹೋ! ಅಕ್ಕ, ನನ್ನನ್ನು ಗೆದಿಯುವದಕ್ಕೆ ಸ್ವಾರ್ಥದ ಕಡೆಗೆ ಓಡಬೇಡ. ನಾನು ಸ್ತ್ರೀಯಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದ ದಿನವೇ ಅದನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿರುವೆ.

ಸ್ತ್ರೀಯ ಅರ್ಥ ಬೇರಲ್ಲ. ತಾಯತನದ ರಸಗಟ್ಟಿ ಅದು. ನೀನಾಡಿಸಿದ ಮಕ್ಕಳನ್ನೇ ನಾನಾಡಿಸಿಲ್ಲವೇ ? ನೀನು ಹೊಟ್ಟೆಯಿಂದ ಎತ್ತಿ ಜನನ ಕೊಟ್ಟು ಮುದ್ದಾಡಿ ಸುಖಪಡುವಂತೆ ನಾನು ಮನಸಿನಿಂದ ಎತ್ತಿ, ಹೃದಯಕ್ಕೊತ್ತಿ ಮುದ್ದಾಡಿ ಸುಖಪಡುತ್ತಿರುವೆ. ನೀನು ಆ ಮಕ್ಕಳ ತಾಯಿಯೆಂದು ತಾಳುವ ಅಭಿಮಾನಕ್ಕಿಂತಲೂ ನನ್ನ ಅಭಿಮಾನ ಕೇಳೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಡ.”

“ಅನಲಾ, ನಿನ್ನ ಮಾತುಗಳಿಂದ ನನ್ನ ಮಾತುಗಳು ಸೋಲುವವು. ಆದರೆ ಮನಸು ಸೋಲುವಂತಹ ಮಾತುಗಳಿದ್ದರೆ ಬಂದಿರಡು ಹೇಳು.”

ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅಕ್ಕನ ಕಿರಿಯ ಮಗನು ಓಡುತ್ತ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು “ಅನಲಾ ತಾಯಿ, ಆಸ್ಪತ್ರೆಯಿಂದ ಆಳುಮಗನು ಬಂದು ಈ ಚೀಟಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಹೋದನು.” ಎಂದು ಕಾಗದವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಓಡಿದನು. ಅದನ್ನು ತೆರೆದು ಅನಲಾ ಓದಿಕೊಂಡಳು.

“ಅಕ್ಕ, ನಿನ್ನ ಮಾತು ಸಧ್ಯಕ್ಕೆ ಗೆದಿಯಲಿ. ಮನಸಿನ ಪ್ರಸಂಗ ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ” ಎಂದಳು.

“ಯಾಕೆ ?”

“ಇಂದು ನಾನು ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ಹೋಗಿ ಹಾಜರಾಗುವೆನು ಎಂದು ಮಹತ್ವದ ಅಪರೇಶನ್ನು ಇದೆಯಂತೆ. ಅದಕ್ಕೆ ನನ್ನ ನೆರವು ಅವಶ್ಯವೆಂದು ಡಾಕ್ಟರರು ಕಾಗದವನ್ನು ಕಳಿಸಿರುವರು.”

“ಆಗಲಿ. ನನ್ನ ಮೊದಲಿನ ಮಾತು ಗೆದಿಯಿತು. ಇನ್ನೊಂದು ಮಾತು ಎಂದು ಗೆದಿಯುವದೋ ನೋಡುವೆನು.”

ಅನಲಾ ದವಾಬಾಸೆಗೆ ಹೋದಳು. ಉಳಿದ ದಾದಿಯರು ಅವಳನ್ನು ಆದರದಿಂದ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡರು.

ಅಪರೇಶನ್ನದ ವೇಳೆ ಸಮಾಪಿಸಿತು. ಅನಲಾ ಡಾಕ್ಟರ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅಪರೇಶನ್ನ ವಿಧಿ-ವಿಧಾನವನ್ನು ಕೇಳಿದಳು.

“ಅನಲಾತಾಯಿ, ರೋಗಿಗೆ ವಯಸ್ಸಾದಂತಿದೆ. ತಲೆಯು ಜಜ್ಜಿ ಸ್ಫೂತಿ ತಪ್ಪಲಾಗಿದೆ. ಮಿದುಳಿನ ಒತ್ತಡದಿಂದ ರೋಗಿಗೆ ಇನ್ನೂ ಸ್ಫೂತಿಯಿಲ್ಲ. ಒಂದು ಕಡೆಗೆ ತಲೆಯೊಡೆದು ಬಹಳ ರಕ್ತಶ್ರಾವವಾಗಿದೆ. ಆದರೆ

ಬದಕುವನೆಂಬ ಅರಯಿಸಿ. ಅವರಿ ನಾನು ಕರೆಸಿದನೆಂದು ನಿಮ್ಮ ಮನೆ ಯಲ್ಲಿ ತೊಂದರೆ ಇಲ್ಲವಷ್ಟೇ ?" ಎಂದು ವಿನಯದಿಂದ ಕೇಳಿದರು.

“ಡಾಕ್ಟರರೇ ಹಾಗೇನಿಲ್ಲ. ಅಕ್ಕನು ಸಂಪೂರ್ಣ ಗುಣ ಹೊಂದಿರು ವಳು. ನಾನು ವಾಜರ ಅಗಬೇಕೆಂದು ಅಕ್ಕನು ಅಗ್ರಹ ತೊಟ್ಟಿದ್ದಳು. ನಿಮ್ಮ ಕಾಗದ ಸಾಕಾಯಿತು, ಬಂದ.”

“ಸಂತೋಷ.”

“ಅಗಲಿ, ನಾನು ಎಲ್ಲ ಸಿದ್ಧತೆಯನ್ನು ಮಾಡುವೆ ”

“ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಊರ ಇಬ್ಬರು ಡಾಕ್ಟರು ಬರಬಹುದು. ”

ಅನಲಾ ತನ್ನ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೋದಳು. ಅದರಿ ರೋಗಿಯನ್ನು ಇನ್ನೂ ನೋಡಿರಲಿಲ್ಲ. ನೋಡಬೇಕೆಂಬ ಚಪಲತೆಯೂ ಅವಳನ್ನು ಕಾಡ ಲಿಲ್ಲ.

ಅಳುಗಳು ರೋಗಿಯನ್ನು ತಂದು ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಿಸಿದರು. ಡಾಕ್ಟರು ತಮ್ಮ ಗೆಳೆಯರೊಂದಿಗೆ ಬಂದರು. ಒಬ್ಬಬ್ಬ ವಾದಿ ಜನರು ಅನಲಾಸ ಕೈಕೆಗೆ ಸಹಾಯಕ್ಕೆ ನಿಂತರು.

ಡಾಕ್ಟರು ರೋಗಿಯ ಮುಖದ ಮೇಲಿನ ಮುಸುಕು ತೆರೆದು ‘ಇದೋ’ ಎಂದು ಜಜ್ಜಿದ ತಲೆಯ ಭಾಗವನ್ನು, ಗಾಯವನ್ನು ತೋರಿಸಿ ವರ್ಣಿಸ ಹತ್ತಿದರು. ಅನಲಾ ನೋಡಿದಳು. ಎದೆಯು ಝಲ್ಲೆಂದಿತು. ಮಿಂಚು ತಲೆ ಯನ್ನು ಹೊಕ್ಕು, ದೇಹದಲ್ಲಿ ಹರಿದು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಇಳಿದಂತಾಯಿತು. ಮನಸೂ, ಕೈಕಾಲುಗಳೂ ತಪಬಡಿಸಹತ್ತಿದವು. ಡಾಕ್ಟರು ತೋಳೇರಿಸಿ ಕೊಯ್ಯಲಿಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧರಾದರು. ಉಳಿದ ಸಹಾಯಕರು ರೋಗಿಯ ಜೀವ ಧಾರಣ ರಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕಾಯ್ದುಕೊಂಡಿರಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಹತ್ತಿದರು.

ಅನಲಾ ಕಾಣಬಾರದು, ವಿಚಾರಿಸಬಾರದು, ತರ್ಕಿಸಬಾರದು ಎಂದು ಕೊಂಡು ಬಂದ ಹೆನ್ನರಡು ವರಾಹಗಳ ಸಂಗತಿಯು ತಾನಾಗಿ ಓಡೋಡಿ ಕಣ್ಣ ಮುಂದೆ ಬಂದು ಬಂದು ಹೋಗಹತ್ತಿತು. ಬಂದು ಸಾರೆಯಲ್ಲಿ, ಹತ್ತಿ ವೃತ್ತ ನೂರು ಸಾರೆ ಅನಲಾಸ ಸ್ಮರಣೆಯ ಭವ್ಯವಾದ ಕೋಣೆಯಿಂದ ಹೊರ ಧುಮುಕಿ, ಕಣ್ಣ ಮುಂದೆ ಚಿತ್ರವಾಡಿ ಮರೆಯಾಗಹತ್ತಿತು. ತಾನೊಬ್ಬ ವಾದಿ. ಅಪರೇಶನ್ನದ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿರುವೆ. ಡಾಕ್ಟರಿಗೆ ಸಹಾಯಕಳಾಗಿ ನಿಂತಿರುವೆ

ಕನ್ನ ಸ್ಥಿರಬುದ್ಧಿ ಹೊಂದುವಾಡಿದರೆ ಘಾತ. ರೋಗಿ ಬದುಕಬೇಕಾದರೆ ತನ್ನ ಸರವು ಅಗತ್ಯ. ಮುಂತಾದ ವಿಷಯಗಳು ಮನಕುಮನಕಾಗಹತ್ತಿದವು.

ಡಾಕ್ಟರು ಅಪರೇಶನ್ನುದ ತಂದಿರುತ್ತಿರುವರು. ಅನಲಾ ದಾದಿ ಕೊಟ್ಟ ಶಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಒಂದೊಂದಾಗಿ ಡಾಕ್ಟರರ ಕೈಗೆ ಕೊಡ ತ್ತಿರುವಳು. ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಉಸಿರನ್ನು ಸಹ ಬಿಡದೆ ಎಲ್ಲರು ಕೆತ್ತಿದ ಪ್ರತಿಮೆಗಳಂತೆ ನಿಂತಿರುವರು. ವೌನವು ಸಾವ್ರಾಜ್ಯ ಸಿಂಹಾಸನದ ಮೇಲೆ ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ಕುಳಿತು ತೂಕಡಿ ಮುವಂತೆ ಶಾಂತ, ಶಾಂತ. ಅಪರೇಶನ್ನು ಮುಗಿಯಬಂದಿದೆ. ಡಾಕ್ಟರು ಕೊನೆಯ ಶಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಕೈನೀಡಿದರು. ಅನಲಾ ಮುಮ್ಮನೆ ನಿಂತಿರುವಳು. ಹಿಡಿದ ಶಸ್ತ್ರ ಡಾಕ್ಟರರ ಕೈಗೆ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಹೊರಳಿದರು. ಅನಲಾಸ ನಿಶ್ಚಲ ಭಾವ ಪೂರ್ಣ ಮೂರ್ತಿ ಕಂಡಿತು. ಡಾಕ್ಟರು “ಅನಲಾ!” ಎಂದರು. ಎಚ್ಚೆತ್ತಳು. ಗಾಬರಿಯಾಗಿ ಕೈಯಲ್ಲಿಯ ಶಸ್ತ್ರ ಕೊಟ್ಟಳು ಅಂತೂ ಮುಗಿಯಿತು. ಅಳುಗಳು ರೋಗಿಯನ್ನು ಮೆಲ್ಲಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋದರು.

ಬಟ್ಟೆಬರೆಗಳನ್ನು ಬದಲಿಸಿ ಕೈಕಾಲು ತೊಳೆದು ಡಾಕ್ಟರು ಅನಲಾ ನನ್ನು ಕರೆಕಳುಹಿದರು. ಅನಲಾ ಬಂದು ಹುಚ್ಚುಹುಚ್ಚಾಗಿ ಮುಖ ಕೆಳಗೆ ಮಾಡಿ ನಿಂತಳು.

“ಅನಲಾತಾಯಿ, ನಿಮ್ಮ ಮನಸು ಏಕೋ ಇಂದು ವ್ಯಗ್ರವಾಗಿದೆ?” ಎಂದರು.

“ಡಾಕ್ಟರ.....”

“ನೂರಾರು ಅಪರೇಶನ್ನುಗಳೆ ಅನುಭವವುಂಟು ನಿಮಗೆ ! ”

“ಅಹುದು ಡಾಕ್ಟರ....”

“ಆದರೆ ಇಂದು ಹೀಗೇಕೆ ?”

“ಮನಸು ಒಂದಿಷ್ಟು ಅಸ್ಥಿರವಾಗಿದ್ದಿತು. ಕ್ಷಮಿಸಿರಿ.”

“ನಾನು ಕಾರಣವನ್ನು ಕೇಳಬೇಕೆಂದು ಕರೆಸಿಲ್ಲ. ನೀವು ಹಾಗೆ ಹೇಳಿದ್ದರೆ ನಾನು ಕರೆಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.”

“ಡಾಕ್ಟರ, ನಿಮ್ಮ ವಿನಯವನ್ನು ನಾನು ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಎತ್ತಿ ಅಡ ಬಯಸುವದಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಮನಸು ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಹೀಗಾಗದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವೆನು.” ಎಂದು ಸೌಮ್ಯವಾಗಿ ಮಾತಾಡಿದಳು.

“ಅವನು ಬದುಕಿದರೆ ಆ ಪುಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಿಮಗೂ ಬಂದಿಷ್ಟು ಪಾಲು ಇರಲೆಂದು ಕಲೆಕಳುಹಿದೆ.” ಎಂದು ಡಾಕ್ಟರು ನಕ್ಕರು.

“ಆ ಪುಣ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ಅಭಿಮಾನಪಡುವೆ. ನನ್ನ ವ್ಯಗ್ರತೆಯ ಕಾರಣವನ್ನು ನಾನು ಈಗಿಸಿಂದಲು ಮರೆಯುತ್ತಿರುವೆ. ಅದರ ಡಾಕ್ಟರ್, ರೋಗಿಯ ಮೈಯಿಂದ ರಕ್ತವು ಬಹಳ ಹೋಗಿದೆ. ಗಾಯವೂ ದೊಡ್ಡದಿದೆ.

“ಅಹುದು. ಎಂಟು-ಹತ್ತು ದಿನಗಳು ಹೋಗಲಿ. ರೋಗಿ ಯಾರೆಂದು ಬಲ್ಲೀರಾ ?”

“ಇಲ್ಲ.”

“ಗಂಧಮಾಧವ ದೇವಾಯಿ. ಅವನು ತೊಟ್ಟ ಮೂಸಿದ ಹರಕ ಕೋಟಿ ನಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಕೆಲ ಸಂಗತಿಗಳು ತಿಳಿಯುವಂತಹ ಕಾಗದಗಳುಂಟು. ನೂದಲು ಅವನೊಬ್ಬ ದೊಡ್ಡ ಮನೆತನದವನು ಬೇಕು !”

“ಅಸಂಭವದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕುವನೆ ?” ಎಂದು ವಿಚಾರವನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿಸಿದಳು.

“ಗೋಕಾಕದ ಮೋಟಾರಿನಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿ ಈ ಅವಸ್ಥೆಗೆ ಬಂದಿರುವನು. ಅಷ್ಟೇಷ್ಟರು ಯಾರೆಂದು ತಿಳಿಯದು.”

“ತಿಳಿಯದೇ !”

“ಹೆಚ್ಚಿನ ವಿಚಾರ ನಮಗೇನು ಮಾಡುವದು ? ಮೋಟಾರದವರು ತಂದು ಹಾಕಿದರು. ನಮ್ಮ ಕೆಲಸ ಗುಣವಡಿಸುವದು. ಕರ್ತವ್ಯದ ಫಲವೆಂದು ಅವನು ಬದುಕಿದರೆ ಸರಿ.”

“ಆಗಲಿ” ಎಂದು ನುಡಿದು ತನ್ನ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೋದಳು.

ಸಂಜೆಯಾಯಿತು. ಅನಲಾನ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಹರಡಿದ ವಿಚಾರಮಾಲೆಯು ಗೊಂದಲದಲ್ಲಿ ಕೆಡವಿ ಮನಸಿಗೆ ಸಮೃದ್ಧಿಯನ್ನಂಟುಮಾಡಲೊಲ್ಲದು. ರೋಗಿಯ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ, ಡಾಕ್ಟರು ‘ಗಂಧಮಾಧವ ದೇವಾಯಿ’ ಎಂದು ಹೆಸರು ಹೇಳುವುದಕ್ಕೂ ತಾಳ-ಮೇಳ ಹೊಂದಿ ಇವನೇ ತನ್ನ ಗಂಡನೆಂದು ಅರಿಯುವದು ತಡವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ತೊಟ್ಟ ಕೋಟಿ ನಲ್ಲಿಯ ಇನ್ನೂ ಕೆಲ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಅರಿತು ತಾನೇನು ಮಾಡಬೇಕು? ಅರಿತ ಸಂಗತಿಯನ್ನೇ ಮರೆಯಬೇಕೆಂಬ ಪ್ರಯತ್ನದಲ್ಲಿದ್ದ ತನಗೆ ಅವುಗಳಿಂದ

ಉಪಯೋಗವೇನು ? ಸರಿ. ಅವನ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡದೆ ಇಂದಿಗೆ ಹನ್ನೆರಡು ವರುಷಗಳಾದವು. ಇಂದು ನೋಡಿ ಮನಸು ಒೀಗೇಕೆ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಹೊಂದಬೇಕು ? ಈ ವರೆಗೆ ನೂರಾರು ಅಪರೇಶನ್ನುಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ತಾನು ಬಲ್ಲೆ. ಗಂಧಮಾಧವನ ಕಿಂತಲೂ ಚಿಕ್ಕವರಿದ್ದರು. ದೊಡ್ಡವರಿದ್ದರು. ಆಗ ಯಾವ ಬಗೆಯ ಚಿಂತೆಯ ಸಂತ ಇರಲಿಲ್ಲ ಇಂದು ಒೀಗೇಕೆ ? ನೂರಾರು ಅಸಂಬದ್ಧ ಸಂಗತಿಗಳು ತಲೆಯನ್ನು ಸೇರಿ ನೋವನ್ನಂಟು ಮಾಡಿದವು.

ಅಂದು ರಾತ್ರಿ ಅನಲಾನಿಗೆ ಬಿಡುವು. ಆಸ್ಪತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ರಾತ್ರಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಮನಗೆ ನಡೆದಳು. ದಾರಿಯುದ್ದಕ್ಕೂ ಇದೇ ಏಜಾರ. ಮನಸು ಎಳೆ-ಎಳೆದು ಹಿಂದೆ ಜಗ್ಗಿ ನಿಲ್ಲಿಸುವದು. ಕರ್ತವ್ಯವು 'ಅವನೊಬ್ಬರೋಗಿ; ಮುಂದೆ ನಡೆ' ಎನ್ನುವದು.

ಈ ಮಾತಿಗೆ ಮನಸು ' ಎಲೇ, ನಿಷ್ಕರುಣೆ ಕರ್ತವ್ಯವೇ, ಗಂಧಮಾಧವನು ಅನಲಾನ ಧರ್ಮಪತಿಯು. ಅನಲಾನ ಸ್ತ್ರೀಜೀವನಕ್ಕೆ ಎರಡು ದಿನ ಮಾದರು ಮಂಗಲದಾಯಕವಾಗಿ ಸುಖಪಟ್ಟಿರುವನು ' ಎನ್ನುವದು.

“ಹೋದ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಯಾರಿಗೆ ಯಾರೋ ? ಎನ್ನುವಂತೆ ಅದರ ಏಜಾರ ಈಗೇಕೆ ?” ಎಂದು ಕರ್ತವ್ಯವು ಒಣ ಬಿಡುವದು.

“ಛೇ, ಅನಲಾನು ಒಬ್ಬ ಮಾನವಳು. ದಯೆ, ಮಾಯೆ, ಪ್ರೀತಿ ಮುಂತಾದ ಉದಾತ್ತ ಏಜಾರಗಳು ಅವಳಿಂದ ತೋಲಗಿಹೋಗಿವೆಯೆಂದು ಅಳಿಯಬೇಡ. ಅವಳ ಪತ್ನಿ-ಜೀವನದ ಮುಕ್ತಾಲು ಭಾಗ ಸಂಕಟಗಳಿಂದ ತುಂಬಿರಬಹುದು. ನಿವೃತ್ತ ಪೂರೈಭಾಗವೆಲ್ಲ ದುಸ್ಸು, ದುರ್ವಿಕಾರಗಳಿಂದ ಹೆಣೆದಿರಬಹುದು. ಕಣ್ಣೀರಿನ ಕಾಲುವೆಯನ್ನೇ ಹರಿಸಿರಬಹುದು. ಅದರ ಒಂದರ್ಧಕಾಲವಾದರು ಅಕೆ ಧರ್ಮಪತ್ನಿಯೆಂದು ಗಂಧಮಾಧವನ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಲ್ಲವೆ ? ದಯೆಯ ಭಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿಲ್ಲವೇ ? ಸಂಸಾರಸುಖಕ್ಕಾಗಿ ಗಂಧಮಾಧವನನ್ನು ನಗೆಯಿಂದ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡಿಲ್ಲವೇ ? ಇಂದು ಹೊತ್ತು ನಿಂತ ಈ ದೇಹವು ಅವನನ್ನು ಗಂಡನೆಂದು ಕರೆದು ಅಭಿಮಾನ ಪಟ್ಟಿಲ್ಲವೇ ? ಅವಳ ಕೈಗಳು ಸೇವೆಗಾಗಿ ಹಾತೊರೆದು ನಿಂತಿಲ್ಲವೇ ? ಇವೆಲ್ಲವುಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ಮರೆಯಬಿಡುತ್ತೆ !”

“ಅದೆಲ್ಲ ಸಂಕುಚಿತ ಭಾವನೆ.” ಕರ್ತವ್ಯವು ಮನಸನ್ನು ಹಳೆಯಿತು.

“ನೀನು ಕುರುಡ.” ಮನಸು ಅಣಕಿಸಿತು.

ಒಗೆಯೆ ಗೊಂದಲಗೊಂದಲಮಯವಾಗಿ ದಾರಿಯನ್ನು ತುಳಿದಳು. ಮನೆಯನ್ನು ಮುಟ್ಟಿದ ಸಂಗತಿಯು ತಿಳಿಯದು. ಪಡಸಾಲೆಯ ಒಂದು ಕುರ್ಚಿಯ ಮೇಲೆ ಆಯಾಸಗೊಂಡವರಂತೆ ಕುಳಿತಳು. ಮನಸು ಇಷ್ಟು ಅಸ್ಥಿರವಾದುದು ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಇದೇ ಮೊದಲು.

ಮಕ್ಕಳು “ಅನಲಾತಾಯಿ!” ಎಂದು ಎಷ್ಟೋ ಕೂಗಿಟ್ಟು ಕರೆದವು. ಮರುನುಡಿಯಿಲ್ಲದ್ದರಿಂದ ಮತ್ತೆ ಹೊರಗೆ ಹೋದವು. ಅಕ್ಕನು ಒಂದಿಷ್ಟು ತಿರುಗಾಡಿಕೊಂಡು ಬರಲು ಹೊರಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಳು. ಪಡಸಾಲೆಯಲ್ಲಿ ತಾನೇ ತಾನು. ಬೇರೊಂದು ವಿಚಾರವಿಲ್ಲದ್ದರಿಂದ ಮನಸು ಮತ್ತೆ ಮುಂದುವರಿದು ಸುಪ್ತ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಕೊರೆದು ಚಿತ್ರವಾಡಿಸಹತ್ತಿತು :

ಮದುವೆಯಾದ ಮೇಲಿನ ಎರಡು ವರುಷಗಳ ಸಂಗತಿಯು ಕ್ಷಣಾರ್ಧದಲ್ಲೆ ಮುಗಿಯಿತು. ಆ ಕೊನೆಯ ದಿನದ ದುರಂತ ಘಟನೆಯು ನಿವಾಸವಾಗಿ, ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕಣ್ಣು ಮುಂದೆ ಕಾಲಿಟ್ಟು ನಡೆಯಹತ್ತಿತು.

ಅನಲಾ ನಿನ್ನೆ ರಾತ್ರಿ ಗಂಡನಿಂದ ತಂದ ಹೊಡೆತಗಳಿಗೆ ಮಲಮುಸವರಿ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಹತ್ತಿರುವಳು ತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ ಬಾಳೆಯ ಕಾಯಿಯಂತೆ ಗಡುತರವಾಗಿ ಉಬ್ಬಿ ಹಸಿರಿಟ್ಟ ಬಾಸುಳಕ್ಕೆ ಮಲಮು ತೊಡೆಯುವ ಮುಂದೆ ಕೈಚಾರಿ ಬಾಟಲಿಯು ಬಿದ್ದಿತು. ಗಾಯದ ಮೇಲೆ ಬರೆ ಎಳೆದಂತೆ ನೋವು ಅಧಿಕವಾಗಿ ಕಣ್ಣೀರು ತಾವಾಗಿ ಹರಿಯಹತ್ತಿದವು. ಆದರೂ ಸರಗಿನಿಂದ ಒರಸಿಕೊಂಡು ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿದಳು. ಗಂಡನಿಗೆ ವಿವೇಕ ಎಂದು ಬರುವದೋ ಎಂದು ಅತ್ತ ಕಣ್ಣೀರು ಬಡಿತಕ್ಕಿಂತಲೂ ಅಧಿಕವಾಯಿತು. ಎದುರು ಗೋಡೆಗೆ ತೂಗುಹಾಕಿದ ಬಾಲಗೋಪಾಲನ ಮೂರ್ತಿಗೆ ಭಾವೋದ್ರೇಕದಿಂದ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದಳು. ಮದುವೆಯ ಪೂರೈದಲ್ಲಿ ತಾನು ಅನುಭವಿಸಿದ ಸುಖಸ್ವಪ್ನ ಇಂದು ಶತಚೂರ್ಣವಾಗಿ ಹರಿದುಹೋಯಿತು. ಸಂಕಟಮಯವಾದ ತನ್ನ ಬಾಳನ್ನು ಹಳಿದುಕೊಂಡಳು. ಇದನ್ನು ಇನ್ನೂ ಎಷ್ಟು ದಿನ ಉಣ್ಣುಬೇಕಾಗುವದೋ ಎಂದು ಅಲೋಚಿಸಿದಳು. ನಾಳೆ ವಿವೇಕ ಬಂದೀತು, ಇನ್ನು ಬಹಳ ದಿನ ಉಳಿಯಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಎಂಬ ತಾಳ್ಮೆಯಿಂದ ದಿನ ಕಳೆದಳು.

ಆಗ ಇಳಿಹೊತ್ತಿನ ಸಮಯ. ಆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಹೊರತು ಬೇರಾರೂ ಇಲ್ಲ. ಒಬ್ಬಳೇ ಒಬ್ಬಳು ಇಡೀ ಮನೆಗೆ. ಮದುವೆಯಾದ ಮೇಲೆ ಬಂದು ದಿನದ ಮನೆ ತುಂಬಿ ನಿಂತ ಭಾಗ್ಯವು ಇಂದು ಬರಿದು ಬರಿದು. ವೇಶ್ಯೆಯ ಮನೆಗೆ ಸಾಲುಗಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಹರಿದುಹೋಗಿದೆ. ಹಾಗೆ ಮಾಡಬಾರದೆಂದು ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೇಳಿಹೋಗಿ ನಾಲ್ಕೈದು ಸಾರೆ ಬೆನ್ನು ಕಾಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಳು. ಇತ್ತಲಾಗಿ ಆ ಮಾತನ್ನೇ ಎತ್ತಲಾರದವಳಾಗಿ ಕುಳಿತಿರುವಳು. ತನ್ನ ಬಿಟ್ಟ, ತನ್ನ ತಾಳ್ಮೆ ಗಂಡನನ್ನು ಸನ್ಮಾನ್ಯರ ಕಡೆಗೆ ಎಳೆಯಲು ಎಷ್ಟು ಮಾತ್ರವೂ ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿ ನಿಲ್ಲಲಿಲ್ಲವು.ಎಂದು ವಿಚಾರಿಸುತ್ತಿರುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಬಾಗಿಲ ತೆರೆದ ಸಪ್ಪಳಿಯಿತು. ಗಂಧಮಾಧವನು ಬಂದನು.

ಗಂಡನು ಬಂದನೆಂದು ಒಳಮನೆಗೆ ಹೋದಳು. ಬಂದಿನಿಂದ “ಶ್ರೀಮತೀ....!” ಎಂದು ಒದರುತ್ತ, ಜೋಲಿಯನ್ನು ಹೊಡೆಯುತ್ತ ಮಾಧವನು ಒಳಬಂದನು. ಒಳಮನೆಯ ಒಂದು ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಅನಲಾ ಗೋಡೆಗೆ ಒರಗಿ ನಿಂತಳು.

ಗಂಡನ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಅವಸ್ಥೆ ಮಾತು. ಹೇಸಿಕೆ ಬರುವಂತಹ ಮೈಮೇಲಿನ ಬಟ್ಟೆ. ಅರ್ಧ ಪ್ರಜ್ಞೆ; ಅರ್ಧ ವಿಸ್ಮೃತಿ ಬಾಯಿಂದ ದುರ್ಗಂಧ ವಾಸನೆ. ಮುಖದ ಮೇಲೆ ಭೀಕರ ಕಣ್ಣು. ನಿಶ್ಚೇಷವಾಗಿ ಒಣಗಿ ನಿಂತ ಕೈಕಾಲು. ನೋಡಿ ಅನಲಾನಿಗೆ ಅಸಹ್ಯವೆನಿಸಿತು. ಇಂಥ ಪತಿಯನ್ನು ಅಜನ್ಮ ಸೇವೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ನಿಲ್ಲಬೇಕೇ ? ದೇವಾ....!” ಎಂದು ಕಣ್ಣೀರು ಹರಿಸಿದಳು. ಗಂಧಮಾಧವನು ಅವನ್ನು ಕಂಡನು. ತೊದಲಿಸುತ್ತ, “ನನ್ನನ್ನು ನೋಡಿ ನಿನಗೆ ದುಃಖವಾಗುವದೇನೇ ?” ಎಂದನು. ಬಾಯಿಂದ ದುರ್ಗಂಧ ವಾಸನೆಯು ಹೊರಟಿತು.

ಅನಲಾ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದಳು. ಕಣ್ಣಿಂದ ನೀರು ಹಾಗೇ ಹರಿಯುತ್ತಿದ್ದವು.

“ನನ್ನ ಈ ಅವಸ್ಥೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಹೇಸಿಕೆ ಬಂದಿತೇನು ?” ಕುರ್ಚಿಯ ಮೇಲೆ ಛೊಪ್ಪನೆ ಕುಳಿತನು.

ಮತ್ತೂ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದಳು.

“ಮಾತಾಡುವಿಯೋ, ಇಲ್ಲವೋ ?” ಬಡಿಗೆಯನ್ನು ಕೈಚಾಚಿ ತೆಗೆದು ಕೊಂಡನು.

ಅಸಲಿನು ಕಣ್ಣೂರನಿಕ್ಕೊಂಡಳು. ಗಂಡನನ್ನು ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ನೋಡಿದಳು. ಹೇಸಿಕೆ, ತಿರಸ್ಕಾರದ ಸುಳಿಗಳು ಮುಖದ ಮೇಲೆ ಮೂಡಿಕೊಂಡವು. ಗಂಡನ ಕಠೋರ ಮಾತುಗಳನ್ನು, ಅಸಭ್ಯವರ್ತನೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿಭಟಿಸಬೇಕೆಂದಳು. ಗಂಭೀರತೆಯು ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ಇಣಕಿಕ್ಕಿತು; ಫೈರ್‍ಯದ ಸಹಾಯದಿಂದ ಬೆಳೆದು ನಿಂತಿತು.

“ ಏನೆಂದೆ ? ಉತ್ತರವನ್ನು ಕೊಡದಿದ್ದರೆ ನೋಡು.” ಬಡಿಗೆಯನ್ನು ಮೇಲೆತ್ತಿದನು.

“ ಉತ್ತರವನ್ನು ಕೊಡುವೆ. ಒಂದಿಷ್ಟು ಆ ಕುರ್ಚಿಯ ಮೇಲೆ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಿ.” ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಗಡುಸುತನವನ್ನು ತಂದುಕೊಂಡು ನುಡಿದಳು.

“ ಹಾಂ! ಬೀಗೆ ಮಾತಾಡು. ನನ್ನನ್ನು ಕಂಡು ಹೇಸಿಕೆ ಏನು ? ”

“ ಅಹುದು. ಹೇಸಿಕೆಯಲ್ಲದೆ ತಿರಸ್ಕಾರವೂ ಉಂಟು.”

“ ನಾನು ನಿನ್ನ ಗಂಡನು ಇವನ್ನು ಮರೆಯಬೇಡ.”

“ ಇಷ್ಟು ದಿನಗಳ ವರೆಗೆ ಆ ಮಾತನ್ನು ಮರೆತಿಲ್ಲವೆಂದೇ ಈ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಿಂತಿರುವೆ.” ದನಿಯು ತಾರಕ್ಕೆ ಏರಿತು.

“ ನಾವು ಸರ್ವತಂತ್ರ ಸ್ವತಂತ್ರರು ತೀರಿಯಿರೇ ? ”

“ ಅಹುದು. ನಿಮ್ಮ ಈ ವ್ಯಕ್ತಿಯಿಂದ ಅಬಲೆಯರಾದ ನಾವು ಸಹ ಸ್ವತಂತ್ರ ಸ್ವತಂತ್ರರಾಗಬೇಕೆಂದು ಆಶಿಸುವೆವು.”

“ ನೀನು ಏನು ಮಾತಾಡುವೆ ? ” ಮಾತು ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಒಂದಿತು.

“ ನಿಮ್ಮ ಮಾತಿಗೆ ಉತ್ತರ ಕೊಡುತ್ತಿರುವೆ. ನಿಮಗೆ ಇನ್ನೂ ಏನಾದರು ಬೇಕಿದ್ದರೆ ಕೇಳಿ. ಹೆಣ್ಣುಜಾತಿಯ ವತಿಯಿಂದ ನಿಂತು ಉತ್ತರ ಕೊಡುವೆ.”

“ ಉಹು.....”

“ ಇಷ್ಟು ದಿನಗಳ ವರೆಗೆ ನಿಮಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಬರಬಹುದೆಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದೆ. ಆ ಮಾತು ಇಂದು ನಿಷ್ಕರ್ಷೆಯಾಗಿದೆ. ನಿಮಗೆ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಕಲಿಸಬೇಕಾಗಿ

ನಾನು ಬುದ್ಧಿಭೃಷ್ಟಳಾಗುವೆನೆಂದು ಮನದಟ್ಟಾಗಿದೆ. ನೀವು ಪಡೆದ ಬುದ್ಧಿ ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿರಲಿ. ಕೇಳಿರಿ, ಉತ್ತರವನ್ನು ಕೊಡುವೆ.”

“ಓ! ಇಷ್ಟು ಸಿದ್ಧಳಾಗಿ ಧೈರ್ಯದಿಂದ ನಿಂತಿರುವೆಯೋ?”

“ಇದೆಲ್ಲ ನಿಮ್ಮ ಪುಣ್ಯ. ಈ ಧೈರ್ಯಕ್ಕೆ ಅಭಿಮಾನಿದೇವತೆಗಳು ನೀವೆಯೇ. ಈ ಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮಿಂದ ತೇರ್ಗಡೆಹೊಂದಬಯಸಿ ನಿಂತಿರುವೆ.”

“ಹುಚ್ಚನಾಯಿಯಂತೆ ಈ ಮನೆಯಿಂದ ಹೊಡೆದೋಡಿಸುವೆ. ತಿಳಿಯಿತೇ!” ಸರಿಯೆ ಮದವು ಇಳಿಯುತ್ತ ಬರಹತ್ತಿತು.

“ಈ ಮನೆಯು ನಿಮ್ಮದು. ಧರ್ಮಪತ್ನಿಯಾಗಿ ನಿಮ್ಮ ನೆರಳಲ್ಲಿ ನಿಂತು, ನೀವು ಕುಣಿದಂತೆ ನಾನು ಬಾಳುವೆಯನ್ನು ಮಾಡಬಹುದು. ಆದರೆ ಈ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಧ ನನ್ನದಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಲು ಅಧಿಕಾರವಿಲ್ಲ. ಅದೇ ಇದ್ದರೆ ಈ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಡುವೆ ಗೋಡೆಯನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ, ನಿಮ್ಮ ಮುಖವು ಕಾಣದಂತೆ, ದನಿಯು ಕೇಳದಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೆ....”

“ಜೋಕೆ! ಎಚ್ಚರದಿಂದ ಮಾತಾಡು.”

“ನನ್ನ ಮಾತುಗಳ ಹಿಂದೆ ಎಚ್ಚರವೆ ಮೂರ್ತಿಗೊಂಡು ನಿಂತು ಮಾತಾಡುವದೆಂದು ತಿಳಿಯಿರಿ. ಎರಡು ವರುಷ ನಿಮ್ಮ ಸಂಗಡ ಎಚ್ಚರವಿಲ್ಲದೆ ನಡೆದು ಬಂದೆನು. ಈ ಮೊದಲೇ ನಾನು ಎಚ್ಚತ್ತಿದ್ದರೆ ನೀವು ಕಣ್ಣು ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದಿರೇನೋ? ಹೋಗಲಿ. ಕಳೆದ ದಿನಗಳ ಕಂತೆಯನ್ನು ನಾನು ಉಚ್ಚರಿಸಬಯಸುವದಿಲ್ಲ. ಈಗ ನಿಮ್ಮ ‘ಜೋಕೆ’ ಎಂಬ ಬೆದರಿಕೆಯು ಬಡಿತ ಕೈಂತಲೂ ಅಧಿಕವೆಂದು ತಿಳಿಯುವದಿಲ್ಲ.”

“ಶ್ರೀಮತಿ, ನನ್ನ ಸಹನೆಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಬೇಡ.”

“ಸಹನೆ ಶಬ್ದವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಅವರ ಅವಮಾನ ಮಾಡಬೇಡಿರಿ. ಅದು ನನ್ನ ಇಡುಗಂಟು. ನೀವು ಆ ಶಬ್ದವನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸಿದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪಪಡಬೇಕಾದೀತು.”

“ಯಾಕೆ, ನಿನ್ನೆಯ ಬಡಿತಗಳು ಗುಣವಾದವೇನು?”

“ಅದರ ಗೊಡವೆ ನಿಮಗೇನು ! ಅವು ನನ್ನ ಪಾಲಿನವು. ಅದರ ನಾಳಿನ ಬಡಿತಕ್ಕಾಗಿ ಯಾರನ್ನು ಹುಡುಕುವಿರಿ, ವಿಚಾರಿಸಿರಿ?”

“ಶ್ರೀಮತೀ.....”

“ಹೂ.....ಇದೇ ಕೊನೆಯ ಶ್ರೀಮತಿಯಾಗಲಿ ನಿಮ್ಮ ಬಾಯಿಂದ. ಶ್ರೀಮತಿಯು ನಿಮ್ಮ ಅಭಿಮಾನದ ಹೆಸರು. ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ‘ಶ್ರೀಮತಿ’ ಎಂದು ಕರೆಯಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಬಂಧನವೇನಿಲ್ಲ. ನಾನು ಅನಲಾ. ನನ್ನ ತಾಯಿ-ತಂದೆಗಳು ಪ್ರೇಮದಿಂದ ಇಟ್ಟ ಹೆಸರೇ ನನಗೆ ಅಭಿಮಾನ ಸ್ವದವಾಗಿದೆ. ”

ಗಂಧಮಾಧವನು ಗಕ್ಕನೆ ಎದ್ದು ಬಡಿಗೆಯನ್ನು ಅತ್ತಿತ್ತ ಹೊರಟು ಸಿದನು.

“ಎಚ್ಚರಿಕೆ ! ಒಂದು ಹೆಜ್ಜೆ ಮುಂದಿಟ್ಟರೆ ಪರಸ್ತ್ರೀಯ ಮೇಲೆ ಕೈಯೆತ್ತಿದ ಅಪವಾದ ಮಂದಿಯ ಕಿವಿಗೆ ಮುಟ್ಟಿತ್ತು.” ಎಂದು ಅನಲಾ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ನುಡಿದಳು.

“ಶ್ರೀಮತೀ, ನಾನು ಯಾರೆಂದೆ ?”

“ನೀವು ಯಾರೊಬ್ಬರನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ನೀವೇ ತಿಳಿದುಕೊಂಡರೆ ಸರಿಯಾದೀತು. ಈಗ ನಾನು ನಿಮ್ಮ ಒಂದೊಂದು ಮಾತಿಗೆ ಒಂದೊಂದು ಹೊಸ ಅರ್ಥವನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಿರುವೆ.”

“ನನ್ನೆದುರು ನಿಂತು ನೀಗೆ ಅವಮಾನಪಡಿಸಿದರೆ ನಾನು ಎಂದಿಗೂ ಸಹಿಸನು. ಶ್ರೀಮತೀ.....” ಬಡಿಗೆಯನ್ನು ಬೀಸುತ್ತ ಮುಂದೆ ಬಂದನು.

“ಸ್ಮರಣೆಯಲ್ಲಿರಲಿ. ಬಡಿಗೆಯನ್ನೆತ್ತಿದ ಗಂಡನಿಗೆ ಬೆನ್ನೊಡ್ಡಿ ನಿಲ್ಲುವ ಹೆಂಡತಿಯುಂಟು; ಎದುರು ಬಡಿಗೆಯನ್ನೆತ್ತಿ ನಿಲ್ಲುವ ಹೆಂಡತಿಯುಂಟು; ಕೊಡಲಿಯನ್ನೆತ್ತುವ ಹೆಂಡತಿಯುಂಟು; ಅಲ್ಲದೆ ಮಲಗಿದ ಗಂಡನ ಕುತ್ತಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಚೂರಿಯನ್ನೂರಿ ನಗುವ ಹೆಂಡತಿಯುಂಟು. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ನಾನು ಯಾವ ಪಂಗಡಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವಳೆಂದು ನೀವು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿದಂತಿಲ್ಲ. ನೀವು ಅದನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸಬೇಕೆಂದಿದ್ದರೆ ನಾನು ಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ನಿಲ್ಲಲು ಸಿದ್ಧಳಿರುವೆ.” ಎಂದು ತುಟಿಗಳನ್ನು ಕಡಿದು ಸೆರಗುಕಟ್ಟಿ ನಿಂತುಕೊಂಡಳು.

ಗಂಧಮಾಧವನು ಒಂದಿಷ್ಟು ಗಾಬರಿಯಾದನು.

“ಇಂಥ ಮಾತುಗಳಿಂದ ಈ ಮನೆಗೆ ಅಜನ್ಮ ಎರವಾಗಿ ನಿಲ್ಲಬೇಕೆ ಗುವದು, ಶ್ರೀಮತಿ!” ಎಂದು ಗದರಿಸಿದನು.

“ಅಹುದು. ಆ ಮಾತು ನನಗೆ ತಿಳಿಯದಿಲ್ಲ. ಈ ಹತ್ತು ಮೊಳದ ಮನೆಯ ಹೊರತು ಬೇರೆ ನೆಲವಿದೆ ಎಂದು ಇಂದು ನನಗೆ ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಈ ಮನೆಯ ನಿರ್ಜೀವ ಬಾಳುವೆಯಲ್ಲಿ ನಿಮಗೆ ಅಭಿಮಾನವೆನಿಸಿದರೆ ನೀವು ಸಂತೋಷಪಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಿರಿ.”

“ಓ, ಮನೆಯನ್ನು ಬಿಡುವ ಹೆದರಿಕೆಯನ್ನೂ ಹಾಕುವೆಯಾ?”

“ಆ ಮಾತಿಗೆ ನೀವು ಹೆದರಿಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿಯುವೆ.”

ಗಂಧಮಾಧವನು ಅವಾಕ್ಯಾಗಿ ನಿಂತನು.

“ನಿಮ್ಮನ್ನು ಹೆದರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಬೇಕೆಂದು ನಾನು ಇಚ್ಛಿಸಿಲ್ಲ. ಹೆದರುವಿರೆಂದೂ ತಿಳಿದಿಲ್ಲ. ಮಂಗಲದಾಯಕವಾದ, ಪಿಶ್ಯರಿಂದ ಇಳಿದು ಬಂದ ಮನೆಯ ಭಾಗ್ಯವನ್ನು ಬಣ್ಣದ ಕೋಳಿಯಂತಹ ಒಬ್ಬ ವೇಶ್ಯೆಗೆ ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿ ಕೊಟ್ಟು ನಗುವ ನಿಮಗೆ ನನ್ನಂತಹ ಹುಡುಗಿಂದ ಹೆದರಿಕೆಯಾದೀತೆಂದು ತಿಳಿಯಲಾರೆ. ನೈತಿಕ ಹೊಣೆಯನ್ನು ಬೀದಿಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಮಾರಿ ಕೊಂಡು ತಿರುಗಾಡುವ ಒಬ್ಬ ಕುಡುಕರು ನನ್ನಿಂದ ಭಯಪಡಬಹುದೆಂದು ಕಲ್ಪಿಸಲಾರೆ. ಧರ್ಮಪತ್ನಿಯನ್ನು ವೇಶ್ಯೆಗೂ ಕೀಳಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಬಂದ ಒಬ್ಬ ಅಸಭ್ಯಗೃಹಸ್ಥರು ನನ್ನ ಒಣಮಾತುಗಳಿಂದ ಅಂಜಬಹುದೆಂದು ನಂಬಲಾರೆ.....”

“ಶ್ರೀಮತಿ, ಯಾರ ಮುಂದೆ ಆಡುತ್ತಿರುವೆ!” ನಡುವೆ ತಡೆದು ಗಂಧಮಾಧವನು ಚೀರಿದನು.

“ನಿಮ್ಮ ಮುಂದೆ. ನಾನಾಡುವ ಮಾತುಗಳು ನಿಮ್ಮ ಹೃದಯಕ್ಕೆ ತಾಕುವಂತಿದ್ದರೆ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಪೋಷಿಸಿರಿ.”

ಗಂಧಮಾಧವನು ತುಟೆಗಳನ್ನು ಕಚ್ಚಿ ಜಿರಳು ಮುರಿಯುತ್ತ ನಿಲ್ಲುವನು.

“ಎರಡು ವರುಷಗಳ ಬಾಳುವೆಯಲ್ಲಿ, ಲಗ್ನದ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ ವಚನಕೊಟ್ಟ ಮಾತಿನಂತೆ ಎಷ್ಟನ್ನು ಪಾಲಿಸಿರುವಿರಿ? ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಳ್ಳಿರಿ. ಈ ಎರಡು ವರುಷದ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಕಣ್ಣು ಮುಂದೆ ನಿಲ್ಲಿಸಿಕೊಳ್ಳಿರಿ.

ನನ್ನ ಪಾಲಿಗೆ ಸಿಕ್ಕುವದನ್ನು ನಿನಗಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸುವೆ. ಇಷ್ಟು ಸಮಯದ ಹಗಲು ರಾತ್ರಿ ನನ್ನ ಪಾಲಿಗೆ ಒಂದುದು, ಒಡತ, ಜೈಗಲು, ಅಸಮಾನ ಭಲ, ಮೋಸ, ವಂಚನೆ. ಇನ್ನೂ ಏನು ಬೇಕು? ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಸಹ ನಿಮ್ಮ ವಿಚಾರ ಮೂರ್ತಿಯ ಅವತಾರದ ಲೀಲಾಜಾಲವೇ! ನಾನಾಡಿದ ಮಾತು ಗಲ್ಲ ತಪ್ಪಿದ್ದರೆ ಹೇಳಿ, ತಿರುಗಿ ತೆಗೆಯಹಚ್ಚಿರಿ....." ಅನಲಾನ ಕಣ್ಣು ಕೆಂಪಾಗಿ ಶುಟಿಗಳು ನಡುಗುತ್ತಿದ್ದವು.

"ಹೊರಡು ಇಲ್ಲಿಂದ. ಹೊರಡು." ಗಂಧಮಾಧವನು ಬಿಡಿಗೆಯನ್ನು ಸೆಲದ ಮೇಲೆ ಅಪ್ಪಳಿಸಿ ಕೂಗಿದನು.

" ನೀವಾಡುವ ಮಾತಿನ ಪೂರ್ವದಲ್ಲೆಯೇ ಅದನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸಿರುವೆನು. ನಿಮ್ಮ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ಈಗ ನಾನು ನಡೆಯಬೇಕಾದುದಿಲ್ಲ."

"ಹೊರಡು. ಮನೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಡು."

"ನಿಮ್ಮ ಮನೆಯ ಕಡೆಯ ಹೊಸ್ತಲವು ಇಲ್ಲಿಂದ ಹತ್ತು ಹೆಜ್ಜೆಯ ಮೇಲಿದೆ. ಹಸ್ತೊಂದನೆಯ ಬಿಜ್ಜೆಗೆ ನಿಮ್ಮ ಅಧಿಕಾರ ತಪ್ಪಿತು. ನನಸಿನಲ್ಲಿ ರಲಿ."

ಅನಲಾ ಹೊರಡುವಳು. ನಾಲ್ಕಾರು ಹೆಜ್ಜೆ ನಡೆದಿರಬೇಕು.....

" ಶ್ರೀಮತಿ.... .." ಗಂಧಮಾಧವನು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಅರಚಿದನು. ಅನಲಾ ತಿರುಗಿ ಬಂದು " ಓ! ಶ್ರೀಮತಿಯ ಹೆಸರಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಅಫಮಾನ ವಿಧಿ; ಅಧಿಕಾರವಿದೆ. ಅದು ನಿಮ್ಮ ಸೂತ್ತು. ಅದನ್ನೂ ಅಳಿಸಿ ಹಾಕುವೆನು." ಎಂದು ಮಂಗಳಸೂತ್ರವನ್ನು ಹರಿದು ಗಂಡನ ಪಾದಗಳ ಮೇಲೆ ಇಟ್ಟು "ಈಗ ನಾನು ಶ್ರೀಮತಿಯಲ್ಲ. ನಿಮ್ಮ ಪತಿ-ಪುಣದಿಂದ ಮುಕ್ತಳಾಗಿ ನಿಂತಿರುವೆ. ನಾನು ಹೋಗುವೆ" ಎಂದು ಹೊರಟಳು. ಮತ್ತೆ ಐದಾರು ಹೆಜ್ಜೆ ನಡೆದಿರಬೇಕು, ಗಂಧಮಾಧವನು ಹುಚ್ಚು-ಹುಚ್ಚಾಗಿ ನಗುತ್ತ "ಓ! ನಿನ್ನ ಬೂಟಾಟಿಕೆಯು ತಿಳಿಯಿತು. ಇದಕ್ಕೆ ಇಷ್ಟೊಂದು ನಂಟಕವನ್ನು ಹೂಡಿದೆಯಾ ?" ಎಂದು ಮುಖದ ಮೇಲೆ ಕೈ ಎಳೆದುಕೊಂಡನು.

"ಏನು? ಮನದ ವಿಸಮೋಮ್ಮೆ ಹೊರಬರಲಿ. ಅದನ್ನಷ್ಟು ತೊಳೆದು ಹೋಗಲು ನಿಂತಿರುವೆ." ಎಂದು ಸೈನಿಕರಂತೆ ಅನಲಾ ಹೊರಳಿ ನಿಂತಳು.

"ನೋಡುವೆ. ಆ ಮುಂದೆ ಹೇಳುವೆ. ಹೋಗು. ಹೋಗು...."

ಎಂದು ಗಂಧಮಾಧವನು ಮೂಗು ತಿಕ್ಕಿದನು. ಅನಲಾ ಹಾಗೇ ತುಟಿಗಳನ್ನು ಕಚ್ಚಿ ನಿಂತಳು. ಕೆಲಹೊತ್ತಿನ ಮೇಲೆ “ನಿನ್ನ ಪುನರ್ವಿವಾಹದ ಸತಿಯ ಆಯುಸ್ಸು ಎಷ್ಟಿದೆ ಎಂದು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವೆ. ಹೋಗು. ” ಎಂದು ಅಣಕವಾಡಿದನು.

“ಅದರರ್ಥವನ್ನು ಹೀಗೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರಾ ? ”

“ ಹಾಗೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಬೇರೆ ಜನರ ಸಹಾಯದ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಬೇಕಿಲ್ಲ. ”

“ಆಗಲಿ. ಅದರ ನಿವಾರಣೆಯನ್ನೂ ಮಾಡುವೆನು” ಎಂದು ಒಳಗೆ ಹೋಗಿ ಒಂದು ಕಾಗದವನ್ನು ತಂದಳು. ಅದರಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಹಣೆಯ ಮೇಲಿನ ಕುಂಕುಮವನ್ನು ಕೆದರಿ ಉದುರಿಸಿದಳು. ಕೈಯಲ್ಲಿಯ ಬಳೆಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಅದರಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟಳು. ಅವುಗಳನ್ನು ಗಂಡನ ಪಾದದ ಮೇಲೆ ಇರಿಸಿ “ಆಯತೇ? ನಿಮ್ಮ ಸಂಶಯದ ನಿವಾರಣೆಯಾಯಿತೇ ? ಕೌಮಾರ್ಯದಿಂದಲೂ ಪಡೆದು ಕೊಂಡು ಬಂದ ಸ್ತ್ರೀಸಂಪತ್ತನ್ನು ನೀವು ಬೇಡದಿದ್ದರೂ ನಾನು ವಾಸವಾಗಿ ಕೊಟ್ಟಿರುವೆ. ಮತ್ತೇನು ?” ಎಂದಳು.

“ಈ ರೂಪಕ್ಕೆ ಕೂದಲಿನ ಅವಶ್ಯಕತೆಯೇನು ?”

“ ಪಾಪಿ! ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ವಿಷವಿದ್ದರೆ ತೊಳೆದು ಸ್ವಚ್ಛಮಾಡಬಹುದು. ವಿಷದಿಂದಲೇ ಹೃದಯವನ್ನು ಎರಕಹೊಯಿದಿದ್ದರೆ ತೊಳೆಯುವವರಾರು ? ”

“ ಹೂಂ. ಏನೆಂದೆ ?”

“ ನಾನು ಕರ್ಣನ ಅವತಾರವೆಂದು ನಿಮ್ಮ ಮುಂದೆ ನಿಂತಿಲ್ಲ. ನಿಮ್ಮ ಸೊತ್ತನ್ನು ನಿಮಗೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದೆ. ಈಗ ನಾನು ಯುಣಮುಕ್ತಳು. ಹೋಗುವೆನು. ಕೊನೆಗೆ ನಿಮ್ಮ ಆಶೀರ್ವಾದದ ಆಸೆಯನ್ನು ಬಯಸದೆ ನಮಸ್ಕರಿಸುವೆ. ” ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಹೊರಟಳು.

“ ಶ್ರೀಮತಿ ಈಗ ನಾನಾದು ?”

ಬೀದಿಯ ಮೇಲೆ ನಿಂತ ಒಬ್ಬ ಛಿಕ್ಷುಕಿಯನ್ನು ತೋರಿಸಿ “ ನಿಮ್ಮ ಮಾತಿಗೆ ಅವಳು ಉತ್ತರವನ್ನು ಕೊಡುವಳು.” ಎಂದು ನುಡಿದು ಬಾಣದಂತೆ ಹೊರಟಳು. ಮನೆಯನ್ನು ತಿರುಗಿ ಸಹ ನೋಡಲಿಲ್ಲ. ಅಂದೇ ಗಾಡಿ

ಯನ್ನು ಹತ್ತಿ ಅಕ್ಕನ ಮನೆಗೆ ಬಂದಳು.

ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ತಿರುಗಾಡಿಕೊಂಡು ಅಕ್ಕನೂ ಬಂದಳು.

“ಅನಲಾ, ಒಂದು ಬಹಳ ವೇಳೆಯಾಯಿತೇ?” ಎಂದು ಕರೆಯಲು, ಅಪ್ರತಿಭಳಾಗಿ “ಇದೇ ಬಂದೆ ಅಕ್ಕಾ.” ಎಂದು ಪ್ರಜ್ಞಕ್ಕೆ ತಲೆವಾಗಿ, ಮೈ ಮುರಿದುಕೊಂಡು ಒಳಗೆ ಹೋದಳು.

ಈ ಹನ್ನೆರಡು ವರುಷಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಮರಂತ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ದೀರ್ಘವಾಗಿ ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಂಡು ಇದೇ ಮೊದಲು.

೩

ಗಂಧಮಾಧವನ ಗಾಯದ ಹೊಲಿಗೆಗಳನ್ನು ಬಿಚ್ಚಲು ೧೦-೧೨ ದಿನಗಳು ಕೂಡಿದವು. ಅವರೆ ಅವನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯು ಕಠಿಣವೆನಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಮೊದಲೇ ಇಳಿವಯಸ್ಸು; ಪ್ರಪಂಚಿಕ ಸಂಕಟಗಳಿಂದ, ನಿರಂತರ ಚಿಂತೆಯಿಂದ ದೇಹ ಬಹಳ ಸವೆದುಹೋಗಿದ್ದಿತ್ತು. ಅನಲಾ ಬಟ್ಟೆ ಹೋದ ಮೇಲೆ ಅವನ ಜೀವನಕ್ರಮವು ಸರಿಯರಲಿಲ್ಲ. ಸಿಕ್ಕ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಊಟ, ನಿದ್ರೆ ಬಂದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಒಂದಿಷ್ಟು ಆಡ್ಡಾಗುವದು, ಅರೆನಿದ್ರೆಯಲ್ಲಿ ನಾನಾ ಬಗೆಯ ದುಸ್ವಪ್ನಗಳ ಕುಣಿವಾಟ, ಮೇಲೆ ಅನಲಾಸಿಗೆ ಕೊಟ್ಟ ದುಃಖ ಅವಮಾನಗಳು ವಿಕಾರಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಾಳಿ ಅಣಕಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಊರು ಬಟ್ಟೆ ಅನೇಕ ದೇಶ-ಕೋಶಗಳನ್ನು ತಿರುಗಿದನು. ಮನಸಿಗೆ ನೆಮ್ಮದಿಯಿಲ್ಲ. ಇಂಥ ಗುರಿಯಿಲ್ಲದ ಬಾಳಿನಲ್ಲಿ ಮೇಲೆ ಅಪಘಾತ. ಗಾಯದಿಂದ ರೋರದ ಬಹಳ ರಕ್ತ ಸೋರಿ ಹೋಗಿದೆ. ಅನಲಾ ಎಷ್ಟೋ ಉಪಚಾರವನ್ನು ಮಾಡಿದಳು. ಡಾಕ್ಟರರು ಗಂಧಮಾಧವನನ್ನು ನೋಡಿದ ಸರತಿಗೊಮ್ಮೆ ದೀರ್ಘ ಶ್ವಾಸಗರೆಯುವರು. ಒಂದು ದಿನ “ಅನಲಾತಾಯಿ, ರೋಗಿಯು ಕೈಬಿಡುವಂತಿದೆ” ಎಂದು ವಿಷಾದದ ದನಿ ಎಳೆದರು.

“ರೋಗಿಯು ಇದೇ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಉಳಿದರೆ ನಿಮ್ಮ ಮಾತು ಸತ್ಯವಾಗುವದು ಡಾಕ್ಟರ!” ಎಂದು ಅನಲಾ ನಿರ್ವಿಕಾರ ಉತ್ತರವನ್ನಿತ್ತಳು.

“ಅವನು ಬದುಕಬೇಕಾದರೆ ಒಂದು ಕೊನೆಯ ಪ್ರಯತ್ನವಿದೆ.”

“ಎನು?”

“ನಾನು ರೋಗಿಯನ್ನು ಅನೇಕ ಸಲ ಕೇಳಿದೆ. ಅವನಿಂದ ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರವು ದೊರೆಯದು. ”

“ಏನದು?”

“ಆತನಿಗೆ ಯಾರೂ ಆಸ್ತೇಷ್ಟರು ಇಲ್ಲವಂತೆ!”

ಅನಲಾ ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆಗೆ ಮುಖ ತಿರುವಿ “ಹ!” ಎಂದಳು.

“ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಇನ್ನಷ್ಟು ರಕ್ತವನ್ನು ಹಾಕಿದರೆ ಜೀವಶಕ್ತಿಯು ಎಂಟು ಹತ್ತು ದಿನ ಉಳಿದು, ಬದುಕಬಹುದು.”

“ಅಹುದು.”

“ಆದರೆ ರಕ್ತವನ್ನು ಯಾರು ಕೊಡಬೇಕು?”

“ಅಹುದು ನಿಮ್ಮ ಸಂಶಯವು ಸರಿಯಾದುದು.”

“ಅದನ್ನೊಂದು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರೆ ರೋಗಿಯು ದೈವವನ್ನು ದೇವರ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಂತೆ!”

“ಡಾಕ್ಟರ್, ನಿಮ್ಮಂತಹ ಪ್ರಯತ್ನವಾದಿಗಳು ದೇವರ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕರ್ತವ್ಯದ ಫಲವನ್ನು ಕೊಡುವದುಂಟೇ?”

“ಕರ್ತವ್ಯವು ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ವಿಫಲನಾಗುವದು. ಅನಲಾತಾಯಿ, ಆಗ ದೇವರನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿದರೆ ಪುರಾಣಮತವಾದಿಗಳಂತೆ ಪುಣ್ಯಬರುವಂತಿದ್ದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಎರವಾಗಿ ನಿಲ್ಲಬಹುದೇ!” ಎಂದು ಸುಡಿದು ಡಾಕ್ಟರು ನಕ್ಕರು.

ಅನಲಾ ಸಹ ನಗೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗ ವಹಿಸಿ ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆಗೆ ಹೊರಟು ಹೋದಳು.

ರೋಗಿಯು ಚಿಂತಾಜನಕ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗೆ ಬಂದನು. ಡಾಕ್ಟರು ‘ನಾಲ್ಕು ದಿವಸ ಜೀವ ತೂಕಡಿಸುತ್ತ ನಿಲ್ಲಬಹುದು!’ ಎಂದು ಶಾಬ್ದಿಕ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟರು. ಈ ವರೆಗೂ ಅವನ ಬಳಗವವರ, ಗೆಳೆಯರ ಸುಳಿವು ಹತ್ತಲಿಲ್ಲ. ಅವನ ಮರಣದ ದಾರಿಯನ್ನು ಕಾಯುತ್ತದಾದಿಯರು ದಿನ ಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಒಮ್ಮೆ “ಡಾಕ್ಟರ್, ಒಂದು ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಬೇಕೆಂದಿರುವೆ?” ಎಂದು ಅನಲಾ ಡಾಕ್ಟರ ಮುಂದೆ ಮಾತು ಅರಂಭಿಸಲು ತಿಳಿಯದೆ ಅಡಿದಳು.

“ಏನದು ?”

“ಅ ರೋಗಿಯು ಎಂದು ಸಾಯಬಹುದು ?”

“ನಾಲ್ಕು-ಐದು ದಿನ ಸಾಕೆನಿಸುವದು. ಇದು ನಾನರಿತ ವೈದ್ಯ ವಿದ್ಯೆಯ ಅನುಭವವು.”

“ಇಂಥ ಅನುಭವ ರವಸಂಸ್ಕಾರವನ್ನು ಯಾರು ಮಾಡುವರು ?”

“ಮುನಿಸಿಪಾಲಿಟಿಯವರು !”

“ಅವರೇ.....!”

“ಅಥವಾ ನಾವು ಹೊಲೆಯರಿಂದ ತೇಗೋ ನೆರವೇರಿಸುವೆವು.”

“ಒಗ್ಗಿಯೇ!” ಅನಲಾ ಉಸಿರುಗರೆದಳು.

“ಹಣಕ್ಕೆ ಯಾವ ಬೆಲೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿರೇನು?”

“ಹಣಕ್ಕೆ!.....ಅಹುದು.” ಬಾಯಿಂದ ಅರ್ಥರೂಢ್ಯ ಮಾತುಗಳು ಹೊರಟವು.

“ತನ್ನವರೆನ್ನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವವರ ಕಡೆಯಿಂದ ಒಂದು ಕಣ್ಣೀರಿನ ಹಸಿ ಯಷ್ಟು ತಿಲಾಂಜಲಿಯನ್ನು ಪಡೆಯದೆ ಸಾಯುವದು ಎಂಥ ದುರ್ಭಾಗ್ಯವು!” ಡಾಕ್ಟರು ಗಂಧಮಾಧವನ ಅಸಹಾಯ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ವರ್ಣಿಸಿದರು.

ಅನಲಾನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಬೆಂಕಿಯನ್ನು ಸುರುವಿದಂತಾದರೂ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸ್ಥಿರತೆಯಲ್ಲಿರಿಸಿ “ಡಾಕ್ಟರೇ, ರಕ್ತವನ್ನು ಹಾಕಿದರೆ ಬದುಕ ಬಹುದೇ ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದಳು.

ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಕರುಣೆಯು ಮೂಡಿದ್ದಿತು.

“ಏನೋ? ನಿರಾಸೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಆಸೆಯ ಕಿರಣ.”

“ಹಾಗಾದರೆ ನನ್ನ ಮೈಯ್ಯಲ್ಲಿಯ ರಕ್ತವು ಸರಿಹೋಗುವದೇ? ಪರೀಕ್ಷಿಸಿರಿ.” ಅಡಿದ ಮಾತುಗಳು ನೀರಿನಂತೆ ತಿಳಿಯಾಗಿದ್ದವು.

“ಏನು ? ನಿಮ್ಮ ರಕ್ತ !” ಡಾಕ್ಟರು ಜಿರಗಾದರು.

“ಅಹುದು. ನೀವು ಬೇರೆ ಏನನ್ನು ತಿಳಿಯಬೇಡಿರಿ. ರೋಗಿಯ ರಕ್ತದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ರಕ್ತವು ಸಮರಸವಾಗುವದೇ? ಇಂದೇ ಪರೀಕ್ಷಿಸಿರಿ.”

“ನಾನು ಹಾಗೆ ಮಾಡಲಾರೆ ಅನಲಾತಾಯಿ. ಸಾವಿರ ರೋಗಿಗಳಿಗೆ

ಉಪಕಾರವಾಗುವ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಸಂಕಟದ ವಾಯಿಗೆ ಒಡ್ಡಿ ಒಬ್ಬನನ್ನು ಬದುಕಿಸುವ ಹುಚ್ಚುತನವನ್ನು ಮಾಡಲಾರೆ. ಅವನು ಸತ್ತರೆ ನಮಗೆ ಹಾನಿ ಏನು ?” ಡಾಕ್ಟರು ಅರ್ಜ್ಜುನನಿಂದ ಹೇಳಿದರು.

“ರೋಗಿಯು ಬದುಕುವಂತಿದ್ದರೆ ನಾನು ಅಂದ ಹಾಗೆ ಮಾಡಿರಿ. ಅನಾಥನಿರುವನೆಂಬ ನಿಮ್ಮ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ನಾನು ವಿಚಾರಿಸಿದೆ. ವಿಚಾರಿಸಿದಷ್ಟು ಸಾರೆ ‘ನೀನೇಕೆ ಕೊಡಬಾರದು? ಜೀವಧಾರಣಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಾದ ರಕ್ತವನ್ನು ಜೀನಳಂತೆ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಸಾಧಿಸುವವೇನು?’ ಎಂದು ಮನಸ್ಸು ತಾನೇ ಅನೇಕ ಸಾರೆ ಪ್ರಶ್ನಿಸಿ ಈ ನಿರ್ಣಯಕ್ಕೆ ಬಂದಿರುವದು.”

“ಅನಲಾತಾಯಿ, ಇದೆಂತಹ ನಿಮ್ಮ ಮಾತು ! ಇಂಥ ಇಳಿವಯಸ್ಸಿನ ರೋಗಿಯು ಬದುಕಿ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಮಾಡುವದಾದರು ಏನು? ಔಷಧೋಪಚಾರದಿಂದ ಬದುಕುವಂತಿದ್ದರೆ ನಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯದಲ್ಲಿ ತಪ್ಪದೆ ನಡೆದು ಬದುಕಿಸುವ. ಇದೆಂತಹ ನಿರ್ವಾರ್ಥ ! ಈ ವಿಚಾರ ಅವಿಚಾರದ್ದು.”

“ಡಾಕ್ಟರೇ, ರಕ್ತವನ್ನು ಹಾಕಿದರೂ ರೋಗಿಯು ಬದುಕಲಾರನೆಂದು ನೀವು ಹೇಳಿದರೆ ನಾನು ಕೊಡುವದಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆ ನೀವು ಹೇಳಿ ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ತಡೆಯಿರಿ. ಅದರೆ ಉಳಿದ ಮಾತು ನನ್ನ ನಿರ್ಧಾರವನ್ನು ತಿರುಗಿಸವು.” ಎಂದು ಖಂಡಿತುಂಡವಾಗಿ ನುಡಿದಳು.

ಡಾಕ್ಟರು ಹಾಗೆ ಹೇಳಿದಾದರು. ಅನಲಾ ತನ್ನ ಹಟವನ್ನು ಬಿಡಲಿಲ್ಲ. ನಿರುಪಾಯರಾಗಿ ರಕ್ತವನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿದರು. ಸರಿಯಾಯಿತು. ಆ ವಿಧಾನವು ಸಹ ಸಾಂಗವಾಯಿತು. ರೋಗಿಯು ಇನ್ನು ಬದುಕುವನು ಎಂಬ ದೃಢತೆಯ ಕಡೆಗೆ ಮಾತುಗಳು ತಿರುಗಿದವು. ಉಳಿದ ವಾದಿಯರು ಅನಲಾ ಜ್ಞಾನಿ ಇದ್ದಂತೆ ಹುಚ್ಚುಕೂ ಇರುವಳು, ಎಂದು ಅರ್ಥಮಾಡಿದರು.

೪

ಈಗ ಗಂಭೀರವಾದ ಹಾನಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಎದ್ದು ಕೂಡುವನು. ಒಂದೆರಡು ಹೆಜ್ಜೆ ತೋಟದಲ್ಲಿ ನಡೆವಾಡುವನು. ತಾನು ಬದುಕಲು ಡಾಕ್ಟರು ಮತ್ತು ಅನಲಾತಾಯಿಯು ಬಹಳ ಪ್ರಯತ್ನಪಟ್ಟರೆಂದು ತಿಳಿಯಿತು. ಅನಲಾನ

ಉಪಕಾರವು ಯಾವ ಜನ್ಮವೂ ತೀರಿಸದಷ್ಟು ಭಾರವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಅರಿತನು. ಅನಾಥ, ಗಂಭೀರವಾದ ತನ್ನ ಬಾಳುವೆಗೆ ಅನಲಾನಂತಹ ಒಂದು ಪ್ರೀತಿಪ್ರಾಣಿಯು ದೊರೆಯಿತೆಂದು ಸಂತೋಷಪಟ್ಟನು. ಇಷ್ಟಾದರೂ ಅನಲಾ ಸಾಮಾನ್ಯ ವಾದಿಯಂತೆ ತನ್ನ ಸಂಗಡ ನಡೆಯುವಳು. ಇವಳು ಯಾರು? ಎಂದು ತಿಳಿಯಬಯಸಿದನು. ಎಷ್ಟು ವಿಚಾರಿಸಿದರೂ ಅವಳ ಸೆಲೆ ಅರಿಯದೆ ಹೋಯಿತು.

“ಅನಲಾತಾಯಿ.....” ಎಂದು ಒಂದಿನ ಮಾತು ಅರಂಭಿಸಿದನು.

“ಏನದು?” ಎಂದು ಪೆಷಧವನ್ನು ಅಳಿಯುತ್ತ ಕೇಳಿದಳು.

“ನಿಮ್ಮ ಉಪಕಾರವು ಬಹಳವಾಯಿತು” ಎಂದು ಗದ್ಗದಿತನಾಗಿ ನುಡಿದನು.

“ರೋಗಿಗಳೆಲ್ಲ ಪೀಗಿಯೇ ಹೇಳುವರು. ಅವರರ್ಥ ನನಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಆಗದು.”

ಗಂಧಮಾಧವನಿಗೆ ಮಾತನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಲು ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಅವರಿಬ್ಬರ ಒಬ್ಬ ಹೆಣ್ಣು ಮಗ- ಮನೆತನದ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಲು ಸಂಕೋಚವೆನಿಸಹತ್ತಿತು. ಆದರೂ ಮನಸ್ಸು ಗಟ್ಟಿಮಾಡಿ “ನಿಮ್ಮ ಉಪಕಾರ ಬಹಳವಾಗಿದೆ.” ಮತ್ತೆ ಅವನ್ನೇ ನುಡಿದನು.

“ಈ ಪೆಷಧ ಕುಡಿಯಿರಿ.” ಎಂದು ಅನಲಾ ಕೈಗೆ ಕೊಟ್ಟಳು.

ಗಂಧಮಾಧವನು ಪೆಷಧವನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಒಡಿದುಕೊಂಡು “ತಾಯಿ, ನಾನು ಸತ್ತಿದ್ದರೆ ಹಾನಿಯಿರಲಿಲ್ಲ.” ಎಂದು ನುಡಿದನು.

“ನಮ್ಮ ದವಾಖಾನೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಗೆ ಆಗಬಾರದೆಂದು ನನ್ನ ಅಸೆ. ನಿಮ್ಮನ್ನು ಈ ವಾರದಲ್ಲಿ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡುವರು.”

ಗಂಧಮಾಧವನಿಗೆ ತನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಅಡಲು ಅಸುವು ದೊರೆಯಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ಮತ್ತೆ ವಿಷಯವನ್ನು ಕೇಳುವಂತೆ “ನೀವು ಪೀಗಿಯೇ ಎಷ್ಟು ರೋಗಿಗಳಿಗೆ ರಕ್ತವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿರುವಿರಿ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದನು.

“ಅಂಥ ಪ್ರಸಂಗ ಕಡಿಮೆ.”

“ನಿಮ್ಮ ದುರ್ವೈವಕ್ಕೆ ನಾನು ಒಂದಿಗೆ ಬಂದೆನೇ?”

“ಇನ್ನೊಬ್ಬರ ದೈವವನ್ನು ಹೇಯಲು ಯಾರಿಗೆ ಅಧಿಕಾರ ವುಂಟು?” ಎಂದು ನುಡಿದು ಮತ್ತೊಂದು ರೋಗಿಯ ಬಳಿಗೆ ಹೋದಳು.

ಗಂಧಮಾಧವನಿಗೆ ಏನೂ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಉಳಿದ ದಾದಿಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದರೂ ಗೊತ್ತಾಗಲಿಲ್ಲ. ಹೆಚ್ಚು ಚರ್ಚೆಯಿಂದ ಆ ವಿಷಯವನ್ನು ಅರಿಯ ಬೇಕೆಂದು ಬಯಸುವದು ತನ್ನಂತಹ ಉಪಕ್ಲೇಶನ ಸೌಜನ್ಯಕ್ಕೆ ಒಗ್ಗದೆಂದು ಸುಮ್ಮನಾದನು. ಅವರೂ ಅನಲಾಸ ಜೊತೆಗೆ ಏನಾದರೂ ಆಡಬಹುದು; ಅವಳು ಅಪಾರ್ಥವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಳು; ಎಂದು ಮನಸು ಒಳಗಿನಿಂದ ಪ್ರೇರೇಪಿ ಸುತ್ತಿದ್ದಿತು.

೫

ಮರುದಿನ ಗಂಧಮಾಧವನ ಜಡುಗಡೆ. ತಾನು ಇನ್ನೂ ಕೆಲದಿನ ಇರುವೆನೆಂದು ಡಾಕ್ಟರಿಗೆ ತಿಳಿಸುವದು ಲೋಭಿಯ ಲಕ್ಷಣವೆಂದುಕೊಂಡನು. ಅನಲಾನು ಸಹ ಡಾಕ್ಟರ ಮಾತಿಗೆ ಸಮ್ಮತಿಯನ್ನಿತ್ತಳು. ಆಕೆಯ ಉಪಕಾರ ದಿಂದ ಗಂಧಮಾಧವನ ಮನಸು ಜಡವಾಗಿದ್ದಿತು. ಪ್ರತ್ಯುಪಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿ ತೀರಿಸುವದು ತನ್ನ ಪಾಲಿಗೆ ಅಸಾಧ್ಯವೆಂದುಕೊಂಡನು. ದವಾಪಾನ ಯಲ್ಲಿ ಅವಳಂತಹ ನಿಷ್ಪ್ರಹಳು ಅವಳೊಬ್ಬಳೇ ಎಂದು ಅರಿತಿದ್ದನು. ದೇಹ ಅವಳಕ್ಕೈಯಿಂದ ಪಾರಾದಂತೆ ಮನಸೊಂದು ಪ ರಾದರೆ ಸಾಕೆಂದು ವಿಚಾರಿಸಿ ದನು. ಮೊದಲಿನ ಭಾರದಲ್ಲ ಇನ್ನೊಂದು ಭಾರವನ್ನು ಹೇರಲು ಸಂಕೋಚ ಪಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ಆಕೆಯು ಗಂಧಮಾಧವನ ಸಂಕೋಚಸೀಮೆಯ ಅಚೆಗೆ ನಿಂತುಕೊಂಡ ಪವಿತ್ರ ಮೂರ್ತಿಯೆಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದನು. ಆಕೆಯನ್ನು ದಾದಿಯೆಂದು ಕರೆಯದೆ ತಾಯಿಯೆಂದು ನಾಚಿಕೆಯಿಲ್ಲದೆ ಎಷ್ಟೋ ಸಾರೆ ಕರೆದಿದ್ದನು. ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಆಕೆಯು ಭಯಪಟ್ಟಿರಲಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲ ರೋಗಿ ಗಳ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಬದ್ಧ ಮಾತೆಂದು ಸುಮ್ಮನಾಗಿದ್ದಳು.

ಸಾಯಂಕಾಲದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅನಲಾನು ಕಂಪೌಂಡಿನ ಹೊರಗಿನ ಮಾವಿನ ಗಿಡದ ನೆರಳಲ್ಲಿ ಏನೋ ಆಲೋಚಿಸುತ್ತ ಕುಳಿತಿದ್ದಳು. ಗಂಧ ಮಾಧವನು ಮೆಲ್ಲಗೆ ತಿರುಗಾಡುತ್ತ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದನು. ಅನಲಾನನ್ನು ನೋಡಿ

ನಮಸ್ಕರಿಸಿ “ಅನಲಾತಾಯಿ, ನಾಳೆ ನಾನು ಹೋಗುವೆನು.” ಎಂದನು.

ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಕೃತಜ್ಞತೆಯು ತುಂಬಿಕೊಂಡಿದ್ದಿತು.

“ಅಹುದು. ನಿಮಗೆ ಈಗ ಸಂಪೂರ್ಣ ಗುಣವಾಗಿದೆ.” ಅನಲಾ
ಅರ್ಥೋಮುಖಿಯಾಗಿ ಉತ್ತರಿಸಿದಳು.

“ನಾನು ಬದುಕಿದೆನೆಂದು ನಿಮಗೆ ಸಂತೋಷವೇ?”

“ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ನೀವು ನಾಯಿಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಸಂತೋಷಪಡುವೆ.”

“ಆದರೆ ನನಗೆ ದುಃಖವಾಗುವದು.”

“ಯಾಕೆ?” ಮಾತಿನ ಕಡೆಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಲಕ್ಷ್ಯವಿದ್ದಿತು.

“ನಾನು ಬದುಕುವದು ನನಗೆ ಚಿಂತೆಯೇ ಸರಿ!”

“ನಿಮ್ಮ ಬಡತನವನ್ನು ಹೇಳುವಿರಾ?”

“ಅದಕ್ಕೂ ಅಧಿಕವಾಗಿ ನಾನು ಮಹಾಪಾಪಿಯೆಂದು ಹೇಳುವೆನು.”

“ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತದಿಂದ ಆ ಪಾಪವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು.”

“ಹಾಗಾದರೆ ನೀವು ನನ್ನ ಧರ್ಮಗುರುವಾಗಿ ಉಪದೇಶಿಸಬಹುದೇ?”

“ಆ ಅಧಿಕಾರ ನನಗೆಲ್ಲಿದೆ?”

“ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡವರ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಅಪನಂಬಿಕೆ
ಯನ್ನು ತಾಳುವದಕ್ಕಿಂತ ನಿಮ್ಮ ಮಾತು ಎಷ್ಟೋ ವಿಶ್ವಾಸಪೂರ್ಣವಾಗಿವೆ.
ಈ ಮಾತು ನಾಲಿಗೆಯ ಮೇಲಿಂದ ತೇಲಿಕೊಂಡು ಬಂದರೂ ಹೃದಯದಿಂದ
ಕೊರಗಿವೆ.” ಎಂದು ನುಡಿದು ಕಣ್ಣೀರು ತೊಡೆದನು.

ಅನಲಾನ ಕರುಣನ್ನು ಹಿಚುಕಾಡಿದಂತಾಯಿತು.

“ಈ ವಿಷಯ ನನಗೆ ತಿಳಿಯದು, ಕ್ಷಮಿಸಿರಿ.”

“ಈ ಮಾತಿನಿಂದ ನನಗೆ ಸಂತೋಷವಾಗದು ಅನಲಾತಾಯಿ.”

“ನೀವು ಹೋಗುವ ಮುಂಚೆ ಜಡಮನನಿಂದ ಹೋಗದೆ ಸಗುತ್ತ
ಹೋಗಬೇಕೆಂದು ಈ ದಾವಿಯು ಅಶಿಸುವ ಕೊನೆಯ ಮಾತು.”

“ತಾಯಿಯ ಅಶೆಯು ಹಾಗಿದ್ದರೆ ಒಂದು ಮಾತನ್ನು ನಡೆಯಿಸಿ
ಕೊಡಬೇಕು.” ಎಂದು ಅನಲಾನ ಕಾಲು ಹಿಡಿದನು.

ಅನಲಾ ಗಾಬರಿಯಾಗಿ ಹಿಂದೆ ಸರಿದು ನಿಂತಳು. ಮಂಚಿನ ತೊಟ್ಟಿ
ಲಲ್ಲಿ ಕೂಡಿಸಿ, ಸ್ಥಿತಿಜದ ತುಂಬ ತೂಗಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದಂತೆ ತಲೆಯು
ತಿರುಗಹತ್ತಿತು. ಒಂದು ಅವ್ಯಕ್ತಭಯವು ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಆವರಿಸಿ ಹಣೆಯಲ್ಲಿ

ಬೆಮರಿನ ಹನಿಗಳನ್ನು ಮೂಡಿಸಿತು. ಕೆಲಹೊತ್ತು ಇಬ್ಬರೂ ಮೌನ ವಾಗಿದ್ದರು.

ಗಂಧಮಾಧವನು ಮುಖವನ್ನು ಮೇಲೆತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಕಣ್ಣಿಂದ ಹನಿಗಳು ತಟತಟಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಕೊನೆಗೆ “ದಾದಿಯ ಕರ್ತವ್ಯದಲ್ಲಿ ಚ್ಯುತಿಯಾಗಿದ್ದರೆ ನಾನು ನಡಿಸಿಕೊಡಬಲ್ಲೆ!” ಎಂದು ಮೆಲ್ಲಗೆ ನಡುಗುತ್ತ ನುಡಿದಳು.

“ಇನ್ನೊಬ್ಬರ ಜೀವನವನ್ನು ನಾನು ಸಂಕಟದಲ್ಲಿ ಎಂದಿಗೂ ಕೆಡವಲಾರೆನೆಂದು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡಿ ಹೆನ್ನೆರಡು ವರುಷಗಳಾಗಿರಬೇಕು. ತಾಯೀ....” ಮಾತುಗಳು ಹೊರಡದಾದವು. ಕುತ್ತಿಗೆಯ ಶಿರಗಳು ಉಬ್ಬಿಬಂದವು. ನಾಲಗೆಯು ಹೊಯದಾಡಹತ್ತಿತು. ಕಣ್ಣು ನೀರು ತುಂಬಿ ತೇಲಹತ್ತಿದವು. ಕೈಬೆರಳು ನಡುಗಹತ್ತಿದವು. ಸ್ಥಿಮಿತಕ್ಕೆ ಬರಬೇಕಾದರೆ ನಾಲ್ಕೈದು ನಿಮಿಷ ಹಿಡಿಯಿತು.

“ನಿಮಗೆ ಬಹಳ ದುಃಖವಾಗುತ್ತಿರುವಂತೆ ಕಂಡುಬರುವದು.” ಎಂದು ಅನಲಾ ನುಡಿದು ತನ್ನ ಧೈರ್ಯವನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿಕೊಂಡಳು.

“ಅಹುದು. ಈ ದುಃಖಕ್ಕೆ ನಾನೇ ಕಾರಣನು. ಹಾಗೆ ನಾನು ಬೀಜ ಬಿತ್ತಿ ಹೆನ್ನೆರಡು ವರುಷ ಫಲವನ್ನಣ್ಣುತ್ತ ಬಂದಿರುವೆನು. ಆದರೆ ಆ ದುಃಖ ತೀರದಾಗಿದೆ. ತೀರಲೆಂದು ನಾನು ಆಶಿಸಿಲ್ಲ. ಕೊನೆಯವರೆಗೂ ಇರಲೆಂದು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವೆ.” ಕಣ್ಣುಗಳು ಮತ್ತೆ ಹಸಿಯಾದವು.

“ನನಗಂತೂ ವಿಚಿತ್ರವೆನಿಸುವದು!”

“ನನಗೆ ಶ್ರೀಮತಿ ಎಂಬ ಹೆಂಡತಿಯಿದ್ದಳು.” ದುಃಖಾತಿರೇಕದಿಂದ ತೊದಲಿಸುತ್ತ ಹೊರಟ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಲು ಕಷ್ಟವಾಯಿತು. ಬಾಯಿಂದ ಹೊರಟ ಬಿಕ್ಕಳಿಕೆಗಳನ್ನು ಬಿಗಿಹಿಡಿದು ಕಣ್ಣೊರೆಸಿಕೊಂಡನು.

“ಇದರಿಂದ ನನಗೂ ದುಃಖವಾಗುವದು.” ತೊದಲುತ್ತ ನುಡಿದಳು.

ಗಂಧಮಾಧವನು ಮುಂದೆ “ಹೆಂಡತಿಯೆನ್ನಲು ನನಗೆ ನಾಚಿಕೆಯಾಗುವದು. ಅವಳನ್ನು ಕಾಡಿಸಿ, ಪಿಡಿಸಿ ಕೊನೆಗೆ ಅವಳ ಸ್ತ್ರೀಸಂಪತ್ತನ್ನು ಸಹ ಅಪಹರಿಸಿ, ಅವಳ ಬಾಳನ್ನು ಹಾಳುಗಡವಿ ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಗೆ ಹಾಕಿದೆನು. ಶ್ರೀಮತಿಯ ಬೆಲೆಯನ್ನರಿಯಲು ನನಗೆ ಏಳು ಜನ್ಮಗಳು ಸಾಲವು. ಆ ಸಾಧ್ವಿಯು ತನ್ನ ಸಂಕಟದ ಪರಸೀಮೆಯ ಮೇಲೆ ನಿಂತು

ಶಾಪವಿತ್ತಂತೆ ಸನ್ಯಾಸಿಯಾಗಿ ಹೋದಳು. ನಾನು ಸತ್ತಮೇಲೆ ಹೊರುವ ರೂಪವನ್ನು ನನ್ನ ಕಣ್ಣುಮುಂದೆ ಹೊತ್ತು ನಿಂತು ತನ್ನ ಕಿಡಿನುಡಿಗಳಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಸುಟ್ಟು ಹೊರಹೊರಟಳು. ಅವಳು ಎಲ್ಲಿಯೋ ಬದುಕಿ ಸತ್ತಹಾಗೆ ಬಾಳುತ್ತಿರುವಳು. ನಾನು ಸತ್ತು ಬದುಕಿದವನಂತೆ ಓಡಾಡುವೆ. ಆದರೆ ಒಂದು ಮಾತು..... ಶ್ರೀಮತಿಯು ನನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಂದು ದಿನ ನಿಂತಿದ್ದರೆ ನಮ್ಮ ಬಾಳು ಗೃಹಿಣಿ-ಗೃಹಸ್ಥರಂತೆ ಆಗುತ್ತಿದ್ದಿತೆಂದು ದೃಢವಾಗಿ ಹೇಳಬಲ್ಲೆ. ಅವಳ ಕೊನೆಯ ಮಾತುಗಳಿಂದ ನನ್ನಲ್ಲಿಯ ನೂರಾರು ದುರಭಿಮಾನಗಳು ಸುಟ್ಟು ಸೀಕರಿಗೊಂಡುಹೋಗಿದ್ದವು. ಆದರೂ ಆ ತಪ್ಪು ಸಂಪೂರ್ಣ ನನ್ನದು.” ಎಂದು ಸಂಕಟದಿಂದ ಮಾತು ಮುಗಿಸಿದನು.

ಅನಲಾನಿಗೆ ನೂರಾರು ಸಿಡಿಲುಗಳು ಮೈತುಂಬ ಮುತ್ತಿಕೊಂಡಂತಾ ದರೂ ಕಲ್ಲಿನಂತೆ ನಿಂತಿದ್ದಳು. ಬಾಯಿಂದ “ಹಾಯ್! ಹಾಯ್!” ಎಂಬ ಬಿಸಿಯುಸಿರು ಹತ್ತಾರು ಸಾರೆ ಬಂದಿರಬೇಕು. ಅವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಬೇಸರಿಕೆಯ ಆಕಳಿಕೆಯಿಂದ ನಿವಾರಿಸಿದಳು. ಇದನ್ನು ನೋಡಿ “ನಿಮಗೆ ಬೇಸರವಾಯಿತೇ?” ಗಂಧಮಾಧವನು ಕೇಳಿದನು.

“ಇಲ್ಲ” ಎಂದು ನುಡಿಯಲು ಅನಲಾಗೆ ಜಡವಾಯಿತು.

“ಆ ಸಾಧ್ವಿಯು ಎಂದಾದರೊಂದು ದಿನ ನಿಮ್ಮ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ಬರಬಹುದು. ತನ್ನ ಕತೆಯನ್ನು ಹೇಳಬಹುದು. ನನ್ನನ್ನು ಬಾಯಿತುಂಬ ಹಳಿಯಬಹುದು. ನಾನು ಅದಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನು.”

“ಇದು ಸಾಧ್ಯವಾದ ಕಲ್ಪನೆಯೇ?”

“ಅನಾಥರು ರೋಗಪೀಡಿತರಾದರೆ ನೀವೇ ಉಪಚಾರಕರಲ್ಲವೇ?”

“ಮುಂದೆ.....”

“ಮೋಸದಿಂದ ಕಿತ್ತಿಕೊಂಡ ಅವಳ ಸೊತ್ತನ್ನು ತಿರುಗಿ ಕೊಟ್ಟು ಶಾಂತನಾಗಿ ಸಾಯಬೇಕೆಂದಿರುವೆನು.” ಮತ್ತೆ ಕಣ್ಣೊರಸಿಕೊಂಡನು.

ಅನಲಾ ಮೌನಮೂರ್ತಿಯಾಗಿ ನಿಂತುಬಿಟ್ಟಳು.

“ಸ್ತ್ರೀಯು ಯಾವ ಅವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಅವಳಲ್ಲಿ ತಾಯತನವು ಜಾಗೃತವಾಗಿರುವದು. ಅವಳು ನನ್ನ ಸಾವಿರ ತಪ್ಪನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸುವಳು.”

“ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನು ನೀವು ಅಧಿಕವಾಗಿ ಗೌರವಿಸುವಿರಿ.”

“ನಾನು ಇದೇ ಹನ್ನೆರಡು ವರುಷಗಳಲ್ಲಿ ಕಲಿತ ಜ್ಞಾನ.”

“ಹೀಗೂ ಕೆಲವರುಂಟು.”

“ಅದಕ್ಕೆ ನೀವು ಅವಳಿಗೆ ಈ ಗಂಟನ್ನು ಮುಟ್ಟಿಸಿರಿ.” ಎಂದು ಒಂದು ಅರಿವೆಯ ಗಂಟನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟು ಉತ್ತರವನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಹತ್ತಿದನು.

ಅನಲಾ ದಿಗ್ಭ್ರಾಂತಳಾದಳು. ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕೇ, ಬೇಡವೇ ಎಂದು ವಿಚಾರಿಸಿದಳು; ಮತ್ತೂ ವಿಚಾರಿಸಿದಳು. ಕೊನೆಗೂ ಅನಿಶ್ಚಿತ. ಸುಮ್ಮನೆ ನಿಂತುದನ್ನು ನೋಡಿ, “ಅನಲಾತಾಯಿ, ಶ್ರೀಮತಿಯು ಇನ್ನೂ ಚಿಕ್ಕವಳು. ನಾನು ವಯಸ್ಸಾದವನು. ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಡುವ ಮುಂದೆ ಅವಳ ವಯಸ್ಸು ಊಕ್ಕೆ ಮಿಕ್ಕಿರಲಿಲ್ಲ. ನಿಮಗಿಂತ ಅವಳು ಚಿಕ್ಕವಳೆಂದು ನಾನು ಧೈರ್ಯದಿಂದ ಹೇಳಬಲ್ಲೆ. ನಾನು ೮-೧೦ ವರುಷ ಅಥವಾ ಅದಕ್ಕೂ ಕಡಿಮೆ ಬದುಕಬಹುದು. ನಾನು ಸತ್ತಮೇಲೂ ಅವಳು ೨೦-೩೦ ವರುಷ ಅಥವಾ ಅದಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚುಕಾಲ ಬದುಕಬಹುದು. ಕಳೆದ ಹನ್ನೆರಡು ವರುಷಗಳಲ್ಲಿ ಅವಳನ್ನು ಕಾಣದ ನಾನು ಎಂಟು-ಹತ್ತು ವರುಷಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣುವದುಂಟೇ! ಅದಕ್ಕೆ ಅವಳ ಸ್ತ್ರೀಧನ ನಿಮ್ಮಿಂದ ಮುಟ್ಟಲೆಂದು ಹೆಚ್ಚು ವರುಷಗಳ ಅವಕಾಶದ ಆಸೆಯಿರಲೆಂದು ಇಚ್ಛಿಸುವೆನು. ನೀವು ಇದನ್ನಷ್ಟು ಮಾಡಿದರೆ ನಮ್ಮ ದುರಂತ ಘಟನೆಯ ನಡುವೆ ನಿಂತು ಕಿಲ್ಬಿಷವನ್ನು ತೊಳೆದು ನಕ್ಕು ಸಾಯಲು ಅನುವುಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಂತಾಗುವದು. ನಾನು ಹೋಗುವ ಮುಂದೆ ಬೇಡುವ ಭಿಕ್ಷೆ ಇಷ್ಟೆ! ಈ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ದೇವರ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ ನಿಮ್ಮೊಬ್ಬರಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಹೇಳಿರುವೆ.” ಮಾತು ಮುಗಿಯುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಹತ್ತಾರು ಸಾರೆ ಬಿಕ್ಕಳಿಸಿದನು.

ಅನಲಾನಿಗೆ ಏನೂ ತಿಳಿಯದಾಯಿತು. ಮುಗಿಲು ಹರಿದು ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದಂತೆ ಭಾರವೆನಿಸಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಗಿಡಕ್ಕೆ ಒರಗಿ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಕುಳಿತಳು.

“ನೀವು ಬೇರೆ ಏನನ್ನೂ ವಿಚಾರಿಸಹತ್ತಿರುವಿರಿ. ಇನ್ನೊಂದು ಮಾತು: ಅನಾಥನಾದ ನಾನು ಎಲ್ಲಿಯೋ ಬಿದ್ದು ಸತ್ತೆನೆಂದು ತಿಳಿಯಿರಿ. ಅವಳನ್ನು ಮೋಸಗೊಳಿಸಿ ಸಂಪಾದಿಸಿದ ಸ್ತ್ರೀಸಂಪತ್ತು ನನ್ನ ಜೊತೆಗೆ ಮಣ್ಣಲ್ಲಿ ಸೇರಿ ನನ್ನನ್ನು ಪಿಶಾಚರೂಪದಿಂದ ಕಾಡದೆ ಬಿಡದು. ಸತ್ತಮೇಲೂ ಅವಳ ಕೋಪದ ಕಿಡಿಗಳನ್ನು ಬೆನ್ನಿಗೆ ಅಂಟಿಸಿಕೊಂಡು ಸ್ಮಶಾನಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ನಿಶಾಚರಸಂತೆ ತಿರುಗುವ ಹೊತ್ತು ಬಂದಿತೇ! ನನ್ನ ಪಾಪವು ಮೂರ್ತಿಗೊಂಡು ನನ್ನ ನೆರಳ ಮೇಲೆ ನಿಂತು ಭೀಕರ ಸ್ವರೂಪದಿಂದ ಅಣಕಿಸುತ್ತ, ಅವ

ಮಾನದ ಜ್ವಾಲೆಯಿಂದ ಸುಟ್ಟು ಅಸಹ್ಯ ವೇದನೆಯನ್ನು ಕೊಡದೆ ಬಿಡುವ ದುಂಟೇ! ಹಾಯ್! ಹಾಯ್! ಓರಗೆಯ ಪಿಶಾಚಿಗಳು ನನ್ನನ್ನು ನೋಡಿಸಗದುಂಟೇ! ಇಹದಲ್ಲಿ ಸಂಕಟ, ಸತ್ತಮೇಲೂ ಸಂಕಟ.....ನಾನು ಪಾಪಿ ಏನೋ ಸರಿ. ಆದರೆ ಅದನ್ನು ನಿವಾರಿಸಬೇಕಿದ್ದರೆ ನೀವು ಈ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ತಾಯಿಯೆಂದು ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳುವೆ. ದೇವಿಯೆಂದು ಅಂಗಲಾಚಿಸುವೆ.” ಮತ್ತೆ ಕಾಲು ಹಿಡಿಯಹೋದನು. ಅನಲಾ ಆ ಗಂಟನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು “ಆಗಲಿ.” ಎಂದಳು.

ಗಂಧಮಾಧವನ ಮುಖದ ಮೇಲೆ ತಿಳಿನಗೆಯು ಮೂಡಿತು ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪ್ರಚಂಡ ಜ್ವಾಲೆಯ ಕಿಡಿಯು ಬೆಳಕುಗೊಂಡಿತು. ಮೈಭಾರವೆಲ್ಲ ಇಳಿದುಹೋಯಿತು. ಆನಂದದಿಂದ ಸುರಿವ ಕಣ್ಣೀರು ತೊಡೆದುಕೊಂಡನು.

“ನಾಳೆ ನಾನು ಹೋಗುವೆನು. ಅವಶ್ಯ ಬಿದ್ದರೆ ಪತ್ರಬರೆದು ನನ್ನ ವಿಳಾಸ ತಿಳಿಸುವೆನು. ನಿಮ್ಮ ಉಪಕಾರವನ್ನು ಎಷ್ಟು ಸಾರೆ ಸ್ಮರಿಸಿದರೂ ಸಾಲದು.” ಎಂದು ಸಂತೋಷದಿಂದ ನುಡಿದನು.

ಇಬ್ಬರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೋದರು.

ಮರುದಿನ ಗಂಧಮಾಧವನು ನಗುತ್ತ ಊರಿಗೆ ಹೋದನು.

೬

ಅನಲಾನಿಗೆ ನಾಲ್ಕು ದಿನಗಳ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಪತ್ರ ಬಂದಿತು. ಪತ್ರದ ಒಕ್ಕಣಿಕೆ ಇಷ್ಟೇ ಇದ್ದಿತು:

ಅನಲಾತಾಯಿ, ನಿಮ್ಮ ಉಪಕಾರ ಬಹಳವಾಯಿತು ಎಂದು ಮೇಲಿಂದ ಮೇಲೆ ನುಡಿದರೆ ಇಲ್ಲವೆ ಸ್ಮರಿಸಿದರೆ ಅದರ ಎಷ್ಟು ಭಾಗವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಂತಾಗುವದು! ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ತೀರಿಸುವದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಮುಂದಿನ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ದೇವರು ಯಾವ ಬಗೆಯಿಂದ ತೀರಿಸಹಚ್ಚುವನೋ ತಿಳಿಯದು. ಈ ನ್ಯಾಯವನ್ನು ಅವನೇ ನಿರ್ಣಯಿಸಲಿ. ಆ ವರೆಗೆ ನಿಮ್ಮ ದಯದ ದಿವ್ಯಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಮನಸಿನಿಂದ ಪೂಜಿಸುವೆ.

ಸಾಧ್ವಿ ಶ್ರೀಮತಿಗೆ ಅವಳ ಮಂಗಲ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಮುಟ್ಟಿಸುವಿರೆಂದು ನನ್ನ ಪೂರ್ಣ ನಂಬುಗೆ. ನಾನು ಅವಳಿಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಸಂಕಟಗಳ

ಹತ್ತು ಪಟ್ಟು ಸಂಕಟವನ್ನು ನಾನು ಹನ್ನೆರಡು ವರುಷ ಉಂಡೆನೆಂದು ತಿಳಿಸಿರಿ. ಇನ್ನೂ ಪಡುವದರಲ್ಲಿ ಸಂತೋಷ ಹೊಂದುವೆ. ಇದರಿಂದ ಅವಳಿಗೆ ನೋವಾಗದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥನೆ.

ನಾನು ಈಗ ಸಂಪೂರ್ಣ ಗುಣಹೊಂದಿರುವೆ. ಮನಸೂ ಹಗುರಾಗಿದೆ. ಅವಳಿಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಸಂಕಟದಿಂದ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪಗೊಂಡು ಪರಿಶುದ್ಧತೆಗಾಗಿ ನೂರು ತೀರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಮೀಯಬೇಕೆಂದಿರುವೆ, ಸಾವಿರ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳನ್ನು ಸುತ್ತ ಬೇಕೆಂದಿರುವೆ. ಅದಕ್ಕು ಹೆಚ್ಚು ಜಾತ್ರೆಗಳಲ್ಲಿ ತಾಳಗುಟ್ಟಿ ಭಜಿಸಬೇಕೆಂದಿರುವೆ. ನಿಮ್ಮ ಅಪ್ಪಣೆಯಿರಲಿ.

ಮತ್ತು ಶ್ರೀಮತಿಯನ್ನು ಈ ಕಣ್ಣಿಂದ ಕಾಣಲು ನನ್ನ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ಬೆಳಕಿಲ್ಲ. ಈ ಕಿವಿಯಿಂದ ಅವಳ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಲು ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಶಕ್ತಿಯಿಲ್ಲ. ಈ ವಾಣಿಯಿಂದ ಅವಳನ್ನು ಬರಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ವಾಣಿಯಲ್ಲಿ ಬಲವಿಲ್ಲ. ಅವಳ ಸುಖದುಃಖದ ಸಂಗತಿಯನ್ನರಿಯಲು ಬುದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರತೆಯಿಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕೆ ಹೆದರಿ ದೂರ, ಬಹುದೂರ ಓಡಿಹೋಗುತ್ತಿರುವೆ. ಜಗತ್ತಿನ ನಾಲ್ಕು ಮೂಲೆಯ ಬಾಗಿಲಗಳು ನನಗಾಗಿ ಇಂದು ತೆರೆದಿವೆ. ಒಳಗೆ ಬೆಳಕಿದೆ ಎಂದೂ ಕಾಣುತ್ತಿದೆ.

ನೀವು ನಮ್ಮಿಬ್ಬರ ದುರಂತ ಘಟನೆಯ ನಡುವೆ ನಿಂತು ತಾಯಿಯಾಗಿ ನಿರ್ಣಯಿಸಬೇಕು. ನಾನು ನಿಮ್ಮಿಂದ ಮುಕ್ತನಾದಂತೆ ಅವಳನ್ನಷ್ಟು ಮಾಡಿರಿ. ಅವಳ ಕೋಪ ಹಿಂಗದಿದ್ದರೆ—ನಿನ್ನ ಗಂಡ ಪಾಪಿ, ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಕ್ಷಮೆಯ ಭಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಬೇಡುತ್ತಿರುವನೆಂದು ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರಿ, ”

ಪತ್ರವನ್ನು ಓದಿ ಅನಲಾನ ಹೃದಯವು ತುಂಬಿ ಬಂದಿತು. ಮಕ್ಕಳಂತೆ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಅತ್ತಳು. ಬಿಸಿಯ ಕಣ್ಣೀರಿನ ಹನಿಗಳು ಸಾಲುಗಟ್ಟಿ ಕೊಂಡು ಕಪೋಲಗಳ ಮೇಲೆ ಉರುಳಿದವು. ಆದರೆ ಒಡೆವ ಗಡಿಗೆಯನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸಿ ಆಗುವದೇನು? ಎರಡು ದಿನ ನೀರು ತುಂಬಿಡಬಹುದಲ್ಲ? ಎಂಬ ವೇದಾಂತದಿಂದ ಧೈರ್ಯ ತಂದುಕೊಂಡಳು.

ಇಷ್ಟು ದಿನಗಳ ವರೆಗೆ ಗೌವ್ಯವಾಗಿರಿಸಿದ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಅಕ್ಕನಿಗೆ ಹೇಳಿದಳು. ಪತ್ರವನ್ನು ಓದಲಿಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟಳು. ಅಕ್ಕನು ಓದಿಕೊಂಡು, “ಅನಲಾ, ಇದು ಗಂಧಮಾಧವನದಲ್ಲವೇ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದಳು.

“ಅಹುದು ಅಕ್ಕಾ. ನಿನಗೆ ಹೇಳಿರಲಿಲ್ಲ. ಇಂದು ಮನಸು ನಿಲ್ಲದೆ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಹೇಳಿರುವೆನು. ಅವರನ್ನು ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆಗೆ ಕಳಿಸಿದನೆಂದು ದುಃಖ ಪಡುವದಿಲ್ಲ. ಹೃದಯವು ಎಷ್ಟು ಪರಿಶುದ್ಧವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಅಳುತ್ತಿರುವೆ. ಇದೋ ಅವರು ತಿರುಗಿ ಕೊಟ್ಟ “ನನ್ನಭಾಗ್ಯ” ಎಂದು ಬಳೆ, ಕೆದರಿ ಉದುರಿಸಿದ ಕುಂಕುಮ ಮತ್ತು ಮಂಗಳಸೂತ್ರವನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ ಗಂಟನ್ನು ಅಕ್ಕನ ಮುಂದಿಟ್ಟಳು.

ಈಗ ಅನಲಾನ ಧೈರ್ಯಧನದ ದಿವಾಳಿಯಾಗಿದ್ದಿತು.

ಅಕ್ಕನು ಬೆಕ್ಕಸಬೆರಗಾಗಿ “ಅನಲಾ!” ಎಂದಳು.

“ಅಕ್ಕ!.....” ಅನಲಾ ಎಂದಳು. ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಹಟವಿದ್ದಿತು.

“ಇದೇನು ಮಾಡಿದೆ!”

“ನಿನ್ನಿಂದ ನ್ಯಾಯವನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕಿದ್ದಿತೇ?”

“ಇದು ನ್ಯಾಯವೇ?”

“ಅಕ್ಕ, ನನ್ನ ಮಾತಿಗೆ ಉತ್ತರ ಕೊಡು.” ಬಹಳ ಹೊತ್ತಿನ ಮೇಲೆ ಅನಲಾ ಎಂದಳು.

“ಅನಲಾ, ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಹಟವು ಯೋಗ್ಯವೇ?”

“ಅಕ್ಕ, ನಿನಗಿಂತ ನಾನು ಎಷ್ಟು ವರುಷ ಚಿಕ್ಕವಳು?”

“ಮೂರು ವರುಷವಿರಬೇಕು! ಅದನ್ನೇನು ಮಾಡುವದು?”

“ಹಾಗಾದರೆ ನೀನು ಹೇಳುವ ಉಪದೇಶದಲ್ಲಿಯೂ, ನಾನು ಹೇಳುವ ಉಪದೇಶದಲ್ಲಿಯೂ ಬಹಳ ಅಂತರವಿಲ್ಲವಷ್ಟೇ?”

“ನೀನು ಮಾಡಿದ್ದು ಯೋಗ್ಯವೆಂದು ನಿನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೇ?”

“ನೀನು ಅಯೋಗ್ಯವೆಂದು ನುಡಿದರೆ ನಾನು ಕೆಲಮಾತು ಹೇಳುವೆ”

“ಹಾಗಾದರೆ ಅವನನ್ನೇಕೆ ಬದುಕಿಸಿದೆ?” ಅಕ್ಕನು ಗದ್ದರಿಸಿದಳು.

“ಅಕ್ಕ! ಈ ಮಾತುಗಳಿಂದ ನಿನ್ನ ತಂಗಿಯ ನಿಷ್ಕಲಂಕ ಮುಖಕ್ಕೆ ಕಲಂಕವನ್ನು ಹಚ್ಚಬಯಸುತ್ತಿರುವೆ ಎಂದು ಅರ್ಥವಾಗುವದು.”

ಬಹಳ ಹೊತ್ತಿನ ವರೆಗೆ ಇಬ್ಬರೂ ಮಾತಾಡಲಿಲ್ಲ.

“ಅನಲಾ, ನನ್ನ ಮಾತಿನ ಹಿಂದೆ ಈ ಭಾವನೆಯಿರಲಿಲ್ಲ.”

“ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಔದಾರ್ಯ, ಪರೋಪಕಾರ, ನಿಸ್ವಾರ್ಥತೆ, ಸೇವೆ ಎಂಬ ಧರ್ಮರೂಪಿ ಕರ್ತವ್ಯಗಳಿರುವವು.”

ಸಣ್ಣ ಮಗನು ಒಳಗೆ ಬಂದು “ತಾಯಿ, ದವಾಖಾನೆಯ ವೇಳೆ ಯಾಯಿತು.” ಎಂದು ನುಡಿದನು.

ಅನಲಾ ಮಗುವನ್ನು ಎತ್ತಿಮುದ್ದಿಟ್ಟು “ಅಹುದು ಚೆನ್ನಾ, ಈ ದಿನ ಮರೆಯದೆ ನಿನಗೆ ಒಂದು ಗಿಳಿಯನ್ನು ತಂದುಕೊಡುವೆ.” ಎಂದು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಮಗುವನ್ನು ಮುದ್ದಿಸಿ, ಕೆಳಗಿಳಿಸಿ “ಅಕ್ಕ, ದವಾಖಾನೆಗೆ ಹೋಗುವೆ.” ಎಂದು ನಗುತ್ತ ಹೇಳಿ ಹೊರಟಳು.

ಅಕ್ಕನು ತೆರಿವ ಬಾಯನ್ನು ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಇನ್ನೂ ಮುಚ್ಚಿರಲಿಲ್ಲ.

ಮಾಸ್ತಿಯವರು

(ವ್ಯಕ್ತಿ ಚಿತ್ರ)

ಬರೆದವರು :
ಕೆ. ಎ. ಎನ್. ರಾನ್

“.....ಶ್ರೀ. ಮಾಸ್ತಿಯವರೂ ನಾನೂ ಒಂದನೆಯ ತಾರೀಖು ಹನ್ನೊಂದು ಗಂಟೆಗೆ ಕಾಶಿಯನ್ನು ತಲಪುತ್ತೇವೆ. ಡಾಕ್ಟರ ಬಾದಾಮಿಯವರಲ್ಲಿ ಉಳಿಯುವ ಯೋಚನೆ ಇದೆ. ಶ್ರೀ. ಮಾಸ್ತಿಯವರು ನಿಮ್ಮನ್ನು ನೋಡಲು ಉತ್ಸುಕರಾಗಿರುವರು.....ಅ. ನಾ.”

ಈ ಕಾಗದವು ಮುಟ್ಟಿದುದು ಎರಡನೆಯ ತಾರೀಖಿನ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಒಂದು ಗಂಟೆಗೆ; ಇನ್ನೂ ಯುದ್ಧಕಾಲದ ಅಂಚೆಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೇ. ನನಗೆ ಮಾಸ್ತಿಯವರನ್ನು ಕಾಣುವ ಉತ್ಸುಕತೆ ಅವರಿಗೆ ನನ್ನನ್ನು ನೋಡುವುದರ ನೂರರಷ್ಟು. ಸರಿ, ಬೇಗನೆ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ತಗಲು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಹನುಮಾನ ಘಾಟಿನಿಂದ ‘ರಿಕ್ಷ’ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಆವರಣದಲ್ಲಿದ್ದ ಡಾ. ಬಾದಾಮಿಯವರ ಮನೆಗೆ ಹೋದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಮಾಸ್ತಿಯವರು ಇರಲಿಲ್ಲ. ಮನೆಯವರು ‘ಡಾ. ಬಾದಾಮಿಯವರು ಊರಿನಲ್ಲಿಲ್ಲ; ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅವರು ಮೈಸೂರ ಭತ್ರಕ್ಕೆ ಹೋದರು’ ಎಂದರು. ನನಗೆ ‘ಎಲ ! ಇಷ್ಟೊಂದು ಕನ್ನಡಿಗರು ಇಲ್ಲಿ ಇದ್ದೂ ಇವರು ಭತ್ರಕ್ಕೆ ಹೋಗುವಂತೆ ಆಯಿತಲ್ಲ! ಬಾದಾಮಿಯವರು ಇಲ್ಲದ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ಅವರ ಮನೆಯ ಆತಿಥ್ಯವನ್ನು ಒಪ್ಪಿ ಕೊಳ್ಳಬಾರದಾಗಿತ್ತೆ? ಇವರದ್ದು ಇಷ್ಟು ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯಪ್ರಕೃತಿಯಲ್ಲ !’ ಎನ್ನಿಸಿತು.

ಮೈಸೂರು ಭತ್ರವಿರುವುದು ಹನುಮಾನ ಘಾಟಿನಲ್ಲಿ. ನಮ್ಮ ಮನೆಯಿಂದ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಒಂಟು ನಿಮಿಷದ ನಡಿಗೆ. ನಾನೇ ನೇರವಾಗಿ ಹಿಂದಿರುಗಿ ಭತ್ರವನ್ನು ಹೊಕ್ಕಾಗ ಅಲ್ಲಿಯ ಅಡಿಗೆಯ ನಾರಣಪ್ಪ ಆರಾಮು ತೆಗೆದು ಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ. ನಾನು ‘ಮಾಸ್ತಿಯವರು ಯಾವ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ?’ ಎಂದು ಕೇಳಿದೆ. ಅವನು ‘ಯಾರು, ಡೆಪ್ಯುಟಿ ಕಮಿಷನರು ವೆಂಕಟೇಶ ಆಯ್ಯಂಗಾರ್ಯರೆ?’ ಎಂದು ಕೇಳಿ ಕೋಣೆಯ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಹೇಳಿದ. ಕದವನ್ನು ತಟ್ಟುತ್ತಲೆ ಒಳಗಿನಿಂದ ‘ಬನ್ನಿ ಸ್ವಾಮಿ!’ ಎಂಬ ಉತ್ತರ ನಯವಾದ ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ ಕೇಳಿಸಿತು. ಬಾಗಿಲನ್ನು ನುಕಿಕೊಂಡು ಒಳಹೊಕ್ಕಾಗ, ಅಗೊ, ಅಲ್ಲಿಯೇ ನಿಂತಿದ್ದರು ನನ್ನ ಮುಂದೆ ಮಾಸ್ತಿಯವರು ! ಬೆಟ್ಟು ಅಗಲದ ಕೆಂಪು ಅಂಚಿನ ಕಚ್ಚಿಪಂಚೆಯನ್ನುಟ್ಟು, ಮಾಸಲು ನೀಲಿಯ ಷರಟನ್ನು ಹಾಕಿದ್ದ, ನಸುಬಾಗಿಲಂತೆ ಕಂಡ ಸಣ್ಣ ಶರೀರ, ಎಣ್ಣೆಗೊಂಪಿನ ಮೊಗದ ಸುಕ್ಕುಕೆನ್ನೆಗಳು, ಕನ್ನಡಕದ ಹಿಂದೆ ಹೊಳಪಾದ ಕಣ್ಣುಗಳು, ಯೋಚನೆಯ ಹುಬ್ಬುಗಳು, ಅಡ್ಡಗೆರೆ ಕಂಡು ಕೊಂಚ ಉಬ್ಬಿದ ಹಣೆ,

ಅದರ ಮೇಲೆ ದೊಡ್ಡ ಕೆಂಪು ಬಿಳಿ ನಾಮಗಳು, ಅರೆಬೋಳಾದ ಮುಂತಲೆ, ಕೆದರಿದ ಕೂದಲಿನ ಹಿಂತಲೆ. ನಾಲ್ಕು ಬಾರಿ ಮಡಿಸಿದ ಒದ್ದೆಯ ಪಂಚೆಯೊಂದನ್ನು ಎರಡೂ ಕೈಗಳಲ್ಲೂ ಎತ್ತಿಹಿಡಿದು ಹರವಿಹಾಕುವುದಕ್ಕೆ ಅಣಿಯಾಗಿದ್ದರು. ಹುಂ, ಈ ಸರಳ ವ್ಯಕ್ತಿಯೇ ಆ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಸಾಹಿತಿ, ಮಾಸ್ತಿಯವರು. ನಾನು ಒಳಹೊಕ್ಕಾಗ ಅವರು ಮುಖವನ್ನು ಕೊಂಚ ಮೇಲೆತ್ತಿ ನೋಡಿ, ಮುಗುಳುನಗೆಯಿಂದ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹತ್ತಿರದ ಕುರ್ಚಿಯೊಂದನ್ನು ತೋರಿಸಿದರು. ಪಂಚೆಯನ್ನು ಹರವುತ್ತಲೇ ಕುಶಲ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಾದುವು. ಮೇಜಿನ ಮೇಲೆ ಇನ್ನು ಅಷ್ಟು ಹಿಂಡಿದ ಬಟ್ಟೆಗಳಿದ್ದುದರಿಂದ ನಾನೂ ಸಹಾಯಮಾಡಲು ಮುಂದುವರಿದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಅವರು 'ಸರಿ ಇಷ್ಟು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳದೆ ಏನು. ನೀವು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಿ.' ಎಂದು ಮಾತನಾಡುತ್ತಲೇ ಅವನ್ನು ಒಂದೊಂದಾಗಿ ವರಾಂಡಕ್ಕೆ ಸಾಗಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಹಾಗೆ ಅವರು ಹೊರಗೆ ಹೋದಾಗ ನಾನು ಕೋಣೆಯ ಸುತ್ತಲೂ ನೋಡಿದೆ. ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಕಬ್ಬಿಣದ ಮಂಚದ ಮೇಲೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಬಿಚ್ಚಿದ ಸಣ್ಣ ಸುರುಳಿಯ ಹಾಸಿಗೆಯು, ಅವರು ಕೆಲವು ನಿಮಿಷವೇ ವಿಶ್ರಮಿಸಿಕೊಂಡಿರಬಹುದೆಂದು ಸೂಚಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಮೇಜಿನ ಮೇಲೆ ಕೆಲವು ಪ್ರಸಾದದ ಬಾಳೆಯ ಹಣ್ಣುಗಳು ಗುಡ್ಡೆಯಾಗಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದುವು. ಕೋಣೆಯ ಒಂದು ಕಡೆ ಗೋಡೆಯ ಅಂಚಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ರೈಲು-ಚಂಬು, ಪೆಟ್ಟಿಗೆ, ಬುಟ್ಟಿ, ಪುಸ್ತಕಗಳ ಸಾಲು ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದವು. ಕ್ಲೋಸುಕಾಲರಿನ ಕೋಟು, ಕಂಬಳಿಯ ಟೋಪಿ ಗೂಟದ ಮೇಲೆ ನೇತಾಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಒಂದು ಜತೆ ದಪ್ಪ ಎಕ್ಕಡ ಬಾಗಿಲಿನ ಹಿಂದೆ. ಇಷ್ಟೇ ಈ ನಿವೃತ್ತ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಪ್ರಯಾಣಸೌಕರ್ಯ.

ಬಟ್ಟೆ ಹರವಿದ ಮೇಲೆ ಮಾಸ್ತಿಯವರು ಮೇಜಿನ ಮೇಲಿದ್ದ ಹಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಎರಡನ್ನು ಕೊಟ್ಟರು. ಅನಂತರ ಪಕ್ಕದ ಕೋಣೆಯ ಕಡೆಗೆ ಬಾಗಿ 'ನಾರಾಯಣಸಾಮಿ' ಎಂದರು. ಮಲಗಿದ್ದ ಆಗ ತಾನೆ ಎದ್ದ ಕೆಂಪು ಕಣ್ಣಿನ ಅಯ್ಯರು ಹೊರಗೆ ಬಂದರು. ಅವರು ನನಗೆ ಕಲಕತ್ತೆಯ ಪರಿಚಯ. ಆದರೆ ಈಗ ಅವರೆ ಮೈಬೊಜ್ಜು ಕೊಂಚ ಕರಗಿದ್ದಿತು. ಅಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಒಂದೆರಡು ಹಲ್ಲೂ ಹೋಗಿ ಕೃತಕ ಹಲ್ಲುಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಜುಟ್ಟು ಈಗ ಕ್ರೌಪಿಗೆ ಎಡೆಕೊಟ್ಟಿದ್ದಿತು. ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕನ್ನಡಕವೂ ಹೊಸದು.

ಇಷ್ಟೆ. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅದೇ ವೇಷ್ಠಿ, ಅದೇ ಷರಟು, ಅದೇ ವ್ಯಕ್ತಿ.

ಮಾತುಕತೆಯಲ್ಲಿ ಊಟದ ಮಾತು ಬಂದಿತು. ಮಾಸ್ತಿಯವರು ‘ಅದ ಕೈಲ್ಲ ಈಗ ಸರಿಯಾಗಿದೆ. ಮೊದಲು ಎರಡು ಹೊತ್ತು ಹತ್ತಿರದ ಮದರಾಸು ಹೋಟಲಿನಲ್ಲಿ ಊಟ ಆಯ್ತು. ಈಗ ನಾರಾಯಣಸಾಮಿ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳೊಬ್ಬರನ್ನು ಪತ್ತೆಹಚ್ಚಿ ಏರ್ಪಾಡುಮಾಡಿದ್ದಾರೆ’ ಅಂದರು. ಅಯ್ಯರು ‘ಹೇಗಿದ್ದರೂ ಅವರು ಅಷ್ಟು ಕಠ್ಠವನ್ನೇನೋ ಮಾಡಿಸಬೇಕು. ಅದರ ಜತೆಗೆ ಇದೂ ಅವರಿಗೆ, ನಮಗೆ ಅನುಕೂಲವಾದಂತೆ ಆಗುತ್ತದೆ’ ಅಂದರು ನಾನು ‘ನೀವು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಭತ್ಯ, ಹೋಟಲು ಅಂತ ಇಷ್ಟು ಪಾಡುಪಟ್ಟಿದ್ದೇ ಸಾಕು, ಇನ್ನು ನಮ್ಮ ಮನೆಗೇ ಬಂದುಬಿಡಿ’ ಅಂದೆ. ಮಾಸ್ತಿಯವರು “ಭತ್ಯದಲ್ಲಿ ನಮಗೇನೂ ಅನುಕೂಲವಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲದೆ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳಿಗೆ ಹೇಳಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾಯಿತು. ಬದಲಾಯಿಸಿದರೆ ‘ನೋಡಿದೆಯಾ, ಸ್ನೇಹಿತರು ಸಿಕ್ಕೊಡನೆ ನಮ್ಮನ್ನು ಒತ್ತರಿಸಿದರು’ ಅಂದು ಅಸಮಾಧಾನಗೊಂಡಾರು” ಅಂದರು. “ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳ ಪರಿಚಯ ನನಗಿದೆ. ಅವರನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸುತ್ತೇನೆ” ಎಂದು ಭರವಸೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಮೇಲೆ ಮಾಸ್ತಿಯವರು “ಅವರಲ್ಲಿಗೆ ಒಂದು ಹೊತ್ತಾದರೂ ಹೋಗಬೇಕು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಏನು ಮೊಡ್ಡಿಸ್ತಿಕೆ ಅಂದುಕೊಂಡಾರು!” ಅಂದರು. ಈ ಲೌಕಿಕದ ಬಗ್ಗೆ ಒಪ್ಪಿಗೆಯಾಯಿತು.

ಆಗ ಮೂರುವರೆ ಗಂಟೆಯ ಸಮಯವಾಗಿದ್ದು ನಾನು ‘ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಹೋಗೋಣ. ಕೊಂಚ ‘ಚಹ’ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು’ ಅಂದೆ. ಮಾಸ್ತಿಯವರು “ಯಾಕೆ, ಹೋಟಲಿನಲ್ಲೇ ಒಂದು ಲೋಟ ಕಾಫಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಿಡೋಣ. ಈಗ ಜಂಗಮವಾಡಿ ಮಠಕ್ಕೆ ಹೋಗುವದಿದೆ. ಸ್ವಾಮಿಗಳು ನನಗೆ ಹಿಂದೆ ಪರಿಚಯ” ಅಂದರು. ಈ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಕಾಫಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಪಕ್ಷ ಪಾತವನ್ನು ಕಂಡು ನಾನು “ನಮಗೆ ಕಾಫಿ ಅಭ್ಯಾಸವಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೆ ಏರ್ಪಾಡು ಮಾಡಲು ಪುರುಸೊತ್ತು ಇರಲಿಲ್ಲ.” ಅಂದೆ. “ಅದಕ್ಕೇನು ಪರವಾಯಿಲ್ಲ. ನಾರಾಯಣಸಾಮಿ ಕೊಂಚ ಪುಡಿಯನ್ನು ಇಟ್ಟೇ ಇರುತ್ತಾರೆ. ಸುಮ್ಮನೆ ಯಾಕೆ ಹೊತ್ತು ಮಾಡೋಣ, ತೊಂದರೆ ಬೇರೆ ಅಂತ” ಅಂದರು. ನಾನು “ತೊಂದರೆ ಹೇಗಾದೀತು. ಪುಡಿ ಇದೆ ಅಂದಮೇಲೆ ಅನುಕೂಲವಾಯಿತು. ಹೆಚ್ಚು ಹೊತ್ತಾಗುವದಿಲ್ಲ” ಅಂದೆ. ಮಾಸ್ತಿಯವರು “ಸರಿ,

ಹಾಗಾದರೆ" ಅಂದು ಕೋಟು ಟೋಪಿಗಳನ್ನು ಅರ್ಧ ನಿಮಿಷದಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ಕೊಂಡರು. ಅಯ್ಯರೂ ಮೇಲುವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಎಸೆದುಕೊಂಡು, ಕಾಫಿ ಪುಡಿಯ ಸಣ್ಣ ಡಬ್ಬಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡರು. ಹೊರಟೆವು. ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಸ್ತಿಯವರು ಸಣ್ಣ ಕತೆಯೊಂದರ ಬಗ್ಗೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಮಾತನಾಡಿದರು. ನಾನು "ಅದೇನು ತಮ್ಮ ದಾರಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿದುದು ತಾನೆ?" ಎಂದೆ. ಮಾಸ್ತಿಯವರು ನಸುನಗುತ್ತ 'ಅದು ಹೇಗೆ? ಅದು ಹೇಗೆ?' ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದರು. ನಾನು "ಸಣ್ಣ ಕತೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತಾವು ದೊಡ್ಡ ಮೇಲುಪಂಕ್ತಿಯನ್ನು ಹಾಕಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದೀರಿ" ಎಂದೆ ಆಗ ಮಾಸ್ತಿಯವರು 'ಹಿ!' ಎಂದು ಸುಮ್ಮನಿದ್ದರು. ಆಗ ಅವರ ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಕಂಡುದು ಗರ್ಜವಲ್ಲ, ಸದಭಿಮಾನದ ಹೆಮ್ಮೆ.

"ಮಠಕ್ಕೆ 'ರಿಕ್ಷ'ದಲ್ಲಿ ಹೋಗೋಣವೆ?" ಎಂದು ನಾನು ಸೂಚಿಸಿದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಮಾಸ್ತಿಯವರು "ಮಠ ಎಷ್ಟು ದೂರ?" ಎಂದರು. ನಾನು 'ಮುಕ್ಕಾಲು ಮೈಲಿಯ ಮೇಲಾದೀತು' ಎನ್ನಲು ಅವರು "ನಡೆದು ಬಿಟ್ಟರೆ ಆಯಿತು. ರಿಕ್ಷದವನು ನಮ್ಮ ಮುಂದೇ ಪೆಡಲನ್ನು ತುಳಿಯುತ್ತ ಭಂಗಪಡುವುದು ಎತಕ್ಕೋ ನನಗೆ ಸರಿಬೀಳದು." ಅಂದರು. ಕಾಶಿಯ ಸಣ್ಣ ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಅಡಚಣೆಗಳ ಮೇಲೆ ಅಡಿ ಇಡುತ್ತ, ಕೊಳೆಗಳನ್ನು ಹಳ್ಳ ಕೊಳೆಗಳನ್ನು ದಾಟುತ್ತ, ಕಾಲುದಾರಿಯಿಂದ ರಸ್ತೆಗೋ, ರಸ್ತೆಯಿಂದ ಕಾಲುದಾರಿಗೋ ಸಮಯೋಚಿತವಾಗಿ, ಸ್ಥಳೋಚಿತವಾಗಿ, ಬದಲಾಯಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ, ವಾಹನಪ್ರಾಣಿಗಳಿಂದ ನುಣುಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ, ಮಠವನ್ನು ಸೇರಿದೆವು. ಅಲ್ಲಿ ಹೊರಗಿನಿಂದ ಸ್ವಾಮಿಯವರಿಗೆ ಮಠದ ಆಳಿನೊಡನೆ ಚೀಟಿಯನ್ನು ಕಳುಹಿಸುವುದೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿದ ಮೇಲೆ ನನ್ನ ಬಳಿ ಕಾಗದವಿದ್ದುದರಿಂದ ನಾನು ಕೊಂಚ ಹರಿದು 'ಮಾಸ್ತಿ ವೆಂಕಟೇಶ ಅಯ್ಯಂಗಾರ್' ಎಂದು ಬರೆದೆ. ಮಾಸ್ತಿಯವರು ಭುಜದ ಮೇಲಿನಿಂದ ನೋಡಿ, ಸೀಸದ ಕಡ್ಡಿಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು 'ಮತ್ತು ಸ್ನೇಹಿತರು' ಎಂದು ಸೇರಿಸಿದರು. ಕೊಂಚ ಹೊತ್ತಾದ ಮೇಲೆ ಸ್ವಾಮಿಯವರ ಶಿಷ್ಯರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬಾತನು ಬಂದು ನಮ್ಮ ಕಡೆ ಆತ್ತಿತ್ತ ನೋಡಿ ಅನುಮಾನಿಸುತ್ತ 'ಮಾಸ್ತಿ ವೆಂಕಟೇಶ ಅಯ್ಯಂಗಾರ್!' ಅಂದನು. ಮಾಸ್ತಿಯವರು ನಸುನಗುತ್ತ ಮುಂದೆ ಹೆಜ್ಜೆ ಇಟ್ಟು 'ನಾನೇ' ಅಂದರು. ಸ್ವಾಮಿಯವರು ಪೂಜೆಯಲ್ಲಿದ್ದುದರಿಂದಲೂ ಮಠ

ವನ್ನು ನೋಡುವ ಅಗತ್ಯವಿದ್ದುದರಿಂದಲೂ ಶಿಷ್ಯರು ಅನೇಕರು ನಮ್ಮನ್ನು ಮಠದ ಒಳಗೆಲ್ಲ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ತೋರಿಸಿದರು. ಮಾಸ್ತಿಯವರು ಅಲ್ಲಿಯ ಸಮಾಧಿಗಳ, ಪಠಗಳ, ವಿಶೇಷಗಳ ವಿಚಾರವನ್ನೆಲ್ಲ ಕೇಳಿ ತಿಳಿದು ಕೊಂಡು, ಪೂಜೆ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಶಿವಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಕೈ ಮುಗಿದು ಪುಸ್ತಕ ಭಂಡಾರವನ್ನು ನೋಡಿ ಆನಂದಿಸಿ ವಾಚನಾಲಯಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಅಲ್ಲಿ ಮಠವು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಕೆಯನ್ನು ನೋಡುತ್ತ 'ಇದು ಯಾರು ಜಿ. ಬಿ. ಶಿವಲಿಂಗಪ್ಪ?' ಎಂದು ಕೇಳಿದರು. 'ಶಿಷ್ಯರ ಪೈಕಿ ಮುಂದಾಳು 'ನಾನು' ಎಂದ ಮೇಲೆ, ಮಾಸ್ತಿಯವರು " ನಿಮ್ಮ ಊರು ಯಾವುದು? " ಅಂದರು. ಶಿಷ್ಯನು 'ಗುಡ್ಡ' ಅಂದ. 'ನಿಮ್ಮ ತಂದೆಯ ಹೆಸರು?' ಮತ್ತೆ ಕೇಳಿದರು. 'ಬಸಪ್ಪ'. ಮಾಸ್ತಿಯವರು "ಹಾಗಾದರೆ ನಿಮ್ಮ ಹೆಸರು 'ಗು. ಬ. ಶಿವಲಿಂಗಪ್ಪ' ಎಂದಿರಬೇಕು. ಜಿ. ಬಿ. ಅಲ್ಲ" ಎಂದು ನಗುತ್ತ ಹೇಳಿ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ನಗಿಸಿದರು.

ಸ್ವಾಮಿಯವರಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದ ಮೇಲೆ ಮೊದಲ ಮಾತುಗಳಾದುವು. ಮಾಸ್ತಿಯವರು "ಇತ್ತಕಡೆ ಬಂದುದು ಕನ್ನಡಿಗರ ಪರಿಚಯಕ್ಕಾಗಿ" ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದರು. ಮತ್ತೆ " ನಾನು ಈಗ ಕನ್ನಡಿಗನು ಮಾತ್ರವೇ ಅಲ್ಲದೆ ಪರಿಷತ್ತಿನ ಉಪಾಧ್ಯಕ್ಷನಾಗಿದ್ದು ಇದು ನನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯವೇ ಆಗಿದೆ " ಎಂದು ಸೇರಿಸಿದರು. ಪರಿಷತ್ತಿನ ವಿಚಾರವು ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಬಂತು. ಸ್ವಾಮಿಗಳು " ಸದಸ್ಯರ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಇಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಿಸಿ ದೊಡ್ಡ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದಿರಿ " ಅಂದರು.

" ಅಷ್ಟೇನು ಅಲ್ಲ. ಏನೋ ಯಥಾನುಶಕ್ತಿ ಯಶ್ನಿಸಿದ್ದೇನೆ " ಮಾಸ್ತಿಯವರು ನಮ್ರತೆಯಿಂದ ನುಡಿದರು.

" ಹಾಗೆನ್ನಬೇಡಿ, ಅದು ಎಷ್ಟು ದೊಡ್ಡದೆಂದು ಆ ವಿಚಾರವನ್ನರಿತವನಿಗೆ ಗೊತ್ತು. ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆಗಳ ಪರಿಷತ್ತು ಯಾವುದಕ್ಕೂ ಇರದ ಇಷ್ಟೊಂದು ಸದಸ್ಯಬಲವಿರುವುದು ನಿಮಗೆ ಹೆಮ್ಮೆಯ ಮಾತು. "

" ನನಗೆ ಇಷ್ಟು ದೊಡ್ಡ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಈ ಸಂಖ್ಯೆ ಐದು ಸಾವಿರ ವಾದರೂ ಆಗಬೇಕೆಂದು ಆಸೆ. ಆದರೆ ಅದು ಸಾಧ್ಯವಾಗದೆ ಇರುವುದು ಒಂದು ಕೊರತೆ. "

“ ಈ ವರ್ಷ ಆ ಗುರಿಯ ಸಾಧನೆಯನ್ನೂ ಕಂಡೀರಿ. ಅದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಶಕ್ತಿ, ಉತ್ಸಾಹ, ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ, ಚಾತುರ್ಯ ಎಲ್ಲವೂ ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಇದೆ.”

“ಇಲ್ಲ, ಈ ವರ್ಷ ಯಾರಾದರೂ ಚಿಕ್ಕ ವಯಸ್ಸಿನವರಿಗೆ ಈ ಜವಾಬು ದಾರಿಯನ್ನು ಹೊರಿಸಬೇಕು ಅಂತ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ. ಅದಷ್ಟು ದುಡಿಯುವುದಕ್ಕಂತೂ, ನಾನು ಇಷ್ಟೇನಲ್ಲ. ”

“ ಹಾಗಾಗಬಾರದು. ಇನ್ನೂ ನಿಮ್ಮ ಮುಂದಾಳುತನದ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯದವರನ್ನು ಕೂಡಿಸುವುದು ಸ್ವಲ್ಪ ಜನರಿಗೇ ಸಾಧ್ಯ. ನೋಡಿದರೋ ‘ ಕರ್ಣಾಟಕ-ಕರ್ನಾಟಕ ’, ‘ ಹಿಂದಿ-ಕನ್ನಡ ’ ಈ ವಿಷಯಗಳು ಪರಿಷತ್ತಿನ ಒಗ್ಗಟ್ಟು, ಎಲ್ಲೆಗಳಿಗೆ ಎಷ್ಟೊಂದು ಕುಂದು ತಂದಿರಬಹುದು. ಇಂತಹ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಲೌಕಿಕದಿಂದ ಪರಿಷತ್ತನ್ನು ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಬರುವುದು ಅಗತ್ಯ.” ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಕೆಲವು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಭಾಗವನ್ನು ನಿರ್ದೇಶಿಸಿದರು. ಮಾಸ್ತಿಯವರು ಪ್ರಯಾಸದಿಂದ ಆ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಒಳಗೆ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳಲು ಯತ್ನಿಸಿದರು. ಸ್ವಾಮಿಯವರು “ ನನಗೆ ನಿಮ್ಮ ಸ್ವಭಾವವು ಗೊತ್ತು. ನೀವು ಸ್ನೇಹಿತರನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಡುವವರಲ್ಲ. ಆದರೆ ಇದು ವ್ಯಕ್ತಿ ದೋಷದ ಮಾತಲ್ಲ—ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ. ” ಅಂದರು.

“ ಹೌದು, ಆ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಚರ್ಚೆಯು ಮಿತಿಯಾಗಿರಬೇಕೆಂದೇ ನನಗೂ ಅನ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ”

“ ಅಲ್ಲದೆ ಚರ್ಚಾಸ್ಪದವಾದ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಷತ್ತು ವೈಯಕ್ತಿಕ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸುವಂತೆ ತೋರಿಸಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯಕ್ಕೇ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ ಕೊಡುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ.”

“ ನಿಜ. ”

“ ಈಗ ನೋಡಿ, ಪರಿಷತ್ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ.... ” ಸ್ವಾಮಿಯವರು ಮತದ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಲೇಖಕನೊಬ್ಬನು ತೋರಿಸಿದ ತಪ್ಪು ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಸೂಚಿಸಿದರು. ಮತ್ತೆ “ ಇಂತಹ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟನೆಯಾಗಬೇಕಾದಾಗ ಪರಿಷತ್ತು ಆಯಾ ಮತದ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನೂ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಸಂಕ್ಷೇಪಿಸುವುದು ಹಿತಕರವಲ್ಲವೇ ? ”

“ ಹೌದು. ಈ ವಿಷಯವು ನನ್ನ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬಂದಿರಲಿಲ್ಲ. ಮುಂದೂದರೂ ಈ ದೃಷ್ಟಿಗೆ ಗಮನ ಕೊಡಬೇಕು. ”

“ ಇನ್ನೊಂದು ಮಾತು. ಈಚೆಗೆ ಪರಿಷತ್ಪತ್ರಿಕೆಯ ಮಟ್ಟವು ಕೆಳಗಿಳಿದಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ವಿದ್ವತ್ತಿಗೆ ಸಹಜವಾಗಿ ಅವಕಾಶವಿರಬೇಕು. ಅಂಥ ಪರಿಷತ್ತಿನ ಪತ್ರಿಕೆಯು ಬಹಳ ಚೆನ್ನಾಗಿದೆ. ”

ಮಾಸ್ತಿಯವರು ನಾಲಿಗೆಯನ್ನು ಕಚ್ಚಿಕೊಂಡವರಂತೆ ಒಂದು ಕ್ಷಣ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದು “ ನೋಡಿ, ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಪರಿಶ್ರಮವಿರುವವರನ್ನು ಕಾಡಿ ಬೇಡಿದರೂ ಅವರಿಗೆ ಪುರುಸೊತ್ತು ಇಲ್ಲ, ಉತ್ಸಾಹವೂ ಇಲ್ಲ. ಉತ್ಸಾಹವಿರುವ ಹುಡುಗರಿಗೂ ಅಡ್ಡಿಯಾಗಿ ನಾವೇನು ಮಾಡೋದು ? ಇದು ನಮ್ಮ ಸಂಕಟ. ಆದರೂ ತಾವು ಹೇಳಿದುದಕ್ಕೆ ಗಮನವನ್ನು ಕೊಡಲೇಬೇಕು. ”

“ ಇನ್ನೊಂದು ವಿಚಾರ. ಪರಿಷತ್ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಇರುವ ಸ್ವಲ್ಪ ಪುಟ ಉದ್ದವಾದ ಹಳೆಯ ‘ಚಾವುಂಡರಾಯ ಪುರಾಣ’ ‘ಮರುಳಸಿದ್ಧಕಾವ್ಯ’ ಇವುಗಳಿಗೆ ಸ್ಥಳ ಕೊಡುವುದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಅವನ್ನು ಬೇರೆಯಾಗಿ ಸಂಪಾದಿಸಬೇಕು. ಆಗ ಇತರ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಜಾಗ ಸಿಕ್ಕುತ್ತದೆ. ”

“ ತಮ್ಮದು ಒಳ್ಳೆಯ ಸಲಹೆ. ಪತ್ರಿಕೆಯ ಮಂಡಲಿಯ ಮುಂದೆ ಇಡುತ್ತೇನೆ. ”

ಹೀಗೆ ಪರಿಷತ್ತಿನ ಬಗ್ಗೆ ಹೊರಬಿದ್ದ ಹಲವಾರು ಸಲಹೆ ಟೀಕೆಗಳನ್ನು ಮಾಸ್ತಿಯವರು—ಪರಿಷತ್ತಿನ ಉಪಾಧ್ಯಕ್ಷರು—ಉತ್ಸುಕತೆಯಿಂದ ಗ್ರಹಿಸಿದರು. ಉಚಿತವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಮಿಗಳಿಗೆ ಸಮಾಧಾನ ಹೇಳಿ ತೃಪ್ತಿ ಪಡಿಸಿದರು. ಸಮ್ಮೇಳನದ ವಿಷಯವು ಬಂದಿತು. ಮಾಸ್ತಿಯವರು “ ಈ ಬಾರಿ ಸಮ್ಮೇಳನ ಮದರಾಸಿನಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ತಾವು ಅಲ್ಲಿಗೆ ದಯಮಾಡಿಸಿ ನಮ್ಮನ್ನು ಆಶೀರ್ವದಿಸಿ ಉತ್ತೇಜನ ಕೊಡಬೇಕು ” ಎಂದು ಮದುವೆಯ ಆಹ್ವಾನದ ಒಕ್ಕಣೆ ವಿಶ್ವಸಗಳಿಂದ ಕೇಳಿಕೊಂಡರು. ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಅನಿವಾರ್ಯವನ್ನು ಸೂಚಿಸಿದಾಗ “ ತಾವು ಒಂದು ಸಂದೇಶವನ್ನಾದರೂ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಡಿ. ಕಾಶಿಯ ಮಠದಿಂದ ಬಂದ ಆಶೀರ್ವಾದವೆಂದು ನಾವು ಹೆಮ್ಮೆಪಟ್ಟು ಸಂತೋಷಿಸುತ್ತೇವೆ ” ಎಂದು “ ಒಂದು ಬಾರಿ ಸಮ್ಮೇಳನವೇ

ತಮ್ಮ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿ ಜರಗುವಂತೆ ಕೃಪೆ ಮಾಡಿಬಿಡಿ. ಕನ್ನಡದ ಬೆನ್ನುಬಿಟ್ಟು ಕಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಹಾರಾಡಲಿ” ಎಂದು ಸೂಚನೆ ಕೊಟ್ಟರು. ಸ್ವಾಮಿಗಳು “ಅದೇನೋ ವಿಚಾರ ಮಾಡಬಹುದು. ಆದರೆ ಕನ್ನಡಿಗರಿಗೆ ಇದು ಬಲು ದೂರ. ನಮ್ಮ ಕಡೆಯಿಂದ ನಾವು ಯಾವುದೊಂದರಲ್ಲೇ ಅಭಿಮಾನಪಡುವವರಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಇಲ್ಲಿಯ ವರಮಾನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿದರೆ ಭಕ್ತರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾದ ಕನ್ನಡಿಗರಿಗೆ ಉತ್ತೇಜನ ಕೊಡುವದು ದೋಷವೆನಿಸಲಾರದು” ಎಂದರು. ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮಾಸ್ತಿಯವರು “ಈ ಸಂಸ್ಥೆಯು ಅಜೀವ ಸದಸ್ಯತನದಿಂದ ಪರಿಷತ್ತಿಗೆ ಸಹಾಯವಾಗುವಂತೆ ಕೃಪೆ ಮಾಡುವದಾದರೆ ತುಂಬ ಸಂತೋಷ” ಎಂದು ಬೇಡಿಕೊಂಡರು. ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಒಪ್ಪಿದರು. ಸ್ವಾಮಿಗಳು “ಇನ್ನು ಎಷ್ಟು ದಿನ ಇಲ್ಲಿ ಇರುವುದಾಗುತ್ತದೆ?” ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದರು. ಮಾಸ್ತಿಯವರು ಆಗಿನ ನಿರ್ಧಾರದಂತೆ ಬಲಿಪಾಡ್ಯದ ಹಿಂದಿನ ದಿನ ಹೊರಡಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಸ್ವಾಮಿಗಳು “ಇದೇನು, ಒಳ್ಳೆ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆಯ ದಿನವೇ ಹೊರಡಬೇಕೆಂದು ಮಾಡಿದ್ದೀರಿ? ಒಂದೆರಡು ದಿನ ತಡೆಯಲಾಗುವುದಿಲ್ಲವೇ? ದೀಪಾವಳಿಗಾಗಿ ಜನರು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಹೊರಗಿನಿಂದ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗಿರುವಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವವರೂ ನೀವು ಮುಂದಾಗಿ ಹೊರಡುವುದು ಏಕೆ?” ಎಂದರು. ಮಾಸ್ತಿಯವರು “ತಾವು ಹಾಗೆ ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಡಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಹೋಗುವುದು ಹೇಗೆ? ನಿಂತುಬಿಡುತ್ತೇನೆ” ಎಂದು ಪ್ರಯಾಣವನ್ನು ಆ ಕ್ಷಣವೇ ಮುಂದುವರಿಸಿದರು. ಮತ್ತಷ್ಟು ಮಾತುಗಳಾಗಿ ನಾವು ಹೊರಬಿದ್ದಾಗ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಸ್ತಿಯವರು “ನೋಡಿ, ಅವರು ಎಷ್ಟು ಒಳ್ಳೆಯ ಸೂಚನೆಗಳನ್ನಿತ್ತರು? ಹೀಗೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಹಿತಕ್ಕಾಗಿ, ಅಹಿತದ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡುವ ಧೈರ್ಯಮಾಡಿ ತಿದ್ದಲು ಯತ್ನಿಸುವವರು ಎಷ್ಟು ಕಡಿವೆ? ಅವರ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಒಂದಾದರೂ ಒಣ ಟೀಕೆ ಇರಲಿಲ್ಲ.” ಎಂದು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಕೃತಜ್ಞತೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸಿದರು.

ರಾತ್ರಿ ಊಟವಾದ ಮೇಲೆ ನಾನು “ವಿಳೆಯದೆಲೆ ತರಿಸಿದ್ದೀಯ ?” ಎಂದು ನಮ್ಮವಳನ್ನು ಕೇಳಿದೆ. ನಮಗೆ ಈ ಅಭ್ಯಾಸವಿಲ್ಲದೆ ಅವಳಿಗೆ ಇದು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವಳಿಂದ ಉತ್ತರವು ಬೇಗನೆ ಬಾರದಿದ್ದರಿಂದ ವಿಷಯವನ್ನು ಊಹಿಸಿ ಮಾಸ್ತಿಯವರು “ಓ, ಈ ದಿನ ಶನಿವಾರ, ನಾನು ಎಲೆಯನ್ನು ಹಾಕುವದಿಲ್ಲ.” ಎಂದರು.

ಮಾರನೆಯ ದಿನ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ನಾವು ಮಹಾತ್ಮ ಬುದ್ಧನು ಉಪವೇಶ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಸ್ಥಳವಾದ ಸಾರನಾಥಕ್ಕೆ ಹೊರಟೆವು. ಕಾಶಿಯ ಮೇರೆಗೆ ಬಂದಾಗ ಗಾಡಿಯ ಕುದುರೆಯು ನಿಂತು ಅನುಮಾನಿಸಿತು. ಗಾಡಿಯವನು ಏನೋ ಎರಡು ಮಾತನ್ನು ಹೇಳಲು ಮತ್ತೆ ತನ್ನ ಓಟಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಮಾಡಿತು. ಮಾಸ್ತಿಯವರು “ಅವನು ಹೇಳಿದುದೇನು?” ಎಂದು ಕೇಳಿದರು. ನಾನು ಭಾಷಾಂತರ ಮಾಡಿ “ಮಗು, ಇದೇ ಕಡೆಯಲ್ಲ ಈಗ. ಇನ್ನೂ ಬಲು ದೂರವಿದೆ. ಮುಂಚೆ ನಡೆಯುಪ್ಪ. ಎಂದ” ಎಂದೆನು. ಆಗ ಮಾಸ್ತಿಯವರು “ಆಹಾ! ಇವರ ಬಾಂಧವ್ಯ ಎಷ್ಟು ಮಧುರ!” ಅಂದರು.

ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಆ ಪುಸ್ತಕ ಈ ಪುಸ್ತಕದ ಮಾತು ಬಂದಿತು. ಮಾಸ್ತಿಯವರು ‘ಕೆಲವು ಸಣ್ಣ ಕತೆಗಳ’ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತ “ನಾನು ಶ್ರೀನಿವಾಸ ನಂದೇ ವರೆಸಿಕೊಂಡಿದ್ದುದು ಓದುಗರು ಅದು ಅಧಿಕಾರಿಯೊಬ್ಬನು ಬರೆದುದೆಂದು ಮೆಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳದಿರಲಿ ಅಂತ” ಎಂದರು. ಅವರ ಇತ್ತೀಚಿನ ಕಥನ ಕವನಗಳ ಮೇಲೆ ಮಾತು ತಿರುಗಿ ನಾನು “‘ಆಗಡಿಯ ಸಾಧುಗಳು’ ಬಹಳ ಹೃದ್ಯವಾಗಿದೆ” ಎಂದೆ. ಅವರು “ಅದು ನಿಸುಗೆ ರುಚಿಸುತ್ತದೆಯೇ? ನನ್ನ ಗೆಳೆಯರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರಿಗೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಏನೂ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ಒಬ್ಬರಂತೂ ಆ ಕವನಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತೀರ ಕಟುವಾಗಿಯೇ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಿಗೆ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಒಂದೆರಡು ಸಾಲು ‘ಕವನ’ ಮಾತ್ರ ಸಿಕ್ಕುತ್ತವಂತೆ. ಆ ಸಾಲುಗಳಲ್ಲಿರುವುದೂ, ಇನ್ನಿತರ ಸಾಲುಗಳಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದಿರುವುದೂ ಏನೋ ನನಗಂತೂ ತಿಳಿಯದು. ನೋಡಿ, ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ನಾನು ಕಾರಣಾಂತರದಿಂದ ಕೆಲವರಿಗೆ ಅಹಿತವಾಗುವ ಗತಿ ಬಂದಿದೆ. ಅವರು ತಮ್ಮ ಅಸಮಾಧಾನವನ್ನು ಮತ್ತೆ ಹೇಗೆ ಸೂಚಿಸಬೇಕು? ಒಳಗಿನದನ್ನೆಲ್ಲ ಬಿಟ್ಟು ಹೇಳುವುದು ನನಗೆ ಹಿತವಿಲ್ಲದ ಕೆಲಸ. ಅವರಿವರ ಗುಳ್ಳೆಯನ್ನು ಚುಚ್ಚುವುದು ನನ್ನಿಂದ ಆಗದು. ಅವರೇ ನಿದಾನವಾಗಿ ಬುದ್ಧಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲಿ” ಎಂದು ವ್ಯಸನವನ್ನು ಸೂಚಿಸಿದರು.

ಸಾರನಾಥವನ್ನು ಸೇರಿ ನಾವು ವಿಹಾರದ ಪಾಳುಗಳನ್ನು ನೋಡಲು ಹೊರಟೆವು. ಮಾಸ್ತಿಯವರೇ ನಮಗೆ ಮುಂದಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತ ಅವನ್ನೆಲ್ಲ ಆಗಲೇ ನೋಡಿದ್ದವರೊ ಎನ್ನುವಂತೆ “ಇದು ಹೆಣ್ಣು ಭಿಕ್ಷುವಿನ ಸಮಾಧಿ, ಇದು ಗಂಡಿನದು” ಎನ್ನುತ್ತ ಅವುಗಳ ವ್ಯತ್ಯಾಸ, ಇತರ ಭಾಗಗಳ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ,

ವನ್ನು ಸುಲಭವಾಗಿ ಉಹಿಸಿ ಹೇಳುತ್ತ ಹೋದರು. ಭಗವಾನ್ ಬುದ್ಧನು ಕುಳಿತು ಉಪದೇಶಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಸೇರಿ, ಮುರಿದ ಕಲ್ಲು-ಭತ್ತಿಯ ಮೋಟನ್ನು ಕಂಡು ಮರುಗಿದ್ದಾಯಿತು. ಮಾಸ್ತಿಯವರು 'ಆಹಾ ಈ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಭಗವಾನನು ಬೋಧಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ಇಗೋ, ಇದೇ ದಾರಿಯಿಂದ ಕಾಶಿಯ ಪಂಡಿತರು ಬಂದು ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸುತ್ತ ಸಮಾಧಾನ ಕೇಳಿ ಅವನೊಡನೆ ವಾಗ್ವಾದ ಮಾಡಿ ಅವನನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ದೃಶ್ಯವು ಹೇಗಿರಬೇಕು?' ಅಂದು ಭಾವನಾವಶರಾದರು. ಆ ಪಾಳುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಬಿಸಿಲು ಮಳೆಗಾಳಿಗಳಿಂದ ರಕ್ಷಣೆಯಿಲ್ಲದೆ ಇರುವುದನ್ನು ಕಂಡು "ಎಲಾ, ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಹೆಮ್ಮೆಯಿಂದ ರಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸರಕಾರವು ಎಂದಿಗೆ ಬಂದೀತೋ ಏನೋ!" ಎಂದು ತವಕಿಸಿದರು. ನಾವು ಪಾಳುಗಳನ್ನು ದಾಟಿ ಹೊಸದಾಗಿ ಕಟ್ಟಲ್ಪಟ್ಟ ಗುಡಿಯ ಕಡೆಗೆ ಹೋದವು. ಅಲ್ಲಿ ಸಿಲೋನಿನಲ್ಲಿರುವ ಬೋಧಿವೃಕ್ಷದ ಅಂಚಿನಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ವೃಕ್ಷವಾಗಿ ಬೆಳೆದಿದ್ದ ಬುದ್ಧಗಯದ ಬೋಧಿಯ ಮೊಮ್ಮಗುವನ್ನು ನೋಡಿ ಮಾಸ್ತಿಯವರು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಮಾಡಿ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ "ನಾರಾಯಣಸಾಮಿ, ಇದರ ಮೂರೇ ಮೂರು ಎಲೆಗಳನ್ನು ಕಿತ್ತುಕೊಳ್ಳಿ. ನನ್ನ ಬಳಿ ಇರಲಿ" ಎಂದು ಕಿತ್ತ ಎಲೆಗಳನ್ನು ಜೀಬಿನಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡರು. ಅನಂತರ ಗುಡಿಯೊಳಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದವು. ಅಲ್ಲಿಯ ಆವರಣವು ಅವರಿಗೆ ಸಂತೋಷವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಿಯ ಗೋಡೆಗಳ ಮೇಲೆ ಜಪಾನಿ ಕಲಾವಿದನೊಬ್ಬನು ಅನೇಕ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದನು. ಆದರೆ ಈಗ ಕೊಂಚ ಸುಣ್ಣದ ಕೆಲಸ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದು ಅವುಗಳಿಗೆ ಪರದೆ ಹಾಕಿದ್ದರು. ಅಲ್ಲಿಯವರ ಅಪ್ಪಣೆ ಪಡೆದು ಪರದೆಯನ್ನು ವಾರೆಯಾಗಿಸಿ ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟನ್ನು ನೋಡಿದ್ದಾಯಿತು. ಇಲ್ಲೂ ಮಾಸ್ತಿಯವರು ತಮ್ಮ ತಿಳುವಳಿಕೆಯಿಂದ ಆ ಚಿತ್ರಗಳ ವಿಷಯವನ್ನು ಹೇಳಿದರು. ಮೂರ್ಮಿಯ ಮುಂದೆ ನಾವು ನಿಂತಿರುವಾಗ ಒಂದು ಬಂಗಾಳಿಯ ಸಂಸಾರವೂ ದರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿ ಬಂದಿತು. ದೊಡ್ಡವರು ನಮಸ್ಕರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆಯೇ ಅವರ ಸಣ್ಣ ಮಕ್ಕಳಿರಡೂ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದುವು. ಮಾಸ್ತಿಯವರು "ನೋಡಿದಿರಾ, ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹೇಗೆ ಬೆಳೆಸಿದ್ದಾರೆ?" ಅಂದರು. ಗುಡಿಯಿಂದ ಹೊರಗೆ ಬಂದಾಗ "ಬುದ್ಧನ ಈ ಪ್ರತಿಮೆಗೆ ಅವನ ಸಹಜವಾದ ಮುಖಮುದ್ರೆಯಿಲ್ಲ; ವಿಷಾದಕರ" ಅಂದುಕೊಂಡರು.

ಎದುರಿಗೆ ಬಿರಲ್ಲ ವಿಧ್ಯಾಪಂತ್ಯೆ. ಅದರ ಅವರಣದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಕಲ್ಲು ಕಂಬಗಳು ಇದ್ದವು. ಅವುಗಳ ಮೇಲೆ ಬುದ್ಧನ ಉಪದೇಶದ ಸಾರಾಂಶವು ಹಿಂದಿ ಮತ್ತು ಇಂಗ್ಲೀಷುಗಳಲ್ಲಿ ಬರೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದಿತು. ಮಾಸ್ತಿಯವರು ಅದನ್ನು ಓದಿ “ಇದು ಚೆನ್ನಾಗಿದೆ. ಕೊಂಚ ಬರೆದುಕೊಂಡುಬಿಡಿ” ಎಂದು ನಾರಾಯಣಸಾಮಿಗೂ, ನನಗೂ ಹೇಳಿದರು. ನಕಲನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವಾಗ ಅವರಲ್ಲಿಗೂ ನನ್ನಲ್ಲಿಗೂ ನಡೆದಾಡುತ್ತ ಸರಿಯಾಗಿ ಬರೆದುಕೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಇನ್ನು ‘ಮ್ಯೂಸಿಯಂ’ನ ಕಡೆಗೆ ಬರುವಾಗ ಇದ್ದ ಕೆತ್ತಲೆಯ ಹಣ್ಣು ಒಂದನ್ನು ಸುಲಿದು ನಾರಾಯಣಸಾಮಿಯ ಹಂಚಿದರು. ಮಾಸ್ತಿಯವರು ಎರಡು ತೊಳೆಗಳನ್ನು ತಿಂದು ಉಳಿದ ಎರಡನ್ನು ಮೋಟಾರಿನ ಬಳಿ ಅಡುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಬಂಗಾಳಿ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಕೊಟ್ಟರು. ಮಾಸ್ತಿಯವರೂ ನಾನೂ ಮುಂದಾಗಿ ‘ಮ್ಯೂಸಿಯಂ’ ಹೊಕ್ಕೆವು. ಅಲ್ಲಿ ಕಲ್ಲು-ಭತ್ತಿ ಮತ್ತು ಇತರ ಶಿಲ್ಪಗಳ ದರ್ಶನವಾಯಿತು. ಅಯ್ಯರು ಹೊತ್ತಾಗಿ ಬಂದು ದನ್ನು ಕಂಡು ಮಾಸ್ತಿಯವರು “ಎಲ್ಲಿ ಹಿಂದುಳಿದು ಏನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಿರಿ?” ಎಂದರು ಸಂಶಯದಿಂದ. ಅಯ್ಯರು “ಹಾಗೆ ಒಂದು ಬಟ್ಟಲು ಚಹ ತಗೊಂಡೆ” ಅಂದರು. ಅದಕ್ಕೆ ಮಾಸ್ತಿಯವರು “ಹುಂ, ನನಗೂ ಹೇಳಿದ್ದರೆ? ನನ್ನ ಬಾಯಿಯು ಒಣಗಿದೆ” ಅಂದು ನಸುನಕ್ಕರು. ಅಯ್ಯರು “ನೀವು ರಸ್ತೆಯ ಪಕ್ಕದ ಚಹವನ್ನು ಒಪ್ಪುತ್ತೀರ? ಅದು ಹಾಗಿದೆ, ಹೀಗಿದೆ ಅಂದು ನನಗೂ ಇಲ್ಲದಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಿರಿ.” ಅಂದರು. ಎಲ್ಲರೂ ನಕ್ಕೆವು. ಸಾರನಾಥದಿಂದ ಹೊರಡುವಾಗ ಮಾಸ್ತಿಯವರು ‘ಇಲ್ಲಿ ಭಗವಾನ್ ಬುದ್ಧನು ನಿರ್ವಾಣವಾಗಿಲ್ಲ, ಜೀವಂತನಾಗಿದ್ದಾನೆ, ಇನ್ನೂ ಉಪದೇಶಿಸುತ್ತಲೇ ಇದ್ದಾನೆ” ಎಂದು ಹೇಳಿದರು.

ಮನೆಗೆ ಬಂದೊಡನೆ ಅವರು ನಮ್ಮವಳನ್ನು ಸಂಬೋಧಿಸಿ “ತಾಯಿ ಏನು, ಅಡಿಗೆ ನಮಗೆ ಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆಯೇ? ನಾವೂ ಅದಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧವಾಗಿದ್ದೇವೆ.” ಅಂದರು.

ಅದೇ ಸಂಜೆ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡಿಗರ ಕೂಟ. ಮಾಸ್ತಿಯವರ ಭಾಷಣವಾಗಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ನಾವು ಗಾಡಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಪ್ರೊ. ಅಸುಂಡಿ

ಯವರ ಮನೆಗೆ ಹೋದೆವು. ಅಸುಂಡಿಯವರು ಊರಿನಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಸಂಘದ ಉಪಾಧ್ಯಕ್ಷರು ಭೇಟಿಯಾದರು. ಉಪಹಾರವಾಯಿತು. ಮಾಸ್ತಿಯವರು ತಿಂಡಿಯನ್ನು ಮುಟ್ಟಲಿಲ್ಲ, ಆದರೆ ಕಾಫಿಯನ್ನು ಬಿಡಲಿಲ್ಲ. ಅಸುಂಡಿಯವರ ಮನೆಯಿಂದ ವಿಜ್ಞಾನದ ಕಾಲೇಜಿಗೆ ಹೋಗುವಾಗ ಇದಿರಿ ಗಿಲ್ಲದ ಅಸುಂಡಿಯವರ ವಿಷಯವಾಗಿ “ನೋಡಿ, ಇವರು ಎಷ್ಟು ಚಿಕ್ಕವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡೂ ಮತ್ತೆ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳದೆ ಒಂಟಿಯಾಗಿಯೇ ಇದ್ದು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ! ಇಂತಹವರಲ್ಲಿ ನನಗೆ ವಿಶೇಷ ಮೆಚ್ಚಿಕೆ” ಅಂದರು.

ಉಪನ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ನೆರೆದಿದ್ದ ಕನ್ನಡಿಗರೆಲ್ಲರ ಪರಿಚಯವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಿಶಃ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರೊಂದಿಗೆ ಮಾತನಾಡುವಾಗಲೂ ಅವರ ಸ್ಥಳ, ತಂದೆ, ಬಂಧುಗಳನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಿದರು. ಆಗ ಅವರಿಗೆ ಸ್ಥಳ, ಇಲ್ಲವೆ ತಂದೆ, ಇಲ್ಲವೆ ಬಂಧುಗಳು ಹೇಗಾದರೂ ಗೊತ್ತೇ ಇರುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಇದರಿಂದ ಅವರು ಎಷ್ಟು ಆಸಕ್ತಿಯಿಂದ ಕನ್ನಡಿಗರ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದರೆಂಬುದು ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತಿದ್ದಿತು.

ಉಪಾಧ್ಯಕ್ಷರು ಮಾತನಾಡುತ್ತ “ಕನ್ನಡಿಗರಿಗೆ ಮಾಸ್ತಿಯವರ ಪರಿಚಯವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಡುವುದು ಅನವಶ್ಯಕ. ಆದುದರಿಂದ ಅವರಿಗೆ ನಮ್ಮ ಸಂಘದ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತೇನೆ” ಎಂದರು. ನಾರಾಯಣಸಾಮಿಯವರ ನಾಲ್ಕು ಮಾತಾದ ಮೇಲೆ ಮಾಸ್ತಿಯವರ ಸ್ವಾರಸ್ಯವಾದ ಭಾಷಣ. ಔತಣದ ಊಟದಲ್ಲಿ ಚಟ್ಟಿ, ಉಪ್ಪಿನಕಾಯಿಯಂತೆ ಸಣ್ಣ ಕತೆಗಳು. ಒಂದು ಒಂದೂವರೆ ಗಂಟೆ ಕೇವಲ ನಿಮಿಷಗಳಂತೆ ಕಳೆದುವು. ಕೇಳಿದವರ ಪೈಕಿ ಒಬ್ಬರು “ಇಂತಹ ಕನ್ನಡದ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಎಷ್ಟು ಕಾಲವಾಗಿದ್ದಿತೋ ಏನೋ?” ಅಂದರು. ಅವರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬಾತ ಮಾತ್ರ ತನ್ನ ಹಿರಿಮೆಯನ್ನು ಮೆರೆಯಿಸಲು ಸಲ್ಲದ ಟೀಕೆಯೊಂದನ್ನು ನುಡಿದು ತನ್ನ ಅಜಾಗರೂಕತೆಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ. ಆದರೆ ಅವನು ಆಡಿದ ಕಟುನುಡಿಯು ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಕನ್ನಡಿಗರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಬೇಸರಪಡಿಸಿತು, ರೇಗಿಸಿತು. ಮಾಸ್ತಿಯವರು ತಣ್ಣಗಿದ್ದು ಅವನಿಗೆ ಸಮಾಧಾನ ಹೇಳಲು ಯತ್ನಿಸಿದರು. ನಿಷ್ಪ್ರಯೋಜನವಾಗಿ ಆತನ ಈ

ಒರಟುತನವು ಮಾಸ್ತಿಯವರನ್ನು ಮುಂದೆರಡು ದಿನಗಳೆಲ್ಲೂ ಕಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ಅವರು ಪದೇ ಪದೇ ಆ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ತಿರುಗುತ್ತಿದ್ದರು. ನಾನು ಈ ಪ್ರತಿ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲೂ 'ಆತನ ನಿಷ್ಕಾರಣ ಟೀಕೆಗೆ ಉದಾಸೀನವೇ ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರ' ಎಂದರೂ ಅವರಿಗೆ ಸಮಾಧಾನವಾಗಲೇ ಇಲ್ಲ.

ಮಾರನೆಯ ದಿನ ಅಮವಾಸ್ಯೆ. ಮಾಸ್ತಿಯವರೂ ಅಯ್ಯರೂ ತರ್ಪಣ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳೊಡನೆ ಏರ್ಪಾಡು ಮಾಡಿದ್ದರು. ಆ ದಿನ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಎಂಟು ಗಂಟೆಗೆ ಮುಗಿಸಿಕೊಂಡು ಕಾಫಿಗೆ ಬರುವರೆಂದು ನನಗೆ ಹೇಳಿದ್ದರು. ನಾನು ಎಂಟೊವರೆಯ ವರೆಗೆ ಕಾಯ್ದು ಇವರ ಸುಳಿವನ್ನು ಕಾಣದೆ ನೋಡಿ ಬರಲು ಮೈಸೂರ ಘಾಟಿನ ಗಂಗಾತೀರಕ್ಕೆ ಹೋದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಆ ದಿನ ವಿಶೇಷ ಗಲಾಟೆ. ಇವರನ್ನು ಸತ್ತಿ ಹಚ್ಚಿದಾಗ ಅಯ್ಯರು ಆಗಲೇ ಕೆಲಸ ಮುಗಿಸಿ ಮೇಲೆ ಬಂದು ಬಹಳ ಹೊತ್ತಿನಿಂದ ಕುಳಿತವರಂತೆ ಕಂಡರು. ಆದರೆ ಮಾಸ್ತಿಯವರು ಮಗುಟವನ್ನುಟ್ಟು, ನಾಮವನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು, ಕೈ ಮುಗಿದು ಕೊಂಡು ಕೆಳಮೆಟ್ಟಿನ ಮೇಲೆ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಸುತ್ತುತ್ತಲೇ ಇದ್ದರು. ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು ನಾನು ಬಂದ ಅರೆನಿಮಿಷದಲ್ಲಿ ಹೊರಟುಹೋದರು. ಮಾಸ್ತಿಯವರು ಮಾತ್ರ ಇನ್ನೂ ಅರ್ಧಗಂಟೆ ಕರ್ಮವನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಲೇ ಇದ್ದರು. ಅವರಿಗೆ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು ನಿಮಿತ್ತ ಮಾತ್ರ-ಅಷ್ಟೆ. ಎಲ್ಲವೂ ಮುಗಿದು ಬಟ್ಟೆ ಹಿಡಿಕೊಂಡು ಮೇಲೆ ಬಂದ ಮೇಲೆಯೇ ನಾನು ಅವರ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿದ್ದುದು. ಕಂಡವರ ಕ್ಷಮಾಸೂಚಕವಾಗಿ "ಎನು, ಬಹಳ ಹೊತ್ತಾಯಿತೋ? ನಡೆಯಿರಿ ಬೇಗ ಹೋಗಿಬಿಡೋಣ" ಎಂದು ಚುರುಕಾಗಿ ಹೊರಟರು.

ಆ ಸಂಜೆ ಜಂಗಮವಾಡಿಯ ವಿದ್ವತ್ಸಭೆಯ ವಾರ್ಷಿಕೋತ್ಸವ. ಮಾಸ್ತಿಯವರು ಕಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಇರುವ ಸುಸಂದರ್ಭವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಕೊಳ್ಳಲು ಏರ್ಪಾಡು 'ಹರಾತುರಿ' ಯಿಂದ ನಡೆದಿದ್ದಿತು. ಅವರೇ ಮುಖ್ಯ ಅತಿಥಿಗಳು. ಮತ್ತೊಂದು ಉಪಯುಕ್ತವಾದ ಚಿಕ್ಕ ಭಾಷಣ ಮಾಡಿದರು. ಮನೆಗೆ ಹೋಗುವಾಗ "ಆತ ಈ ದಿನ ಬರಲಿಲ್ಲವೇ?" ಎಂದು ಕೇಳಿದರು. ಮತ್ತೆ ಆ ದಿನದ ಟೀಕಿಸಿದವನ ಮೇಲೆ ಅವರ ಗಮನವು ಹೋಯಿತು.

ಮರುದಿನ ಬೆಳಿಗ್ಗೆಯ ಹೊತ್ತಿಗೆ ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಇನ್ನಷ್ಟು ಅತಿಥಿಗಳು

ಬಂದಿದ್ದರು. ಗಂಡ ಹೆಂಡತಿ, ಎರಡು ಮಕ್ಕಳು ಮತ್ತು ಅರವತ್ತು ವರ್ಷದ ತಾಯಿಯೊಬ್ಬರು. ಮಾಸ್ತಿಯವರು ಕಾಫಿಗೆ ಬಂದವರು ಅತಿಥಿಗಳೊಡನೆ ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಅರವತ್ತು ವರುಷದ ತಾಯಿಯೊಡನೆ-ಬಹಳ ಸಲಿಗೆಯಿಂದ ಸ್ವಾರಸ್ಯವಾಗಿ ವಿನೋದವಾಗಿ ಹರಟೆಹೊಡೆಯಲು ಮೊದಲುಮಾಡಿದರು. ಅಂದಿನ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಹೊತ್ತನ್ನೂ, ಅಷ್ಟು ಕೆಲಸವನ್ನೂ ಮುಗಿಸಿಕೊಂಡು ಎರಡು ಗಂಟೆಯ ರೈಲಿಗೆ ಹೊರಡಬೇಕೆಂಬುದನ್ನೂ ಅವರು ಮರೆತಂತೆ ನನಗೆ ತೋರಿತು. ಒಂದೆರಡು ಬಾರಿ ನಾನು ತೋರಿಸಿದ ಗಡಿಯಾರವೂ ಅವರ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬರಲೇ ಇಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗಾಗಲೇ ನಮ್ಮ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದಂತೆ ಮಾಸ್ತಿಯವರು ಇವರನ್ನೂ ಬಲ್ಲರು. ಇನ್ನೂ ವಿಶೇಷವೆಂದರೆ ಇಬ್ಬರೂ ಕೃಷ್ಣರಾಜಪೇಟೆಯವರೆ. ಮಾತನಾಡುತ್ತ ನೆರೆಹೊರೆಯೆಂದೇ ಸಿದ್ಧಾಂತವಾಯಿತು. ಹಿಂದಿನ ದಿನಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಅಳಿದು ಸುರಿದರು. ಮಾತಿಗೆ ಮಾತು ಬಂದು ಇವರಿಬ್ಬರಿಗೂ ಪರಿಚಿತವಾದ ಮೂರನೆಯ ಸಂಸಾರ— ಒಬ್ಬ ವರದರಾಜಯ್ಯನವರದು— ಚರ್ಚೆಯಾಯಿತು. ಆಗ ಮಾಸ್ತಿಯವರು “ಅವರಿಗೆ ಮಂಗಳಾ ಅಂತ ಒಬ್ಬಳು ಮಗಳು ಇರುವಳಲ್ಲವೇ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದರು. ತಾಯಿಯು “ಮಂಗಳಾ ಮೊನ್ನೆ ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟಳು—ಹೆತ್ತು.” ಎಂದರು. ಒಡನೆಯೇ ಮಾಸ್ತಿಯವರು ಚಕಿತರಾಗಿ “ಏನು, ಆ ಮಗು ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟಳೇ? ಅಯ್ಯೋ!” ಅಂದರು. ಅನಂತರ ನಮ್ಮಗಳನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ “ನೋಡಿ, ಒಂದು ಸಲ ವರದರಾಜಯ್ಯನವರು ಈ ಮಗಳನ್ನು ಕರೆದು ಕೊಂಡು ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಬಂದರು, ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ. ಹುಡುಗಿಯು ಬೆಳೆದಿದ್ದಳು. ಮದುವೆಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವರು ಬಂದಿದ್ದ ಉದ್ದಿಶ್ಯ, ಆಗ ತಾನೆ ಹೆಂಡತಿ ಸತ್ತು ಕೊಂಚ ಕಾಲವಾಗಿದ್ದ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಣಪ್ಪನಿಗೆ ನನ್ನಿಂದ ಒಂದು ಮಾತನ್ನು ಹೇಳಿಸಿ ಆ ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ಅವನಿಗೆ ಕೊಡಿಸಬೇಕು ಅಂತ. ಮಾತುಕತೆಯಾಯಿತು. ನಾನು ಅವನಿಗೆ ಹೇಳಲು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡೆ. ತಂದೆಯೂ ಮಗಳೂ ಹೊರಹೊರಟರು. ಆಗ ಮಗಳು ತಂದೆಗೆ ಏನೋ ಸಿಸುಮಾತನ್ನು ಹೇಳಿದಳು. ತಂದೆ ಮೆಲು ನುಡಿಯಲ್ಲಿ ‘ಸಾಕು ಸುಮ್ಮನಿರು’ ಅಂದಂತೆ ನನಗೆ ಕೇಳಿಸಿತು. ನನಗೆ ಹುಡುಗಿಯು ಎರಡನೆಯ ವರಕ್ಕೆ ಏನಾದರೂ ಒಪ್ಪುವದಿಲ್ಲವೋ ಏನೋ. ನಾನು ಏನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ ಅನ್ನಿಸಿತು. ನಾನು ವರದರಾಜಯ್ಯನವರನ್ನು ‘ಅದು ಏನು?’ ಎಂದು ಕೇಳಿದೆ.

ಅವರು ಹೇಳಲು ಅನುಮಾನಿಸಿದರು. 'ಏನೂ ಇಲ್ಲ.' ಅಂದರು. ಹುಡುಗಿ ಯನ್ನು ಸಂಬೋಧಿಸಿ ' ಏನಮ್ಮ ಅದು ? ' ಎಂದು ಕೇಳಿದೆ. ಅವಳು ನಾಚಿಕೊಂಡು ಕತ್ತಿತ್ತಿ ನಮ್ಮ ಸಂಪಿಗೆಯ ಮರದ ಕಡೆಗೆ ನೋಡಿ 'ಒಂದು ಸಂಪಿಗೆಯ ಹೂ ಕೇಳಿದೆ' ಎಂದಳು. ಆ ಹೆಣ್ಣುಮಗಳಿಗೆ ಹೂವೆಂದರೆ ಎಷ್ಟು ಆಸೆ ನೋಡಿ. ನಾನು 'ಅಷ್ಟೇನೆ ? ಇದಕ್ಕೆ ಸಂಕೋಚ ?' ಎಂದು ನಾಲ್ಕು ಹೂವನ್ನು ನಾನೇ ಕುಯ್ದು ಕೊಟ್ಟೆ. ಆ ಮಂಗಳೆಯು ಹೋಗಿ ಬಿಟ್ಟಳೆ ? ಅವಳ ಎದೆಯಲ್ಲಿ ಇನ್ನೆಷ್ಟು ಆಸೆಗಳು ತುಂಬಿದ್ದುವೋ ಏನೋ ಪಾಪ ! ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟಳಲ್ಲ ! " ಎಂದು ಒಂದೇ ಸಮನೆ ಮರುಗಿದರು. ಅನಂತರ ಇನ್ನಷ್ಟು ಮಾತುಕತೆಗಳಾದುವು. ಈ ಕನ್ನಡಿಗರಿಂದ ಪರಿಷತ್ತಿಗೆ ಸದಸ್ಯತ್ವದ ಕಾಣಿಕೆಯೂ ವಸೂಲಾಯಿತು. ನಾನು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಮಾಳವೀಜಿಯವರನ್ನು ನೋಡಲು ಹೊರಟೆವು. ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಸ್ತಿಯವರು ಮತ್ತೆ ನೆನೆಸಿಕೊಂಡು " ಮಂಗಳಾ ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟಳಂತಲ್ಲ ! ಅವಳು ಹೂ ಕೇಳಿದುದು ಈ ದಿನ ಅನ್ನುವ ಹಾಗಿದೆ. ಈಗ ಮರವೋ ಹೂ ಜಗಿದು ನಿಂತಿದೆ. ಅದರೆ ಮುಡಿಯಲು ಅವಳೇ ಇಲ್ಲ. ಛೇ ! " ಎಂದು ಇನ್ನೂ ವ್ಯಸನಪಟ್ಟರು.

ಮಾಳವೀಯರ ವಿಷಯವಾಗಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತ ಮಾಸ್ತಿಯವರು " ಈತ ಈಗಿನ ಕಾಲದ ಮಹರ್ಷಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ " ಎಂದರು. ನಮ್ಮ ಪೈಕಿ ಒಬ್ಬರು " ನೋಡಲು ಹೋದವರನ್ನೆಲ್ಲ ಮಾಳವೀಯವರು ' ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯವನ್ನು ನೋಡಿದಿರಾ ? ಅದಕ್ಕೆ ನೀವು ಏನನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೀರಿ ? ' ಎಂದು ಕೇಳುತ್ತಾರೆ " ಎಂದರು. ಮಾಸ್ತಿಯವರು " ನಾನೇ ಭಿಕ್ಷುಕ. ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿರುವುದೂ ಭಿಕ್ಷಾಟನೆಗೇ ಎನ್ನುತ್ತೇನೆ " ಅಂದರು. ಮಾಳವೀಯವರ ಕೋಣೆಯೊಳಗೆ ಹೋದಾಗ ಆ ವೃದ್ಧರು ಚೈತನ್ಯ ಸಾಲದೆ ಮಲಗಿಯೇ ಇದ್ದರು. ಮೈತುಂಬ ಹೊದಿಕೆ. ಮುಖ ಮಾತ್ರ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದಿತು. ನಾನು ಪರಿಚಯದ ಎರಡು ಮಾತನ್ನು ಹೇಳಿದೆ. ಮಾಳವೀಯರು ಮಾಸ್ತಿಯವರನ್ನು ನೋಡಿ " ನೀವು ಬಂದುದು ಒಹಳ ಸಂತೋಷ " ಎಂದರು. ಮಾಸ್ತಿಯವರು " ತಮ್ಮನ್ನು ಕಂಡು ಅಶೀರ್ವದ ಪಡೆಯಲು ಬಂದೆ " ಎಂದರು. ಮಾಳವೀಯವರು " ನಿಮ್ಮ ಮೇಲೆ ದೇವರು ಅನುಗ್ರಹಿಸಲಿ ! " ಅಂದರು.

ಮಾಸ್ತಿಯವರು ಮಲಗಿದ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಕಾಲಿನ ಕಡೆಗೆ ಸರಿದು, ತಮ್ಮ ತಲೆಯ ಟೋಪಿಯನ್ನು ತೆಗೆದು, ಮಾಳವೀಯವರ ಪಾದಗಳಿಗೆ ಒತ್ತಿದರು. ಅನಂತರ ಹಿಂದೆಯೇ ಸೂಚಿತವಾಗಿದ್ದ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ಹೊರಬಂದುವು. ಮಾಸ್ತಿಯವರು ಉತ್ತರವಾಗಿ “ಊರಿನಿಂದ ನನ್ನ ಕೈಲಾದುದನ್ನು ಕಳುಹಿಸುತ್ತೇನೆ” ಎಂದರು; “ತಾನೂ ಭಿಕ್ಷುಕ” ಎಂದಲ್ಲ.

ಹೊರಬಂದಾಗ “ಇಂತಹವರ ಆಶೀರ್ವಾದ ನಮಗೆ ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಬೇಕು” ಅಂದರು. ಮುಂದೆ ಹೋಗುತ್ತ ಒಬ್ಬರು ದಾರಿಯಲ್ಲಿನ ಹಾಸ್ಟಲುಗಳ ಗಾತ್ರಕ್ಕೆ ಮಾಸ್ತಿಯವರ ಗಮನವನ್ನು ಎಳೆದರು. ಮಾಸ್ತಿಯವರಾದರೋ “ಇವೇನೋ ದೊಡ್ಡವೆ. ಆದರೆ ನಾನು ಇವು ಸಣ್ಣವು ಎನ್ನುತ್ತೇನೆ. ನಮ್ಮದು ದೇಶ. ಘನತೆಯ ದೇಶ. ಅದಕ್ಕೆ ಇನ್ನೂ ದೊಡ್ಡ ಕಟ್ಟಡಗಳು ಇನ್ನೂ ದೊಡ್ಡ ಕೆಲಸಗಳು ಸರಿಹೋಗುತ್ತವೆ” ಎಂದು ಹೆಮ್ಮೆಯಿಂದ ಹೇಳಿದರು.

ನಾವು ಡಾ. ಬಾದಾಮಿಯವರ ಮನೆಗೆ ಹೋದೆವು. ಹಳೆಯ ಸ್ನೇಹಿತರ ಭೇಟಿಯಾಯಿತು. ಆ ದಿನ ಬಲಿಷ್ಠಾಡ್ಯಮಿಯಾಗಿ ಮಾಸ್ತಿಯವರಿಗೆ ಅಲ್ಲೇ ಒತ್ತಾಯದ ಔತಣ ದೊರಕಿತು. ಬಾದಾಮಿಯರು ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ರೈಲಿಗಿಂತಲೂ ರಾತ್ರಿಯದೇ ಉತ್ತಮವೆಂದರು. ಅವರ ಸೂಚನೆಯಂತೆ ಮಾಸ್ತಿಯವರು ಪ್ರಯಾಣವನ್ನು ಮುಂದೆ ಹಾಕಿದರು.

ಮೈಸೂರು ಭತ್ರದಿಂದ ರೈಲ್ವೆ ನಿಲ್ದಾಣಕ್ಕೆ ಹೊರಡುವಾಗ ಮಾಸ್ತಿಯವರು ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಬೀಳ್ಕೊಂಡರು. ಅತ್ತಿತ್ತ ನೋಡಿ ಜಂಗಮವಾಡಿಯ ಮಠದ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದ ಹೂವಿನ ಹಾರವನ್ನು ತೆಗೆದು ನನ್ನ ಕೈಲಿಟ್ಟು “ಇದು ಬಾಡುವವರೆಗೆ ನಿಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇಳಿಹಾಕಿರಿ” ಎಂದರು. ನಾನು “ಅದು ಹೇಗೆ ಬಾಡೀತು ?” ಅಂದೆ.

ರೈಲಿನಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಗಲಾಟೆ. ಎರಡನೆಯ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಮಾಸ್ತಿಯವರಿಗೆ ಸ್ಥಳ ಸಿಕ್ಕುವುದು ಪ್ರಯಾಸವಾಯಿತು. ಅವರು ಕುಳಿತು ಕೊಂಡ ಮೇಲೆ “ನೋಡಿ ಇಲ್ಲೇ ಹೀಗೆ. ಮೂರನೆಯ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಏನು ಗತಿಯೋ ! ಈಗಲಾದರೂ ಇದರಲ್ಲಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಹಿಂದೇ ದೇವರು

ಕೊಟ್ಟಿದಾಗ ಏನೋ ಮೊಂಡತನದಿಂದ ಇಲ್ಲೆಲ್ಲ ಮೂರನೆಯದರಲ್ಲೇ ಓಡಾಡಿದೆ. ಆದರೆ ನನಗಾಗಿ ನನಗೆ ವ್ಯಸನವಿಲ್ಲ. ಪಾಪ, ಆ ನನ್ನ ಬಡ ಹೆಂಗಸನ್ನು ಬಹಳ ಪ್ರಯಾಸಪಡಿಸಿದೆ. ಈಗ ನೆನಿಸಿಕೊಂಡರೆ ಮನಸ್ಸು ಕನಿಕರಪಡುತ್ತದೆ” ಎಂದು ಮರುಗಿದರು. ಅನಂತರ “ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಕಷ್ಟಪಟ್ಟಿರಿ. ನಿಮಗೆಲ್ಲ ನನ್ನ ಧನ್ಯವಾದಗಳು. ನಮಸ್ಕಾರ” ಅಂದರು. ನಾನು “ಒಂದು ವೇಳೆ ಕಷ್ಟಪಟ್ಟಿದ್ದೇ ನಿಜವಾದರೂ, ಪಡಬಾರದೇಕೆ? ಅದನ್ನು ನಮ್ಮಿಂದ ಕೇಳಲು ನಿಮಗೆ ಅರ್ಹತೆಯಿಲ್ಲವೆ? ಅದು ಸಾರ್ಥಕ ವಲ್ಲವೆ?” ಎಂದೆ. ಅತಿಥಿಗಳೂ ನಾವೂ ‘ನಮಸ್ಕಾರ, ನಮಸ್ಕಾರ’ ಎನ್ನುವಾಗ ರೈಲು ಹೊರಟಿತು.

ಮನೆಗೆ ಹಿಂದಿರುಗುವಾಗ ಜತೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು “ಇವರು ನಿಮಗೆ ಅಂದೇ ತುಂಬ ಪರಿಚಯವಾಗಿದ್ದರೆ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದರು. ನಾನು “ಅವರ ವಿಷಯ ಕೇಳಿದ್ದೆ. ಆದರೆ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಪರಿಚಯವು ಈಗಲೇ ಅಷ್ಟು ಆದದ್ದು” ಅಂದೆ.
